

VOJENSKÝ ARCHIV
PRAHA 3 - ŽITNÝ V. U PAMÁTKY 2

Příloha k č. 002129/56

*Ev. list č. 3079
Pořadné číslo 7*

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~

EV. ČÍS. 367

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999

VOJENSKÁ MYSL

2

1956

VDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

OBSAH

СОДЕРЖАНИЕ

Vojensko-politická část

Военно-политическая часть

Major Vojtěch Mencl:

Rozhodující úloha strany při výstavbě čs. lidové armády a při zabezpečování obranných schopností země 3

Plukovník Václav Voneš:

Politické zabezpečování boje v noci 7

Майор Войтех Менцл:

Решающая роль партии в деле строительства Чехословацкой Народной Армии и обеспечения обороноспособности страны 3

Полковник Вацлав Вонеш:

Политическое обеспечение ночного боя 7

Operační umění a taktika

Оперативное искусство и тактика

Generál-poručík Jaroslav Tokan:

Zasazení druhého sledu frontu do sražení v útočné operaci k rozdrčení velkých nepřátelských záloh přisunovaných z hloubky 13

Generál-major Ján Lipový:

Aktuální otázky manévru a jeho provedení v obranném boji střeleckého sboru 33

Generál-major Jaromír Vyhnánek:

Některé otázky zabezpečení nepřetržité bojové činnosti ve dne i v noci 43

Major Hynek Ondrášek:

Úkoly a použití dělostřelecké zálohy armády v útočné i obranné operaci armády 48

Major Luboš Obešlo:

K otázce úkolu dne střeleckého sboru 56

Podplukovník Radislav Šlapák:

Protivzdušná obrana střeleckého sboru v útočném boji 60

Генерал-лейтенант Ярослав Токан:

Введение второго эшелона фронта в сражение в наступательной операции с целью разгрома крупных резервов противника, подтягиваемых из глубины 13

Генерал-майор Ян Липовы:

Актуальные вопросы маневра и его осуществления в оборонительном бою стрелкового корпуса 33

Генерал-майор Яромир Вигнанек:

Некоторые вопросы обеспечения непрерывности боевых действий днем и ночью 43

Майор Гинекек Ондрашек:

Задачи и применение артиллерийского резерва армии в наступательной и оборонительной операции армии 48

Майор Лубош Обешло:

К вопросу задачи дня стрелкового корпуса 56

Подполковник Ладислав Шлапак:

Противовоздушная оборона стрелкового корпуса в наступательном бою 60

Operační a bojová příprava

Оперативная и боевая подготовка

Plukovník Bohumil Štecha:

Několik poznámek k metodě přípravy a vyhodnocování zkušebního cvičení 80

Major Břetislav Šnobl:

Příprava a organizace letuček na mapě a v terénu 91

Полковник Богумил Штеха:

Несколько замечаний к методу подготовки и оценки опытных учений 80

Майор Бржетислав Шнобл:

Подготовка и организация летучек на карте и на местности 91

Informace o cizích armádách

По иностранным армиям

Mobilní obrana podle amerických názorů . 104

Мобильная оборона по американским взглядам 104

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
PRAHA 3 - ŽITKOV, U PAMÁTNÍKU 2

Průvodní číslo: 7

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

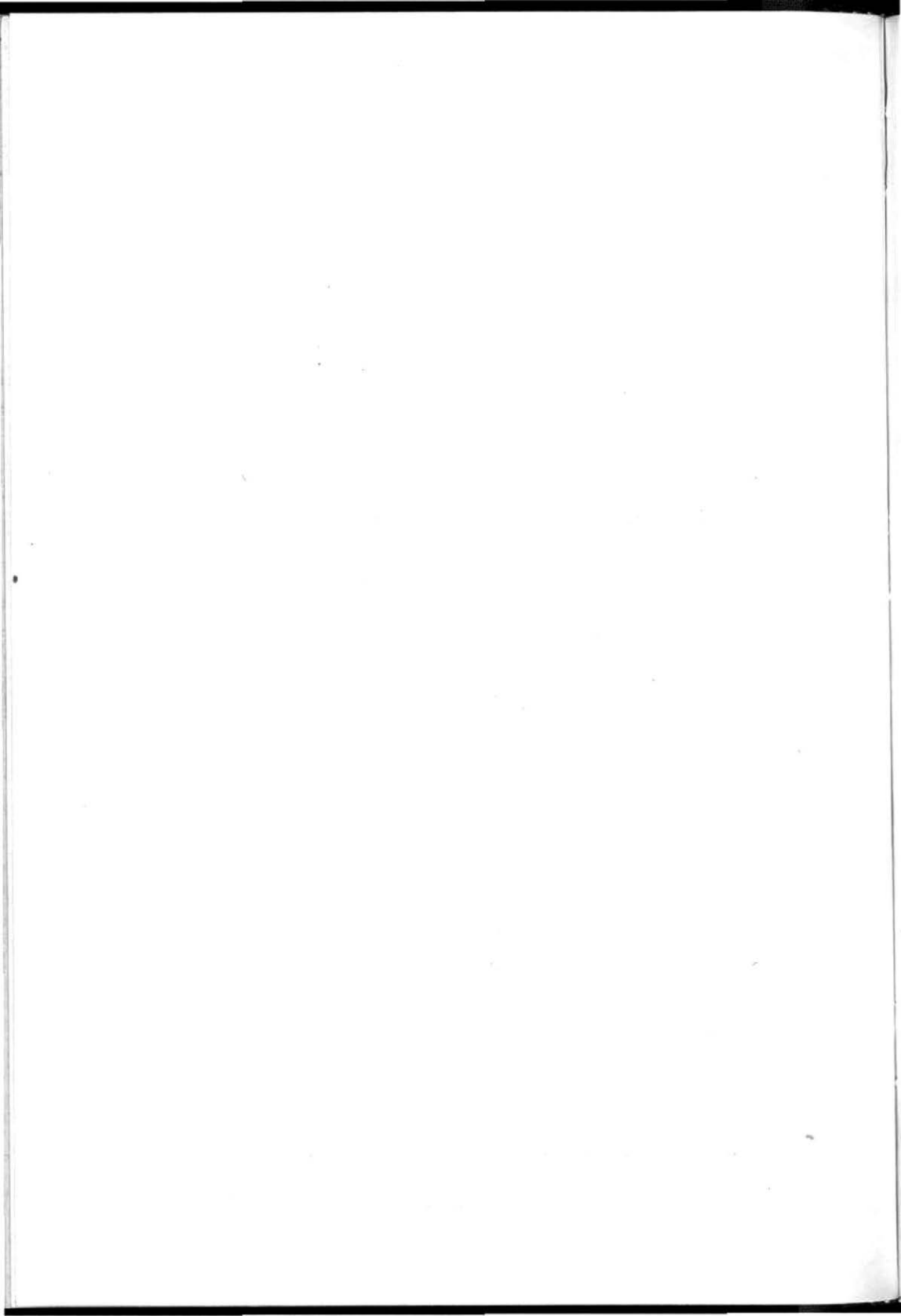
Časopis ministerstva národní obrany

Ročník šestý

2

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1956

VOJENSKO - POLITICKÁ ČÁST

ROZHODUJÍCÍ ÚLOHA STRANY PŘI VÝSTAVBĚ ČS. LIDOVÉ ARMÁDY A PŘI ZABEZPEČOVÁNÍ OBRANYSCHOPNOSTI ZEMĚ

Major Vojtěch Menci

V letošním únoru jsme si již po osmé připomínali výročí slavných únorových událostí, které tak vážným a rozhodným způsobem zasáhly do dějin naší země.

Odstup osmi let, která od té doby uplynula, nám dává již zřetelnější obraz, ukazující na faktech jejich vpravdě převratný a historický význam. Od té doby byla vítězně zakončena první pětiletka, bylo odstraněno mnoho potíží v našem hospodářství i ve státním aparátu, život národů naší republiky se stal bohatší a radostnější.

Obrátíme-li pozornost jen na základní ukazatele, zjistíme, že třináctimilionová naše země vyrábí dnes 64 milionů tun uhlí, 4,5 milionů tun oceli, 15 milionů kWh elektřiny. To je úspěch, který dává skvělé vysvědčení pracovitosti a dovednosti našeho lidu a staví nás mezi nejprůmyslovější státy světa.

Je již minulostí doba, kdy komunisté burcovali pracující do boje za socialistické cíle jedině tím, že jim kreslili bohatý život v budoucnosti. Dnes už náš každodenní život mluví dosti přesvědčivým způsobem o přednostech lidové demokracie a socialismu a dokresluje pravdivost slov naší strany.

Dosáhli jsme velkých úspěchů. Ale čím více jich je, tím zřejmější je nám i to, že je před námi ještě mnoho vážných problémů, které bude třeba vyřešit, abychom došli k socialistickým cílům stojícím před námi dnes už poměrně blízko.

Naše cesta přináší mnohá poučení. Nejednu z pravd, kterou jsme četli ve spisech klasiků, ověřujeme si v naší praxi. Čím dál tím reálněji na příklad chápeme pravdivost poučky, kterou klasické marxismoleninismu vyvodili ze zkušeností z budování socialismu v Sovětském svazu: že se totiž obtížnost a složitost úkolů po dobytí politické moci nezmenšuje, nýbrž naopak roste takovou měrou, jakou dovršujeme dílo výstavby socialismu.

Převedení milionových mas rolnictva od roztržité malovýroby do družstevní velkovýroby, úkoly kulturní revoluce, masové zvyšování produktivity práce na základě rozvinutého socialistického soutěžení, zavádění nové techniky do výroby, to vše s sebou přináší mnoho potíží, boj proti starým návykům a silám. Do středu pozornosti se proto zákonitě dostává výchova. A ne snad jen výchova strany, sociálních skupin, ale v pravém slova smyslu nejširších mas k těm vlastnostem, bez kterých nelze vstoupit do socialismu: k vysoké občanské uvědomělosti a obětavosti, k pracovnímu hrdinství a iniciativě, k vytrvalosti v boji proti nedostatkům a nešvarům, k vysoké bdělosti a k politické zralosti.

A stejně závažný je i další veliký úkol: z nevyčerpatelných zdrojů našeho lidu vytěžit velké množství nových kádrů — nadaných, obětavých a uvědomělých lidí, kterými bychom jako ocelovou konstrukci podepřeli lešení našeho velikého staveniště druhé pětiletky.

S růstem složitosti a obtížnosti našich úkolů roste i úloha Komunistické strany Československa. Ani jeden z těchto gigantických úkolů naší současnosti by se nepodařilo splnit silou pouhé živelnosti. Právě naopak. Jen tehdy, když proti této síle slepé živelnosti bude stranou k splnění každého z těchto úkolů zorganizován a řízen dlouhodobý boj, když budou úspěšně předvídaný a odráženy protiútoky sil minulosti, brzdících postup vpřed, když bude výsledků společenských věd stranou využíváno pro úspěch v praxi, bude na konci bojů vítězství.

Tyto zákonitosti a závěry platí v plné míře i pro armádu. Jestliže přehlédneme léta, která nás dělí od února 1948, uvidíme, že se i naše práce po našich úspěších stává složitější a obtížnější, že od nás vyžaduje čím dál větších znalostí, úpornosti a energie. Vidíme však také, že se právě proto i neustále zvětšuje vedoucí úloha strany při řešení každého z našich problémů.

Otázky branné politiky stály vždy na čelném místě pozornosti strany nejen po květnu 1945 nebo dokonce až po únoru r. 1948. Právě naopak — strana dosáhla dnešních skvělých úspěchů v díle budování armády především právě proto, že její boj na této frontě byl vždy principiální, t. j. byl v souladu s generálním cílem — s rozbitím kapitalistického státu a s vybudováním státu diktatury proletariátu.

Učení marxismu-leninismu pravdivě odhalilo společenskou funkci armády. Ukázalo, že armáda je velmi významnou součástí státního aparátu, že je nástrojem, kterým vládnoucí třída uskutečňuje v zemi i mimo její hranice své třídní zájmy. Buržoasní teorie o nadtřídnosti, nepolitickosti armády byly stranou odhaleny jen jako zastírání této skutečnosti, kterou buržoasie byla nucena zastírat, neboť dobře věděla, že nemůže získat masy vojáků pro své vlastní úzké, třídně sobecké cíle.

To na jedné straně. Na druhé straně však teorie leninismu, vyvozená z praxe budování socialismu v SSSR, naprosto přesvědčivě a jednoznačně mluvila o nutnosti vybudovat armádu jako součást státu diktatury proletariátu.

Úsilí strany před únorem r. 1948 na poli branné politiky přineslo neobyčejně závažný výsledek: probíjení ideje lidové armády v nejširších masách pracujícího lidu.

Únor pak znamenal počátek druhé poloviny úkolu — přeměnit tuto ideu ve skutečnost — lidovou armádu vskutku vybudovat.

Úspěch strany v tomto díle závisel nejen na tom, jak budou při něm zachovány zásadní principy a poučky marxisticko-leninské teorie, ale i na tom, jak bude využito některých příznivých okolností, které s sebou přinesla zvláštnost situace, za které jsme u nás lidovou armádu budovali. Především to byly tyto skutečnosti: existence silného socialistického a demokratického hnutí v předúnorové armádě, která umožnila získat poměrně početnou vrstvu vojenských odborníků pro výstavbu armády. Dále okolnost, že nebylo nutné budovat armádu za přímé válečné situace — kapitalistické intervence, jak tomu bylo na př. v SSSR a částečně i v Číně. A hlavně nejvýznamnější z příznivých okolností

byla skutečnost, že bylo možné využít zkušeností, materiální a jiné pomoci v bojích prověřené armády diktatury proletariátu — Sovětské armády k vybudování naší lidové armády.

Skutečnost, že KSČ všech těchto okolností plnou měrou využila, dále obětavá práce kádrů strany i velitelských kádrů a konečně i paralelně jdoucí úspěchy na poli budování ekonomiky země, to vše mělo za následek, že proces vytváření bojeschopné armády probíhal poměrně ve velmi rychlém tempu. Nejen že byla překonána všeobecná zaostalost v kvalitě výzbroje, organizaci a vojenském umění, která byla typická pro buržoasní předmnichovskou armádu a která u nás ještě v l. 1945 až 1948 působila jako silná negativní tradice, ale podařilo se udržet i krok s vývojem vojenské vědy, osvojit si hlavní bojové zkušenosti Sovětské armády z Veliké vlastenecké války a na jejich základě zorganizovat i výcvik v naší armádě.

Rychlé tempo budování naší armády po únoru r. 1948 bylo nutné z vážných mezinárodně politických příčin. Situace let 1951 a 1952 se vyznačovala krajním zostřením, ovzduším plným provokací a bez nadšázky horečnými přípravami americko-britského imperialistického bloku na rozpoutání agrese proti socialistickému táboru.

KSČ stejně tak jako ostatní komunistické strany tohoto tábora postavily otázky obranyschopnosti země na nejvýznamnější místo své činnosti. A dosažené úspěchy, mezi nimiž i nemalou úlohu měly i rychlé pokroky při růstu bojeschopnosti naší armády, ochladily horké hlavy agresorů, přinutily je k dílčím ústupkům a ubránily mír.

Dosažení výrazných úspěchů v budování bojeschopné armády, které konstatoval X. sjezd KSČ, však neznamená konec bojů, neznamená, že by bylo možné složit ruce v klín a oddat se sebeuspokojení. Velikou zásluhou naší strany je, že nám právě v této době připomíná starou nerudovskou pravdu, že »kdo zůstal stát, už stojí opodál«.

Mohutný rozmach vojenské vědy, v jehož čele stojí sovětská vojenská věda, pokračuje. A ne zpomalujícím se nebo snad jen stejným tempem, nýbrž naopak — jde vpřed čím dál rychleji a rychleji. Atomové a thermonukleární bojové prostředky, rozmach možností dosavadních a velmi mnoho dalších nových zbraní si vyžadují stálý pokrok i v oblasti výcviku a výchovy všech složek a druhů vojsk naší armády. To, čím ještě před rokem, před dvěma vynikali ti nejlepší velitelé — důkladně a hluboké znalosti řádů a předpisů spojené se samostatným tvůrčím pohledem na otázky výchovy i boje, stává se nyní obecným požadavkem na celou masu velitelů. A nevzrostly jen požadavky na velitele-důstojníky, stejně tak přímo kvalitativně skok vpřed si vyžaduje i práce politických pracovníků, poddůstojníků, pracovníků štábů, týlových orgánů, akademií, učilišť atd. Naprosto už dnes nestačí pouhé poctivé úsilí a pracovní intenzita. Je třeba se učit pracovat kulturně, bez mimořádných vypětí, ale s vysokou účinností. Je třeba skoncovat s prvky byrokratismu, který ničí nervy našich kádrů a ubíjí v nich smysl pro iniciativu a krade jim radost z jejich krásné práce a snižuje tím bojeschopnost naší armády.

Je třeba vybojovat novou bitvu o kázeň. O takovou kázeň, která by snesla s úspěchem i taková zatížení, která si již dnes můžeme předsta-

vit, uvažujeme-li o tendencích a pravděpodobných formách činnosti ve válce za soudobých nebo i budoucích podmínek.

Do takovýchto nových bojů nás vede KSC. Pod jejím vedením naše armáda dorostla. Dospěla tak daleko, že se stala naprosto reálnou veliká náročnost, s kterou k ní strana přistupuje a ukládá jí nové úkoly. Je však tradicí strany, že dovedla vždy nejen dávat úkoly, smělou linii, ale dovedla za tuto linii organisovat i boj tisíců svých členů. A v jednotě těchto dvou prvků — v jednotě linie samé a boje za ni celou masou strany je jádro rozhodující, vedoucí úlohy Komunistické strany Československa v celé naší vlasti i v naší armádě.

V nedávné době politické byro ÚV KSC s velikou konkrétností uložilo komunistům v armádě úkoly, jichž splnění nás dovede k dosažení kvalitativně nové a vyšší úrovně morálně politického stavu našich jednotek. Výroční schůze a konference komunistů ukázaly, že je dán základní předpoklad úspěchu, t. j. pochopení nových úkolů celou masou členů a funkcionářů strany.

Jednání a usnesení XX. sjezdu KSSS byly dalším mohutným impulsem. Postavily nám před oči vzor tvůrčí metody leninismu použité k řešení zcela nových a ožehavých otázek současnosti, osvětlily nám nové zkušenosti a veliké historické souvislosti, za kterých i my pracujeme na svém díle. Posílily naši jistotu o konečném vítězství spravedlivé věci komunismu.

To vše otvírá velké možnosti pro dosažení rychlých úspěchů. Ovšem přeměna těchto možností ve skutečnost nepříjde sama. Již v úvodu jsme řekli, že je zákonitostí našeho postupu vpřed, že každý nový úkol s sebou přináší i nové a větší obtíže. Zato však vítězství, která jejich překonáním dobudeme, dovedou naši armádu k ještě závažnějším a trvalejším úspěchům, k zajištění čím dále tím zřejmější a rozhodnější převahy nad nepřítelem a tím i k čestnému splnění úkolu, uloženého nám naším lidem — ubránit mír a bezpečnost naší vlasti.

POLITICKÉ ZABEZPEČOVÁNÍ BOJE V NOCI

Plukovník Václav Voneš

V letošním výcvikovém roce má naše armáda za úkol zvládnout boj v noci. Pro splnění tohoto úkolu je na všech stupních armády rozvíjena i politická práce.

Noc byla vždy věrným spojencem odvážných a dovedných vojáků. V průběhu Veliké vlastenecké války získala Sovětská armáda veliké mistrovství v bojové činnosti v noci, jehož vyvrcholením byla bitva o Berlín, zahájená v 3.00 hod. 16. dubna 1945. Od skončení druhé světové války bylo na bojištích v Koreji i ve Vietnamu praxí prověřeno, že noc je důležitým činitelem k dosažení vítězství. Význam mistrného osvojení vedení boje v noci je zdůrazněn nejen praxí posledních válek, ale především soudobými podmínkami vedení boje.

Probojovat pochopení významu noční bojové činnosti

Při prosazování a osvojování bojové činnosti v noci je třeba překonat konservatismus, který má hluboké kořeny ve zvyklostech i v přípravě našeho velitelského sboru. Politická práce v jednotě s bojovou přípravou musí přispět k tomu, aby si naši velitelé a vojáci oblíbili boj v noci a stali se mistry v jeho ovládnutí. To vyžaduje, aby velitelé a politické orgány pronikli do principiálních otázek tohoto způsobu boje. Jsem toho názoru, že k provádění politické práce, která musí rozhodným způsobem mít vliv na vztah a názor velitelů, štábů i příslušníků jednotek na noční boj, je nutné si především ujasnit, v čem je za soudobých podmínek mimořádný význam boje v noci a které výhody i nevýhody pro boj noc přináší. Na základě hlubokého rozboru těchto faktů je pak teprve možné rozvíjet v těsném spojení s praktickou bojovou činností politickou práci, která by pomáhala překonat konservatismus v názorech a podporovala snahu všech vojáků maximálně využívat všech výhod, které noc při boji poskytuje, a současně snižovat působení nevýhod na nejmenší míru.

V čem je mimořádný význam nočního boje za soudobých podmínek? Na vedení soudobého boje má velký vliv mohutný růst mechanisace armád a rozvoj bojových prostředků, zejména využívání zbraní hromadného ničení. Proto nabývá boj větší průraznosti. Zvyšuje se rychlost postupu, což umožňuje vojskům plnit mnohem hlubší úkoly než dříve. S růstem dynamičnosti boje vzrůstají i manévrovací schopnosti. Každé přerušení útoku dává protivníkovi možnost provést přeskupení sil a prostředků, po případě přísunutí záloh a tím i zastavení útoku. Tato skutečnost podtrhuje význam nepřetržitého útoku. V minulosti zpravidla docházelo k přerušování boje v noci. V soudobých podmínkách boje však musí být noci využíváno v plném rozsahu k dosahování nepřetržitosti útoku, aby nepříteli nebyla poskytnuta možnost volného jednání. Kromě těchto požadavků diktovaných požadavky operačního umění je třeba noci využívat pro výhody, které zvyšují účinek boje nebo vytvářejí pro

naše vojska příznivé podmínky k dosažení úspěchu. Zvláště důležité je, že noc umožňuje při utajení přípravy útočit s překvapením. Útok v noci na nepřipraveného nepřítele působí jeho demoralisaci, desorientaci a bývá proto velmi úspěšný. Dále noc na příklad způsobuje, že se účinnost palby nepřítele v noci snižuje. Je proto vhodné provádět útok v noci k překonání prostorů, v kterých není možno podporovat pěchotu tanky a v nichž by naše jednotky byly vystaveny ve dne ničivé palbě nepřítele. Noc ztěžuje nepříteli používat letectva k hromadným úderům a konečně snižuje i nebezpečí použití atomových zbraní nepřítel.

Noc má pro bojovou činnost i řadu nevýhod. Některé z nich, jako je ztížené pozorování předpolí, řízení motorových vozidel, tanků a řízení palby, jsou částečně odstraňovány přístroji k vidění v noci. Noc však klade velké překážky součinnosti mezi jednotlivými druhy vojsk. Značně je znesnadněna činnost dělostřelectva, tanků a největší těžkosti přinášá noc letcům. Noc velmi ztěžuje velení vojskům.

Zaměřovat politickou práci na zkvalitnění práce štábů za boje v noci

Noční boj klade zvýšené nároky na všestrannou připravenost velitelů, štábů, týlů a vojsk všech druhů. Všimněme si činnosti velitelů a štábů, na jejichž práci závisí včasná příprava a sladěná činnost vojsk při boji v noci.

Podmínkou úspěšné činnosti velitele, který musí provést včasná opatření pro boj v noci, je jeho dobrá informovanost o situaci vlastních jednotek — jeho předvídatost, která mu umožňuje na základě průběhu boje usoudit, v jakých podmínkách povede noční boj — a konečně jeho rozhodnost, kterou získává čas.

Informovanost a podmínky pro nepřetržitě velení musí veliteli zabezpečovat štáb. Protože bojem v noci vlastně bojujeme o získání časových výhod nad nepřítelem, je i práce ve štábu náročná na časové plnění úkolů. Tato náročnost se stupňuje zejména při vedení boje v noci v průběhu operace. Přerušování boje na noc umožňovalo štábům upřesňovat informace o situaci podřízených jednotek, dávalo možnost provádět týlová opatření a štáby měly větší možnost k odpočinku. Při nepřetržitém vedení boje, t. j. i v noci, musí být práce ve štábu organizována a prováděna na vyšším stupni. Pro tuto situaci je nutno ve štábech vytvořit podmínky.

Aby štáb byl pevným, dobře »sehraným« kolektivem, musí velitel pečlivě sledovat kádrovou stabilisaci svého štábu a řídit odbornou i politickou přípravu k odbornému a politickému zpevnění štábu. Pro zrychlení práce štábu je kromě odborné připravenosti důležitou podmínkou technické vybavení štábu. V tomto směru se projevuje v našich štábech mnoho vážných nedostatků a stav neodpovídá soudobým požadavkům na štáby. Do práce štábů je nutné zavést více techniky, která by umožňovala veliteli co nejrychleji předávat bojová nařízení a která by v celku zrychlovala a usnadňovala práci štábu. Jde o využívání magnetofonů (přístrojů na zachycování a reprodukování mluvené řeči), o vytvoření souprav pro grafickou práci na mapách, o vyřešení otázek technického vybavení důstojníků štábů, aby za polních podmínek v dešti, v mrazu

i v noci mohli pracovat na mapě tak, aby byla podkladem pro velení vojskům. Politická práce ve štábech musí podporovat iniciativu v hledání jak nových forem práce štábu, tak způsobů, jak zrychlit a zkvalitnit práci štábů, aby byly velitelům oporou při velení vojskům.

Při bojové činnosti v noci ani velitelé, ani štáby nejsou zbaveni vlivů, které má noc na všechny ostatní vojáky. Jevy noční bojové činnosti mají větší účinek na morální stav lidí než za dne, snáze vznikají skreslené zprávy a někdy i panika. Kromě řady dalších zvláštností je vážnou otázkou zvyšování únavy. Boj s únavou při noční bojové činnosti musí být veden na všech stupních. Je třeba si uvědomit, že na organizaci odpočinku bude mít vliv předvídatost velitele, jeho včasná opatření k vedení nočního boje a rychlost doručení rozhodnutí velitele štábem vojskům a jeho kontrola. Jsem toho názoru, že těžiště pozornosti o zabezpečení odpočinku musí být soustředěno na velitele a štáby. Budou-li vojska určena pro noční boj včas vyvedena do zálohy, budou mít i větší možnost odpočinku. Velitelé a štáby budou však přecházet z denní fáze boje do boje v noci většinou bez přerušení. Je nutné již při současném mírovém výcviku zainteresovat velitele a politické pracovníky všech stupňů na organisování odpočinku, jehož základem je dobře zpracovaný plán odpočinku. Se splněním tohoto úkolu souvisí nutnost udržet jak v bojových jednotkách, tak i ve štábech stále svěží síly k vedení nepřetržitého boje.

Usměrnovat politickou práci na zvyšování připravenosti vojsk pro boj v noci

Velitelé připravují štáby a vojska na boj v noci za výcvikových podmínek. Při této přípravě ke splnění stanovených cílů usměrňují i práci svých politických zástupců a politickou práci u svých jednotek v celku.

Pojednám o některých otázkách, na které je možno zaměřit politickou práci s cílem zvýšit připravenost vojsk na boj v noci. Jsou to osvojování řádů a theoretických zásad o vedení nočního boje, rozšiřování zkušeností Sovětské armády a příslušníků čs. armádního sboru v SSSR z Veliké vlastenecké války, rozšiřování praktických poznatků z výcviku pro boj v noci, prohlubování znalostí techniky pro vedení noční bojové činnosti, upevňování bojového soudružství v družstvech, četách, rotách, v praporech a mezi jednotlivými druhy vojsk.

Zvládnutí řádů a všech theoretických zásad o vedení nočního boje má přední místo v celkové přípravě na boj v noci. Řády a theoretické zásady o boji v noci zobecňují bohaté zkušenosti vítězných bojů Sovětské armády a přihlížejí k soudobým podmínkám vedení boje za používání zbraní hromadného ničení a prostředků pro vidění v noci. Složitost a celková náročnost na vedení boje v noci vyžaduje iniciativního popularisování řádů různými formami. Při tom nesmí docházet k odtrhování theoretických zásad od zkušeností získaných praktickou činností. Jednou z dobrých forem mohou být na příklad konference o otázkách nočního boje prováděné na různém stupni. Obsah politické práce zaměřený na propagaci theoretických zásad noční bojové činnosti a na popularisaci zkušeností z této činnosti musí mít tvůrčí charakter. To znamená, že k stanoveným cílům budou zpracována opatření zahrnující všechny

úseky stranickopolitické práce, při čemž bude přihlíženo k různorodosti obsahu pro mužstvo, velitele různých stupňů, pro štáby a pro různé druhy vojsk. Na příklad k popularisování zkušeností je možno vybírat literaturu z Veliké vlastenecké války, pořádat besedy s příslušníky čs. armádního sboru v SSSR o jejich zkušenostech z nočních bojů, slovem, písmem, nákresey i grafy popularisovat zkušenosti z nočních cvičení, sestavovat alba pro shrnutí poznatků a p.

Důležité místo v přípravě na noční boj má zvládnutí techniky pro vidění v noci. Populárním objasňováním na příklad principu využívání infračerveného záření k vidění v noci a různé formy rozšiřování vědomostí v tomto směru (od výkladů a schemat až po praktické předvádění) jsou vytvářeny příznivé podmínky pro zvládnutí a ošetřování této techniky v naší armádě. Technika pro vidění v noci vyžaduje stálého zdokonalování a je třeba na tuto otázku zaměřit i novátory a poskytovat jejich práci všestrannou pomoc.

Zvláštnosti a náročnost nočního boje vyžadují vysokých morálních hodnot vojsk, které spolu s vysokým stupněm výcviku a fyzické připravenosti za dovedného velení jsou zdrojem úspěchu.

Součástí dobrého morálního stavu jednotek je bojové soudružství mezi vojáky navzájem i mezi příslušníky jednotek a jejich veliteli. Zejména při boji v noci musí jednotky tvořit pevně stmelový celek, v němž ze vzájemného soudružského vztahu pramení odvaha i hrdinství v boji. Je velkým úkolem politické práce spojovat družstva, čety, roty i větší jednotky v celky, v kterých se v průběhu celého vojenského života vytvářejí tyto vztahy. Přispívají k tomu všechna opatření vedoucí ke kolektivnosti, a to vzájemná podpora mezi jednotlivci, vystupování jednotek v různých soutěžích kulturních i sportovních jako celky. Stmelování jednotek musí prolínat výcvik, zábavu, sport — celý život vojáků. Pro boj v noci je velmi důležitá vzájemná důvěra a bojové soudružství mezi jednotlivými druhy vojsk. Příslušníci střeleckých jednotek musí mít důvěru v mistrovství dělostřelců, tankistů a letců, tankisté v mistrovství protitankových dělostřelců a letců atd. Tyto vztahy se nevytvářejí samy o sobě, nýbrž musí být cílevědomě pěstovány.

Noční boj je pro svoji náročnost prověrkou bojové, morální i fyzické připravenosti vojsk, která musí být pro tento druh boje cílevědomě připravována. Tak jako noční boj není izolovaným druhem boje, tak i příprava na něj v průběhu celého roku není izolována, nýbrž je součástí celoroční přípravy vojsk. Jinou otázkou je příprava na noční bojová cvičení, na která je třeba jak v přípravě, tak i v průběhu zaměřit intenzivní, plánovanou a konkrétní politickou práci.

Plán politického zabezpečení nočního bojového cvičení

Velitel svazku při vydávání pokynů k přípravě nočního bojového cvičení vydává i pokyny svému politickému zástupci pro zpracování plánu politického zabezpečení cvičení.

V pokynech vychází ze skutečné situace svého štábu i jednotek v podmínkách cvičení. Nedává na příklad pokyny pro kontrapropagační činnost nebo pro práci se zajatci, jestliže v průběhu cvičení nebudou

tyto otázky prakticky procvičovány, nýbrž zaměřuje politického zástupce a celou politickou práci na hlavní otázky, na jejichž splnění závisí i splnění cílů vytyčených pro cvičení. Nemám v úmyslu předložit šablonu plánu politického zabezpečení, protože politické práci je jakákoli šablona cizí. Velitel může zaměřit politickou práci a činnost strannických a mládežnických organizací na příklad na tyto otázky:

- mobilisovat vojáky k přísnému dodržování zásad utajení při zaujímání výchozího položení k útoku;
- podporovat rychlé pronikání a přísné plnění plánu osvětlení a objasňovat význam soustavného vytyčování cest;
- upevnit a dodržet v boji zásady součinnosti uvnitř jednotek, mezi jednotkami i jednotlivými druhy vojsk;
- soustředit pozornost štábu i podřízených jednotek na provedení opatření při přechodu k boji za denního světla.

Při zpracovávání plánu politického zabezpečení bojového cvičení v noci je nutné, aby si politický pracovník na operačním oddělení nebo u náčelníka štábu přesně zjistil složení cvičících jednotek, a to jak vlastních; tak přidělených posilových prostředků, a dobu, kdy budou veliteli k dispozici. Musí si ujasnit jednotlivé fáze cvičení a podle nich rozdělit plán politického zabezpečení. Součástí plánu by měla být i kontrola, která by zabezpečovala, aby se úkoly politického zabezpečení staly neoddelitelnou součástí celkové přípravy a průběhu nočního bojového cvičení.

Noc ztěžuje součinnost. Proto musí mít důležité místo v plánu politické práce zabezpečování součinnosti v průběhu vedení boje. Práce komunistů a mládežníků bude mít veliký význam, aby se otázky součinnosti v potřebné míře dostaly až ke každému vojákovi. Protože při vedení noční bojové činnosti je velmi důležité na příklad stále upřesňování směru, včasnost a přesnost při osvětlování, doplňování střeliva a zásobování potravinami, bude třeba rozvíjet práci i k dosahování příkladnosti komunistů a mládežníků na těchto důležitých úsecích bojové činnosti.

V plánu politického zajištění je třeba i stanovit, jakou pomoc dostanou politické orgány bojujících jednotek z politického oddělení svazku. Podle mého názoru není vhodné stanovit pro podřízené velitele formy (alespoň ne všechny) politické práce, ale hlavně obsah. Ponechání podřízeným velitelům možnosti, aby si se svými politickými zástupci volil sám formy provádění politické práce, zvyšuje jeho iniciativu a dává mu možnost tvůrčího přístupu k řešení otázky. Zástupce velitele svazku pro politické věci sleduje, aby političtí pracovníci druhů vojsk a speciálních jednotek zvládli theoretické i praktické zvláštnosti činnosti jejich druhu vojska při boji v noci, protože z nich budou vycházet i některá politická opatření u jejich jednotek. V různých fázích bojového cvičení soustřeďuje zástupce velitele svazku svoji pozornost na nejdůležitější otázky. Na příklad při zaujímání výchozího položení k útoku soustředí pozornost na tankové a dělostřelecké jednotky, které nejspíše mohou prozradit přípravu k útoku. Velkou pozornost je nutno věnovat průzkumným jednotkám, předsunutým odřadům a poskytovat pomoc jednotkám týlovým. Při celém provádění politické práce nesmí docházet k prozrazování rozhodnutí velitele bez jeho souhlasu.

Z otázek obsažených v plánu uvedu svůj názor na příklad na politické zabezpečování organisace osvětlení.

Osvětlováním předpolí si vytváříme podmínky pro ničení nepřítele a přísně dbáme, aby naše jednotky kryla tma. Organisace osvětlení a přísné její dodržování dává možnost, abychom ve svůj prospěch využívali jak všech výhod noci, tak i osvětlení. Z toho vyplývá, že osvětlujeme jen to, co potřebují naše jednotky. Při všech cvičeních prováděných v noci si musí velitelé všech stupňů osvojovat otázky osvětlování bojiště. Na jednom ukázkovém cvičení v přípravě letošního výcvikového roku se ukázalo, jak obtížné je dosáhnout sladění mezi požadavky na osvětlování cílů a činností osvětlovacích jednotek. Zejména se nemá stát, aby při osvětlování pomocí leteckých pum byly osvětlovány útočící jednotky a tím vystaveny palbě nepřítele.

K organisaci osvětlování je u štábu střeleckého sboru zpracováván jednotný plán osvětlení, který odpovídá zámyslu velitele. Jeho přesné dodržení a zpracování na nižších stupních vyžaduje mimořádného úsilí velitelů i štábů. Při plnění úkolů tohoto plánu je účastno velké množství bojovníků i prostředků. Nižší velitelé i příslušníci jejich jednotek si musí pamatovat řadu signálů, na které je nutná okamžitá reakce. Komunisté a mládežníci musí při plnění úkolů tohoto plánu osvětlení svou příkladností a velkým soustředěním na všechny úkoly přispět k uvedení tohoto složitého organismu v činnost.

Složitost osvětlování vyžaduje, aby velitelé využívali všech cvičení v noci k důkladnému nacvičení používaných světelných signálů.

V přípravě na vedení boje v noci musí si všichni političtí pracovníci osvojit určité zásady, které jim usnadní řízení politické práce pro boj v noci a dosahování úspěchů. Jsou to na příklad: nepřetržité upřesňování směru, soustavné vytyčování průchodů a cest postupu vůbec, označování vlastních vojáků pro vzájemné poznávání v noci, činnost týlových jednotek za nočních podmínek. Důležitým momentem při boji v noci je příprava na rozednění, kdy je nutno očekávat protiopatření nepřítele. Proto do rozednění musí být ukončeny všechny přesuny velitelských stanovišť a pozorovatelů, aby bylo zabezpečeno pevné vedení. Do rozednění musí být ukončeno rozmístění dělostřelectva v palebných postaveních, z kterých je možno podporovat bojující jednotky, a letectvo musí být připraveno podporovat první sledy útočné sestavy při odrážení nepřátelských protiopatření.

V celku je při stanovení rozsahu otázek politického zabezpečování boje v noci rozhodující rozsah a stupeň výcviku jednotek.

Z á v ě r

Zvládnutí úkolů boje v noci vyžaduje rozvinutí iniciativy na všech stupních v naší armádě. Velitelé a političtí pracovníci musí odborně vojenský výcvik dovedně spojovat se stranickopolitickou prací v přípravě na boj v noci. Není pouhou frází, že v budoucí válce bude úspěch na straně toho, kdo k boji lépe využije noci.

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

ZASAZENÍ DRUHÉHO SLEDU FRONTU DO SRAŽENÍ V ÚTOČNÉ OPERACI K ROZDRČENÍ VELKÝCH NEPŘÁTELSKÝCH ZÁLOH PŘISUNOVANÝCH Z HLOUBKY

Generál-poručík Jaroslav Tokan

Úvod

Jedním z charakteristických rysů soudobé operace vedené za oboustranného použití zbraní hromadného ničení je vytváření silných druhých sledů a záloh na všech velitelských stupních a hluboké členění bojových a operačních sestav.

Důležitost takového uskupení sil a prostředků vyniká zvláště v útočné operaci, která vyžaduje silných druhých sledů jednak k narůstání úderné síly z hloubky, aby se zvyšovalo tempo útoku, jednak k rychlé likvidaci všech obranných opatření nepřítele.

Podle současných názorů západních vojenských theoretiků je obranná operace charakterisována masovými údery zbraní hromadného ničení na hlavní uskupení vojsk útočnicka ve výchozím položení i za útoku a zejména vedením mohutných protiúderů prováděných silnými operačními zálohami. Manévru operačních a strategických záloh je přisuzována rozhodující důležitost. Proto je organizační i technický vývoj usměrněn k zvětšení pohyblivosti vojsk jak v taktickém, tak i v operačním a strategickém měřítku.

Za takových podmínek je nutno v průběhu útočné operace frontu očekávat, že se obránce bude snažit přivádět na bojiště silná uskupení operačních i strategických záloh.

Úkolem těchto záloh bude provést silné protiúder y na útočící vojska s cílem je zničit, uvolnit obklíčené uskupení, obnovit narušenou obranu a přivést útok ke zhroucení.

Může k tomu dojít zejména v onom období útočné operace, kdy armády prvního sledu budou plnit bližší úkol frontu.

Stává se tedy boj se silnými operačními zálohami nepřítele za podmínek, které naznačuje současný vývoj operačního umění a bojové techniky, čím dál tím více úkolem frontové operace.

Důležitým prostředkem velitele frontu k odražení úderu a zničení velkých uskupení nepřítele bude zejména armáda druhého sledu frontu. Proto význam jejího použití stále stoupá. Použití armády druhého sledu frontu je třeba věnovat pozornost proto, že má mnoho zvláštností, a také proto, že studiu této otázky nebyla dosud věnována taková pozornost, jaké si заслужuje.

Úkolem této práce je zabývat se řešením těchto otázek s hlediska všeobecně operačního. Bude proto stručně ujasněn ráz soudobé operace frontu se zřetelem na použití armády druhého sledu. Dále bude po-

ukázáno na hlavní zásady při rozhodování a plánování pro zasazení armády druhého sledu v rámci frontu, na formy zasazení do sražení, na operační učenění armády, na způsoby odrážení velkých úderů nepřítele a na konec budou vytyčeny zásady velení při zasazení armády druhého sledu frontu do sražení.

I. Hlavní rysy útočné operace frontu se zřetelem na použití armády druhého sledu

1. Frontová útočná operace se provádí zpravidla v rámci strategické útočné operace. Jejím cílem je jednak rozdrtit nepřítele v celé jeho operační hloubce i se zálohami skupiny armád, jednak i rozdrtit zálohy hlavního velitelství, vysunované v tomto směru. Průměrná hloubka útočné operace frontu je 350 až 400 km i více, trvání 10 až 13 dní i více.

Úkol frontu v útočné operaci se zpravidla dělí na bližší a další úkol.

Bližší úkol frontu obsahuje průlom taktického i operačního pásma obrany a rozdrčení hlavních sil protistojícího uskupení nepřítele, v tom i záloh skupiny armád, ovládnutí prostorů a čar zabezpečujících výhodné podmínky pro rozvinutí operace do veliké hloubky rychlým tempem.

Jeho hloubka je 150 až 200 km a trvá 5 až 7 dní, s průměrným tempem útoku 30 km i více za den.

Dalším úkolem frontu je pokračovat bez zastavení v útoku pronásledováním rozdrčených sil nepřítele, ničit jeho nově z hloubky přisunované strategické zálohy a ovládnutím důležitých prostorů vytvořit výhodné podmínky pro novou útočnou operaci frontu.

Hloubka dalšího úkolu frontu dosahuje 200 km i více. Trvá 5 až 6 dní při tempu 40 km i více za den.

Další, nová operace frontu začíná potom po krátké operační přestávce nebo i bez ní.

Velitel frontu připravuje, organisuje a vede útočnou operaci podle směrnic hlavního velitele. Za přípravy operace se rozhoduje na celou hloubku úkolu, při čemž celou operaci plánuje obvykle na tři až čtyři období. Vydává směrnice velitelům armád prvního sledu, frontovým svazkům (útvaram) a frontové rychlé skupině pro průlom nepřátelské obrany, pro ničení nepřítele a pro vyjití na čaru bližšího úkolu frontu.

Rovněž armádě druhého sledu vydává v té době potřebné směrnice. Podrobnosti o tom jsou uvedeny v II. části za 1.

V průběhu operace, ještě před splněním určitého období frontové operace, doplňuje velitel frontu podle situace své původní směrnice a upřesňuje je. Tím zabezpečuje plynulý přechod z jednoho období útočné operace frontu do dalšího.

2. Podle povahy svého úkolu bývá front složen ze 2 až 3 vševoj-
skových armád, z mechanisované armády (tvořící frontovou rychlou skupinu), z letecké armády, ze svazků a útvarů různých druhů vojsk a týlu.

Do frontového týlu patří

- polní frontové sklady a ostatní polní týlové útvary a zařízení, které se za útočné operace přemísťují za vojsky,
- stabilní sklady, zařízení a průmyslové závody, které zůstávají na místě a postupně jsou odevzdávány orgánům přifrontového pásma.

Pásmo útoku frontu ve výchozí situaci bývá 200 až 250 km a bude se zpravidla v hloubce rozšiřovat. Pásmo útoku vševojskové armády bývá 50 až 100 km široké.

Front za útoku provádí dva až tři údery, z nichž jeden je hlavní; vševojsková armáda vede zpravidla jen jeden soustředěný úder.

Operační učlenění frontu za útoku mívá

- dva sledy vševojskových armád s jednou armádou v druhém sledu; front může mít i všechny armády v prvním sledu; v tom případě si vytvoří vševojskovou zálohu alespoň v síle sboru;
- rychlou skupinu (mechanisovanou armádu);
- leteckou armádu;
- protiletadlové dělostřelecké skupiny, někdy i dělostřelecké skupiny (pro zvláštní úkoly);
- zálohy různého určení a pohyblivé odřady zatarasovací.

Operační učlenění armád prvního sledu má ve výchozím položení hloubku 40 až 50 km i více.

Druhý sled frontu se rozmísťuje obvykle v prostorech přiléhajících ke směru hlavního úderu frontu, někdy i na vedlejším směru, a to ve vzdálenosti 75 až 100 km od předního okraje. Armáda o třech sborech potřebuje 2000 až 2500 km² prostoru (pro divisi 100 km², pro sbor 400 až 500 km²).

Mechanisovaná armáda (frontová rychlá skupina) jako prostředek rozvíjení operačního úspěchu frontu je zpravidla rozmístěna v prostoru soustředění, z něhož vychází přímo do průlomu. Je-li prostor soustředění vzdálen více než 80 až 100 km a je-li zasazení plánováno ještě prvního dne operace, zaujímá vyčkávací prostor za sbory prvního sledu, a to poslední noc před zahájením zteče. Bývá zasazena po dobytí postavení sborových záloh, t. j. buď odpoledne prvního nebo zrána druhého dne operace. Šířka pásma na čáře zasazení je 16 až 24 km.

3. Použití druhého sledu frontu závisí na celkovém zámyslu operace. Plánuje-li se podle zámyslu operace obklíčení a zničení velkého uskupení nepřítele silami jednoho frontu nebo v součinnosti se sousedním frontem, musí být hlavního úsilí rychlé skupiny i druhého sledu frontu využito k tomuto cíli.

Armády druhého sledu frontu, pokud jde o cíl operace, může být v podstatě využito k plnění úkolu

a) na vnější frontě obklíčení k rozvinutí útoku do hloubky s úkolem odrazit a rozdrtit nově přisunované velké zálohy nepřítele;

b) na vnitřní frontě obklíčení v součinnosti s armádou prvního sledu a sousedy s úkolem obklíčit a zničit velké uskupení nepřítele;

c) na zabezpečení boku při činnosti hlavního uskupení vojsk frontu.

Její použití bude závislé zejména na síle a možnostech operačních a strategických záloh nepřítele.

Za použití atomových a chemických zbraní, kdy se nevyžaduje velká převaha sil nad obklíčeným nepřítelem, bude k obklíčení použito obyčejně armád prvního sledu a armády druhého sledu k rozvíjení operace do hloubky.

Pro zasazení armády druhého sledu do sražení s hlediska času a prostoru je třeba uvažovat o dvou krajních případech. V podstatě může k zasazení dojít buď

a) v období, kdy armády prvního sledu ovládly čáru armádních záloh nepřítele a k zasazení armády druhého sledu dochází již 3. nebo 4. den operace, nebo

b) v období, kdy armády prvního sledu vyšly na mezilehlé postavení skupiny armád nepřítele a je splněn bližší úkol frontu; k zasazení dochází nejpozději 5. až 7. den operace.

K řešení podle prvního způsobu může dojít tehdy, má-li nepřítel všechna pásma hluboce členěné obrany obsazena a disponuje-li silnými a soustředěnými zálohami, kterých pravděpodobně použije již v počátečním období operace. Proto je možno předpokládat, že armády prvního sledu frontu budou muset odrážet již z počátku silné protiúder, měnit směr úderu, čímž se jejich tempo útoku zpomalí. V takových podmínkách mohou dobýt jen postavení armádních záloh v hloubce 70 až 90 km. Zasazením armády druhého sledu tempo útoku opět naroste a operace se přenesou do hloubky nepřátelské obrany.

Druhý případ nastane, nemá-li nepřítel silné operační zálohy, zejména jsou-li jeho zálohy v hloubce vzdálené, dosud nesoustředěné a máme-li výhodný poměr sil. Za takové situace budou armády prvního sledu v součinnosti s rychlou skupinou schopny splnit bližší úkol frontu. Mohou během 4 až 5 dnů prolomit celou operační sestavu nepřátelské obrany do hloubky 150 km. V tu dobu je možný přísun vzdálených silných záloh nepřítele a k jejich ničení se jeví nutným zasadit armádu druhého sledu frontu.

Kromě těchto dvou způsobů může být zasazení prováděno i jinak, na př. v konečném údobí frontové operace. Je třeba vycházet z toho, že frontová operace nebude plánována nikdy podle stejné šablony.

Vcelku možno vyslovit názor, že se jeví účelnějším zasazovat armádu druhého sledu až po splnění bližšího úkolu frontu. Tato úderná síla nemá být zasazována předčasně. Má k tomu dojít zásadně v době rozhodné pro narůstání sil a v době odrážení úderů a ničení velkých nepřátelských uskupení přicházejících z hloubky.

Dané úkoly bude armáda po svém zasazení zpravidla plnit v součinnosti s armádami prvního sledu, s frontovou rychlou skupinou nebo se sousedním frontem. Bude to zejména při obklíčování a ničení velkého uskupení nepřítele.

V některých případech bude tato armáda plnit své úkoly i samostatně. Může k tomu dojít na příklad při zabezpečování boku hlavních sil frontu, které ničí velké uskupení nepřítele nebo při zasazení na nový, samostatný operační směr.

Po zasazení druhého sledu do sražení je třeba vytvořit druhý sled nebo vševojskovou zálohu velitele frontu. To bude zpravidla možné, když armády prvního sledu dokončily ničení obklíčeného uskupení nepřítele a jejich části se uvolňují pro pokračování v útoku.

4. Armáda druhého sledu bude mít obvykle tři střelecké sbory a své organické prostředky. Někdy může být organisována bez střeleckých sborů s přímo podřízenými samostatnými divisemi. Podle okolností může být již od počátku zesílena divisi protiletadlového dělostřelectva.

Hloubka útočné operace armády druhého sledu frontu bývá 150 až 200 km. Počítá se od čáry zasazení až do čáry, kterou má ovládnout jako další úkol. Hloubka úkolu závisí na složení armády, na odolnosti nepřátelské obrany, na vlastnostech terénu, roční době, počasí a na situaci vlastních vojsk na frontě.

Čára zasazení armády druhého sledu do sražení nebývá širší než 25 až 40 km, aby mohla soustředěnými silami a prostředky rozrazit nepřátelské odpory a rozvíjet útok rychlým tempem. Pásmo útoku se potom v průběhu operace podstatně rozšiřuje.

Zasazení je výhodné provést na rozhraní dvou armád prvního sledu nebo do mezery vzniklé mezi armádami. Podle situace bude někdy účelné provést zasazení na křídle frontu za některou armádou prvního sledu.

Při zasazení bývá armáda podle svého úkolu zesilována asi v tomto rozsahu:

— dělostřeleckou divisi, jednou až dvěma houfnicovými dělostřeleckými brigádami, jednou až dvěma protiletadlovými dělostřeleckými divisemi, jednou až dvěma protitankovými dělostřeleckými brigádami, těžkým tankosamohybným plukem, ženijní brigádou, pontonovým plukem, chemickým praporem, praporem chemické ochrany, praporem pro odmořování terénu, jedním až dvěma prapory těžkých ohňometů, dvěma až třemi rotami lehkých ohňometů, rotami obojživelných vozidel, po případě dalšími svazky a útvary.

Tyto prostředky přiděluje velitel frontu obvykle až před zasazením armády do sražení, a to buď od armád prvního sledu nebo z počtu záloh frontu.

Zabezpečení letecké podpory určí velitel frontu z prostředků své letecké armády. Přitom stanoví počet vzletů (divisních nebo sborových) podle jednotlivých druhů letectva, a to na určitý počet dní.

Atomové zbraně mohou být pro armádu druhého sledu předvídány asi v tomto rozsahu:

— pro zasazení do sražení 3 až 4 pumy,
— pro boj se zálohami nepřítele během operace, k ničení obkličných uskupení, k ničení základů atomových zbraní nepřítele dalších asi 5 až 6 pum.

Počet atomových pum vyčleněných pro podporu zasazení druhého sledu bude se řídit konkrétní situací a bude velmi různý. Uvedená čísla nelze chápat šablonovitě.

Atomových zbraní bude použito podle rozhodnutí velitele frontu k plnění různých úkolů. Za přibližování a při zasazení do sražení půjde o provedení úderů na zálohy nepřítele přisunované z hloubky, na jejich uskupení k protiúderu, k ničení nepřítele na směru hlavního úderu a k likvidaci nepřátelských atomových základů. Po rozvinutí operace do hloubky budou atomové údery řízeny k ničení obkličných uskupení i nově přicházejících záloh nepřítele.

Chemických zbraní bude výhodné použít v průběhu celé operace. Při zasazení do sražení především k ničení nepřítele v dotyku a jeho prisunovaných záloh. V průběhu operace zejména k ničení obklíčeného nepřítele, k ochraně boků a k boji s prisunovanými zálohami.

K ničení nepřátelských svazků jsoucích v dotyku nebo v obklíčení použije se rychle účinkujících otravných látek.

II. Rozhodování, plánování a organizace součinnosti při zasazení armády druhého sledu do sražení

1. Směrnice velitele frontu

Pro zasazení armády druhého sledu vydává velitel frontu v přípravném období zpravidla ústní operační směrnice zapsané příslušníky štábu. V těchto směrnicích v podstatě uvede:

nové zprávy o nepříteli, zejména uskupení velkých nepřátelských záloh; cíl frontové operace a zámysl velitele frontu; úkol armády druhého sledu, v kterém směru a kam se přesune, kdy a z které čáry má být připravena k zasazení do sražení, hlavní směr úderu, bližší a další úkol, podmínky součinnosti s armádami prvního sledu, po případě i se sousedy, jaké prostředky atomových a chemických zbraní plánuje pro armádu druhého sledu; kterými prostředky zamýšlí armádu druhého sledu zesílit při zasazení do sražení; všeobecné úkoly armád prvního sledu frontu a úkoly sousedů; úkol frontové rychlé skupiny (byla-li organizována); zabezpečení podpory letectvem; s jakými materiálními zásobami má jít armáda druhého sledu do sražení; dobu pohotovosti k vyražení z prostoru soustředění.

Při určování úkolů armádě druhého sledu velitel frontu nestanoví ještě hranice útočného pásma. To učiní až v průběhu operace, za přesunu armády na čáru zasazení. Podobně nemusí uvádět všechny uvedené údaje, uzná-li to s hlediska utajení za účelné.

Tyto směrnice doplní štáb frontu krátkými bojovými nařízeními pro PVO, PAO, PCHO, PBO, pro zabezpečení stíhacím letectvem za přesunu.

Dále upraví štáb frontu postupně

- podmínky přesunu, určení pochodového pásma, kdy a které cesty musí armády prvního sledu frontu upravit a včas uvolnit pro přesun armády druhého sledu; jak bude organizována pořádková (regulační) služba, součinnost orgánů pořádkové služby armády druhého sledu s armádami prvního sledu a p.;
- kdy a kde se předvídá podřízení posilových prostředků; organizační velení za přesunu a při zasazení do sražení, VS frontu, VS armád, podmínky spojení, předkládání hlášení a p.

Úpravu cest k zasazení armády druhého sledu zpravidla provádí front svými prostředky nebo armádami prvního sledu.

Operační směrnice velitele frontu určené veliteli armády doplní podle potřeby velitelé a náčelníci druhů vojsk a týlu frontu po své linii. Zejména uvedou, jak front poskytne armádě pomoc při bojovém, technickém, materiálním a zdravotnickém zabezpečení přesunu armády a jak materiálně, technicky a zdravotnický zabezpečí armádu pro celou operaci.

2. Rozhodování velitele armády

Rozhodování velitele armády druhého sledu frontu pro zasazení do sražení bude prováděno v přípravném období operace. Proti armádě v prvním sledu má řadu zvláštností.

Rozhodování bude prováděno výhradně na mapách, protože pozemní průzkum (jako u armád prvního sledu, jsoucích v dotyku s nepřítelem) není možný. Výhodnou pomůckou budou letecké snímky z prostoru zasazení.

Velitel armády musí ve svém rozhodnutí vyřešit dvě zásadní otázky:

- jak zamýšlí plnit úkol daný armádě po zasazení do sražení, směr hlavního úderu, plánování operace armády (období operace), operační sestavu armády pro útok,
- jak provede armáda přesun na čáru zasazení, v kolika postupných posunech (jestliže to neurčil velitel frontu), kdy a kde mít soustředěny hlavní síly armády před zasazením do sražení.

V další části rozhodnutí bude se velitel armády zabývat hlavně otázkami přesunu na čáru zasazení, jako úkoly sborů prvního sledu s udáním pásma přesunu, jak a kde přemísťovat sbor druhého sledu; při organizaci armády bez velitelství střeleckých sborů uvede úkoly samostatných divísi; úkoly jednotlivých druhů vojsk, jak rozdělit do proudů armádní, po případě posilové svazky a útvary; řešit otázky operačního zabezpečení jako PVO, PAO, PCHO, PBO; pohotovost k pochodu z výchozí čáry.

Toto své rozhodnutí rozvine velitel armády vydáním pokynů náčelníkovi štábu armády a velitelům (náčelníkům) druhů vojsk v otázkách získávání zpráv o nepříteli, přípravy a provádění přesunů, organisování velení za přesunu a p.

Pokud jde o materiální, technické a zdravotnické zabezpečení a organizaci týlu, vydá velitel armády (na základě zpracování všech otázek náčelníkem týlu) pokyny, máje při tom na zřeteli tyto zásady:

Armádní zásobovací základnu v prostoru soustředění nerozvinovat; rozvinutí provést až na nově přidělených zásobovacích stanicích (budou asi v prostoru původního předního okraje). Pohyblivé zásoby vojsk doplnit z frontových skladů. Nemocné a raněné v prostoru soustředění odsunout do frontové nemocniční základny nebo do mírových okruhových (posádkových) nemocnic. Veškeré opravy porouchané techniky dokončit do dne pohotovosti.

Dále určit podmínky přesunu týlových útvarů a zařízení (zpravidla půjdou před vojsky), sklady přesunout co nejdále po železnici, určit dobu soustředění materiálu pro operaci, jeho rozložení a stanovit normy spotřeby.

Na podkladě rozhodnutí velitele armády zpracuje štáb armády a štáby druhů vojsk a týlu armády písemné dokumenty.

Ve štábu armády bude zpracován především bojový rozkaz, dále grafický plán operace, grafický plán přeskupení vojsk, grafický plán PVO a další nezbytné plány operačního zabezpečení. Plány protivýsadkové obrany, PTO a PAO netřeba zvlášť zpracovávat, příslušná opatření se zahrnou do plánu operace a podrobně se rozvedou v plánech druhů vojsk a služeb. Štáby druhů vojsk a týlu zpracují jednoduché plány

použití druhů vojsk a služeb podle odbornosti a doplní je nutnými pro-počty. Vede se válečný deník.

Štáb armády, štáby druhů vojsk a týlu vydají vojskům postupně zejména tyto dokumenty: bojové nařízení pro přesun, bojová nařízení pro PVO, PTO, PAO, PCHO, PBO, nařízení pro spojení, týlový rozkaz pro organizaci týlu a materiální, technické a zdravotnické zabezpečení a j.

Dokumenty vydané vojskům se pro utajení nebudou zpravidla týkat otázek zasazení do sražení, nýbrž jen údajů potřebných pro přesun.

Aby byly pohyby celé armády plánovitě řízeny se zřetelem na nově vzniklou situaci, vydává štáb za provádění přesunu potřebná bojová nařízení sborům a přímo podřízeným svazkům a útvarům na každý den zvlášť.

3. Plánování zasazení armády druhého sledu do sražení

Hlavní zásady plánování stanoví velitel armády při svém rozhodování za přípravného období operace. Zvláštností tohoto plánování je okolnost, že třeba zapláňovat předně provádění operace samé po zasazení do sražení a za druhé rozplánovat přesun armády z prostoru soustředění na čáru zasazení.

Další zvláštností plánování je to, že přípravné období operace armády druhého sledu obsahuje nejen činnost v prostoru soustředění, nýbrž i dobu přesunu na čáru zasazení. Když armády prvního sledu již zahájily operaci, armáda druhého sledu v té době se teprve na sražení připravuje.

Při plánování vedení operace řídí se velitel armády zejména úkolem, který je armádě určen, a situací nepřítele. Při tom možno operaci plánovat všeobecně podle těchto zásad:

Při zasazení na vnitřní frontě obklíčení plánovat dvě období s obsahem na příklad:

1. zasazení armády, rozdrčení protistojícího nepřítele a ovládnutí prostoru, který zabezpečuje obklíčení,

2. ničení obklíčeného nepřítele.

Při zasazení armády na vnější frontě obklíčení bude často výhodné plánovat tři období útočné operace s obsahem:

1. zasazení armády a rozdrčení protistojícího nepřítele,

2. vyjití na čáru tvořící vnější frontu obklíčení, odražení nově přisunovaných záloh nepřítele,

3. přechod do pronásledování a ničení nepřítele, rozvinutí operace do hloubky a splnění dalšího úkolu armády.

Pro každé období musí velitel armády stanovit konkrétní obsah, délku trvání (podle dnů) a průměrné tempo útoku (40 km i více za den). Plánování operace, zejména v hloubce, bude všeobecnější.

Pokud jde o plánování přesunu armády z prostoru soustředění na čáru zasazení, řídí se velitel armády podle těchto zásad:

Určí sestavu, v jaké má armáda provádět přesun a vyjití na čáru zasazení, a podmínky provedení přesunu podle času. Při tom stanoví jednotlivé posuny určitou čarou, na kterou mají čela hlavních sil armády vyjít, a to zvlášť na každý den. Vyřeší zásadní otázky zabezpečení pro-

storů předvídaných denních odpočinků s hlediska PVO, PAO, PCHO i PBO, součinnost se stíhacím letectvem.

Stanoví počet pochodových os, po kterých se mají vojska přesunout.

Při tom se počítá, že pro každý střelecký sbor prvního sledu třeba určit nejméně pět os (po dvou pro divisi a jednu pro sborové útvary) a pro armádní útvary alespoň dvě samostatné osy. Pro celou armádu je třeba nejméně 10 až 12 cest. Z počátku může být pásmo přesunu armády co možná širší, při příchodu k čáře dotyku se zužuje do daného pásma útoku.

Celkový denní výkon celé armády, který se bude provádět zásadně v noci, počítá se 60 až 80 km i více. Hloubka přesunu bude závislá na délce noci, na počtu pochodových os i na délce proudů.

Při plánování přesunu armády druhého sledu frontu z prostoru soustředění na čáru zasazení jsou vždy nutné podrobné propočty.

Uvedu konkrétní příklad:

— z prostoru soustředění k přednímu okraji je	100 km
— hloubka čáry zasazení od předního okraje je	150 km
Celkový přesun armády činí asi	250 km.

K tomu po 60km až 80km výkonech za den (noční pochody) bude potřebí celkem 3 až 4 dny.

Při tom třeba uvážit, že první přesun bude možný až v noci z D 1 na D 2, protože v noci na D 1 budou prováděny velké přesuny ve výchozím položení k útoku.

Jestliže tedy armáda druhého sledu zahájí přesun v noci na D 2 a může ho zakončit ve 4 nocích (v létě), bude moci být zasazena nejdříve zrána D 5. Předvídal-li velitel frontu (armády) zasazení dříve, musí být učiněna opatření ke zkrácení doby přesunu. Může se tak stát jinou organizací pochodu, zvětšením počtu pochodových os, dřívějším zahájením přesunu a p.

Zejména pečlivého a promyšleného plánování vyžaduje konečné, poslední období přesunu, t. j. v době, kdy se armáda přibližuje svými čely k svazkům bojujících armád prvního sledu frontu. Čela hlavních sil druhosledové armády dojdou na vzdálenost asi 30 až 40 km od těchto bojujících vojsk. Tím se zabrání nakupení vojsk na malém prostoru. Vzdálenost přesunu na čáru zasazení do sražení musí být potom překonána během části poslední noci před zasazením.

Štáb armády musí bezpodmínečně vejít v těsný styk a spolupráci s armádami prvního sledu frontu, a to jak za přesunu, tak zejména při zasazení do sražení.

Plán útočné operace armády druhého sledu frontu se zpracovává obdobně jako u armády prvního sledu. Jeho forma bude zpravidla grafická, aby zpracování bylo časově hospodárné. Zvláštností tohoto grafického plánu budou údaje rozplánování činnosti jak vlastní armády a sousedů, tak i zakreslení činnosti armád prvního sledu frontu a frontové rychlé skupiny, byla-li organizována.

Proto na plánu bude zakresleno rozmístění nepřítele a možnosti jeho záloh; hlavní rysy manévru armád prvního sledu frontu, v jejichž pásmech bude armáda zasazována;

směr postupu rychlé skupiny; data pro přesun armády druhého sledu z prostoru soustředění na čáru zasazení; předvídaná sestava armády na stanovené čáře zasazení; plánovaná činnost do střeleckých sborů vto podle jednotlivých období operace armády až do splnění dalšího úkolu armády.

Vzhledem na velikou dynamičnost v soudobých operacích může při vedení operace dojít k situaci, která vyvolá jiné řešení velitele frontu, než bylo původně plánováno. Může to být na příklad změna čáry a doby zasazení do sražení, armáda může být zasazena i na nový operační směr odkrytý v průběhu operace frontu a p.

Za takového stavu musí být velitel a štáb armády druhého sledu schopen operaci rychle plánovat a směle provést nový úkol.

4. Organisaace součinnosti

Součinnost při zasazování armády druhého sledu frontu do sražení bude zpravidla organisována ve dvou časově oddělených obdobích. První z nich zahrnuje činnost v prostoru soustředění a přesun na čáru zasazení, druhé období součinnosti zahrnuje vedení útočné operace armádou, když dochází k přímému zasazení armády druhého sledu do sražení. První období přechází plynule do druhého v průběhu přesunu armády k čáře zasazení.

První organisace součinnosti bude prováděna na mapách a bude se zabývat ujasněním zásadních otázek operačního významu. Bude řízena velitelstvím frontu, a to na stupni front-armáda. Přitom bude řešena plánovaná součinnost mezi armádami prvního sledu, frontovou rychlou skupinou, armádou druhého sledu, leteckou armádou, prostředky PVO frontu, po případě dalšími svazky a svazy, jež se operace zúčastní.

Postupně budou probrány otázky součinnosti týkající se jak přípravy, tak i zasazení armády druhého sledu a rozvíjení operace až do splnění úkolu frontu, a to podle jednotlivých období.

Musí být v podstatě stanoveny povinnosti armád prvního sledu ve prospěch armády druhého sledu frontu, a to zejména za přesunu uvolnění komunikací, prostorů rozmístění vojsk, součinnost orgánů regulační služby; zabezpečení výchozí čáry pro zasazení; součinnost při samém zasazení armády druhého sledu; součinnost při rozvíjení úspěchu do hloubky, při obklíčování a ničení nepřítele; součinnost armád při odražení silných úderů nepřítele (podle možných variant); součinnost mezi armádami až do splnění úkolu frontu a j.

Tyto údaje budou potom doplněny před zasazením armády do sražení podle konkrétní situace.

Velitel armády se svými nejbližšími spolupracovníky tyto otázky předem prostuduje a připraví se na jejich uskutečňování. Pro utajení bude k této činnosti povoláno nejméně osob.

Organisace součinnosti od armády níže bude se zřetelem k utajení uskutečněna až ke konci prováděného přesunu. Bude výhodné, jakmile to zájmy utajení dovolí, provést dohovor součinnosti se štáby armád prvního sledu frontu a frontovou rychlou skupinou, aby předem byly ujasněny otázky společného plnění úkolu. Štáb armády druhého sledu přednese při tom své konkrétní požadavky.

Druhé a konečné období organizace součinnosti bude prováděno až před zasazením armády do sražení. V té době bude už velitel armády od velitele frontu znát podrobně úkol (dostane i hranice pásma útoku) a konkrétní podmínky součinnosti s ostatními armádami.

Tato konečná organizace součinnosti bude prováděna postupně na všech velitelských stupních tak, aby včas pronikla ke všem vykonavatelům. Z počátku to bude možné jen na mapách, ale později již bezpodmínečně v terénu.

Jejím účelem bude sladit činnost vojsk frontu při zasazování armády druhého sledu do sražení, a to na základě konkrétních podmínek, jak vznikly v průběhu vedení operace.

Přitom bude účelné využít dosavadních příprav na organizaci součinnosti a podle nově vzniklé situace údaje doplnit a upravit.

Velitelé a štáby musí být schopni vyvinout mimořádné úsilí, aby v co nejkratší lhůtě byla organizována součinnost na základě nové situace.

III. Formy zasazení armády druhého sledu frontu, operační učlenění a zabezpečení zasazení

1. Formy zasazení armády druhého sledu frontu do sražení vyplývají hlavně z úkolu, který armáda dostala, a ze situace, za které k zasazení dochází.

Všeobecně je třeba se řídit zásadou, že zasazování druhosledové armády musí být provedeno přísně organizovaně, bez ztráty osob, materiálu i času. Je tomu tak proto, že tato fáze znamená značné nahromadění sil a prostředků (které jsou obvykle ve volném terénu), a je proto kritickým obdobím operace.

Delším setrváním na místě mohla by vlastní vojska utrpět značné ztráty údery atomových zbraní, letectva i dělostřelectva nepřítele. Mimo to každé zdržení útoku dává obránci čas, aby organizoval svou obranu a provedl mocné protiúder. Všechno to by mělo určitý vliv na zpomalení tempa útoku, na ztrátu iniciativy a tím na včasné plnění úkolu celé operace. Proto musí být pro zasazování armády do sražení voleny formy jednoduché, aby bylo prováděno bez průtahů, v nejkratší době z hloubky a z chodu. Pro utajení a zmenšení ztrát bude účelné všechny přesuny provádět zásadně v noci.

V podstatě rozeznáváme dvě formy zasazení, buď překročením nebo vystřídáním vojsk.

Které formy v každém jednotlivém případě bude použito, rozhodne vždy sám velitel frontu.

Přitom musí uvážit a předvídat vývoj situace, jaký může vzniknout v průběhu operace, zejména se zřetelem na činnost nepřítele.

Organizaci zasazení řídí štáb frontu a provádějí ji armády a frontové svazky účastníci se operace.

Nejvýhodnější, nejrychlejší a nejužívanější formou zasazení je **překročení**. Záleží v tom, že svazky nově zasazované armády překročí v chodu části armád bojujících v prvním sledu frontu a zahajují z chodu útok v nařízených směrech.

Provádění bývá organizováno tak, že se čela hlavních sil z týlu přicházející armády nočním přesunem přiblíží k bojujícím svazkům armád

prvního sledu. Po zastavení se v terénu rozmístí a provedou všechna obvyklá zabezpečovací, zejména protivzdušná a protiatomová, opatření. Časově je to předposlední noc před zasazením.

Armády prvního sledu pokračují v útočné operaci s cílem dosáhnout čáry určené k zasazení armády druhého sledu a tuto čáru pevně zajistit.

V té době provádí velitelství armády druhého sledu i její vojska další přípravy k zasazení. Zejména se podrobně upřesňují a doplňují otázky zabezpečení a organizace součinnosti při zasazení všech zúčastněných vojsk do sražení.

V noci před zasazením provede armáda poslední přesun k frontě. Svými čely vyjde na čáru rozvinutí, vzdálenou 2—5 km od čáry dotyku. Přitom se čelní útvary rozvinou do předbojových, a když to situace vyžaduje, do bojových tvarů. V dalším vyrazí na čáru zasazení, která probíhá na čele jednotek jsoucích v dotyku, a zahajují zteč nepřátelského postavení.

Zasazení je prováděno bez zastavení, z chodu, obvykle po kratší atomové, letecké, dělostřelecké a chemické přípravě nebo palebném přepadu.

Činnost v tomto období musí být pro každý případ zvlášť stanovena podle konkrétních podmínek situace. Zejména třeba vzít v úvahu stupeň nepřátelského odporu, možnosti vlastních vojsk, vlastnosti terénu, povětrnostní podmínky, denní dobu provádění a j. Útok může být zahajován ještě v noci nebo zrána nastávajícího dne.

Zasazování celé armády do sražení v noci vyžaduje zvlášť promyšlené organizace a pečlivé přípravy. Pojednání o tom si zasluhuje zvláštní podrobné práce.

Svazky armád prvního sledu, které jsou v dotyku s nepřítelem, podporují vyrazení nově zasazované armády palbou s místa. Po překročení se shromáždí a přesunují jako zálohy podle pokynů velitele frontu nebo postupně přejdou do pásů svých armád.

K objasnění uvedu příklad časového propočtu:

Velitel frontu vydává konečné rozhodnutí pro zasazení armády druhého sledu překročením v noci na D 5. Činnost vojsk může být plánována takto:

D 5 — armády prvního sledu pokračují v útoku k ovládnutí čáry zasazení,

armáda druhého sledu provádí a dokončuje přípravy zasazení,

D 6 — armáda druhého sledu je zasazována do sražení,

armády prvního sledu pokračují v útoku.

Při řádně promyšleném a organizovaném zasazení překročením nedochází za útoku k operační zastávce.

Zasazování do sražení formou střídání vojsk je v normálních podmínkách nevýhodné, protože se nedá provádět z chodu a potřebuje více času. Proto se ho bude užívat jen zřídka, když to situace vyžaduje.

Této formy bude použito na příklad tehdy, kdy armády prvního sledu útočící na širší frontě byly v hloubce obrany zastaveny, když se nepříteli podařilo organisovat nový odpor. Potom je třeba plánovat průlom spěšně zaujaté obrany nepřítele se zkrácenou přípravou. Pokra-

čování útoku obvykle následuje po nezbytném přeskupení sil a často po plánovitém zasazení armády druhého sledu do sražení.

Uvedu k tomu jednoduchý příklad:

Armády prvního sledu bojující na širokých frontách byly zastaveny organisovaným odporem nepřítele a útok ztrácí tempo.

Velitel frontu se v noci na D 5 rozhodl pokračovat po přeskupení sil v útoku zasazením armády druhého sledu, a to vystřídáním vojsk.

Následující činnost vojsk bude asi taková, že nejméně první noc (noc na D 5), celý den D 5 a druhá noc musí být věnována přípravě zasazení, t. j. průzkumu, rekognoskaci, přeskupení a vystřídání vojsk a j. Přitom v rozhodném útoku dne D 5 pokračováno nebude.

Všeobecný útok zasazením armády druhého sledu může být zahájen nejdříve v noci z D 5 na D 6 nebo zrána D 6.

To znamená ztrátu aspoň jednoho dne v postupu útočné operace.

Organisace zasazení armády druhého sledu do sražení může být v obou uvedených formách zjednodušena. Velitel frontu může nařídít, aby svazky prvního sledu (na př. celý střelecký sbor), které jsou v dotyku s nepřítelem a jsou v útočném pásmu nově přicházející armády, byly této armádě podřízeny.

To má určitou výhodu v tom, že velitel armády má z počátku útoku v prvním sledu velitele sboru orientovaného o situaci a kromě toho není třeba přivádět jeden sbor z hloubky.

Nevýhodou tohoto řešení je, že bude v prvním sledu útočit sbor, který vede boj již několik dní za sebou. Takový sbor zpravidla nemůže vést hlavní úder armády a použije se ho k ochraně boku. Dále je třeba provést částečnou reorganisaci armád, protože armáda druhého sledu musí zpravidla v náhradu odevzdat jeden svůj svěží sbor jiné armádě. Proto takového případu bude zřídka používáno.

2. Operační učlenění armády a jeho zaujímání

Operační učlenění zasazované armády bude vždy záviset na úkolu a na konkrétní situaci. Rozvinování armády bude prováděno obvykle v noci, v otevřeném terénu ženiálně zvláště nepřipraveném.

Vzhledem na hluboký úkol armády a k potřebě narůstání síly úderu a tempa operace bude armáda učleněna zpravidla ve dva sledy se silnými zálohami všech druhů. Ve výchozím položení se divise prvního sledu rozvinou do šířky okolo 8 km i více, do hloubky 8 až 10 km; divise druhého sledu sborů na hloubku 15 až 20 km. Při rozmístění druhého sledu armády na hloubku 25 až 30 km od předního okraje bude hloubka operačního učlenění celé armády činit okolo 30 až 40 km.

Důležitým prvkem při utváření operačního učlenění armády bude nepřítel, jeho síla, uskupení a ráz jeho činnosti.

S tohoto hlediska možno při uspořádání bojových sestav divisi prvního sledu rozlišovat tři varianty:

1. Bude-li nepřítel v dotyku zaujímat jen slabou nepřipravenou obranu, postačí k jejímu prolomení průzkumné a silné předsunuté odřady. Hlavní síly divisi prvního sledu musí být připraveny k rozvinutí.

2. Podařilo-li se nepříteli přisunem nových záloh spěšně zaujmout a organisovat na mezilehlém postavení obranu, uvedené odřady často

samy nestačí ke zdolání odporu nepřítele. Bude proto nutné rozvinout do útoku hlavní síly divisi prvního sledu.

3. Ustupuje-li nepřítel, budou hlavní síly divisi postupovat v pochodových tvarech, využívající úspěchu průzkumných a předsunutých odřadů.

V souvislosti s těmito variantami budou rozvinuty i ostatní prvky operačního učlenění armády. Protiletadlové a protitankové dělostřelectvo bude vždy plně rozvinuto. Ostatní dělostřelectvo bude organizováno ve skupinách jako za útoku a rozvinuto v bojové sestavě divisi prvního sledu, a to podle skutečné potřeby. Dělostřelectvo musí mít centralisované velení, aby mohlo uskutečnit organizované palby dělostřeleckého útoku.

Zaujímání operačního učlenění armádou druhého sledu frontu má některé zvláštnosti. Ty vyplývají z okolnosti, že sestava je zaujímána za jednotkami v dotyku.

Jako první z čela hlavních sil postupují průzkumné a předsunuté odřady, obvykle po jednom od každé divise prvního sledu. Jejich hlavním úkolem je spolu s vojsky v dotyku zajistit čaru zasazení.

Za nimi postoupí protitankové a protiletadlové dělostřelectvo a potom všecko ostatní dělostřelectvo, aby se včas připravilo zabezpečit zasazení armády do sražení. Rovněž budou vyslány útvary ženijního a spojovacího vojska.

Jako poslední vcházejí na čaru zasazení sbory prvního sledu.

Mechanisované divise budou zasazeny zpravidla v prvním sledu svých střeleckých sborů. Jestliže armáda očekává po zasazení střetné sražení s přicházejícími zálohami nepřítele, bude někdy výhodné umístit mechanisované divise na boku, aby měly volnost manévru do boků a týlu nepřítele.

3. Zabezpečení zasazení armády druhého sledu

Abyste všechna opatření k úplnému zabezpečení při zaujímání operačního učlenění a zasazení armády byla prováděna plánovitě a centrálně, řídí je sám velitel frontu se svým štábem.

Front svým zásahem provádí zejména dělostřelecké a letecké zabezpečení, dále podporu atomovými a chemickými zbraněmi.

První sled nově zasazené armády bude doprovázen bitevním letectvem, podporován údery bombardovacího letectva. Stíhací letectvo zabezpečí přesun hlavních sil armády na čaru zasazení i během útoku.

Použití atomových úderů třeba plánovat na začátku dělostřelecké přípravy, a to na důležité cíle vzdálené nejméně na 2 až 5 km od předního okraje a dále v hloubce. Zpravidla bude výhodné provést atomové údery v době, když se armáda ještě přibližuje k čáře zasazení.

Dělostřelectvo armády i svazků jsoucích v dotyku musí zabezpečit dělostřeleckou a chemickou přípravu i podporu v prvním období zteče hustotou okolo 80 až 100 hlavní na 1 km fronty zasazení.

Svazky armád prvního sledu, které jsou v dotyku s nepřítelem, podporují zteč nově zasazované armády všemi palebnými prostředky s místa až na donosnost zbraní. Hlavní síly sousedních armád se připojí ke zteči ve svých pásmech a chrání oba boky zasazené armády podle směrnic velitele frontu.

Velitel a štáb armády druhého sledu řídí a kontroluje všechny prvky operačního zabezpečení, zejména ty, které nezabezpečuje front nebo sousední armády.

Přitom se zejména soustředí na otázky průzkumu, protivzdušné obrany, protiatomové a protichemické ochrany.

Zasazení armády do sražení vyžaduje plného materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení.

Před zasazením armády budou již rozvinuta nutná týlová zařízení (armádní zásobovací základna, armádní nemocniční základna), po případě zasazení bude zabezpečeno péčí frontu (z oddělení frontových skladů, frontové nemocniční základny).

Vojska musí mít u sebe zásoby na první den operace (nad normu pohyblivých zásob). Doplnění zásob bude zpravidla provedeno z oddělení frontových skladů rozvinutých v průběhu frontové operace v armádním týlovém prostoru.

IV. Způsoby rozdrčení velkých záloh nepřítele druhým sledem frontu v průběhu útočné operace

1. Sražení armády druhého sledu frontu s velikými zálohami nepřítele a jejich rozdrčení bude probíhat za různých situací. Jejich řešení si za soudobých podmínek operace vyžádá rychlých rozhodnutí velitele frontu i velitelů armád, rozsáhlého i přesného organisování činnosti štábů a velkého vypětí sil vojsk.

Způsoby sražení a jejich řešení budou záviset zejména na tom, jaké zálohy, kterého velitelského stupně nepřítel zasazuje, jejich složení, kdy a kde jsou rozmístěny a pravděpodobné možnosti jejich použití.

Armáda druhého sledu frontu může po svém zasazení do sražení bojovat:

- se zálohou velitele skupiny armád v hodnotě jednoho až dvou sborů;
- se zálohami přisunutými od sousedů, kde se neútočí; jejich síla může mít hodnotu do dvou sborů i více;
- s přivedenými strategickými zálohami nebo se silami přisunutými z jiných operačních směrů v hodnotě polní armády často složené z různých taktických celků.

Bojová hodnota těchto záloh bude záviset na tom, zdali jsou to organické celky nebo svazky narychlo seskupené.

Úkolem těchto velkých záloh nepřítele může být na příklad

- rozdrčení uskupení proniknuvšího útočníka ve střetném sražení a obnovení souvislosti obrany;
- provedení mocných protiúderů na základě výhodně se vytvořivší situace s cílem rozdrtit hlavní uskupení útočníka v součinnosti s armádami prvního sledu, obnovit původní obranu nebo obranu na některém postavení v hloubce; bude-li část nepřátelských sil obklíčena, bude úkolem této protiúderné skupiny také uvolnit obklíčené uskupení; takové údery budou často sbíhavé ze dvou směrů, zesílené ještě vysazením vzdušných výsadek;
- podchycení poražených svazků armád prvního sledu na některé obranné čáře v hloubce, vedení boje na zdrženou, získání času pro organizaci obrany v hloubce.

Způsoby rozdrčení záloh armádou druhého sledu bude též záviset na tom, zda je armáda řeší sama či v součinnosti s armádami prvního sledu frontu, s rychlou skupinou nebo vojsky sousedního frontu.

Provádění tohoto úkolu bude konečně závislé i na tom, zda armády prvního sledu nebo rychlá skupina úspěšně plní časově i prostorově stanovené úkoly, jsoucí v souvislosti s armádou druhého sledu.

2. Na základě rozboru činitelů, které mají vliv na činnost při sražení s velkými zálohami nepřítele, možno vyvodit tyto základní způsoby rozdrčení těchto záloh:

Ve střetném sražení

Způsob rozdrčení velkých záloh nepřítele ve střetném sražení bude pro úspěšný průběh a včasné splnění úkolu frontové operace nejvýhodnější, a proto i nejvyhledávanější. Typický pro jeho uskutečnění bude případ, kdy vševojsková armáda druhého sledu frontu bude zasazena do sražení k rozvíjení úspěchu do hloubky obrany nepřítele a za postupu se střetne s přisunovanými zálohami nepřítele.

Kromě toho může ke střetnému sražení dojít i při zasazení armády druhého sledu k odražení mocného a úspěšně vedeného protiúderu nepřítele.

Průběh střetného sražení může armáda druhého sledu frontu řešit několika způsoby v závislosti na silách přicházejícího nepřítele a podle celkové situace. Rozhodný a rychlý úder hlavních sil armády do boku a týlu může způsobit porážku i silnějšímu uskupení nepřítele. Zejména pro to budou výhodné podmínky, jestliže se nepříteli nepodařilo včas svoje síly rozvinout, nemá-li zabezpečeny boky a týl.

Někdy bude výhodné přejít částí sil armády do dočasné obrany a krýt se proti hlavním silám nepřítele.

Přítom vedoucím faktorem střetného sražení bude odvážný manévr hlavních sil armády k úderu do boku a týlu záloh nepřítele k jejich obklíčení. Tento způsob bude vhodný, jestliže zálohy nepřítele předešly armádu druhého sledu v rozvinutí a vedou úder částí sil proti armádě prvního sledu a částí sil proti armádě druhého sledu zasazované v té době do sražení. Úspěšnou činností armády druhého sledu může dojít k vytvoření dalšího obklíčení sil nepřítele, které byly přisunuty s úkolem uvolnit obklíčená vojska armád prvního sledu.

Drtit zálohy nepřítele ve střetném sražení může vševojsková armáda s ostatními armádami frontu v součinnosti s frontovou rychlou skupinou, po případě se silami sousedního frontu, výjimečně sama.

Po rozdrčení záloh nepřítele ve střetném sražení přecházejí vojska armády ihned k pronásledování odcházejících poražených záloh za tím účelem, aby je obklíčila a ničila po částech, před příchodem dalších záloh nepřítele.

Přechodem do dočasné obrany

Tohoto způsobu je možno použít, přivádí-li protivník do sražení nové, velmi silné rozvinuté zálohy.

Úkolem těchto záloh zpravidla bude provedením protiúderu na vnější frontu obklíčení rozdrtit naše útočící vojska, uvolnit obklíčené vlastní síly, stabilisovat frontu a přivést náš útok ke zhroucení.

K rozdrčení těchto silných záloh bude často účelné, aby vševojsková armáda přešla většinou sil určených k boji s nimi do dočasné obrany s cílem odrazit jejich úder, způsobit jim vysoké ztráty. Po úderu vlastními zbraněmi hromadného ničení pokračovat v rozhodném útoku s cílem je zničit. K odražení úderu velikých záloh za použití zbraní hromadného ničení nutno učlenit sestavu bránících se vyšších svazků do značné hloubky a vytvořit silné zálohy k zásahu na místa úderu zbraněmi hromadného ničení.

Přitom je nutno věnovat mimořádnou pozornost operačnímu zabezpečení, zejména odražení masových útoků tanků, neboť to má rozhodující význam pro úspěch celé operace.

Již v průběhu odražení úderu nepřátelských záloh nutno vytvořit podmínky pro okamžitý přechod do útoku k jejich obklíčení, zničení a pronásledování za součinnosti s frontovou rychlou skupinou, armádami prvního sledu a silami sousedního frontu.

Použije-li nepřítel současně s probíhajícím protiúderem vzdušných výsadků v týlu našich vojsk, musí být energicky ničeny. K tomu může být někdy z nedostatku jiných záloh použito i části sil armády druhého sledu. Síly k tomuto účelu použité nesmějí mít vliv na provedení hlavního úkolu armády druhého sledu. Svazky použité k boji proti výsadkům mohou být převzaty do zálohy velitele frontu a armáda může místo nich dostat do podřízení svazky od armád prvního sledu.

Přejdou-li zálohy nepřítele k vedení boje na zdrženou, vejdou vojska armády druhého sledu do sražení podle zásad útoku na nepřítele, který vede boj na zdrženou.

Jestliže nepřátelské zálohy zaujaly v hloubce obranu, bude armáda prolamovat takové postavení podle zásad útoku na spěšně zaujatou obranu nepřítele.

3. Někdy dochází podle plánu operace velitele frontu nebo na základě vývoje situace k tomu, že armáda druhého sledu je zasazována na vnitřní frontě obklíčení. Takové řešení může si vyžádat na příklad situace, kdy armáda prvního sledu byla napadena silným úderem nepřátelských záloh a není s to nepřítele obklíčit.

Zpravidla to bude i tehdy, když nepřítel nemá v hloubce silné zálohy a když se obklíčuje velké nepřátelské uskupení.

V takovém případě má zasazovaná armáda druhého sledu za úkol v součinnosti s armádou prvního sledu a se sousedním frontem obklíčit a rozdrtit velké uskupení nepřítele. Zasazení armády se zpravidla provede překročením.

Energickým rozvinutím útoku vyjde pak armáda v součinnosti s frontovou rychlou skupinou a se sousedy na vnitřní frontu obklíčení a účastní se ničení obklíčeného nepřítele.

Přitom bude nově zasazovaná armáda často povinna vytvořit i vnější frontu obklíčení k operačnímu zabezpečení proti zásahu záloh nepřítele z hloubky. Podle okolností bývá armáda po přeskupení sil zasazována k rozvíjení útočné operace do hloubky.

V. Zvláštnosti velení druhému sledu frontu

1. V přípravném období operace se uskutečňuje velení v armádě druhého sledu frontu z VS armády. VS armády se rozvíjí v úplném rozsahu; mimo to se buduje a obsazuje ZVS a VS druhého sledu štábu polní armády (týlové VS). Na VS armády plánuje velitel armády operaci; vydává tam úkoly velitelům sborů.

Velitel armády druhého sledu frontu, jeho náčelník štábu a velitelé a náčelníci druhých vojsk, určení štábem frontu, zúčastní se organizace součinnosti na stupni front—armáda, kterou provádí velitel frontu na svém VS.

K zabezpečení těsné součinnosti s armádami prvního sledu vyjíždí v průběhu přípravného období velitel armády nebo náčelník štábu armády se skupinou důstojníků štábu na VS armád prvního sledu a prohloubí tam otázky součinnosti probrané na organizační součinnosti na stupni front—armáda. Zvláště projednají: úpravu a odevzdání komunikací a přeprav, uvolnění prostorů denních odpočinků za přesunu armády druhého sledu, využití ženijních úprav provedených armádami prvního sledu, součinnost orgánů pořádkové (regulační) služby, součinnost v otázkách bojového zabezpečení, využití komunikací pro zásobování svazků armád prvního sledu, začlenění průzkumných orgánů a PO armády druhého sledu do sestavy armád prvního sledu atd.

Od zahájení útoku bude mít u armád prvního sledu styčné důstojníky (důstojníky ze štábu armády) s pojítky k uskutečňování těsné součinnosti.

V prostoru soustředění armády druhého sledu bude uskutečňováno spojení

- s velitelstvím frontu a s ostatními armádami: po linkových sítích (stálé vedení) zřizovaných péčí velitelství frontu a pohyblivými pojítky;
- se sbory a armádními prostředky: linkové a směrové spojení, pohyblivá pojítka, především spojovací letouny a vrtulníky, osobní styk velitelů. Radiové spojení je organizováno a v pohotovosti k provozu zvláště pro případ úderu zbraněmi hromadného ničení nepřítele nebo vysazení operačních výsadek nepříteli a p.

2. Za přesunu armády druhého sledu k frontě se k uskutečnění velení rozvíjí VS armády podle jednotlivých přesunů. Přitom bude účelné organizovat dva sledy VS, které se navzájem ob den překračují. Jednotlivé sledy se vysunují dopředu do prostorů denního odpočinku vždy jeden den před vojsky. Na novém stanovišti připravují podmínky pro organizované zaujetí prostorů denního odpočinku a pro další přesun (organizace pořádkové služby, průzkumu komunikací, prostorů denního odpočinku, organizace bojového zabezpečení a p.).

Za přesunu k frontě bude štáb armády vydávat krátká bojová nařízení pro přesun sborů a armádním svazkům (útvárům) vždy na následující den.

Dokumenty se zpracují a vydají na tom sledu VS armády, které je v prostoru denního odpočinku vojsk a na kterém jsou hlavní funkcionáři štábu armády.

Velitel armády se svou operační skupinou uskutečňuje za přesunu vojsk velení z pohyblivého velitelsko-pozorovacího stanoviště (PVPS), s nímž vyjíždí na tu osu nebo do toho prostoru, kde považuje za nutný osobní zásah.

K ujasnění situace na frontě a ke konkretizaci úkolů armády druhého sledu je účelné, aby velitel armády byl denně u velitele frontu.

Štáb armády předkládá velitelskému frontu bojová hlášení o přesunu v termínech určených velitelským frontem.

Za přesunu armády se organizuje spojení využitím přidělených linkových vedení frontu, směrovými pojítky, pohyblivými pojítky, zvláště vojskovými letouny a vrtulníky; radiové spojení s využitím signálů.

V prostorech denního odpočinku se organizuje spojení pohyblivými pojítky, směrovými pojítky a částečně linkovými pojítky; radiové spojení je organizováno a v pohotovosti.

3. K organizaci zasazení armády druhého sledu frontu do sražení se rozvíjejí orgány velení obdobně jako při útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany. VS armády se při tom umístí 20 až 25 km od čáry dotyku. Hlavním orgánem velení bude velitelsko-pozorovací stanoviště (VPS) velitele armády, které se umístí 3 až 4 km od čáry zasazení.

Před zasazením armády do sražení doplní a upřesní velitel frontu úkol armády, čáru zasazení, způsob rozvinutí armády do sražení, směr hlavního úderu, bližší a další úkol, rozhraní s armádami prvního sledu, podmínky dělostřeleckého a leteckého zabezpečení zasazení, objekty úderů zbraněmi hromadného ničení, počty, dobu a místa převzetí posilových prostředků, vyřeší otázky velení. Rovněž stanoví podmínky součinnosti armády druhého sledu s armádami prvního sledu, s rychlou skupinou a s letectvem.

Na základě takto upřesněného úkolu doplní velitel armády na svém VS nebo VPS své původní nebo vydá nové rozhodnutí pro celou operaci a podrobně na první den boje. Na základě rozhodnutí velitele se upraví a doplní dříve již zpracovaný plán operace, plány operačního a materiálního zabezpečení a štáb vydá potřebná nařízení.

Zvláštní důraz bude položen na organizaci součinnosti s armádami prvního sledu a s jejich vyššími svazky a svazky.

K organizaci zasazení armády do sražení se plně rozvíjejí pojítka všech druhů obdobně jako za útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany. Odchází-li nepřítel, používá se hlavně radiového spojení.

4. V průběhu sražení armády druhého sledu uskutečňuje se velení a spojení podle zásad organizace velení a spojení za boje armády v operační hloubce obrany nepřítele. Přitom se VS armády přesunuje zpravidla jednou za 24 hodin skoky po 40 km i více a VPS několika skoky podle vývoje situace.

Závěr

Odražení velkých záloh nepřítele v průběhu útočné operace je úkol nad jiné důležitý. Příprava této činnosti bude se zpravidla provádět ve zkrácené lhůtě, ve složité pozemní i vzdušné situaci a může znamenat určité kritické údobí celé operace.

Vzhledem na závažnost i operační dosah tohoto úkolu bude jeho splnění zpravidla svěřováno frontu. Důležitou úlohu při odrážení a rozbití velkých záloh nepřítele bude mít armáda druhého sledu frontu. Proto se těmito otázkami musí zabývat zejména náš vyšší velitelský sbor.

Tato práce se mohla soustředit jen na zásadní, nejdůležitější otázky vševojskového rázu. Bude proto potřebí ji rozvinout, zejména s hlediska použití druhů vojsk, organizace operačního zabezpečení, podrobného zpracování otázek zasazování armády druhého sledu ve dne i v noci, otázek řízení operačních přesunů, organizace týlu a materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení.

AKTUÁLNÍ OTÁZKY MANÉVRU A JEHO PROVEDENÍ V OBRANNÉM BOJI STŘELECKÉHO SBORU

Generál-major Ján Lipový

Široký rozvoj bojové techniky a její použití vojsky umožňuje udržet nebo převzít iniciativu v boji za všech podmínek a dosáhnout vítězství nad nepřítelem. K dosažení tohoto cíle je bojová technika neustále zkoumána a vyvíjena. Studovat otázku, jak získat převahu sil a prostředků nad nepřítelem na zvoleném směru hlavní bojové činnosti s cílem splnit zámysl velitele, je základní povinností velitelů všech stupňů. Touto otázkou se zabývají theoretikové všech armád.

Na bojišti má iniciativu ten, kdo se rozhodl úderem získat vítězství v boji a operaci, k čemuž soustředil potřebný počet sil a prostředků a dovedně jich využil podle jejich vlastností. Obránce může sice předvídat zámysl útočníka, stěží však může zjistit čas, kdy nepřítel zahájí svůj úder. Aby odolal úderu nepřítele, musí předvídat manévr svých záloh a druhých sledů, jehož provedením je možné zabezpečit změnu prvopočátečního poměru sil na směru hlavního úderu nepřítele zpravidla nepříznivého pro obránce. Proti síle úderu je nutné postavit sílu odporu. To je však jen mechanický zákon fyziky. V bojové činnosti je nutné při organisování odporu k zastavení úderu nepřítele předvídat současně opatření k provedení vlastního úderu za účelem úplného převzetí iniciativy a konečného zničení nepřítele. Vzhledem k tomu, že síly a prostředky obránce budou nejčastěji omezené, je možné soustředit maximum sil a prostředků k odražení úderu nepřítele a k zasazení vlastního úderu jen provedením širokého manévru.

1. Cíle a význam manévru v soudobém obranném boji a operaci

Polní řád Oper-I-1 v čl. 11 a 12 o manévru uvádí: »Manévr silami a prostředky, provedený dovedně a včas, je jednou z nejdůležitějších podmínek k dosažení úspěchu v boji. Manévr má za účel vytvořit nejvýhodnější uskupení vlastních sil a prostředků a uvést je vzhledem k nepříteli do nejlepší situace pro zasazení drtivého úderu a pro úspěšné splnění daného úkolu.

Zámysl musí být jednoduchý, musí být proveden včas, rychle, skrytě a s překvapením pro nepřítele.

Za boje se provádí též manévr palbou. Záleží v tom, že se hlavní část paléb pozemních umlčovacích prostředků postupně soustřeďuje nebo rozděluje na nejdůležitější úseky nebo prostory.«

Manévr je tedy organisovaný pohyb s cílem vytvořit nejvýhodnější postavení k splnění strategického, operačního nebo taktického úkolu. Podle toho je manévr strategický, operační nebo taktický. Z toho vyplývá, že manévr je v těsném spojení s úderem, protože provedením manévru získáváme nejvýhodnější uskupení a postavení buď k provedení úderu, t. j. k splnění úkolu v útočném nebo obranném boji, nebo k ze-

silení odporu na směr úderu nepřítele, jehož provedením obránce zamýšlí převzít iniciativu na bojišti.

Hlavním cílem manévru v obranném boji je po odhalení zámyslu nepřítele a jeho hlavního úderu soustředit hlavní síly a prostředky do výhodného postavení, aby odpor vlastních vojsk byl nepřekonatelný, s narůstající silou schopen způsobit nepříteli rozhodující ztráty a na konec zhroucení útoku a vytvoření podmínek k aktivní činnosti. Nejrozhodnějším projevem aktivity v obranném boji a charakteristickým projevem manévru jsou protizteče a manévr zálohami. Jestliže na počátku obranného boje je manévr prováděn k vyrovnání poměru sil s nepřítelem, k zabezpečení narůstání síly odporu, uskutečňuje se v dalším období, když nepřítel byl zeslaben, manévr k provedení protizteče. Projevem umění velitele je dovést po zahájení útoku nepřítele soustředit maximální množství sil a prostředků na směr hlavního úderu nepřítele. Hned po zahájení útoku nepřítele je důležité zhodnotit sílu úderu nepřítele, směr úderu a pravděpodobný zámysl nepřítele a na konec pásmo, v kterém je veden hlavní úder. Podle tohoto zhodnocení může velitel rozhodovat o tom, jakých sil a prostředků může použít k zesílení vlastního odporu na směr hlavního úderu. Tu je nutné energické rozhodování, pevné provádění rozhodnutí a nepřetržitá kontrola štábem, jak se veškerá opatření vyplývající z rozhodnutí provádějí. Rozhodnost je nutno projevit hlavně v tom, že se na úseku, kde nepřítel neútočí nebo kde útočí jen slabými silami, ponechají nezbytné síly a prostředky, a všeho ostatního se použije tam, kde se rozhoduje o výsledcích obrany. Manévr v tomto období bude mít především význam pro narůstání síly odporu, t. j. pohybem vytvořených záloh, hlavně protitankové, ženijní atd., zesílit odpor proti úderu nepřítele s rozsáhlým využitím manévru palbou.

V druhém období obranného boje a operace, kdy nepříteli byly způsobeny značné ztráty, kdy byl zpomalen jeho úder a jeho zálohy byly vyčerpány nebo opotřebovány, je prováděn nejaktivnější druh manévru, jehož výsledkem je protizteč.

V soudobých podmínkách vedení boje při používání zbraní hromadného ničení bude zpravidla nejvýhodnější vytvořit na směr hlavního úderu několikásledovou úpornou obranu a způsobovat palbou ztráty nepříteli. Když bude výhodná situace — zvláštnost terénu, špatná viditelnost, výhodný průběh fronty a možnost dosáhnout účinného překvapení —, bude výhodné provést protizteče i malými jednotkami. Takovéto protizteče nebudou mít ovšem za cíl zničit proniknuvšího nepřítele a obnovit přední okraj, nýbrž hlavně způsobit nepříteli co největší ztráty, vynutit změny směru jeho postupu a přivést nepřítele do nevýhodného postavení, na příklad na minové pole nebo na jiné zátarasy, anebo aspoň odvrátit ho od směru, který je pro nás nejnebezpečnější. Snaha provést vždy s připravenou zálohou protizteč a vytyčovat provádění protiztečí cíl zničit nepřítele a obnovit původní postavení obrany nebude vždy reálná. Rovněž tak není správné již předem počítat s tím, že protizteče nebudou provedeny vzhledem na sílu úderu nepřítele. Je třeba rozhodnout se k provedení protizteče až v průběhu boje podle konkrétní situace. Podle zkušeností z Veliké vlastenecké války byly protizteče i na směr hlavního úderu nepřítele úspěšné, zvláště když je nepřítel vůbec

neočekával. Neočekávaného provedení protiztečí dosáhneme mimo jiné i tenkrát, když nepřítel příliš spoléhá na svou sílu a pokládá vojska obránce za rozdrčená. V takovém případě může protizteč způsobit nepříteli značné ztráty a desorganisovat nepřítele, jak toho dokladem jsou na příklad protiútoky u Moskvy a Stalingradu ve Veliké vlastenecké válce SSSR.

Veliké poučení o smělosti, vynalézavosti a správném zhodnocení situace, zvláště znalost nepřítele, nám skýtá několik případů provedených protiztečí z Veliké vlastenecké války, které uvedu. Jedna divise vedla obranné boje proti mnohem početnějšímu nepříteli. V bojích se podařilo nepříteli při opakovaných útocích ovládnout důležitou výšinu, která dávala dobré předpoklady nepříteli pro vedení boje o přechod řeky. V blízkosti výšiny byl v rukou sovětských vojsk les, poblíž kterého byla strojně traktorová stanice, kde byly soustředěny traktory. Velitel této divise rozmístil všechny traktory ve výchozím postavení k protizteči v lese. Tyto traktory vyrazily současně s pěchotou. Při vyražení asi 30 traktorů byl způsoben veliký hluk i dým a při smělém postupu s pěchotou, která vedla hromadné palby, byli Němci, domnívající se, že na ně útočí nějaká nová zbraň, tak překvapeni, že i při značné početní převaze byli s výšiny sraženi.

V jiném případě sváděl střelecký sbor těžké obranné boje, v nichž byly již vyčerpány všechny zálohy. Vzhledem k tomu, že terén byl výhodný pro hromadné použití jezdecktva, soustředil velitel sboru během noci všechny koně od povozů s podkoními a s různým pomocným personálem, sestavil z nich improvizovaný jezdecký sbor a zahájil za svítání útok. Překvapení Němců bylo veliké, protože se přes noc v jejich úseku objevil »jezdecký sbor«, o kterém neměli žádné zprávy. Protizteč tak dosáhla úspěchu a Němci upustili od dalšího útoku.

Uvedené příklady svědčí o tom, že ani při značné převaze nepřítele není nutné přijímat zásadu upouštění od protiztečí. Rozhodnutí pro protizteč musí vyplývat z konkrétní situace a musí jí odpovídat. Naopak snaha o provedení protiztečí stůj co stůj může přivést k zbytečným ztrátám, zvláště za používání atomových zbraní, proto má mimořádný význam

- ujasnit si úkol a zhodnotit situaci,
- reálně vytyčit cíl protizteče,
- organisovat zabezpečení provedení protizteče a
- dosáhnout překvapení v provedení protizteče.

2. Některé otázky organizace a zabezpečení provedení manévru v obranném boji

Na začátku svého článku jsem zdůraznil, jaký význam pro úspěch v obranném boji a operaci má manévru v úsilí obránce změnit nevýhodný poměr sil na směru hlavního úderu nepřítele. Aby se však provedeným manévrem dosáhlo vytčeného cíle, musí být zabezpečeno přesné a včasné provedení manévru, a to tak, aby byl pro nepřítele překvapující, neočekávaný a aby síly a prostředky, které manévru prováděly, zasáhly tam, kde mohou nepřítele způsobit největší ztráty a nejcitelnější úder. V úspěšném provedení manévru v obranném boji a operaci má proto mimořádný význam utajení manévru a zabezpečení přesného provedení.

Při dnešním rozvoji soudobé techniky a při dnešních podmínkách boje jeví se nutným provést rozbor všech prostředků, které vytvářejí nové podmínky provedení manévru v obranném boji. Jedním z těchto prostředků jsou radiolokátory. Vzhledem na jejich možnosti, další rozvoj a pozornost, jakou jejich zdokonalení věnují v kapitalistických armádách, skytají již takové možnosti i provádění soudobého průzkumu, že si úspěch obranného boje a operace vyžaduje věnovat zvláštní pozornost maskování manévru proti nepřátelskému průzkumu radiolokačními prostředky.

Ve Vojenské mysli v čísle 5/1955 byla rozebrána theorie možnosti průzkumu radiolokačními prostředky a ukázány praktické možnosti maskování. Mnohé z uváděných opatření se dají dobře uskutečnit právě v obranném boji nebo operaci při maskování manévru. Úspěchů v maskování manévru proti průzkumu radiolokačními prostředky je možné dosáhnout tenkrát, jestliže způsobů a prostředků maskování bude široce využito, a hlavně, když budou ovládnuty možnosti průzkumu radiolokačními prostředky, jejich výhody i nevýhody.

Ze studia článku inženýra plukovníka Ing. Jaroslava Moždíka víme, že radiolokační prostředky mohou odhalit přítomnost různých předmětů, tedy i bojové techniky, která je v přímém zorném poli radiolokátoru. Nemohou však odhalit techniku zakopanou a vhodně maskovanou různými maskovacími prostředky. K ztížení činnosti průzkumu radiolokačními prostředky s. Moždík uvádí různé technické prostředky, kterými je možné rušit přesnost zjišťování cílů (koutové odražeče a p.). Těchto maskovacích (rušících) prostředků je možné s výhodou použít k maskování pevných cílů — zbraní a různé bojové techniky.

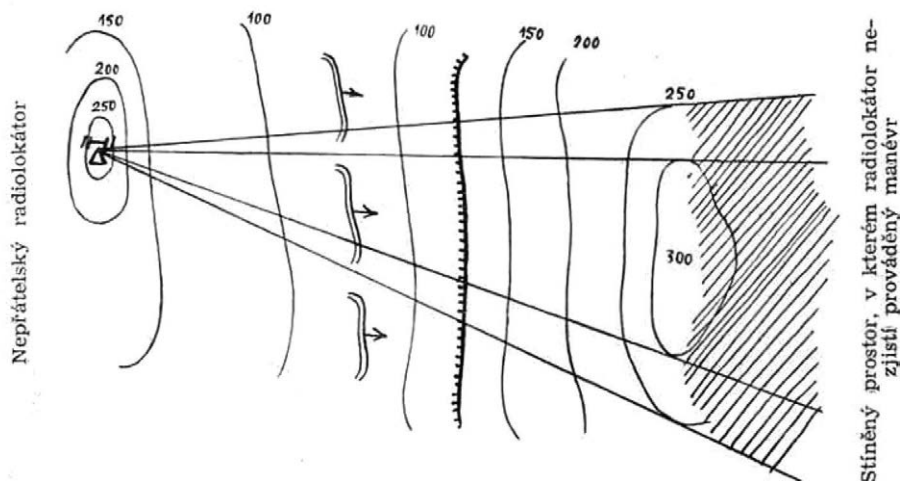
Jiná otázka již je, pokud jde o maskování manévru. K maskování manévru v boji se doposud nejčastěji používalo noční temnoty a zadýmování. Tyto způsoby maskování proti radiolokátorům již nepostačují. Radiolokátor v noci nebo za jiných podmínek omezené viditelnosti může spolehlivě odhalit bojovou techniku stojící nebo pohybující se nad terénem. Maskovat manévry po celou dobu a délku jeho provádění různými rušiči je nákladné a vyžaduje mnoha technických prostředků, které vždy obránce mít nebude. Je proto nutno studovat možnosti provádění maskování manévru proti průzkumu radiolokačními prostředky jiným způsobem.

Soudobé prostředky radiolokačního průzkumu americké armády dávají možnost odhalit manévry na vzdálenost ještě do 54 km.

Uvedenými prostředky je možné zjistit směr pohybu, dokonce i počty vozidel. I když počítáme, že uvedené prostředky nebudou umístěny na linii dotyku, i tak mohou být prakticky odhaleny veškeré pohyby prováděné ve dne nebo v noci na celou taktickou hloubku naší obrany, to znamená pohyb sborových záloh, příchod operačních záloh, přeskupení sil a prostředků prováděné v taktické hloubce. Když obránce neutají uvedené pohyby, nemůže dosáhnout překvapení, budou provedeny letecké a dělostřelecké údery na manévrující vojska a ta utrpí již před svým zásahem ztráty. Pro obránce však není situace tak beznadějná i vzhledem na uvedené možnosti radiolokačních prostředků. Když si obránce dobře ujasní nevýhody radiolokačních prostředků, metody jejich použití a provede důsledné opatření proti jejich účinnosti, může s úspěchem utajit manévry.

Radiolokátor nemůže odhalit pohyb, který je prováděn ve stínu vytvářeném terénem (viz náčrt 1).

Uvedeného principu je nutné využít již při plánování manévru, to znamená plánovat manévr sil a prostředků s využitím stíněných prostorů. Vzhledem na tyto požadavky je třeba, aby v štábech svazků při přípravě obrany byla věnována větší pozornost studiu terénu s hlediska vyhodnocení viditelných i neviditelných prostorů, především v obranném boji i při přípravě výchozího položení k útoku. Příslušní důstojníci nebo náčelníci topografických oddělení, kteří budou tímto vyhodnocením po-

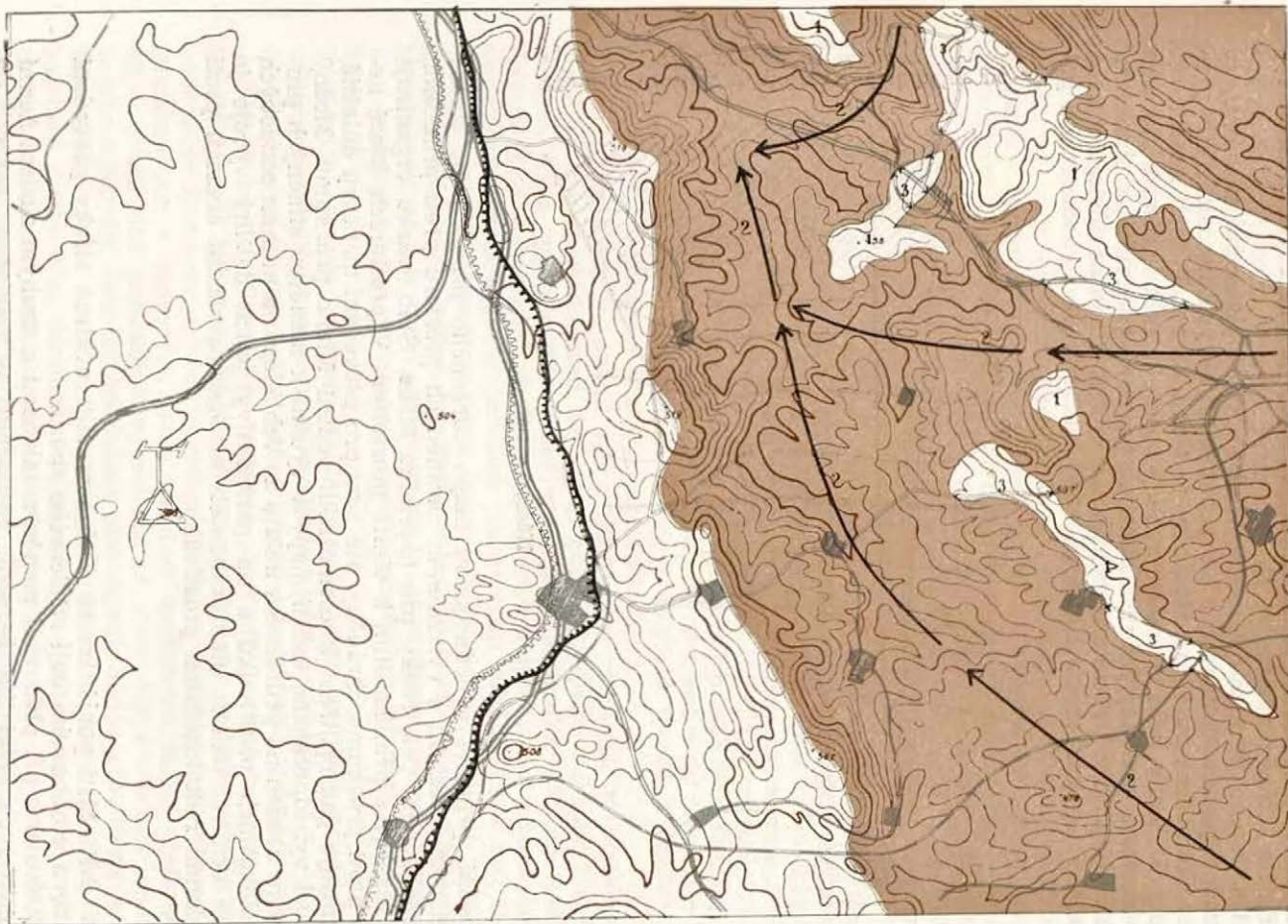
Náčrt 1

věrování, připraví vyhodnocenou mapu obranného pásma nebo jiného zájmového prostoru s vyznačením chráněných prostorů proti průzkumu radiolokačními prostředky pro náčelníka štábu. Štáb svazku organizuje pak manévr s přihlédnutím k těmto prostorům. V prostorech, které nejsou proti průzkumu chráněny, ale jsou pro provedení manévru důležité, organizuje pak opatření k znemožnění vedení tohoto průzkumu. Možný příklad vyhodnoceného úseku mapy a využití k manévru stíněných prostorů je uveden na přiloženém náčrtu 2. Vzhledem na nutnost soudobých radiolokačních prostředků a na perspektivy jejich dalšího vývoje je nutné věnovat daleko více pozornosti maskování vlastní činnosti proti průzkumu radiolokačními prostředky.

*

V další části pokládám za účelné osvětlit některé otázky provedení manévru v obranném boji střeleckého sboru.

Štáb sboru při plánování manévru zálohami a druhým sledem nesmí zakončit svou práci tím, že podle rozhodnutí velitele sboru zakreslí do mapy rozhodnutí velitele. Nejdůležitější práce pro něj nastává v organizaci zabezpečení provedení rozhodnutí. Především si štáb ujasní vzdá-

Náčrt 2

Legenda: 1. Bílé plochy jsou nepřátelskými radiolokačními prostředky pozorované. 2. Manévr prováděný v prostorech stínu (vyznačen hnědým rastro) je pro nepřátelské radiolokační prostředky nepozorován. 3. Pohyb prováděný po komunikacích úseky viditelnými (v náčrtu bez rastru) musí být v úsecích mezi šípkami maskován proti pozorování nepřátelskými radiolokačními

lenosti z prostoru rozmístění každé zálohy na předpokládanou čaru použití a cesty, po kterých bude manévr prováděn. Krátce rozeberu na příklad použití dělostřelecké protitankové zálohy velitele sboru. Předpoklad: V protitankové záloze sboru je sborový protitankový pluk, který je soustředěn ve vzdálenosti po komunikaci 20 km od předního okraje. Plánovány jsou dva směry možného manévru a na každém směru jsou plánovány a připraveny tři protitanková postavení, při čemž nejvzdálenější protitankové postavení je 12 km. Délka proudu při vzdálenosti vozidel 50 m a mezi bateriemi 100 m je 4 km. Provedení přesunu je plánováno po jedné ose. Za těchto podmínek je třeba propočítat a při nácviku prakticky prověřit potřebnou dobu od vydání signálu k zahájení přesunu až do pohotovosti k palbě na čáře rozvinutí. Uvádím možný příklad:

- na proniknutí signálu od štábu sboru k velitelům vozidel a pohotovost k vyrazení **3 minut** (předpoklad — signál štábu sboru k veliteli pluku předán radiem, pluk je v pohotovosti a od pluku k vozidlům akusticky (síréná) i opticky (raketa);
- k zaujetí proudů baterií na komunikaci, t. j. výjezd z ochranného okopu a zaujetí rotního proudu na komunikaci (výjezdy připraveny a nacvičeny) a vyjetí regulačních orgánů **4 minut**;
- zaujímání proudu pluku za jízdy a přesun na čaru rozvinutí 12 km vzdálenou, rychlost 20 km/hod. = **36 minut**;
- rozvinování po bateriích (již nacvičeno), postupně dojíždějí (délka 4 km), pohotovost baterie k palbě z komunikace — okolo 5 minut; závisí to na terénu — pohotovost pluku k palbě 6 baterií $\times$ 5 minut = **30 minut**, dojetí poslední baterie (4 km, rychlost 20 km/hod.) = **12 minut**.

Z á v ě r p r o p o č t u

Protitanková záloha sboru v síle dělostřeleckého protitankového pluku od okamžiku vydání signálu štábem sboru po dosažení pohotovosti k palbě potřebuje $3 + 4 + 36 + 30 + 12 = 85$ minut, t. j. přibližně 1 hodinu 30 minut. Toho je ovšem dosaženo za předpokladu, že je proveden důkladný nácvik, regulace je bez závady, za přesunu záloha nebude napadena letectvem, což je ovšem značně ideální v boji o taktickou hloubku. Ke konečnému závěru uvedený propočet ještě nedostačuje. Je nutné ještě si ujasnit možný pohyb nepřítele za uvedenou dobu. Čára rozvinutí protitankové zálohy od předního kraje je 6 km. Za předpokladu, že se velitel sboru rozhodne k zásahu protitankové zálohy po shoení atomových pum nepřítelem, prakticky se zahájením útoku možno očekávat, že v době dosažení pohotovosti protitankové zálohy při rychlosti postupu 3 až 4 km za hodinu budou i nepřátelské tanky na uvedené čáře. Z toho ovšem je možné učinit tyto závěry:

- Volit první protitankové postavení ve vzdálenosti 6 km od předního okraje pro zásah sborové protitankové zálohy je krajní mez. Včasné zaujetí je nutno plně zabezpečit.
- Při rozhodování pro zaujetí prvního protitankového postavení je nutné uvážit, do jaké míry je to reálné, a podle toho se rozhodnout. Při-

tom je třeba vzít v úvahu, že nejvýhodnější je zasáhnout palbou nepřátelské tanky co nejbližší k přednímu okraji, ale když nemůže být protitanková záloha sboru plně v pohotovosti k palbě do příchodu tanků nepřítele, je lépe zaujmout postavení na druhém protitankovém postavení.

Uvedené propočty je třeba důkladně zvážit a hlavní pozornost obrátit k tomu, aby pro obranný boj neproduktivní čas pro protitankovou zálohu sboru přibližně 1 hodina 30 minut byl co nejvíce zkrácen. Nejvýhodnější by bylo, kdyby každé protitankové dělo i s obsluhou bylo do palebného postavení přeneseno vrtulníkem, což je zatím málo reálné. Jinak je možné uvedenou dobu zkrátit jen důkladným výcvikem, dokonalou organizací přesunu a jeho zabezpečením.

Podobné úvahy a propočty je možné provést i v přípravě použití jiných záloh. Tento propočet však může ukázat, že čas byl uveden zkráceně, když uvážíme, že ve směru činnosti sborové protitankové zálohy bude působit pohyblivý odřad zatarasovací, který by měl přijet do protitankového postavení ještě před protitankovou zálohou, aby položil minové pole před rozvinující se pluk. Když tato okolnost nebude dobře sladěna, může dojít na komunikaci k desorganizaci a tím ke zdržení. Proto je vhodné volit rozmístění pohyblivého odřadu zatarasovacího o něco blíže k přednímu okraji, aby se plynule zapojil před protitankovou zálohou. Rovněž tak je třeba promyšleně rozmístit tankovou zálohu, ohňometné jednotky, aby nebylo třeba organisovat jejich přesun po jedné ose. Naopak je účelné, aby se tanková, dělostřelecká a ženijní záloha přemístily po jiné ose do prostoru jejich zasazení.

Ještě důkladnější propracování je nutné, pokud jde o použití druhého sledu sboru. Podle sestavy, jaká je předpokládána k provedení protizteče, je třeba rozmístit útvary druhého sledu v prostoru soustředění a vybrat pro ně osy přesunu, při čemž je nejvýhodnější počítat pro každý pluk, který bude v prvním sledu, jednu komunikaci, to znamená nejméně tři komunikace. Tu bude potřebný čas větší než při použití jednotlivých záloh.

Provedu stručný propočet za tohoto předpokladu.

V druhém sledu sboru je mechanisovaná divise rozmístěna 20 až 25 km od předního okraje, na čáru výchozího položení k protizteči je 10 až 15 km, pro přesun jsou vyhrazeny tři komunikace.

— Proniknutí signálu, snětí masek, nasednutí a pohotovost k vyjetí vozidel z ochranných okopů	5 minut.
— Vyjždění vozidel a tvoření rotních a praporečnických proudů, v tom i vyjetí regulačních a průzkumných orgánů na osu	10 minut.
— Přesun čela proudů pluků na čáru rozvinutí k protizteči, vzdálenost 15 km, rychlost 20 km/hod.	45 minut.
— Rozvinutí pluků s vlastním a posilovým dělostřelctvem, které přijíždí i z jiných směrů (čítajíc v to dojetí proudů pluku v délce 20 km)	150 minut

(časový údaj je vzat z jednoho ze zkušebních cvičení v r. 1955).

V uvedeném časovém údaji je zahrnuto i současné provádění součinnosti a zaujímání výchozího položení tanky.

— Kontrola pohotovosti 15 minut.

— Dělostřelecká příprava nebo přepad 10 až 20 minut.

Z uvedeného propočtu vyplývá, že od vydání signálu velitelem sboru do vyrazení k protizteči je třeba počítat čas $5 + 10 + 45 + 150 + 15 + 10 = 235$ minut, t. j. téměř 4 hodiny.

Tento časový propočet je možné zkrátit dokonalým nácvikem, zejména rychlého rozvinování. Naproti tomu nutno počítat i se zdržením činností nepřátelského letectva.

Za 4 hodiny může nepřítel vést již boj k doprolomení hlavního pásma obrany a v nepříznivých případech při použití atomových zbraní může být již prolomeno.

Vzhledem na celkový zámysl vedení boje i armádní operace a zhodnocení dané situace je nutné při rozhodování k provedení protizteče důkladně zvážit účelnost provedení protizteče. Jen v málo případech bude možné zahájit přesun druhého sledu již se začátkem útoku nepřítele, jak je proveden propočet.

Ze stručných propočtů vyplývá jasný závěr, že v bojové přípravě a nácviku provedení protizteče v přípravě obrany třeba klást důraz na maximální zkrácení času potřebného k zahájení protizteče. Je možné, že někteří velitelé divisi nebo sborů a příslušníci jejich štábu budou mít již konkrétní zkušenosti, jak dosáhli zkrácení uvedené doby. Bylo by vhodné, aby své zkušenosti z této otázky uvedli v diskusi k tomuto článku.

*

Ve spojení s řešením otázky manévru v obranném boji není možné opominout řešení pořádkové služby.

Pořádkové službě ukládají naše řády:

- udržovat stanovený pořádek a regulovat pohyb vojsk v určených pásmech, na pochodových osách nebo přepravách a v prostorech rozmístění vojsk,
- provádět kontroly maskování osob a bojové techniky, pohybu, zvláště na velitelsko-pozorovacích stanovištích a velitelských stanovištích,
- provádět potřebná opatření k odstranění vzniklých narušení,
- střežit některé důležité silniční objekty na osách přesunu, když je nestřeží zvláštní orgány,
- shromažďovat vojáky a jednotlivá vozidla, která zůstala vzadu a odesílat je k útvarům,
- provádět kontroly při rozmisťování nebo rozvinování a rozptylování vojsk v terénu.

Nepřetržitě provádění pořádkové služby v soudobých podmínkách má mimořádný význam. Zkušenosti z Veliké vlastenecké války i zkušenosti z cvičení ukázaly, že se nedostatečným prováděním pořádkové služby narušuje pohyb vojsk, což mělo za následek ztráty času. Při provádění

manévru nezaujímaly útvary včas určené jim prostory a vojska nedosáhla včas pohotovosti (dělostřelectvo k provedení palby, vševojskové útvary k protizteči atd.).

K zabezpečení úspěšného provedení manévru v obranném boji bude pořádková služba zaměřovat své úsilí na plynulé provedení manévru. Již v přípravě manévru vytyčí osy pro přesun a hned po vydání signálu k zahájení pohybu zálohy nebo druhého sledu zabezpečí regulaci a uzavření os vyhrazených pro přesun. Pořádková služba udržuje pořádek již při výjezdu útvarů na osy přesunu, kde je největší nebezpečí tvoření shluku. Další úsilí soustředí pořádková služba v prostoru rozvinování zálohy, zvláště v uvolnění určeného prostoru, aby cizí útvary nepřekážely v provedení manévru.

Pořádková služba je jedním z prvků velení, proto je její organisací a prováděním pověřen štáb svazku. Pohyb sborových záloh a druhého sledu sboru musí zajistit štáb sboru.

Závěr

Z otázek rozváděných v tomto článku vyplývají tyto poznatky:

a) Při organisaci obrany je třeba možnosti manévru každé zálohy propočítat a při nácviku mužstva prověřit skutečné možnosti.

b) Vzhledem na reálné možnosti provedení manévru učinit rozhodnutí pro zasazení zálohy a pro způsob jejího použití.

c) Neustálým zdokonalováním výcviku zkrátit ztrátové časy (čas potřebný od rozhodnutí do skutečného provedení) k nejehospodárnějšímu použití záloh.

d) Při použití nových prostředků průzkumu organisovat tomu odpovídající způsoby maskování. Proti průzkumu prováděnému radiolokačními prostředky důkladněji využívat k maskování možnosti terénu.

e) Podmínkou úspěšného a organisovaného provedení manévru v obranném boji je dobře organisovaná a prováděná pořádková služba.

Při rozboru uvedených otázek manévru řešil jsem jen část problému a uvedl jsem vlastní názor na možné řešení. Je možné očekávat, že budou i jiné názory nebo praktické zkušenosti z provádění manévru v obranném boji. Bude ku prospěchu zvyšování bojeschopnosti naší armády uvést v diskusi o těchto otázkách takové zkušenosti a názory. Tím získají velitelé a štáby všech stupňů další poznatky pro úspěšné vedení vojsk.

NĚKTERÉ OTÁZKY ZABEZPEČENÍ NEPŘETRŽITÉ BOJOVÉ ČINNOSTI VE DNE I V NOCI

Generál-major Jaromír Vyhnánek

Za soudobého vedení boje a operace nabývá velkého významu nepřetržitost bojové činnosti ve dne i v noci. V útočném boji (operaci) předpokládá nepřetržitost bojové činnosti zvyšování úsilí na celou hloubku operace, což vyžaduje takové přípravy vojsk, velitelů a organizační schopnosti štábů, aby i na konci jedné armádní operace byla vojska připravena bez zastávky pokračovat v plnění úkolů další armádní operace.

Význam nepřetržitosti vedení boje ve dne i v noci vzrůstá v soudobých podmínkách, kdy je možno využít všech výhod, které dává temnota, a zvýšit střední tempo útočné operace. Nepřetržitě bojovat mohou jediné vojska dobře připravená, s vysokými morálními vlastnostmi, vojska bojující za spravedlivou věc své socialistické vlasti, pro niž jsou připravena přinést všechny oběti.

Vedení nepřetržité bojové činnosti má řadu těžkostí, vyžaduje tvrdého výcviku vojsk a organizačních schopností velitelského sboru. I když nepodceňujeme našeho pravděpodobného nepřítele, je možno říci, že náš voják má daleko lepší předpoklady pro překonávání těžkostí nočního boje a pro zabezpečení nepřetržitosti vedení boje ve dne i v noci na celou hloubku operace.

V soudobých podmínkách budou tedy vojska nejen začínat průlom připravené obrany nepřítele v noci, ale častěji budou v noci rozvíjet úspěch, kterého bylo dosaženo útokem ve dne. Je třeba si uvědomit zvláštnosti a rozdíly rozvíjení útoku v noci v taktické hloubce obrany, v bližší operační hloubce a v operační hloubce.

V taktické hloubce obrany je nutno očekávat poměrně značné síly nepřítele, který má připraveny nejen palby a zátarasy všech druhů, ale i protizteče a protiúder, a počítat s tím, že nepřítel zná lépe terén než útočící vojska. V bližší operační hloubce bude úkolem vojsk rozvíjejících úspěch zničit nočními boji bližší operační zálohy, ovládnout pásmo armádních záloh a předvídat možné střetnutí se zálohami přisunovanými z hloubky s úkolem silným protiúderem zničit vklínivší se útočnickova vojska a obnovit původní postavení. Dále v operační hloubce budou zpravidla síly nepřítele slabší a útočník bude rovněž bojovat na širších frontách. Vojska útočících svazků budou pronásledovat odcházející jednotky nepřítele, prolamovat z chodu nebo se zkrácenou přípravou spěšně zaujatá obranná postavení nepřítele nebo ničit obklíčeného nepřítele.

V celku, vycházejíce z požadavku nepřetržitosti vedení boje, musíme počítat s tím, že v soudobých operacích povedou naše vojska nepřetržitý boj po několik dnů i nocí. Při hloubce armádní operace 150 až 200 km a při středním tempu 30 až 40 km je nutno plánovat noční boj na 4 až 7 nocí. Po skončení armádní operace může být boj přerušen na 1 až 3 dny, mohou však nastat i takové situace, které budou vyžadovat, aby bylo pokračováno v boji bez zastávky až do splnění úkolu frontové

operace. Je tedy třeba počítat se skutečností, že vojska budou několik dnů i nocí v boji.

V průběhu této bojové činnosti mohou se vyskytnout všechny druhy boje. Vojska budou prolamovat spěšně zaujatá obranná postavení nepřitele i předem připravená obranná pásma, budou často přecházet do pronásledování odcházejícího nepřitele, povedou boj na obklíčení, budou překonávat vodní toky i dočasné přecházet do obrany.

Aby neutrpěla bojeschopnost útočících vojsk a aby byl zabezpečen rozhodný úspěch a vysoké tempo operací, je třeba důkladně promyslet, naplánovat a provést řadu opatření k zabezpečení odpočinku a zásobování vojsk veškerým k boji potřebným materiálem. Je tedy třeba vidět jako dosud plně nedorozřešené otázky: organizaci střídání vojsk pro boj ve dne a v noci a otázky materiálně technického zabezpečení bojujících svazků.

V průběhu útočné operace může vzniknout nutnost prolomit v noci mezilehlá obranná postavení nepřitele v různých podmínkách bojové situace. K průlomu spěšně zaujaté obrany nepřitele v noci může dojít,

a) když útočící vojska před koncem dne ještě za světla narazí na obranu nepřitele a nepodaří se jim ji prolomit z chodu;

b) když útočící vojska vejdou v dotyk s obranným postavením nepřitele při stmívání nebo v noci.

Při boji v operační hloubce obrany nepřitele budou časté případy, kdy nepřetržitost boje bude vyžadovat, aby byla prolamována i připravená a zaujatá pásma nepřitele, jejichž průlom bylo zamýšleno provést z chodu.

Ve všech případech je krajně nevýhodné zastavit se před těmito obrannými čarami nepřitele, provádět přeskupení a jiné přípravy k pokračování útoku až po rozednění. Tím dáváme nepříteli k dispozici celou noc, během níž může provést řadu opatření. Nepřítel může přisunout do ohroženého prostoru zálohy všech druhů a zároveň ve značné míře zesílit obranu jak ženijní úpravou, tak i organizací paleb a součinnosti. Průlom obrany nepřitele až za svítání příštího dne bude vždy vyžadovat více sil, prostředků a času. To nesmíme připustit; je třeba učinit taková opatření, aby využitím noci byl úkol splněn menšími silami a prostředky, a tím i s menšími ztrátami. Použití menších sil k průlomu v noci zabezpečuje odpočinek těm vojskům, která budou rozvíjet úspěch z rána příštího dne.

S hlediska divisi prvního sledu provádí se průlom spěšně zaujaté obrany nepřitele v noci buď všemi silami divise a pluků nebo jen částí těchto sil. Kolika sil je třeba použít k pokračování útoku začatého ve dne, je nutno řešit podle konkrétní bojové situace. Zpravidla bude výhodnější druhý případ, t. j. použít jen části sil, protože při nepřetržitém útoku ve dne i v noci po několik dnů bude nutno některým útvarům (svazkům) poskytnout čas k odpočinku, aniž se přeruší bojová činnost.

Při vyrazení k útoku ve dne je možno plánovat, že vojska budou způsobilá pokračovat v boji i celou následující noc. Obdobně při vyrazení k útoku v noci je možno očekávat, že vojska budou plnit bojové úkoly celý příští den. Na další dny a k pokračování v nepřetržité bojové činnosti je nutno organisovat a zabezpečit odpočinek. Vojska, kterých zamýšlí velitel použít k boji v noci v průběhu vedení operace, musí být

vyvedena z boje do zálohy nebo do druhého sledu již v ranních (dopoledních) hodinách, aby po čtyřhodinovém až šestihodinovém odpočinku měla ještě dostatek denního času k provedení příprav a přesunu do prostoru své noční činnosti. Na příklad střelecký pluk byl vyveden z boje k odpočinku v 10.00 hod., odpovídá do 15.00 hod., příprava a provedení přeskupení na vzdálenost 15 až 30 km do 18.00 hodin, stmívání v 19.00 hod.

Je zřejmé, že ráz boje, síly nepřítele i stav vlastních vojsk budou důležitými ukazateli pro velitele při rozhodování pro pokračování boje v noci. Velký význam pro splnění úkolů útočné operace má rychlý průlom celé taktické hloubky obrany nepřítele, který vyžaduje značných sil a prostředků, a proto, kdykoli to situace dovolí, budeme prolamovat hlavní pásmo obrany nebo celou taktickou hloubku obrany nepřítele nočním útokem. Přechodem do operační hloubky mohou na některých směrech a v určitých údobích plnit úkoly boje v noci menší jednotky. Bude to především při přechodu vojsk do pronásledování a v situacích, kdy nepřítel není dobře připraven na vedení nočního boje. V těchto situacích nabývá zvláště velkého významu rozhodná činnost předstunutých odřadů.

Rovněž v situacích, kdy první sledy mají za úkol do rozednění ovládnout výhodnou čáru nebo objekt, aby tím bylo zabezpečeno za svítání zasazení hlavních sil svazků do boje, bude výhodné plnit tento dílčí úkol jen částí sil.

Splnit úkoly nočního boje se zpravidla ukládá jednotkám, útvarům a svazkům, které v průběhu denních bojů byly v druhém sledu nebo v záloze pluku, divise nebo sboru. Před setměním se vojska druhých sledů a záloh vysunují dopředu, dostanou ještě za světla úkol a organizují součinnost. Při organizaci nepřetržité bojové činnosti nabývá daleko většího významu než dříve obnovování záloh a druhých sledů. Noční boj se musí připravovat v terénu, kde jsou vojskům ukázány objekty útoku, útočná pásma, orientační body a j. V terénu se zároveň stanoví úkoly tomu dělostřelectvu a tankům, které budou podporovat vojska v nočním boji.

Zpravidla bude na přípravu boje v noci při rozvíjení úspěchu dosaženého ve dne velmi málo času, a proto bude třeba připravovat útok podle všech zásad přípravy útoku ve zkrácené lhůtě. Proto tím většího významu nabývají nové formy velení a práce štábu, neboť velení a práce štábu může ve značné míře zabezpečit dobře organisovanou přípravu nočního boje ve zkrácených lhůtách.

Útvary určené k pokračování útoku v noci zaujímají výchozí položení ještě do setmění, seznamují se s terénem a s nepřítelem na směru nastávajícího nočního boje. V stanovenou dobu nebo na smluvený signál zahajují po krátké dělostřelecké a letecké přípravě útok. Po prolomení obranného postavení nepřítele rázně pronikají kupředu za podpory doprovodného dělostřelectva, samohybného dělostřelectva a tanků. Jestliže nepřítel osvětlí terén, pěchota se nezastavuje, nýbrž naopak zrychlí postup, využívajíc terénu obdobně jako ve dne. Směr útoku musí být zabezpečen světelnými orientačními body, raketami nebo světlomety podle předem připraveného plánu osvětlení.

Dělostřelectvo určené k podpoře pěchoty a tanků zaujímá palebná postavení před zahájením útoku v prostorech přibližných k přednímu okraji nepřátelské obrany, aby mohlo vést palby do větší hloubky bez přemístění a rovněž aby byl usnadněn manévr dělostřelectva během boje. Protože k podpoře nočního boje není nutné použít všeho dělostřelectva, je organizace vystřídání dělostřeleckých jednotek a organizace odpočinku poněkud snazší. Dělostřelectvo pro podporu praporů prvního sledu se nesmí v průběhu útoku odtrhnout od pěchoty a tanků na větší vzdálenost než 1 až 1,5 km. Část baterií je od začátku útoku vyčleněna pro střelbu osvětlovacími granáty a zabezpečuje tankům a doprovodnému dělostřelectvu možnost ničit palebné odpory nepřítele mířenými palbami.

Po splnění úkolu a po ovládnutí stanovené čáry upevňují jednotky prvního sledu dosaženou čáru a drží ji do příchodu hlavních sil. Tomuto úkolu je nutno věnovat zvláště velkou pozornost před svítáním, protože nepřítel zpravidla využije noci k přípravě silných protiztečí nebo protiúderů, aby obnovil postavení z minulého dne. Přitom nepřítel počítá se snadným úspěchem proti útočícím vojskům, která jsou po nočním boji silně vyčerpána. Je tedy třeba s touto možností počítat a učinit včas příslušná protiopatření. Po ovládnutí stanovené čáry se kromě upevnění postavení, organizace paleb, součinnosti a ženijních prací vysílá kupředu průzkum, organizuje se zajištění a na důležitých směrech se zřizují minová pole. Upevnění dosažených čar nesmí znamenat přestávku v boji, nýbrž naopak jednotky se zároveň připravují pokračovat v útoku ve dne a zabezpečit zasazení druhých sledů a záloh do boje. Hlavní síly svazků se zpravidla zasazují do boje k rozvinutí úspěchu dosaženého bojem v noci za svítání nebo ještě v noci před rozedněním.

Při pronásledování v noci zdolávají předsunuté odřady a útvary určené k pronásledování odpory na mezilehlých postaveních rozhodnou a iniciativní činností a tak pronikají do hloubky objektů určených jim k ovládnutí. Při neúspěšném rozvinutí průlomu v noci upevňují předsunuté odřady a drží dosaženou čáru do příchodu hlavních sil útočících vojsk.

Při vedení nepřetržitého boje a operace má velkou důležitost organizace nepřetržitého velení vojskům a práce štábů. I dříve sice zpracovával štáb plán práce a odpočinku důstojníků štábů, ale přesto při soudobých požadavcích je třeba těmto otázkám věnovat zvýšenou pozornost.

V zásadě se velení vojskům v noci neliší od velení za dne, přesto však má některé zvláštnosti, které vyplývají ze zhoršené viditelnosti a z omezených možností velitelů osobně pozorovat činnost vlastních vojsk a nepřítele. K vedení boje v noci bude třeba připravit větší počet pozorovatelů vybavených osvětlovacími prostředky a přístroji k vidění v noci. Zvlášť velkého významu nabývají pohyblivé pozorovatelné, které budou vysunovány na důležité směry, aby zabezpečily veliteli pozorování a zprávy o průběhu boje. Tyto pozorovatelné při správné organizaci a spojení zabezpečí v určité míře veliteli pozorování v těch prostorech, na nichž má největší zájem.

Aby velení a práce štábů byly spolehlivé, je třeba umisťovat velitelsko-pozorovací stanoviště blíže k přednímu okraji. Přemístění těchto

stanovišť velitelství v noci je záhodno provádět méně často než ve dne, avšak po každé zakončit přemístění před rozedněním, aby byly zabezpečeny podmínky velení při rozvinutí útoku ve dne.

Nepřetržitá činnost velitelů a štábů a skutečnost, že v noci bude značný počet důstojníků štábů zabezpečovat spojení s podřízenými štáby, provádět kontrolu a pomoc vojskům, řídit pořádkovou službu, jakož i obsazovat pozorovatelné, vyžaduje nejen dobré organisace střídání směn, ale vzniká i oprávněná otázka, zda nebude nutno některá oddělení štábu (na př. operační oddělení) pro zabezpečení nepřetržitého velení zesílit zvýšením počtu důstojníků.

Organisace zabezpečení nepřetržité bojové činnosti vojsk ještě více zdůrazňuje požadavek vysokých organizačních schopností velitelů a štábů. Je žádoucí, aby tyto otázky spolu s novými metodami velení byly při všech cvičeních prakticky přezkušovány, zdokonalovány a získané poznatky zevšeobecňovány.

ÚKOLY A POUŽITÍ DĚLOSTŘELECKÉ ZÁLOHY ARMÁDY V ÚTOČNÉ I OBRANNÉ OPERACI ARMÁDY

Major Hynek Ondrášek

Možnost oboustranného používání atomových a chemických zbraní má vliv na taktické i operační použití dělostřelectva jak v útočné, tak v obranné operaci.

Použití atomových zbraní ať už ve formě atomových pum nebo atomových dělostřeleckých střel anebo atomových řízených střel (raket) nepřítelem má buď zmařit nebo zpomalit tempo útoku našich svazků anebo urychlit a usnadnit jeho útok. Proto je nutno hledat cesty a prostředky, jak zabránit následkům použití atomových zbraní nepřítelem.

Svůj článek jsem zaměřil na řešení otázky vytváření a použití dělostřelecké zálohy jako jednoho z prostředků, jehož hlavním úkolem je zesílit útvary a svazky na úsecích vystavených atomovému napadení nepřítelem nebo chránit tyto úseky palbou.

Tvoření dělostřelecké zálohy

Dělostřelecká záloha se vytváří na stupni armády a střeleckého sboru v útočné i obranné operaci (boji) vždy. V obraně možno vytvářet dělostřeleckou zálohu i u divisi prvního sledu, a to ve výjimečných případech. Buď když bude střelecká (mechanisovaná) divise přehrazovat a bránit samostatný směr (boky útočných uskupení) anebo bude-li na zvlášť důležitém směru. Dělostřelecká záloha se vytváří zároveň s vytvořením dělostřeleckých skupin.

Úkoly dělostřelecké zálohy

Hlavním úkolem dělostřelecké zálohy na kterémkoli stupni, je zesílit palbu na ochranu úseků, na které byl proveden atomový úder.

- V podstatě plní dělostřelecká záloha tento úkol tím, že se jí použije
- k podpoře činnosti vševojskové zálohy;
 - k zesílení, vystřídání nebo nahrazení dělostřeleckých skupin, které byly napadeny atomovými údery nepřítele a utrpěly největší ztráty;
 - k zarámování úseků, které byly vystaveny účinku atomového úderu nepřítele, buď nepohyblivými přehradnými palbami, soustředěními palby nebo účastí při hromadných soustředěních palby.

Nelze se však omezovat jen na tyto základní úkoly, ale je možno využívat dělostřelecké zálohy i k plnění jiných úkolů. Ve zvláštních případech možno přibírat dělostřeleckou zálohu k dělostřelecké přípravě a podpoře zteče, k dělostřeleckému zabezpečení zasazení druhých sledů do boje, k podpoře rychlých skupin nebo k odrazení nepřátelských ztečí nebo protiztečí (protiúderů) po atomovém napadení. Rovněž je nutno připravit vysunutí dělostřelecké zálohy k zabezpečení ohrožených boků v součinnosti s dělostřeleckou protitankovou zálohou. Dělostřelecká záloha bude plnit jak v obraně, tak i v útoku různé složité úkoly a z toho

i plyne, že velitelem dělostřelecké zálohy nutno určovat zkušeného, iniciativního velitele — zpravidla velitele některé z přidělených brigád — jehož znalosti by zabezpečily úspěšné splnění úkolů dělostřelecké zálohy.

Složení a síla dělostřelecké zálohy

Složení dělostřelecké zálohy závisí na situaci a úkolech, které ji budou dány, a na pravděpodobném zesílení nepřitele atomovými prostředky. Je nasnadě, že i počet a druh dělostřelectva, které je k dispozici, má rozhodný vliv na sílu i složení dělostřelecké zálohy.

Do dělostřeleckých záloh je vhodné včleňovat nepohyblivější útvary (jednotky) houfnicového, kanonového i reaktivního dělostřelectva (bude-li reaktivního dělostřelectva dostatek), které mohou provádět manévry v co nejkratší době. Rovněž úkoly stanovené dělostřelecké záloze budou mít značný vliv na složení i sílu dělostřelecké zálohy. Je zřejmé, že dělostřelecká záloha armády bude vytvářena z dělostřeleckých útvarů převážně těžšího materiálu (122mm K, 152mm KH a 100mm K), a to proto, aby bylo zabezpečeno především nahrazení nebo zesílení palbou oddílů provádějících ničení nepřátelských prostředků atomového napadení. Dělostřelecké zálohy střeleckých sborů budou vybaveny lehčím materiálem, aby bylo zabezpečeno nahrazení vyřazených oddílů v plukovních a divisních dělostřeleckých skupinách.

U střeleckého sboru je účelné vytvářet dělostřeleckou zálohu za útoku nejméně v síle jedné dělostřelecké brigády, za obrany v síle do jedné brigády.

Na stupni armády nutno vytvářet dělostřeleckou zálohu za útoku v síle nejméně jedné těžké dělostřelecké brigády a do 1 až 2 brigád houfnicového, kanonového nebo reaktivního dělostřelectva, za obrany pak v síle jedné dělostřelecké brigády složené z různých ráží dělostřeleckého materiálu. Je-li vytvořena dělostřelecká záloha v obraně u divise, nebude zpravidla její síla větší než dva dělostřelecké oddíly.

Dělostřelecká záloha, která je v boji zasazena, má být obnovena v co nejkratší době, což nutí velitele, aby se, zasadil-li dělostřeleckou zálohu, rozhodl vytvořit novou dělostřeleckou zálohu. Novou dělostřeleckou zálohu možno vytvořit buď odebráním některých přidělených dělostřeleckých útvarů (jednotek) od podřízených svazků na podružných směrech, jimž byly přiděleny, nebo vyčlenit dočasně dělostřelecké zálohy oddíly z dělostřeleckých skupin svazků nebo jednotek, které v průběhu boje přešly do druhého sledu nebo do vševojskové zálohy.

Velení dělostřelecké záloze

O vytvoření dělostřelecké zálohy, její síle i složení a úkolech rozhoduje vševojskový velitel. Podkladem pro jeho rozhodnutí jsou návrhy velitele dělostřelectva armády (sboru, po případě divise), který navrhuje sílu i složení dělostřelecké zálohy, jejího velitele a úkoly podle údobí dělostřeleckého útoku nebo variant obranného boje. Na základě návrhů velitele dělostřelectva uvádí vševojskový velitel ve svém bojovém rozkaze v bodě »Zálohy« i složení, velitele a úkoly dělostřelecké zálohy.

Velitel dělostřelectva, který velí dělostřelecké záloze podle pokynů vševojskového velitele, je povinen seznámit velitele dělostřelecké zálohy s jeho úkoly. Velitel dělostřelecké zálohy plně odpovídá za organizaci

velení dělostřelecké záloze a za provedení všech úkolů, které dostal. Jakmile dostane úkoly, je povinen

- ujasnit si situaci a úkoly dělostřelecké zálohy;
- provést rekognoskaci na předpokládaných směrech použití dělostřelecké zálohy, vydat útvarům (jednotkám) včleněným do dělostřelecké zálohy úkoly v terénu;
- organisovat průzkum nepřitele i terénu;
- napláňovat a zabezpečit činnost dělostřelecké zálohy v souladu s plánem boje, a proto musí zjednat a udržovat těsnou součinnost se všemi dělostřeleckými a vševojskovými štáby, jichž se jeho činnost týká, i s veliteli svazků a útvarů, s nimiž bude plnit společně úkol;
- předvídat a zabezpečit provedení opatření k protiatomové ochraně jak v přípravném období, tak i v průběhu boje;
- zabezpečit včasné vyvedení dělostřelecké zálohy (nebo její části) do plánovaných prostorů a přemístění během boje;
- kontrolovat plnění vydaných úkolů veliteli dělostřeleckých útvarů a jednotek včleněných do dělostřelecké zálohy a
- dále organisovat zásobování útvarů včleněných do dělostřelecké zálohy pohonnými hmotami, municí a ostatním materiálem.

Použití dělostřelecké zálohy v útočné operaci (boji)

Při plánování útočné operace je nutno předvídat vytvoření silné dělostřelecké zálohy a zároveň předvídat a plánovat její použití, protože nebude útočné operace, při níž by nedošlo k oboustrannému použití atomových zbraní, a proto i k využití dělostřeleckých záloh.

Podle návrhu velitele dělostřelectva je velitel armády (sboru) povinen ve svém bojovém rozkaze stanovit úkoly dělostřelecké záloze, určit její složení a velitele. Vševojskový štáb potom je povinen oznámit štábu dělostřelectva předpokládané prostory zásahů atomových zbraní nepřitele, předpokládanou činnost vytvořené vševojskové a tankové zálohy (prostor rozmístění ve výchozím položení, předpokládané čáry zasazení a osy vyvedení na čáru zasazení), předpokládaná epicentra nebo prostory zásahů vlastních atomových zbraní.

Podle těchto předpokladů může potom přistoupit velitel dělostřelectva armády (sboru) se svým štábem k napláňování činnosti dělostřelecké zálohy.

Úkoly dělostřelecké zálohy

1. V přípravném období

- být v pohotovosti k nahrazení oddílů vyřazených nepřátelskou protipřípravou;
- být v pohotovosti zabezpečit zasazení vševojskové zálohy k nahrazení vyřazených jednotek nebo svazků, po případě druhého sledu armády (střeleckého sboru) nebo armádní rychlé skupiny.

K zabezpečení splnění tohoto úkolu je nutno, aby štáb dělostřelectva v součinnosti se vševojskovým štábem zhodnotil možné prostory nepřátelské protipřípravy a zvláště možné prostory shozů nepřátelských atomových pum nebo jiných atomových zbraní (granáty, řízené střely a p.).

Na základě těchto předpokladů určí potom štáb dělostřelectva armády (sboru) prostor rozmístění dělostřelecké zálohy. Tento prostor je nutno volit tak, aby byl mimo dosah dostřelu nepřátelského atomového dělostřelectva (co se týče dělostřelecké zálohy armády) a aby zabezpečil rychlý manévr dělostřelecké zálohy do prostoru palebných postavení dělostřelectva (cesty, skrytý příjezd a p.). Tyto podmínky určují, že prostor rozmístění dělostřelecké zálohy armády bude ve vzdálenosti 20 km i více od předního okraje. Prostor rozmístění dělostřeleckých záloh sborů pak ve vzdálenosti 12 až 15 km od předního okraje. Ke zkrácení doby zásahu dělostřeleckých záloh je výhodné plánovat zásahy dělostřelecké zálohy armády do prostoru rozmístění armádní dělostřelecké skupiny, dělostřeleckých záloh sborů a dělostřeleckými zálohami sborů plánovat přímo manévr ke skupinám, u nichž je předpokládán zásah atomových zbraní nepřítele nebo které mají zvlášť velkou důležitost (skupiny určené k ničení nepřátelského atomového dělostřelectva), s přihlédnutím k tomu, aby byla především obnovena bojeschopnost plukovních dělostřeleckých skupin divisi prvního sledu.

K zabezpečení zasazení vševojskové zálohy je nutno, aby štáb dělostřelectva armády (sboru) byl včas seznámen s plánovanými manévry vševojskové zálohy, s prostorem jejího rozmístění a s časovými možnostmi zasazení vševojskové zálohy. Štáb dělostřelectva určí pak předvídaná palebná postavení, která zaujme dělostřelecká záloha a z nichž se zúčastní dělostřeleckého zabezpečení zasazení vševojskové zálohy a odrazení úderů nepřátelských obrněných vojsk následujících po atomové a dělostřelecké protipřípravě.

2. Za dělostřeleckého útoku

a) V době dělostřelecké přípravy zteče

— zúčastnit se ve zvláštních případech dělostřelecké přípravy zteče.

Takovéto zvláštní případy mohou nastat tehdy, je-li dostatek hodnověrných zpráv, že použití atomových zbraní k protipřípravě nepřítelem je málo pravděpodobné, nebo je-li nutno k dosažení potřebné hustoty dělostřeleckých hlavní využít každé hlavní, tedy i hlavní dělostřelecké zálohy.

Bude-li dělostřelecké zálohy použito k dělostřelecké přípravě zteče, je přidělována jako přibrané dělostřelectvo k některé z dělostřeleckých skupin. Jde-li o dělostřeleckou zálohu armády, k armádní dělostřelecké skupině (není-li vytvořena, ke sborové dělostřelecké skupině); dělostřeleckou zálohu střeleckého sboru ke sborové dělostřelecké skupině. Velitel skupiny, u níž bude dělostřelecká záloha působit, určí veliteli dělostřelecké zálohy prostor palebných postavení, stanoví mu úkoly za dělostřelecké přípravy, po případě podpory zteče.

Je-li dělostřelecká záloha přibrána k dělostřelecké přípravě zteče, zaujímá palebná postavení pro splnění úkolů za dělostřelecké přípravy zteče 1 až 2 hodiny před jejím zahájením. Tento požadavek je ovlivněn tím, že dělostřelecká záloha musí být co nejdéle v pohotovosti k plnění nejpřednějšího úkolu — nahradit oddíly vyřazené případnými údery atomových zbraní nepřítele.

Zúčastní-li se dělostřelecká záloha dělostřelecké přípravy zteče, je

nutno, aby jí její nadřízený velitel stanovil, u které dělostřelecké skupiny se zúčastní dělostřelecké přípravy, a určil místo a dobu shromáždění po splnění úkolu za dělostřelecké přípravy zteče.

Není-li dělostřelecká záloha přibrána k dělostřelecké přípravě zteče, zaujímá prostor rozmístění připravena k zásahu podle předpokládaných úderů atomových zbraní nepřítele.

b) Během dělostřelecké podpory zteče je dělostřelecká záloha v pohotovosti

- provést manévry palbou do prostorů shozu vlastních atomových pum k jejich palebné ochraně;
- nahrazovat ztráty dělostřeleckých skupin, způsobené nepřátelskými atomovými údery;
- zúčastnit se odražení protiztečí (protiúderů) tanků nepřítele prováděných vzápětí za atomovými údery;
- v některých případech i zúčastnit se dělostřelecké podpory zteče (při nedostatku dělostřelectva, kdy nelze přibrat jiné dělostřelectvo, zvláště při dělostřelecké podpoře zteče za útoku v operační hloubce).

K správnému splnění těchto úkolů je třeba, aby štáb dělostřelectva armády (sboru) zjednal co nejtěsnější součinnost se vševojskovým štábem v otázkách předvídaného shozu atomových pum nepřítelem a předpokládaných směrů nepřátelských protiztečí (protiúderů).

c) Během dělostřeleckého doprovodu za boje v hloubce nepřátelské obrany

- zúčastnit se dělostřeleckého zabezpečení zasazení a boje vševojskové a tankové zálohy;
- nahrazovat ztráty dělostřeleckých skupin způsobené nepřátelským atomovým napadením;
- zesilovat palbu dělostřeleckých skupin;
- zúčastnit se dělostřeleckého zabezpečení průlomu nepřátelských obranných postavení v hloubce; dělostřeleckého zabezpečení zasazení druhých sledů armádní nebo frontové rychlé skupiny.

Po stanovení těchto úkolů vydá velitel dělostřelectva armády (sboru) úkoly veliteli dělostřelecké zálohy a štáb dělostřelectva armády (sboru) zahrne část těchto úkolů do plánu (schematu) manévru dělostřelectva k obnovení bojové sestavy dělostřelectva. Tento plán (schema) se zpracovává zpravidla graficky na mapě, a pokud se týká dělostřelecké zálohy, je v něm graficky vyjádřeno s potřebnou legendou

- prostor rozmístění dělostřelecké zálohy;
- plánovaný manévry dělostřelecké zálohy pro případ nepřátelské protipřípravy;
- plánovaná palebná postavení a palby dělostřelecké zálohy pro případ odražení protiúderu obrněných vojsk nepřítele následujícího po provedení atomové protipřípravy;
- plánovaná palebná postavení dělostřelecké zálohy, zúčastní-li se dělostřelecké přípravy zteče, a prostor shromáždění po splnění úkolů za dělostřelecké přípravy zteče;
- osa postupu dělostřelecké zálohy po zahájení útoku;

- všechny plánované manévry dělostřelecké zálohy jak pro případ doplnění dělostřeleckých skupin, zesílení skupin palbou (palby, palebná postavení), zabezpečení zasazení a boje vševojskové a tankové zálohy (osy vyvedení do předpokládaných palebných postavení, palby), účasti při dělostřeleckém zabezpečení zasazení druhých sledů, armádní nebo frontové rychlé skupiny;
- v legendě nebo přímo na schematu nutno vyjádřit časové možnosti, signály a p.

Hlavním podkladem pro zpracování tohoto plánu (schematu) je předvídaný průběh boje vševojskových jednotek. Plán se zpracovává vždy na jeden den boje.

Činnost dělostřelecké zálohy v průběhu útočného boje

Dělostřelecká záloha armády (sboru) se přemísťuje mezi prvním a druhým sledem blíže zadu prvního sledu po předem stanovené ose. Musí být v pohotovosti splnit všechny plánované varianty i úkoly plánem nepředvídané. Osu postupu dělostřelecké zálohy nutno volit na směr hlavního úderu armády (sboru), a tak zabezpečit především možnost obnovení dělostřeleckých skupin na směr hlavního úderu armády (sboru). K zabezpečení neselhávajícího spojení s velitelem dělostřelectva armády (sboru) vysílá velitel dělostřelecké zálohy k němu schopného funkcionáře ze štábu s radiovou stanicí. Sám i se svým štábem zůstává v prostoru rozmístění dělostřelecké zálohy, aby mohl přímo velet útvarům a jednotkám včleněným do dělostřelecké zálohy. Se štábem dělostřelectva armády (sboru) má spojení pomocí radia v síti náčelníka štábu velitele dělostřelectva armády (sboru).

V průběhu boje je výhodné, aby velitel dělostřelecké zálohy udržoval osobní styk s velitelem dělostřelectva armády (sboru).

Velitel dělostřelectva armády (sboru) je povinen po zasazení dělostřelecké zálohy vytvořit ihned novou dělostřeleckou zálohu. Zasazením dělostřelecké zálohy se myslí použití dělostřelecké zálohy k nahrazení oddílů vyřazených údery nepřátelských prostředků atomového napadení. Je-li dělostřelecké zálohy použito k zesílení paleb, není nutno vytvářet novou dělostřeleckou zálohu. Velitel dělostřelecké zálohy se účastní vydání úkolů a organizace součinnosti u toho velitele dělostřelectva, jenž ho určil velitelem dělostřelecké zálohy.

Po ujasnění úkolu a zhodnocení situace provede velitel dělostřelecké zálohy tyto úkoly:

a) vejde v osobní styk s velitelem vševojskové zálohy a tankové zálohy, podrobně prostuduje plán jejich činnosti a podle možnosti si upřesní v terénu nebo na mapě úkoly dělostřelecké zálohy, vyplývající z podpory jejich činnosti;

b) vejde v osobní styk se štábem dělostřelectva armády (sboru) a podle doplňujících pokynů náčelníka štábu dělostřelectva naplánuje manévry a zpracuje se svým štábem plán činnosti dělostřelecké zálohy podle stanovených variant pravděpodobného použití atomových úderů nepřítelem proti bojové sestavě vojsk, a to jak ve výchozím položení, tak i v průběhu boje v souladu s plánem činnosti vševojskové a tankové zálohy;

c) provede rekognoskaci pochodových os i pozorovaten dělostřelecké zálohy ve výchozím položení k útoku pro případ, že po atomové protipřípravě bude nutno nahrazovat ztráty dělostřelectva;

d) organisuje průzkum a topografické připojení předpokládaných palebných postavení i pozorovaten;

e) učiní opatření k ženijnímu vybudování prostoru rozmístění zálohy a k ochraně osob i techniky před účinky prostředků nepřátelského atomového napadení;

f) učiní opatření k odstranění následků při napadení prostoru rozmístění dělostřelecké zálohy nepřátelskými atomovými údery;

g) při použití dělostřelecké zálohy za dělostřelecké přípravy zteče vejde v osobní styk s velitelem dělostřelecké skupiny, v jejímž rámci bude plnit úkoly za dělostřelecké přípravy zteče.

Velitel dělostřelecké zálohy velí až do zasazení větší části dělostřelecké zálohy útvarům (jednotkám) dělostřelecké zálohy z velitelského stanoviště, které je umístěno při zachování všech opatření protiatomové ochrany v prostoru rozmístění. Hned po zaujetí prostoru rozmístění a velitelského stanoviště vysílá velitel dělostřelecké zálohy k svému staršímu dělostřeleckému veliteli schopného funkcionáře ze svého štábu s radiovou stanicí. Je-li dost času, používá i linkového spojení vybudovaného péčí štábu dělostřelectva sboru (armády).

Všechny útvary (jednotky) i štáb dělostřelecké zálohy jsou neustále v prostoru rozmístění v bojové pohotovosti provést jakýkoli, třeba i neplánovaný zásah.

Úspěch činnosti dělostřelecké zálohy v přípravném období závisí hlavně na promyšleném provedení a nacvičení plánovaných manévrů. Obzvláště velkého významu v průběhu vedení boje nabývá pak široká iniciativa velitelů dělostřeleckých útvarů (jednotek) všech stupňů.

Je-li dělostřelecká záloha použita k zesílení palby na úsecích zasazených atomovým úderem nepřítele, plní dělostřelecká záloha nebo její jednotky tyto úkoly:

- drtí vojska nepřítele, který se snaží využít výsledků atomového úderu;
- chrání rozvinutí pěchoty a tanků a podporuje jejich zteč;
- v součinnosti s dělostřeleckou protitankovou zálohou (působí-li v tomto úseku) odráží zteč nepřátelských tanků a samohybných děl.

Je-li nasazena větší část dělostřelecké zálohy, velí dělostřelecké záloze osobně velitel dělostřelecké zálohy ze zaujaté pozorovatelný. Po příchodu do prostoru rozvinutí zřizuje velitel dělostřelecké zálohy (je-li zasazena jen část dělostřelecké zálohy, nejstarší z dělostřeleckých velitelů útvarů nebo jednotek) spojení s vševojskovým velitelem působícím v tomto úseku a podřizuje se mu. Podle rázu úkolu stanoveného dělostřelecké záloze se tato záloha (nebo její jednotky) včleňují do dělostřeleckých skupin nebo vytváří novou dělostřeleckou skupinu.

Použití dělostřelecké zálohy v obranné operaci (boji)

V obranné operaci bude často obtížné odhalit zámysl nepřítele a směr jeho hlavního úderu a ještě obtížnější bude předem určit úseky a rozsah jeho atomových úderů. Jasně je jedno, že nepřítel bude útočit

svými hlavními silami v tom směru, v kterém provede atomové údery. Přitom může být atomovými údery zasaženo i dělostřelectvo armády. Proto může zabezpečit odolnost obrany a úspěšné odražení nepřátelského útoku prováděného za atomovými údery jen dostatečně silná dělostřelecká záloha v rukou velitele armády.

Hlavními úkoly dělostřelecké zálohy armády bude nahradit ztráty v dělostřeleckých skupinách po atomových úderech nepřítele, zesílit střelecké sbory a zabezpečit palbou ty prostory a úseky, na nichž byly vedeny atomové údery nepřítelem, a zesílit vojska druhého sledu armády po jeho zasazení do sražení.

Dělostřelecká záloha armády bývá zpravidla v síle jedné dělostřelecké brigády, dělostřelecká záloha střeleckého sboru do jedné dělostřelecké brigády a dělostřelecká záloha střelecké divise (je-li vytvořena) ne větší než dva dělostřelecké oddíly.

Dělostřelecká záloha armády (sboru) se obvykle umísťuje poblíž druhého sledu armády (sboru) nebo dělostřelecké protitankové zálohy nebo mezi druhým a třetím pásmem obrany (v prostoru mezi hlavním a druhým pásmem obrany) v prostoru komunikačního uzlu.

Vzhledem na ráz obranného boje je velitel dělostřelecké zálohy a štáb podle stanovených variant možného použití povinen

- organisovat průzkum a přípravu pochodových os pro vyvedení dělostřelecké zálohy do palebných postavení;
- organisovat průzkum a vybudování palebných postavení a pozorovatelů v pořadí důležitosti plánovaných variant;
- připravit nepohyblivé přehradné palby a soustředění palby na topografickém podkladě k palebné ochraně úseků zasažených nepřátelským atomovým úderem, bude-li dělostřelecké zálohy k tomuto účelu použito;
- zpracovat schema manévru a schema paleb podle všech plánovaných variant činnosti dělostřelecké zálohy.

Závěr

Článek ukazuje na důležitost a mnohostrannost použití dělostřelecké zálohy v útočné i obranné operaci (boji) a má sloužit jak vševojskovým, tak i dělostřeleckým velitelům jako podklad pro jejich správné rozhodování a velení dělostřelecké záloze.

K OTÁZCE ÚKOLU DNE STŘELECKÉHO SBORU

Major Luboš Obešlo

Při použití nových druhů zbraní hromadného ničení vzrůstají požadavky na rozhodný ráz cílů operace. Rozhodný ráz cílů operace je mimo jiné vyjádřen i v požadavku, aby vojska vedla bojovou činnost nepřetržitě. Proto se také bojová činnost vojsk v noci stala obvyčejným druhem bojové činnosti. Tyto okolnosti vylučují jakoukoli šablonovitost, mimo jiné i šablonovitost při určování začátku operace. Jestliže dříve, hlavně ve Veliké vlastenecké válce, operace začínaly ve většině případů ráno, aby bylo co nejvíce využito denního světla k vedení bojové činnosti, nebude za soudobých podmínek žádnou výjimkou, když začátek operace bude stanoven na kteroukoli dobu dne nebo noci. Je proto pochopitelné, že musí vzniknout otázka, dokdy se časově má určit úkol dne střeleckého sboru, když naše předpisy určují jeho hloubku 30 až 40 km.

Zatím existují vlastně tři názory, podle nichž se má úkol dne časově určovat

- a) ke konci dne, to je do setmění,
- b) do 24.00 hodin toho dne, kdy byla zahájena operace nebo kdy začal svoji bojovou činnost určitý střelecký sbor,
- c) do svítání následujícího dne operace.

Nechci vyjasňovat důvody pro a proti, které uvádějí zastánci těchto jednotlivých názorů, pokusím se dokázat, že jedině první názor je správný, poněvadž další jsou v rozporu s ustanovením řádů a předpisů.

K dosažení úspěchu v operaci je nutné v co nejkratší době prolomit taktickou hloubku obrany nepřítele. Tento požadavek klade taktice operační umění, poněvadž jedině činnost v operační hloubce dává předpoklady k úspěšnému zakončení operace. Rychlý průlom taktické hloubky obrany nepřítele dává možnost rozvíjet úspěch rychlými skupinami, provádět široký manévry, ničit po částech přicházející bližší operační zálohy nepřítele a z chodu prolamovat další obranné čáry, které jsou většinou nepřítelem jen slabě obsazeny nebo nejsou obsazeny vůbec. Hlavní úkol při průlomu taktické hloubky obrany nepřítele mají střelecké sbory prvního sledu hlavního úderného uskupení armády (frontu). Rychlým průlomem taktické hloubky obrany nepřítele vytvářejí tyto sbory podmínky pro úspěšnou činnost druhých sledů a armádních (frontových) rychlých skupin v operační hloubce. Při výhodných podmínkách ony zabezpečují zasazení rychlých skupin do průlomu už během prvního dne operace ještě v taktické hloubce obrany nepřítele.

Náležitě zesílený sbor prvního sledu, který útočí v rámci hlavního úderného uskupení, dostává tedy většinou: bližší úkol — prudký průlom hlavního (prvního) pásma nepřátelské obrany a jeho rozvinutí k ovládnutí druhého pásma obrany z chodu, další úkol — ovládnutí druhého pásma a rozdrčení nepřátelských záloh, úkol dne — rozvinutí útoku k dobytí důležitých čar a objektů v hloubce 30 až 40 km nebo činnost do stran s cílem obklíčit a zničit nepřítele. Za výhodných podmínek se

může sbor silami mechanisované divise zmocnit čar i objektů ve větší hloubce. Takový bude obsah úkolů tehdy, když se plánuje tempo 3 až 4 km za hodinu (30 až 40 km za den) a když se počítá na splnění úkolu dne asi s deseti hodinami denního světla. Plánované tempo 3 až 4 km za hodinu a deset hodin denního světla dovoluji splnit úkol dne při zahájení útoku ráno do soumraku a předsunutým odřadům dovoluji proniknout ještě do větší hloubky k zabezpečení další bojové činnosti vojsk (hlavně v noci).

Během operace ve dne budou velitelé s pomocí štábů vydávat nařízení, připravovat a organisovat jednotky pro noční boj a tím zabezpečí nepřetržitou bojovou činnost vojsk v noci, to je po splnění úkolu dne.

Vezmeme však druhý případ! Při zhodnocení situace velitelem byly určeny okolnosti, které by nedovolily splnit úkol dne za světla na určnou hloubku. Tyto okolnosti mohou na příklad být: tvárnost terénu, která nedovoluje použít tanků na předním kraji nepřátelské obrany; rozmístění záloh nepřítele, s nimiž boj by mohl podstatně snížit tempo útoku; určení hlubšího úkolu dne (50 km i více), které je nutné k ovládnutí důležitých čar a prostorů v operační hloubce, aby měla úspěch celá operace v dalších obdobích; nevýhodný poměr sil na začátku operace a poměrně slabé zesílení posilovými prostředky; vliv počasí atd. Je-li nutno splnit úkol dne za světla i při takovýchto okolnostech, určí velitel armády (frontu) zpravidla začátek útoku sborů prvního sledu ještě v noci, to znamená do svítání, nebo když je to možné, určí menší hloubku úkolu dne. Je-li začátek útoku nařízen před svítáním, je možné, že se v noci bude prolamovat jedno nebo dvě postavení anebo celé hlavní pásmo obrany nepřítele. Správným zhodnocením situace a určením začátku útoku se tak opět vytvářejí podmínky ke splnění úkolu dne ještě do setmění. Úkol na noc se určí sboru ve většině případů v odpoledních hodinách podle situace. Bylo by nereálné dát sboru úkol pro noční bojovou činnost v ranních hodinách, protože se během dne situace může zásadně změnit a s ní i předpokládané rozhodnutí velitele.

Jiná je otázka průlomu v noci s využitím těch výhod, které poskytuje noc: V tomto případě se útok zahajuje večer nebo na začátku noci. Proto se při plánování prvního období operace musí plně počítat se zvláštnostmi noční činnosti vojsk při průlomu (osvětlení bojiště, určení přímých směrů útoku atd.). Pečlivě se plánuje zasazení druhých sledů pluků a divisí. Druhý sled sboru se zpravidla v noci nezasazuje, nýbrž přemísťuje se blíže k čáře zasazení, aby mohl být zasazen ráno k rozšíření úspěchu získaného divisemi prvního sledu v noci. Při takovém plánování operace se útvarům a svazkům určuje čára (objekt), které mají útvary a svazky k ránu dosáhnout (který mají obsadit) po noční bojové činnosti. Úkol dne střeleckého sboru se znovu určuje do setmění. Je však pochopitelné, že hloubka úkolu dne bude pak 50 km i více.

Příklad: V den útoku vychází slunce v 6.30, zapadá v 17.30. Můžeme tedy počítat s denním světlem přibližně od 6 hodin do 18 hodin, t. j. 12 hodin. Začátek útoku je stanoven na 22.00, plánované tempo na den 3,5 km za hodinu, na noc 2,5 km za hodinu. Od 22.00 do 6.00 (t. j. 8 hodin) povedou vojska noční bojovou činnost. Za těchto 8 hodin při tempu 2,5 km se vojska mohou vklínit do hloubky obrany nepřítele

do 20 km, to je povedou už boj o pásmo sborových záloh nepřítele. Za 12 hodin denního světla při tempu 3,5 km za hodinu mohou urazit dalších 40 km, celkem tedy od zahájení operace do 60 km. Taková může být tedy hloubka úkolu dne střeleckého sboru, který může prolomit celou taktickou hloubku obrany nepřítele, po případě jeho mezilehlé postavení a svými předsunutými odřady navázat dotyk a začít boj s nepřítelem na pásmu armádních záloh, vzdáleném 60 km i více od předního okraje obrany.

Bojové sestavy při průlomu připravené obrany nepřítele v noci jsou přibližně stejné jako bojové sestavy při průlomu ve dne, zásadně se však liší od bojových sestav při útoku v noci v hloubce nepřátelské obrany, kdy noční útok je pokračováním bojové činnosti vojsk ve dne. V tomto případě totiž vojska budou působit hlavně zesílenými předsunutými odřady a částí sil útvarů a svazků, aby hlavní síly měly čas k přeskupení a odpočinku před pokračováním útoku ve dne. Rozhodnutí k vyvedení části sil z dotyku a k organisování jejich odpočinku musí však velitel učinit na základě všestranného zhodnocení situace, poněvadž někdy, hlavně při silné aktivní činnosti nepřítele, nebude možné organisovat v noci odpočinek pro většinu jednotek, nýbrž jen pro menší jejich část. Přesto však je nutné počítat s tím, že není možné celou armádní útočnou operaci provádět se stejným vypětím sil a bez odpočinku lidí i bojové techniky. Tato opatření ovšem nevylučují nutnost vést nepřetržitou bojovou činnost. Jednotky určené pro boj v noci svou aktivní činností a rozhodností nám tuto nepřetržitost zabezpečí. Jejich činnost v širších pásmech nám dovolí aktivně působit na nepřítele v celé šířce útočného pásma sboru. Za těchto podmínek budou kromě předsunutých odřadů vpředu působit i průzkumné odřady a jednotky, jejichž úkolem, hlavně před svítáním, bude zjistit uskupení a zámysl nepřítele, který mohl využít noci k přeskupení, aby za svítání provedl protizteče (protiúder). Průzkumná činnost bude jedním z hlavních opatření, které má zabezpečit nepřetržitost útoku při přechodu od noční bojové činnosti k bojové činnosti vojsk ve dne.

Sbor druhého sledu armády se bude do sražení zpravidla zasazovat ve dne (ačkoli se ani zasazení do sražení v noci nevylučuje), a to buď ráno druhého dne operace nebo ráno některého z dalších dnů operace, což závisí hlavně na činnosti rychlé skupiny armády (frontu) v pásmu útoku armády. Úkol dne v tomto případě se bude určovat opět do setmění. Je ovšem možné, že se sbor druhého sledu armády bude zasazovat v druhé polovině dne, to je před večerem, a svoji bojovou činnost ze začátku povede hlavně v noci. Úkoly se mu budou upřesňovat během operace a úkol dne mu bude zpravidla stanoven také do setmění. Jasně mu bude určeno, čeho musí dosáhnout svou noční bojovou činností, a úkoly na den se mu budou upřesňovat během boje.

Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukazují, že se noční bojová činnost na začátku války zpravidla prováděla s omezeným cílem a výjimečně, ale ke konci války se stala častější a vyhledávanější. Tak v berlínské operaci začalo úderné uskupení 1. běloruského frontu průlom připravené obrany nepřítele z předmostí u KOSTŘÍNA v noci. Takto se rozhodl velitel frontu proto, že na předním okraji druhého pásma obrany nepřítele byly dominující Zeelovské vrchy, odkud ne-

přítel mohl pozorovat a postřelovat terén do hloubky 15 km i více. Noční bojová činnost Sovětské armády způsobila, že během noci bylo prolomeno hlavní pásmo obrany a protivník nemohl využít výhodných podmínek terénu. Také bojová činnost Sovětské armády, zaměřená ke zničení japonské kvantunské armády, byla zahájena v noci. To dovolilo údernému uskupení nečekaně překročit horský hřbet Vysoký Chingan, octnout se v týlu nepřátelského uskupení a vytvořit podmínky k jeho likvidaci.

Plánování úkolu dne do setmění zabezpečuje nepřetržitost vedení boje, protože vojska mohou být vždy usměrněna podle konkrétní situace ve dne na noční bojovou činnost. Velitelé a štáby mají možnost ještě před příchodem noci se seznámit se situací a vydat nutná nařízení na noc. Sama otázka přechodu od noční bojové činnosti k denní a naopak je velmi vážná a je ji nutno zevšeobecnit. To jsou hlavní poznatky, podle nichž se určuje hloubka úkolu dne střeleckého sboru v útočné operaci.

PROTIVZDUŠNÁ OBRANA STŘELECKÉHO SBORU V ÚTOČNÉM BOJI

Podplukovník Radislav Šlapák

Rozborem method a forem, jimiž se imperialistické síly snaží řešit jak ve strategickém, tak i operačním a taktickém měřítku ozbrojené střetnutí, to jest použitím především letectva a ostatních prostředků vzdušného napadení v masovém měřítku ve spojitosti se zbraněmi hromadného ničení, je dána úloha a význam protivzdušné obrany v soudobém boji.

Zvláštnosti protivzdušné obrany, jejích úkolů a plnění jich v soudobých podmínkách

Použitím letectva jako hlavního prostředku k provádění atomových úderů zvětšuje se rozsah vedení boje s nepřátelským letectvem a zvyšují se požadavky kladené na protivzdušnou obranu. K dosavadním hlavním úkolům PVO, stanoveným naším Polním řádem, přistupují za použití atomových zbraní navíc jako nové a vysoce náročné úkoly:

- bezpečné zjištění nepřátelských vzdušných prostředků atomového napadení co nejdále od bráněných vojsk,
- včasné varování bráněných vojsk a objektů před možným atomovým napadením,
- zničení nepřátelského nosiče atomové pumy ještě do jeho příletu k bráněným vojskům nebo objektu.

Plnění těchto úkolů vyznačuje se působením prostředků protivzdušné obrany a vedením boje s nepřátelským letectvem ve velkých a středních výškách, což ztěžuje okamžitost i účinnost zásahů prostředků PVO. Proto vzrůstá význam přehrazování u stíhacího letectva jako jedné z nejúčinnějších forem činnosti proti nepřátelským vzdušným prostředkům atomového napadení, působícím ve velkých výškách. Požadavek bezpečného zničení nepřátelského nosiče atomové pumy vynucuje si co nejrozhodnější formy zásahu stíhacího letectva, t. j. po vyčerpání všech ostatních možností i srážku s útočícím letounem nepřítele k jeho bezpečnému zničení stůj co stůj.

V protiletadlovém dělostřelectvu vzrůstá pak význam středorážního protiletadlového dělostřelectva při ochraně objektů možných atomových úderů nepřítele, a jeví se nutnost používat i velkorážního protiletadlového dělostřelectva schopného působit až do stratosférických výšek, s mohutným účinkem palby.

Aby byl bezpečně zničen postřelovaný cíl — nosič atomových zbraní, nutno v protiletadlové dělostřelecké ochraně důsledně přihlížet k palebným možnostem zbraní, jednotek a útvarů a stanovit jim úměrné palebné úkoly, aby matematická naděje sestřelu již předem skýtala záruku bezpečného zničení postřelovaného cíle. Tento postup, dávno vžitý u pozemního dělostřelectva, byl přijat i u protiletadlového dělostřelectva teprve vzhledem k boji s nepřátelskými vzdušnými prostředky atomového na-

padení. Jeho důsledné uplatňování znamená konec pouhého postřelování vzdušných cílů protiletadlovým dělostřelectvem bez ohledu na požadovaný efekt. Požadavek dosáhnout co největší účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva a nutnost soustředit ji k bezpečnému sestřelu zvoleného cíle vede k organizaci a provádění hromadných paleb protiletadlového dělostřelectva svazku až střeleckého sboru pod přímým řízením zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo.

K průzkumu vzdušného prostoru i v hlásné službě bylo vzhledem k rychlosti soudobých cílů a jejich výšky letu, jakož i šířky pásem bráněných vojsk, přeneseno těžiště na radiolokační průzkum, který je jediné s to zjistit včas nepřátelské vzdušné prostředky již na vzdálenost 100 km i více. Vzdušné pozorování jen doplňuje jeho údaje a zabezpečuje zjišťování nepřátelských letounů letících v přízemních výškách, aby se tak vyhnuly zjištění radiolokačními prostředky. K rychlému předávání údajů o zjištěných cílech a vzhledem k nutnosti zabránit vyřazení linkových pojítek z normálního provozu, ke kterému by došlo při předávání uvedených údajů po návštěvě »WOZDUCH«, jsou síly a prostředky hlásné služby vybaveny vlastními radiovými pojítky. Tím se dosahuje jak rychlého, tak nerušeného provozu při předávání zpráv o vzdušném nepříteli i signálů k varování vojsk.

Charakteristika útočného boje střeleckého sboru v soudobých podmínkách

Útočný boj střeleckého sboru je veden zpravidla v rámci armádní operace a vyznačuje se velkým rozmachem a vysokým tempem daným využitím vlastních atomových úderů. Tempo dosahuje 30 až 40 km denně i více. Hloubka úkolu střeleckého sboru prvního dne je rovněž zvětšena na 30 až 40 km za den. Bojová sestava sboru je více členěna do hloubky i do stran v pásmu do 12 km širokém, aby se zmírnily ztráty vzniklé případným atomovým úderem nepřítele. Mechanisované divize, jestliže to podmínky terénu a obranu nepřítele dovolí, bývá zpravidla použito v prvním sledu na směr hlavního úderu. Palebná postavení dělostřelectva, dělostřeleckých skupin dosahují hloubky 6 až 8 km, aby rozptýleným umístěním byly sníženy ztráty při nepřátelském atomovém úderu. Příznačné pro sestavu sboru je tvoření záloh všech druhů, které se rozmisťují skrytě za prvním sledem sboru. Druhý sled sboru se rozmisťuje ve výchozím položení k útoku sboru v hloubce 30 až 35 km na ploše 100 až 150 km². Rychlý spád a náhlé změny situace jsou příznačné pro vedení útočného boje střeleckým sborem za použití atomových zbraní.

Při rozboru útočného boje střeleckého sboru a jeho sestavy s hlediska ochrany jednotlivých objektů sestavy sboru před úderem nepřátelského letectva možno vycházet z následujících předpokladů:

- všechny objekty sestavy střeleckého sboru nejsou stejně vystaveny úderům nepřátelského letectva v celém průběhu útočného boje;
- úderem nepřátelského letectva budou soustředěny na nejdůležitější a nejzranitelnější objekty sestavy sboru v jednotlivých údobích boje tak, aby jejich vyřazením nebo zničením bylo dosaženo maximálního účinku;

— zranitelnost jednotlivých objektů sestavy sboru v průběhu útočného boje se mění a s ní i požadavek na hodnotu jejího protivzdušného zabezpečení.

Nejdůležitějším objektem protivzdušné obrany střeleckého sboru ve výchozím položení k útoku je hlavní uskupení vojsk prvního sledu sboru na směr hlavního úderu. Představuje plošně značně rozsáhlý objekt — široký do 12 km a hluboký 7 až 8 km. Jako celek může být napadán jen vzdušnými prostředky atomového napadení nepřítele, po případě hromadnými údery nepřátelského bombardovacího letectva. Působení ostatních prostředků vzdušného napadení nepřítele omezí se jen na napadání jeho jednotlivých částí, jako velitelských stanovišť, pozorovatelů, spojovacích uzlů, palebných postavení dělostřeleckých baterií a oddílů, palebných postavení zbraní pro přímou střelbu, prostorů rozmístění druhých sledů a záloh divísi prvního sledu sboru. Uvedené objekty bude zpravidla napadat jak bitevní letectvo nepřítele, tak i menší skupiny bombardovacího letectva ve středních výškách. Prostory rozmístění sborových záloh představují ve výchozím položení objekty poměrně méně zranitelné, zvláště při skrytém rozmístění záloh v prostorech ženižně předem vybudovaných. Proto se stávají objektem nepřátelského vzdušného napadení zpravidla až v průběhu manévru k jejich zasazení.

Velitelské stanoviště sboru je při skrytém rozmístění těžko zjistitelným objektem pro nepřátelské letectvo. Jeho malé rozměry si vynucují provedení jak bitevních, tak bombardovacích úderů, především v malých a středních výškách. Tyto výšky musí nepřátelské letectvo při útocích na velitelské stanoviště sboru volit proto, aby z nich mohlo tento těžko zjistitelný objekt rozmístěný zpravidla v lesích přesně určit a bombardovat. Druhý sled sboru svými plošnými rozměry 100 až 150 km² představuje rozměrově největší objekt, který může být jako celek napadán jen atomovými údery nepřítele, jinak jeho jednotlivé části jen údery bombardovacího a bitevního letectva nepřítele. Při skrytém rozmístění vojsk druhého sledu a dobrém využití terénu je účinnost těchto úderů problematická.

Nejzranitelnějším se stává druhý sled při vyjití na komunikace a při svém zasazení.

V průběhu útočného boje nejzranitelnějšími a s hlediska PVO nejdůležitějšími objekty se postupně stávají útvary a jednotky prvního sledu sboru, dosahující největšího úspěchu, druhé sledy a zálohy při svém zasazení, předsunuté odřady a ty jednotky a útvary, které jsou vystaveny protiztečím a protiúderům nepřítele nebo jsou zasaženy atomovým napadením nepřítele.

Soustředěné údery nepřátelského letectva, prováděné na jednotlivé objekty se zřetelem na jejich zranitelnost i úlohu a význam v útočném boji střeleckého sboru, vyžadují provádění rozhodného manévru silami a prostředky protivzdušné obrany sboru, aby byla zabezpečena co nejvyšší hodnota protivzdušné obrany těchto objektů.

Nepřátelské letectvo a jeho možnosti

Nepřátelské letectvo je důležitým prvkem operačního systému obrany nepřítele. Jeho porážka má přímý vliv na odolnost obrany. Vzhledem k jeho vlastnostem použije ho nepřítel k působení proti těm svazkům a útvarům sboru, které dosahují největšího úspěchu a nejvíce ohrožují odolnost obrany. Rozeberme tedy možnosti nepřátelského letectva v obranné operaci při působení proti sboru útočícímu v prvním sledu armády na směr hlavního úderu.

Vzdušné síly Spojených států severoamerických byly na základě zkušeností a poznatků z bojů v Koreji reorganisovány. Americkou skupinu armád podporuje letecké taktické velitelství, skládající se z jedné bombardovací letecké taktické armády a z několika stíhacích leteckých taktických armád — zpravidla v počtu pozemních armád nepřítele. Operace armády je tedy zpravidla podporována stíhací taktickou leteckou armádou a kromě toho může být její podpora zesílena jak letectvem bombardovací letecké armády, tak i manévrem sousedních stíhacích leteckých taktických armád.

Organisace taktické bombardovací letecké armády nepřítele:

6 až 8 křidel bombardovacích letounů (1 křídlo má 48 letounů), jednu až dvě průzkumné letky; celkem 300 až 400 letounů.

Organisace taktické stíhací letecké armády nepřítele:

6 až 8 křidel stíhacích letounů a bombardovacích stíhacích letounů (z toho 25 až 30% bombardovacích stíhacích letounů; jedno křídlo má 75 letounů), 1 až 2 průzkumné letky; celkem 450 až 600 letounů.

Bojové úsilí nepřátelského letectva, s kterým možno počítat v průběhu vedení obranných operací nepřítele:

stíhací letouny a bombardovací stíhací letouny	1 až 1,5 vzletu denně,
bombardovací letouny	0,5 až 1 vzlet denně,
průzkumné letectvo	2 až 3 vzlety denně.

Během prvního dne operace:

stíhací letouny a bombardovací stíhací letouny	až 3 vzlety,
bombardovací letouny	2 vzlety.

Další dny:

stíhací letouny a bombardovací stíhací letouny	do 2 vzletů denně,
bombardovací letouny	1 až 1,5 vzletu denně.

Americká armáda se brání zpravidla v pásnu 60 až 100 km širokém, někdy i širším. Za předpokladu podpory jedné stíhací letecké taktické armády a jedné třetiny úsilí bombardovací letecké taktické armády činí možnosti nepřátelského letectva působícího v pásnu armády 1100 až 1900 vzletů na den. Sbor útočící v pásnu širokém 12 km a více může podle své úlohy a místa v armádní operaci být vystaven činnosti nepřátelského letectva v hodnotě 220 až 380 vzletů denně. Ovšem nutno počítat, že při působení na hlavním směru nebo při dosažení rozhodného úspěchu a jeho rozvíjení může na útočící sbor působit nepřátelské letectvo.

tvo až v hodnotě $\frac{2}{3}$ svých vzdušných sil, po případě i více, t. j. 800 až 1300 vzlety denně.

Činnost nepřátelského letectva při úderech na útočící vojska střeleckého sboru možno charakterisovat takto:

Bitevní údery budou prováděny zpravidla malými skupinami stíhacích bombardovacích letounů z malých až středních výšek v přízemním nebo šikmém letu do 2 km s využitím skrytu za mraky, směru po slunci a p., často z různých směrů současně.

Tyto údery podle zkušeností z války v Koreji budou zpravidla vedeny na objekty malých rozměrů, na sestavu praporu prvního sledu, na stanoviště těžkých zbraní, na palebná postavení dělostřelectva, na tanky, na pochodové proudy a na zjištěná velitelská stanoviště a pozorovatelný.

Bombardovací údery budou vedeny především na objekty v hloubce, jako na hlavní uskupení dělostřelectva, na zjištěné prostory rozmístění druhých sledů a záloh, na uskupení jednotek na komunikacích, na přechody a přepravy. Útoky provádějí skupiny bombardovacích letounů zpravidla ve středních výškách ve tvaru a počtech úměrných cíli. Stíhací ochrana vlastními stíhacími letouny závisí na poměru sil ve vzduchu a na vlastních možnostech může dosahovat 1 : 2 až 1 : 1 stíhacích letounů k bombardovacím letounům.

Atomové údery provádějí zvláštní jednotky a útvary letecké taktické armády. Ve dne provádějí údery zpravidla malé skupiny bombardovacích letounů — nosičů atomových pum za silné, až několikanásobné ochrany vlastními stíhacími letouny. Bombardování se provádí z výšky 5 až 6 km atomovou pumou malé ráže a z výšky 8 km i více atomovou pumou střední ráže.

Průzkum provádí nepřítel jak všemi druhy svých letounů, tak i zvláštními letouny průzkumných letek, a to zpravidla dvojicemi na hlavních směrech a objektech, používaje při tom jak fotografování, tak i přímého pozorování.

Z bezpilotních prostředků vzdušného napadení nepřítele bude střelecký sbor napadán vzhledem na přesnost střelby a takticko-technické vlastnosti používaných prostředků nepřítele zpravidla jen střelami typu »Honest John«.

Bezpilotní raketové střely typu »Honest John« bývají zpravidla přidělovány sborům americké armády. Jsou bojovým prostředkem sboru. Organisačně tvoří oddíly, skládající se z baterií po 6 odpalovacích soupravách. Vzhledem k dostřelu 30 až 40 km rozmisťují se tyto prostředky v hloubce 10 až 12 km od předního okraje. Palebné možnosti jednoho odpalovacího zařízení činí 5 až 6 výstřelů v hodině. Rychlost střely dosahuje více než 600 m/sec. »Honest John« je raketová střela bez dálkového řízení. Vyžaduje tedy přesné nastavení prvků střelby. Její rozptyl činí 4 až 5% dostřelu.

Bezpilotních prostředků typu »Corporal« a »TM 61 — Matador« nebude k úderům na sestavu sboru v útočném boji zpravidla použito, neboť jejich dostřel je předurčuje k působení proti objektům rozmístěným ve značně větší hloubce sestavy vojsk protivníka.

Síly a prostředky PVO střeleckého sboru a jejich možnosti

Hlavními bojovými prostředky protivzdušné obrany střeleckého sboru jsou protiletadlové dělostřelectvo a velkorážní kulomety proti letadlům. Prostředky průzkumu vzdušného prostoru jsou radiolokátory protiletadlového dělostřelectva a jiné optické a zaměřovací přístroje a hlásky u praporů, pluků a divisi určené k vzdušnému pozorování, a hláska hlásné služby sboru.

Současný stav prostředků PVO střeleckého sboru, jejich organizace, počty a výzbroj odrážejí nové a vysoce náročné úkoly protivzdušné obrany, dané požadavky boje se vzdušnými prostředky atomového napadení a zvětšením plošných rozměrů bráněných objektů bojové sestavy sboru.

Každý střelecký nebo mechanisovaný pluk má baterii o šesti hlavních v rámci protiletadlového oddílu; divise pak má celý pluk smíšeného složení 85mm a 57mm protiletadlových kanonů v počtu 38 hlavních a sbor středorážní pluk o 40 hlavních. Jenom střelecká divise sama má 62 hlavních, mechanisovaná pak 74 protiletadlových hlavních a střelecký sbor má celkem 232 protiletadlových hlavních.

Tento počet protiletadlových hlavních střeleckého sboru v srovnání s prostředky PVO Sovětské armády na začátku Veliké vlastenecké války je pětinasobný a více než dvojnásobný proti předcházející naší organizaci PVO. Umožňuje při šířce pásma sboru do 12 km dosáhnout hustoty 20 až 21 protiletadlových hlavních na běžný kilometr fronty.

Rovněž v silách a prostředcích hlásné služby došlo k podstatným změnám a zvýšení. Byly postaveny speciální hlásky k provádění vzdušného pozorování již počínaje praporem, při čemž od pluku výše jsou tyto hlásky vybaveny speciálními radiovými pojítky umožňujícími co nejrychlejší podávání hlášení. Hláska hlásné služby na stupni sboru zůstává.

Radiolokační prostředky k zjišťování vzdušného nepřítele sbor nemá. Ty jsou organizačně začleněny až na stupni armády a fronty.

Uvedené síly a prostředky hlásné služby střeleckého sboru jsou určeny k provádění vzdušného pozorování doplňujícího údaje radiolokačního průzkumu prováděného prostředky armády a fronty, k varování příslušných útvarů a svazků o přímo zjištěném leteckém nebezpečí.

Zvláštnosti organizace a plánování protivzdušné obrany na stupni střeleckého sboru

Protivzdušná obrana střeleckého sboru v útočném boji je tvořena systémem organizace průzkumu vzdušného prostoru, prováděného silami a prostředky hlásné služby sboru a prostředky průzkumu protiletadlového dělostřelectva.

Jeho úkolem je zjišťovat nepřátelské prostředky vzdušného napadení, pozorovat je a sledovat i varovat vojska před nimi.

Dále je tvořena systémem paleb protiletadlových dělostřeleckých prostředků a činností světlometů a radiolokačních stanic zabezpečujících vedení palby. Jeho úkolem je přímé zničení všech postřelovaných vzdušných cílů.

Konečně do protivzdušné obrany střeleckého sboru patří i palba pěchotních zbraní k ničení nízko letících nepřátelských letounů.

Bojová činnost stíhacího letectva zabezpečuje sice útočný boj střeleckého sboru před úderem nepřátelských vzdušných prostředků, avšak stíhací letectvo je prostředkem frontu a střeleckému sboru se zásadně nepřiděluje.

Zvýšený počet sil a prostředků na stupni střeleckého sboru vynutil si změnu v organizaci plánování a řízení protivzdušné obrany na stupni střeleckého sboru a divise. Zřízením funkcí náčelníků PVO střeleckých sborů a vševojskových svazků a jejich oddělení byly odstraněny nedostatky v organizačním a kádrovém zabezpečení řídicích složek protivzdušné obrany na těchto stupních: velitelsko-štábní cvičení v minulých letech, zvláště pak cvičení s vojsky, jasně ukázaly nedostatky v organizaci a plánování i ve vlastním řízení protivzdušné obrany jen operačním oddělením příslušného vševojskového štábu a po linii druhů vojsk nedostatečně dotovanými orgány — důstojníky protiletadlového dělostřelectva ve štábu dělostřelectva sboru.

Náčelník PVO střeleckého sboru organizuje a plánuje protivzdušnou obranu sboru na základě rozhodnutí velitele sboru, rozkazu a nařízení staršího náčelníka pomocí svého oddělení protivzdušné obrany. Organizuje opatření protivzdušné obrany, kontroluje jejich plnění a uskutečňuje podle rozkazu velitele velení silám a prostředkům PVO při odrážení náletů vzdušného nepřítele.

Náčelník PVO je připraven při velitelské rozhodování dát odpovědi na jeho dotazy zejména pokud se týče návrhu na organizaci protivzdušné obrany střeleckého sboru, uskupení a úkolů prostředků PVO.

Velitel střeleckého sboru na základě vyslechnutých informačních zpráv, svého studia a zhodnocení situace stanoví ve svém rozhodnutí základní úkoly pro protivzdušnou obranu.

Tyto úkoly může rovněž stanovit až po rozhodnutí formou pokynů pro bojové zabezpečení útočného boje, které dává náčelníkovi štábu a svému zástupci pro PVO.

Na základě rozhodnutí velitele střeleckého sboru a směrnic pro protivzdušnou obranu armády plánuje náčelník PVO se svým oddělením protivzdušnou obranu střeleckého sboru. Plán PVO se u střeleckého sboru a níže nezpracovává. Plánování se provede na pracovní mapě a vydají se bojová nařízení pro PVO.

Opatření pro PVO zpracovává náčelník PVO. Uskutečňuje je spolu se štábem a v těsné součinnosti s odděleními štábu velitele dělostřelectva a s náčelníky druhů vojsk a služeb nebo s velitelem leteckého svazku (představitelem letectva).

Organisace systému vzdušného průzkumu, sledování a varování vojsk

Tento systém je tvořen silami a prostředky hlásné služby sboru, jejichž úkolem je vzdušné pozorování a doplňování údajů radiolokačního průzkumu hlásné služby armády a frontu. Kromě toho jsou do tohoto systému začleněny i určené průzkumné prostředky protiletadlového dělostřelectva, především radiolokační.

Do systému průzkumu vzdušného prostoru se začleňují praporní, plukovní, divisní i sborové pozorovací hlásky.

Varování vojsk před vzdušným nebezpečím provádí se v síti výstrahy hlásky hlásné služby armády přijímači u útvarů a svazků sboru. Varování vojsk hláskami hlásné služby sboru provádí se při přímém zjištění nepřátelského vzdušného cíle smluvenými signály. Jednotky a útvary armády podřízené přímo sboru, které nemají přijímače v síti výstrahy armády, se uvědomují o vzdušném nebezpečí vstupem do příslušné radiové sítě na heslo »Wozduch«.

Zprávy o vzdušné situaci, řízené na hlásku hlásné služby sboru, jsou po vyhodnocení okamžitě radiem předávány na hlavní hlásku hlásné služby armády.

Údaje hlásné služby jsou doplňovány údaji protiletadlového dělostřeleckého průzkumu, především radiolokačního. Střelecký sbor má ve svých organických protiletadlových dělostřeleckých prostředcích 4 řídící radiolokátory a 24 střeleckých, jimiž je schopen zabezpečit nepřetržitě zjišťování vzdušných cílů v rozsahu jejich účinné působnosti. Dálka zjištění radiolokačními prostředky závisí jednak na jejich takticko-technických vlastnostech a na výšce cíle vzhledem k vlivu zakřivení země. Je určována rovnicí

$$D_0 = \sqrt{H} \cdot 130$$

kde H je výška cíle v km, 130 je konstanta, D_0 je délka obzoru zjištění cíle.

Použije-li se radiolokátorů P 8 jako řídících radiolokátorů protiletadlového dělostřelectva, je dána protiletadlovému dělostřelectvu možnost přesně změřit výšku těmito přístroji, avšak na druhé straně jejich zdlouhavá příprava k boji, 4 až 6 hodin, bude mít podstatný vliv na organizaci radiolokačního průzkumu protiletadlového dělostřelectva, zvláště s hlediska provádění manévru radiolokačními prostředky v průběhu vedení útočného boje střeleckým sborem.

Proto je nutno přesně organisovat práci, střídání a přemísťování všech řídících radiolokátorů v rámci protiletadlového dělostřelectva sboru, protiletadlové dělostřelecké skupiny, aby postupným přesunem a rozvinutím radiolokátorů v hloubce bylo vzhledem na jejich dlouhou přípravu k boji zabezpečeno nepřetržité pozorování vzdušného prostoru. K udávání cílů střeleckým radiolokátorům zřizuje se zvláštní síť radiolokátorů protiletadlového dělostřelectva buď v rámci protiletadlového dělostřelectva sboru nebo jednotlivých protiletadlových dělostřeleckých skupin podle počtu řídících radiolokátorů.

Důležitým opatřením v rámci organisace radiolokačního průzkumu je zabezpečení činnosti vlastních radiolokátorů před účinky nepřátelského rušení ať již aktivního nebo pasivního. Toho se dosahuje

- přelaďováním magnetronů ve vysílačích radiolokátorů v rámci možného vlnového rozsahu, aby bylo ztlíženo nepřátelské rušení prováděné na určité vlnové délce;
- utajením přesných vlnových délek, na nichž pracují vlastní radiolokátory;
- určením některých radiolokátorů na předem zvolených skrytých stanovištích jako zálohy, které zahájí radiolokační průzkum teprve při znemožnění práce ostatních radiolokátorů nepřátelským rušením;

- střídáním práce jednotlivých radiolokátorů v kratších časových intervalech, aby bylo nepříteli znemožněno přesně zjistit jejich stanoviště;
- použitím radiolokátorů různých vlnových délek, které nemůže nepřítel současně rušit.

Cíle zjištěné radiolokačním průzkumem protiletadlového dělostřelectva, které nejsou sledovány hláskou službou, protože jí nebyly dosud objeveny, přejímá hláška hláské služby sboru příjmem zpráv přijímačem v síti radiolokátorů protiletadlového dělostřelectva sboru.

Hlavními úkoly systému vzdušného průzkumu, pozorování a vyhlásování je

1. včasné zjištění všech nepřátelských prostředků vzdušného napadení, nosičů atomových zbraní především;

2. sledování jich za jejich letu, udávání jejich polohy prostředkům protivzdušné obrany a varování vojsk před hrozícím leteckým nebezpečím, vyhlášením letecké výstrahy, leteckého poplachu a podle rozhodnutí příslušného vševojskového velitele i atomového poplachu, který je rovněž předáván prostředky a pojítky hláské služby.

Protiletadlová dělostřelecká ochrana

Protiletadlové dělostřelectvo je hlavním bojovým prostředkem PVO střeleckého sboru a jeho palebný systém tvoří základ struktury protivzdušné obrany střeleckého sboru. Požadovaná operační hustota protiletadlového dělostřelectva v útočné operaci činí 30 až 35 protiletadlových hlavních na běžný kilometr fronty v pásmu průlomu. Při šířce útočného pásma střeleckého sboru 12 km potřebuje sbor k své bezpečné ochraně nejméně 360 až 420 protiletadlových hlavních. Z toho nejméně 30% středorážního protiletadlového dělostřelectva. K dosažení této hustoty je třeba střelecký sbor zesílit hodnotou nejméně jedné protiletadlové dělostřelecké divise, která v počtu 104 protiletadlových hlavních je schopna s protiletadlovým dělostřelectvem střeleckého sboru v počtu 250 protiletadlových hlavních zabezpečit minimální požadovanou hustotu.

Je zcela pochopitelné, že tak vysoký počet protiletadlového dělostřelectva vyžaduje nové organisace řízení a velení. Použití atomových zbraní podstatně mění jak organisaci, tak i vedení bojové činnosti protiletadlového dělostřelectva. Na stupni svazku se vytvářejí z organického a posilového protiletadlového dělostřelectva samostatné divisi protiletadlové dělostřelecké skupiny. Složení divisi protiletadlové dělostřelecké skupiny podle úlohy a místa střelecké divise v útočném boji střeleckého sboru může být: organický protiletadlový dělostřelecký pluk divise, jeden až dva posilové pluky, zpravidla jeden malorážní a jeden středorážní protiletadlový dělostřelecký pluk.

Plukovní 30mm protiletadlové oddíly se do divisi skupiny obyčejně nezačleňují. Velitelem skupiny určuje se zpravidla velitel divisi protiletadlového dělostřeleckého pluku.

Sborová protiletadlová dělostřelecká skupina se tvoří z organického protiletadlového dělostřeleckého pluku a z posilového protiletadlového dělostřelectva s úkoly:

- chránit sborové objekty (sborovou dělostřeleckou skupinu, zálohy sboru a VS sboru),
- zesílit palby divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin k ochraně divisí prvního sledu,
- provést manévry palbou i pohybem k zesílení protiletadlové dělostřelecké ochrany těch objektů, které v průběhu vedení útočného boje sboru nabývají rozhodujícího významu,
- nahradit ztráty divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin.

Záloha protiletadlového dělostřelectva se na stupni sboru ani armády nevytváří. Její funkci plní sborová protiletadlová dělostřelecká skupina, z jejichž sil a prostředků jsou nahrazovány ztráty, vznikly-li atomovým napadením nepřítele v protiletadlovém dělostřelectvu divisí.

Vytvořením divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin a začleněním 30mm protiletadlových děl do střeleckých a mechanisovaných pluků není možné velet protiletadlovému dělostřelectvu starým způsobem, t. j. pomocí velitele a štábu sborové protiletadlové dělostřelecké skupiny, vytvářející divisní podskupiny v jednotlivých divisích sborů.

Velitel a štáb sborové protiletadlové dělostřelecké skupiny, obvykle velitel protiletadlové dělostřelecké divise, organizovali a řídili bojovou činnost veškerého protiletadlového dělostřelectva střeleckého sboru, zatím co se úloha velitele dělostřelectva sboru a jeho zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo omezovala na pouhé zpracování návrhu na použití protiletadlového dělostřelectva v útočném boji střeleckého sboru, stanovení uskupení protiletadlového dělostřelectva, na organizaci velení a na stanovení hlavních zásad součinnosti. Vydáním bojového rozkazu pro protiletadlovou dělostřeleckou ochranu a kontrolou jeho plnění byla v podstatě jejich činnost omezena.

Za použití atomových zbraní při tvoření uvedených skupin a při zvýšení počtu protiletadlového dělostřelectva vzrůstá úloha a význam zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo sboru a jeho orgánů jako orgánů nejen organizace, ale i plánování a řízení bojové činnosti protiletadlového dělostřelectva sboru obdobně, jako je tomu u pozemního dělostřelectva. Velitel dělostřelectva sboru velí protiletadlovému dělostřelectvu prostřednictvím svého zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo, který v rozhodujících údobích útočného boje střeleckého sboru v příhodných podmínkách musí být schopen osobně řídit boj protiletadlového dělostřelectva sboru, jeho manévry, palbu i pohyb.

Ze stejných důvodů na stupni vševojskového svazku je ustavena funkce zástupce velitele dělostřelectva svazku pro protiletadlové dělostřelectvo. Ten organizuje, plánuje a řídí bojovou činnost nejen podřízené divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny, ale i ostatního protiletadlového dělostřelectva svazku.

Činnost nepřátelského letectva, především vzdušných prostředků atomového napadení nepřítele, ve velkých výškách zvětšuje podstatně úlohu a význam středorážního protiletadlového dělostřelectva, které je schopno svou palbou v těchto výškách účinně působit. Při zabezpečení střeleckého sboru působícího na směru hlavního úderu armády ukazuje se za vhodných terénních podmínek nutným a výhodným použít k jeho protiletadlové dělostřelecké ochraně i útvarů velkorážního protiletadlového dělo-

střelectva. Zařazení tak mohutných prostředků, jako je velkorážní protiletadlové dělostřelectvo, do systému protivzdušné obrany střeleckého sboru má přímý vliv na organizaci protiletadlové dělostřelecké ochrany. Velkorážní protiletadlové dělostřelectvo svým dostřelem do stratosférických výšek do 20 km a okruhem účinnosti nad 20 km je schopno ničit nepřátelské nosiče atomových zbraní do jejich přiletu k hranici bombardování atomovou pumou. Velká váha a menší pohyblivost velkorážního protiletadlového dělostřelectva vyžaduje zvláštních opatření při jeho použití, jakož i jeho začlenění do zvláštní protiletadlové dělostřelecké skupiny. Při zesílení střeleckého sboru útvarem nebo útvary velkorážního protiletadlového dělostřelectva vytváří se u střeleckého sboru z těchto prostředků zvláštní protiletadlová dělostřelecká skupina velké ráže.

Zvláštností tvoření sestavy protiletadlového dělostřelectva je její zvětšená hloubka daná hloubkou sestavy hlavního uskupení vojsk divisi prvního sledu a nutností rozmisťovat protiletadlové dělostřelecké baterie na větší ploše rozptýleně tak, aby byl snížen počet ztrát vzniklých případným atomovým napadením nepřítele. Zásadně nesmí být jednou atomovou pumou vyřazeno více protiletadlových dělostřeleckých prostředků než jeden oddíl.

Plné ženijní vybudování sestavy protiletadlových dělostřeleckých skupin má pro zvýšení odolnosti před účinky atomových zbraní nepřítele mimořádný význam. Kryty pro protiletadlové zbraně se budují jen pro 30mm protiletadlové dvojkanony a 14,5mm velkorážní kulomety proti letadlům, které svými dosahy nemohou působit proti nosičům atomových zbraní.

S cílem maximálně využít palebných možností středorážních baterií ještě před hranicí bombardování je nutno rozmisťovat první sled těchto baterií značně blíže k přednímu kraji nepřátelské obrany, než tomu bylo dosud, a to na vzdálenost 1,5 až 2 km podle terénu. Sestava středorážního protiletadlového dělostřelectva střeleckého sboru je tvořena 3 až 4 sledy baterií ve vzdálenostech a rozstupech zabezpečujících potřebné soustředění palby, t. j. 2 až 3 km. Bojová sestava sborové protiletadlové skupiny navazuje svými středorážními bateriemi na sestavu divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin. Středorážní baterie divise druhého sledu sboru rozmisťují se mimo prostor rozmístění bráněných vojsk ve směru nejpravděpodobnějšího přiletu nepřátelských vzdušných prostředků atomového napadení, t. j. ve směru prvního sledu sboru. Tím je současně i dosaženo zpravidla žádoucího palebného styku se sestavou středorážního protiletadlového dělostřelectva, chránícího sborové zálohy a uskupení dělostřelectva, což podstatně zesiluje protiletadlovou dělostřeleckou ochranu druhého sledu sboru, jehož ochrana v prostoru rozmístění nebude zpravidla dosahovat požadované hustoty protiletadlových hlavních.

Malorážní protiletadlové dělostřelectvo sboru se rozmisťuje při dostatku prostředků po sledech. První sled obvykle tvoří 30mm protiletadlové baterie plukovních oddílů, doplněné 57mm protiletadlovými bateriemi, a tento sled se rozmisťuje 1 až 1,5 km od předního kraje nepřátelské obrany. V příznivých podmínkách možno 30mm protiletadlové baterie přiblížit až na 800 m od předního okraje nepřítele.

Další sledy v počtu 4 až 5 volí se po 1,5 až 2 km do hloubky. Vzdálenosti mezi bateriemi 1,5 až 2 km. 30mm protiletadlové baterie se roz-

místo zásadně v útočném pásmu svého pluku. Jejich místo v sestavě protiletadlového dělostřelectva střeleckého sboru ve výchozím položení k útoku určuje plán protiletadlové dělostřelecké ochrany sboru.

Při menším počtu prostředků rozmísťují se tyto prostředky v sestavě protiletadlového dělostřelectva sboru nesouvisle po útvarech, chránice svou sestavou v normálních vzdálenostech a rozstupech určené jím objekty. Palebný styk se sousedními malorážními protiletadlovými dělostřeleckými útvary musí být však zásadně zachován.

Přemisťování protiletadlového dělostřelectva a jeho manévry v průběhu vedení útočného boje střeleckého sboru za současného vysokého tempa útoku 3 až 4 km za hodinu a při uvedených počtech protiletadlových prostředků má rovněž svoje zvláštnosti. Proti přemisťování bojové sestavy protiletadlového dělostřelectva skoky baterií v délce 5 až 7 km u středorážního a 3 až 5 km u malorážního protiletadlového dělostřelectva je nyní nutné zabezpečení nepřetržitosti protiletadlové dělostřelecké ochrany přemisťovat celé protiletadlové dělostřelecké útvary v rámci protiletadlových dělostřeleckých skupin skoky dlouhými 8 až 10 km. Jen malorážní protiletadlové dělostřelectvo, chránící čelní sledy útočících vojsk sboru, přemisťuje se plynule baterijními skoky nebo při rychlejším tempu provádí střelbu z chodu a z krátkých zastávek, neodtrhujíc se od bráněných jím objektů na vzdálenost přesahující 1 až 2 km.

Tu se jeví velmi výhodným použití protiletadlových samohybných děl, rovněž tak při protiletadlové dělostřelecké ochraně předsunutých oddílů.

Manévry protiletadlového dělostřelectva se uskutečňuje v rámci sboru především sborovou protiletadlovou dělostřeleckou skupinou a jejími prostředky, v rámci divisi posilovými útvary protiletadlového dělostřelectva divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin a kromě toho změnou podřízených posilových útvarů protiletadlového dělostřelectva, jejich převedením z protiletadlových dělostřeleckých skupin na podružných směrech do protiletadlových dělostřeleckých skupin působících na hlavních směrech nebo chránících vojska dosahující největšího úspěchu.

Manévry palbou a způsob jejího provádění protiletadlovým dělostřelectvem organisuje a plánuje zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo sboru podle pokynů velitele dělostřelectva plánem organisace a vedení palby. Při boji s nosiči atomových zbraní stoupá význam soustředění palby protiletadlového dělostřelectva a k bezpečnému zničení vzdušných prostředků atomového napadení nepřítele třeba provádět hromadné palby veškerého protiletadlového dělostřelectva svazků i sboru. Řízení hromadných palb v příhodných podmínkách provádí osobně zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo sboru. Centralisace palby v jeho rukou se provádí především

- ve výchozím položení sboru, zvláště při odrážení nepřátelské atomové a letecké protipřípravy;
- při protiletadlové dělostřelecké ochraně zasazení druhého sledu sboru;
- při boji o druhé pásmo nepřátelské obrany se zkrácenou přípravou;
- při násilném přechodu vodního toku;
- při zabezpečení zasazení rychlé skupiny v pásmu sboru.

Řízení palby zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo sboru vyžaduje speciálního technického vybavení — pojízdné soupravy velení, umožňující získávat přehled o vzdušné situaci na základě údajů radiolokačního průzkumu, snadné spojení s podřízenými protiletadlovými dělostřeleckými skupinami se zástupci velitelů dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo svazků.

Použije-li se atomové pumy při vlastní atomové přípravě na první postavení nepřítele, když se vojska sboru rozmisťují ve výchozím položení vzdáleném 3 až 5 km od předního okraje nepřátelské obrany, má protiletadlová dělostřelecká ochrana tyto zvláštnosti:

Především sestava středorážního protiletadlového dělostřelectva je svým prvním sledem baterií vysunuta před bráněná vojska sboru na vzdálenost jen 2,5 až 4 km od předního kraje nepřítele, čímž se podstatně zvětšují palebné možnosti proti nosičům atomových zbraní nepřítele do jejich příletu nad sestavu bráněných vojsk. Předpokladem toho je však velmi dobré vybudování palebných postavení těchto baterií s hlediska protiatomové obrany.

Sestava malorážního protiletadlového dělostřelectva chrání přímo bráněná vojska, při čemž palebná postavení musí být volena blízko komunikací směřujících k frontě, aby se malorážní protiletadlové dělostřelectvo při rychlém postupu vojsk sboru v předbojových sestavách po provedení atomové přípravy neopozdilo při začlenění do těchto sestav pro střelbu z chodu. Malorážní protiletadlové dělostřelectvo určené k zesílení předsunutých odřadů musí být již ve výchozím položení rozmístěno přímo v sestavě těchto předsunutých odřadů.

Udržení stálé bojové pohotovosti protiletadlového dělostřelectva k odrazení nepřátelských prostředků atomového napadení i hromadných úderů nepřátelského letectva následujících vzápětí za atomovým úderem nepřítele je jednou ze základních podmínek úspěchu protiletadlové dělostřelecké ochrany.

Palba velkorážních kulometů proti letadlům a pěchotních zbraní proti nízko letícím letounům

Baterie 30mm velkorážních kulometů protiletadlových oddílů a samostatné baterie velkorážních kulometů proti letadlům střeleckých a mechanisovaných praporů zesilují palebný systém malorážního protiletadlového dělostřelectva účinnou palbou na nízko letící cíle do 1500 m. Jejich rozdělení do čet je přípustné a s výhodou lze těchto baterií použít k přehrazování směrů příletu nízko letících nepřátelských letounů, zvláště v silně členitém terénu.

Baterie a čtyři velkorážních kulometů proti letadlům rozmisťují se přímo v bráněné sestavě vojsk, za boje postupují rovněž v jejich sestavě, nevzdalují se více než 800 m od čelních sledů bráněných pluků a praporů. Při vedení palby a udávání cílů využívají palby malorážního protiletadlového dělostřelectva, zvláště 57mm protiletadlových baterií, řízených radiolokátory.

Palba velkorážních kulometů proti letadlům je doplněna palbou vyčleněných pěchotních zbraní, lehkých a těžkých kulometů a určených čet pěchoty. V prvních sledech se zpravidla vyčleňuje k provádění těchto

paleb na nízko letící nepřátelské letouny do 20% zbraní, v druhých sledech až 60% i více. Účinnost těchto paleb, jak ukazují výsledky korejských protiletadlových střelců, je značná, dbá-li se těchto hlavních zásad:

Palbu nutno vést speciálně určenými jednotkami, které jsou ve vedení palby proti letadlům cvičeny.

Palbu nutno vést hromadně, a to salvami v četách na povel velitelů čet. K usnadnění pozorování drah střel a k stanovení potřebného nadběhu pro střelbu nutno přidělovat pro tyto střelby svítily a zápalné střelivo. Kromě značného efektu těchto paleb jejich vedení podstatně zvyšuje morálku vojsk, která jich používají, protože se necítí proti úderům nízko letících letounů bezmocná.

Vyčlenění pěchotních zbraní k palbám proti letadlům a způsob jejich provádění i činnost velkorážních kulometů proti letadlům určuje plán PVO střeleckého sboru.

Ochrana stíhacím letectvem

Ochrana vojsk střeleckého sboru za útočného boje stíhacím letectvem je jednou z nejúčinnějších a nejpodstatnějších složek PVO. Je prováděna prostředky stíhacího letectva frontu, letecké armády, v rámci všeobecného boje o získání a udržení nadvlády ve vzduchu a ochrany útočné operace armády, v jejíž sestavě sbor útočí. Přidělení stíhacího letectva střeleckému sboru se neprovádí, neboť by bylo v rozporu se zásadami centralisovaného soustředěného použití stíhacího letectva. Kromě toho rychlost a manévrovací schopnost soudobých stíhacích letounů umožňuje současnou ochranu bráněných objektů v pásmu 20 až 30 km širokém, t. j. značně přesahujícím šířku útočného pásma sboru. Organizace součinnosti stíhacího letectva s prostředky PVO sboru se stanoví bojovým nařízením pro PVO na základě pokynů staršího náčelníka upřesněných v rámci sboru.

Náčelník PVO sboru může také prostřednictvím armády podávat požadavky na ochranu stíhacím letectvem.

Hlavními způsoby stíhací ochrany jsou

- přehrazování stíhači na směrech příletu nepřátelského letectva,
- střeh stíhačů na letištích v bojové pohotovosti čís. 1.

Volba těchto způsobů závisí na dislokaci vlastních i nepřátelských letišť, na organizaci radiolokačního průzkumu a jeho možnosti, na počtu sil a prostředků vlastního stíhacího letectva a jeho možnosti.

Provádí ji velitel letecké armády na základě zhodnocení vzdušné situace a vlastních možností. Přehrazování vyžaduje značných sil a poměrně vyčerpává vlastní stíhací letouny. Nelze je tedy provádět stále, jen v nejdůležitějších údobích boje. Na druhé straně umožňuje přehrazování okamžitý zásah stíhacích letounů, což je při odražení nepřátelských vzdušných úderů na objekty rozmístěné v blízkosti předního kraje nepřátelské obrany velmi důležité. Často totiž při rozmístění vlastních letišť více v hloubce prochází čára střetnutí vlastních stíhacích letounů s nepřátelským letectvem v určitých výškách až za těmito objekty, takže ty by nebyly při střehu na letištích v bojové pohotovosti čís. 1 stíhacími letouny

zabezpečeny. Při stěhu na letištích v bojové pohotovosti čís. 1 je možný zásah roje, letky nebo pluku stíhacích letounů podle výšek, vzdálenosti letišť a jejich počtu v době od 6 do 18 minut.

Opatření k ochraně vojsk a týlu střeleckého sboru

Opatření k ochraně vojsk a týlu střeleckého sboru před účinky atomového napadení přesahují svým rozsahem opatření k ochraně vojsk před úderý nepřátelského letectva, prováděné normálně v rámci PVO, i když co do obsahu jsou s nimi shodná, takže odolnost vojsk, zabezpečená provedením těchto opatření před úderý nepřátelského letectva normálními pumami a palubními zbraněmi, úplně postačuje.

Provedení opatření k ochraně vojsk a týlu mají zvlášť velký význam při nedostatku aktivních prostředků PVO.

Opatření k ochraně vojsk a týlu před úderý nepřátelského letectva představují souhrn opatření směřujících

- k snížení nebo zamezení účinků nepřátelských vzdušných úderů (skryté rozmístění vojsk sboru, jejich maskování, jejich rozptýlené rozmístění, využití obranných vlastností terénu a jeho ženíjního vybudování),
- k rychlému odstranění následků a škod způsobených nepřátelskými vzdušnými úderý (organizace a provádění zdravotnického ošetření, požární služby, odstraňování závalů a trosk a provádění oprav všech druhů).

Organizace součinnosti prostředků PVO

Je-li součinnost druhů vojsk jedním ze základních předpokladů úspěchu v pozemním boji nebo operaci, je jím tím více v boji se vzdušným nepřítelem, jehož schopnost manévru a rychlost dosahující rychlosti zvuku značně přesahuje možnosti pozemního vojska.

Základním stupněm organizace součinnosti prostředků PVO je front, pod jehož velením jsou všechny druhy prostředků PVO, i letectvo. Na stupni armády je organizace součinnosti prostředků PVO rozpracována a konkretisována podle bojového nařízení pro PVO frontu, podle úkolu armády, přidělení prostředků PVO a jejich úkolu v plánu PVO.

U střeleckého sboru se upřesňuje organizace součinnosti ve smyslu bojového nařízení pro PVO armády. Jde především o určení součinnosti mezi jednotlivými dělostřeleckými skupinami sboru, mezi protiletadlovým dělostřelectvem sboru a bráněnými objekty, mezi malorážním protiletadlovým dělostřelectvem a velkorážními kulomety proti letadlům a při podpoře útočného boje střeleckého sboru bitevní leteckou divisí upřesnění zabezpečení průletu těchto letounů systémem palby ostatních prostředků PVO sboru.

Součinnost protiletadlového dělostřelectva sboru se stíhacím letectvem se uskutečňuje na základě rozdělení okruhů působnosti, cílů a výšek mezi ně.

Základem správné součinnosti jsou:

Jednotné chápání cíle součinnosti a tvrdá znalost bojových úkolů spolupracujících svazků (útvárů) a způsob jejich plnění.

Stálé řízení spolupracujících svazků (útvárů) a kontrola plnění jejich bojových úkolů.

Sladění činnosti spolupracujících svazků (útvárů).

Nepřetržitě spojení a vzájemná výměna zpráv o situaci.

Jednotný systém orientace a udávání cílů, znalost všemi stanovených signálů.

Nepřetržitý průzkum nepřítele.

I v průběhu vedení boje se musí udržovat nepřetržitá součinnost protiletadlového dělostřelectva se stíhacím letectvem. Způsob součinnosti musí být znám všem velitelům protiletadlových dělostřeleckých svazků, útvárů a jednotek. Všechny otázky součinnosti se stíhacím letectvem působícím nad bojištěm jsou řešeny velitelem svazku (útváru) letectva, jeho zástupcem, který je na velitelském stanovišti vševojskového velitele. K lepšímu uskutečňování součinnosti je výhodné v jednotlivých případech umístit velitelská stanoviště velitelů svazků (útvárů) protiletadlového dělostřelectva a stíhacího letectva společně.

Součinnost protiletadlového dělostřelectva se stíhacím letectvem se uskutečňuje na základě rozdělení okruhů působnosti, cílů a výšek mezi nimi. Při rozdělení okruhů působnosti mezi protiletadlové dělostřelectvo a stíhací letectvo přiděluje se stíhacímu letectvu ničení vzdušného nepřítele na přístupech k bráněným vojskům (objektům) mimo okruh účinnosti protiletadlového dělostřelectva.

V jednotlivých případech může stíhací letectvo působit i v okruhu účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva. V těchto případech se součinnost mezi dělostřelectvem a stíhacím letectvem zpravidla uskutečňuje na základě rozdělení cílů a výšek mezi nimi.

Při rozdělení cílů mezi protiletadlové dělostřelectvo a stíhací letectvo protiletadlové dělostřelectvo obvykle vede boj s letouny nepřítele, které se oddělily od všeobecné bojové sestavy nebo nebyly napadeny stíhacím letectvem. Stíhací letectvo vede boj jak na přístupech k bráněným vojskům (objektům), tak i v okruhu účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva. Je-li poměr sil nevýhodný pro stíhací letectvo, vede boj s hlavním uskupením nepřátelského letectva protiletadlové dělostřelectvo a stíhací letectvo působí v okruhu účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva na letouny nepřítele, které se oddělily od skupiny.

Při rozdělení výšek ničí stíhací letectvo v okruhu účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva vzdušného nepřítele ve velkých výškách a protiletadlové dělostřelectvo vede palbu proti vzdušnému nepříteli působícímu na středních a malých výškách. Protiletadlové dělostřelectvo spolupracující se stíhacím letectvem může mu udávat cíle a přehrazovat svou palbou cestu nepřátelským letounům pronásledujícím vlastní letouny. Stíhací letectvo chrání bojovou sestavu protiletadlového dělostřelectva před úsery nepřátelského letectva.

Hlavní zásady organizace a provádění protivzdušné obrany střeleckého sboru:

Soustředěné použití prostředků PVO sboru k zabezpečení hlavních a nejdůležitějších objektů sestavy střeleckého sboru podle údobí boje.

Provádění rozhodného manévru prostředky PVO sboru k zesílení

těch objektů, které se v průběhu vedení útočného boje stávají nejzranitelnějšími a jsou nejvíce ohroženy údery nepřátelského letectva.

Provádění co nejtěsnější organisace součinnosti všech prostředků protivzdušné obrany sboru, zvláště hlásné služby a protiletadlového dělostřelectva.

Plné využití všech opatření k ochraně vojsk a týlu sboru ke snížení účinku nepřátelských vzdušných úderů.

Vedení boje prostředky PVO s nepřátelským letectvem v průběhu útočného boje střeleckého sboru

V období přípravy útočného boje střeleckého sboru při vystřídání nebo přeskupení svazků sboru musí být především využito maskování, po případě i klamání utajení příprav před nepřátelským vzdušným průzkumem.

Zvláště přesuny vojsk sboru musí být prováděny zásadně v noci s plným zachováním maskovací kázně. Správné rozčleňování bojové sestavy a rozptylování jednotek v prostorech rozmístění směřuje k snížení účinků nepřátelských vzdušných úderů. Činnost aktivních prostředků protivzdušné obrany sboru je omezena a musí svým rázem činnosti odpovídat předchozí činnosti, aby nebyl nepřítel její zvýšenou intenzitou upozorněn na prováděné přípravy útoku. Hlavním úkolem je boj s nepřátelským leteckým průzkumem, který je veden především stíhacím letectvem a zvláště určenými prostředky protiletadlového dělostřelectva.

Dobré ženíjní vybudování výchozího položení k útoku střeleckého sboru podstatně snižuje účinek nepřátelských vzdušných úderů.

Stíhací letectvo v období zaujímání výchozího položení útoku s cílem utajení a vzhledem na možnosti nestačí zpravidla k ochraně všech objektů a soustřeďuje své úsilí především na zabezpečení hlavního úderného uskupení vojsk. Úkol PVO se zpravidla ukládá jednomu nebo více svazkům stíhacího letectva. Boj o nadvládu ve vzduchu provádí se buď po celou dobu přípravného období vzdušným bojem a údery na nepřátelská letiště nebo jen 1 až 2 dny před zahájením operace, při čemž je ovšem možné její prozrazení. Proto, je-li nutno bezpodmínečně zachovat moment překvapení, zahajuje se boj o dosažení nadvlády ve vzduchu až se zahájením útoku, při čemž má význam i vedení boje o nadvládu ve vzduchu v celém útočném pásmu frontu. Tím je nepříteli zamezeno použít letectva sousedních armád ve prospěch ohroženého pásma.

Za letecké atomové přípravy útoku zabezpečuje stíhací letectvo přehrazováním a stíhacím doprovodem činnost vlastního bombardovacího letectva. V období boje o hlavní pásmo obrany nepříteli jsou hlavní úkoly stíhacího letectva pokračovat v boji o dosažení, po případě udržení vybojované převahy ve vzduchu a ochrana pozemního vojska proti úderům ze vzduchu.

Protiletadlové dělostřelectvo zaujavši svoji sestavu ve výchozím položení v pořadí: posilové útvary středorážního protiletadlového dělostřelectva, posilové útvary malorážního protiletadlového dělostřelectva a organické protiletadlové dělostřelectvo divisi zabezpečuje hlavní usku-

pení vojsk střeleckého sboru celým systémem palby malorážního i středorážního protiletadlového dělostřelectva. Jeho hlavním úkolem je odražení atomové a letecké protipřípravy nepřítele. Do jejího zahájení trvá omezení, po případě zákaz palby protiletadlového dělostřelectva.

Prostředky radiolokačního průzkumu hlásné služby armády i protiletadlového dělostřelectva sboru pozorují vzdušný prostor v celém rozsahu účinnosti svých prostředků. Zjistí-li cíle, okamžitě informují velitelská stanoviště prostředků PVO a přiblíží-li se zjištěné vzdušné cíle nepřítele, provádí hlavní hláska hlásné služby varování vojsk. Zjistí-li se příznaky možného atomového napadení vzdušnými prostředky nepřítele, ruší se veškerá omezení a zákaz palby protiletadlového dělostřelectva. Odražení atomové a letecké protipřípravy nepřítele provádí stíhací letectvo a protiletadlové dělostřelectvo v těsné součinnosti. Protiletadlové dělostřelectvo bojuje hromadnými palbami s nosiči atomových zbraní za osobního řízení zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo na VPS sboru. V průběhu vlastní atomové přípravy musí prostředky protivzdušné obrany sboru zabezpečit bezpečný průlet vlastních nosičů atomových pum systémem vlastní palby.

S vyražením pěchoty a tanků přímé podpory ke zteči připravují se prostředky protivzdušné obrany k přemísťování podle plánu přemístění, které začíná malorážními útvary zpravidla po prolomení pěchotou již 3. zákopu prvního obranného postavení. Přemísťování středorážního protiletadlového dělostřelectva se zpravidla zahajuje po vzetí postavení plukovních záloh nepřítele. Na přemísťování bojové sestavy protiletadlového dělostřelectva má však především vliv požadavek zabezpečit maximální ochranu zasazení druhého sledu sboru, který tvoří další, nejdůležitější objekt PVO.

Stíhací letectvo zabezpečuje zasazení druhého sledu střeleckého sboru v rámci zabezpečování útočného pásma sborů prvního sledu a jejich svazků. Zvláštní zabezpečení zasazení druhého sledu sboru vyčleněním stíhacích jednotek zvlášť pro tento úkol je neúčelné. Prostor nad bojištěm je přesycen letouny a organizace zvláštní stíhací ochrany jenom pro divisi druhého sledu sboru by jen ztížila i tak složitou organizaci velení letectvu.

Protiletadlové dělostřelectvo zabezpečuje přesun druhého sledu střeleckého sboru na otevřených úsecích pochodových os systémem palby středorážního protiletadlového dělostřelectva hodnotou do jednoho protiletadlového dělostřelectvého pluku. Rozvinutí a zasazení druhého sledu zabezpečuje hodnotou palby celé sborové protiletadlové dělostřelectké skupiny a části sil a prostředků dělostřelectkých protiletadlových skupin divisi prvního sledu, v jejichž pásmo je druhý sled zasazován. Požadovaná hustota protiletadlových hlavní musí dosahovat 32 až 35 hlavní na běžný kilometr fronty. PVO divise druhého sledu se zesiluje zpravidla jedním malorážním plukem ze sborové protiletadlové dělostřelectké skupiny. Do pochodové sestavy střelecké divise se začleňuje přidělený pluk malorážního protiletadlového dělostřelectva zpravidla v prostoru svých palebných postavení ve výchozím položení k útoku.

S vysláním předsunutých odřadů zesilují se tyto odřady hodnotou dvou až tří malorážních protiletadlových dělostřelectkých baterií. Malo-

rážní protiletadlové dělostřelectvo začleněné do předsunutých odřadů provádí střelbu z chodu, velkorážní kulomety proti letadlům předsunutého odřadu jsou zpravidla vezeny na vozidlech, aby mohly střilet i během pochodu.

Při přemisťování velitelských pozorovaten a stanovišť se příslušné hlásky rovněž přemisťují.

Boj jednotek a útvarů sboru o druhé pásmo obrany nepřítele musí být chráněn alespoň hodnotou palby čelních baterií středorážního protiletadlového dělostřelectva a dalším manévrem prostředků PVO musí být zabezpečena maximální ochrana těch útvarů sboru, které dosahují největšího úspěchu a které budou současně vystaveny úderům nepřátelského letectva.

S prolomením taktické hloubky obrany nastává částečná decentralizace velení prostředkům protivzdušné obrany, které jsou přidělovány jednotlivým útvarům svazků sboru. Při zasazení armádní rychlé skupiny v pásmu sboru musí protiletadlové dělostřelectvo sboru v těsné součinnosti se stíhacím letectvem zabezpečit její rozvinutí a zasazení hodnotou nejméně 25 hlavní na běžný kilometr fronty. Tím při započtení prostředků protiletadlového dělostřelectva rychlé skupiny do hustoty hlavní dosáhne se poměrně vysoké hustoty protiletadlových dělostřeleckých hlavní (35 až 40), která s hlediska zranitelnosti rychlé skupiny při jejím zasazení úderu nepřátelského letectva je bezpodmínečně nutná.

Dosud nevyřešenou otázkou protivzdušné obrany střeleckého sboru v soudobých podmínkách je především otázka protiletadlových samohybných děl, jejichž použití je nejen známo téměř ve všech armádách, ale jejichž úkoly i zásady použití již obsahují některé nové předpisy zpracované podle předpisů sovětských.

Pohyblivý ráz vedení útočného boje a vysoké tempo přímo vyžadují, aby k ochraně útočících vojsk bylo protiletadlových samohybných děl použito. Uvažujeme-li protiletadlovou dělostřeleckou ochranu těchto objektů jen malorážním protiletadlovým dělostřelectvem podle naší dosavadní organizace a výzbroje, zjistíme, že se při střelbě z chodu jako jediném možném způsobu použití naší malorážní protiletadlové dělostřelecké techniky okruh účinnosti a palebné možnosti 30mm protiletadlových dvojkulometů snižuje o více než o polovinu a u 57mm protiletadlových kanonů na pouhou jednu pětinu. Přitom vzhledem k délce přípravy k boji nebude střeleckých radiolokátorů 57mm protiletadlových baterií při přemisťování těchto baterií zpravidla skoky, kdy tyto baterie setrvávají v jednom palebném postavení jen 10 až 15 minut, vůbec použito. Vhodnými prostředky zůstávají 57mm protiletadlové baterie při ochraně dělostřeleckých skupin a velitelských stanovišť, kde vzhledem k délce pobytu bráněných objektů na jednom místě může být nepřímé střelby s radiolokátory 57mm protiletadlových baterií plně využito.

Je jisté, že použití protiletadlových samohybných děl přináší s sebou určité potíže, především nutnost počítat motohodiny a organisovat opravy motorů i samohybných lafet, jež jsou v každém případě mnohem častější a nákladnější než u kolových tažných vozidel a děl na normálních kolových podvozcích.

Přes tyto nedostatky však je nutno urychleně zavést do výzbroje protiletadlová samohybná děla a odstranit tak jeden ze závažných nedostatků našeho systému protivzdušné obrany vševojskových svazků a vyšších svazků.

Závěr

V soudobém útočném boji střeleckého sboru je protivzdušná obrana a její správné organisování, plánování a řízení jednou z rozhodujících podmínek úspěchu. Proti hromadným útokům nepřátelského letectva a útokům vzdušných prostředků atomového napadení nepřítele nutno použít úměrného množství sil a prostředků protivzdušné obrany. Použití prostředků PVO musí být centrálně organisováno a plánováno i řízeno, aby bylo dosaženo co největší účinnosti v jejich použití.

Protivzdušnou obranu organisuje a plánuje náčelník PVO sboru podle rozhodnutí velitele sboru.

Zbraně, nové bojové prostředky protivzdušné obrany, ať pozemní nebo letecké, dané naší armádě dělnickou třídou, nejenže se vyrovnají, ale i předčí zbraně imperialistů a jsou schopny v ruce našich vojáků při správné organisaci a plánování jejich bojového použití zmařit pokusy nepřítele o získání rozhodnutí pomocí letectva, po příkladu slavné Sovětské, čínské a severokorejské armády.

OPERAČNÍ A BOJOVÁ PŘÍPRAVA

NĚKOLIK POZNÁMEK K METHODĚ PŘÍPRAVY A VYHODNOCOVÁNÍ ZKUŠEBNÍHO CVIČENÍ

Plukovník Bohumil Štecha

I. Spojení teorie s praxí ve vojenskovědecké práci

Nedílnou součástí vojenskovědecké práce je ověřování výsledků vědeckého bádání v praxi. Theoretická práce ve vojenské vědě řeší vědecké otázky jejich poznáváním a kritickým rozbořem, hlubokým srovnáváním a vyhledáváním nových thes, pouček a závěrů.

Teprve ověření těchto závěrů v praxi a jejich zavedení do bojové přípravy armády přináší skutečný a hodnotný užitek. Podceňování praxe ve vojenskovědecké práci znamenalo by odklon od reálnosti a nesrovnávalo by se s marxisticko-leninským pojetím vojenské vědy. Proto jsou správné jedině takové závěry z theoretického bádání, které jsou podepřeny praktickým výzkumem.

II. Význam cvičení s vojsky, zvláště zkušebních

Potvrzením správnosti vojenskovědecké teorie ve válce je boj, v míru pak cvičení s vojsky. Taková cvičení nám umožňují srovnávat theoretické poučky daného thematu s jejich praktickou aplikací a stanovit závěry a návrhy na opatření směřující k zvýšení bojeschopnosti armády. Cvičení, která ve své podstatě jsou zaměřena hlavně na srovnávání a přezkušování vojenské teorie s praxí, nazýváme zkušebními cvičeními. Na těchto cvičeních jsou jednotlivé theoretické otázky thematu hlouběji sledovány v praxi. Tím je umožněno vyvodit správné závěry, navrhnout nebo učinit opatření vyplývající z těchto závěrů. Dále nám zkušební cvičení umožňuje zjistit pravou podstatu nedostatků v organizaci a přípravě vojsk, najít příčiny a cesty k jejich odstranění. Poznatky a závěry ze zkušebního cvičení jsou velmi cenné, poněvadž jejich podkladem bylo hluboké propracování teorie a její podepření praxí. Je proto užitek, který přináší každé zkušební cvičení svými závěry a návrhy na organizaci, na bojovou a politickou přípravu vojsk a na její materiální a technické zabezpečení, dobrým příspěvkem k zvýšení bojeschopnosti armády.

III. Příprava zkušebního cvičení

Účelem zkušebního cvičení je tedy přezkoušet, zda se theoretické zásady a poučky daného thematu shodují s jejich praktickým prováděním. K tomu, aby při srovnávání teorie s praxí a při vyhodnocování rozdílů bylo dosaženo dobrých výsledků, je třeba volit správnou metodu, to je způsob, jak při přezkušování postupovat.

První důležitou otázkou přípravy je stanovit cíl zkušebního cvičení. Správné určení cíle účelně usměrňuje přípravu a provedení cvičení.

Cílem zkušebního cvičení je, jak již bylo uvedeno, potvrdit soulad teorie s praxí nebo zjistit mezi nimi rozpory. Zpravidla bývá cílem zkušebního cvičení přezkoušet důležité otázky soudobého boje, na jejichž řešení mají vojenští theoretikové různé názory, nebo dále též odhalit všechny příčiny opětovně se vyskytujících vážných nedostatků v provádění operační, bojové a politické přípravy, nedostatků v organizaci, ve výzbroji, v materiálním a technickém zabezpečení vojsk. Rovněž může být cílem zkušebního cvičení přezkoušet použití nových bojových prostředků, jejich vliv na dosavadní poučky soudobého boje, na organizaci provádění bojové a politické přípravy vojsk. Uvedu příklad: Při řešení teorie na thema »Obrana střelecké divise za použití zbraní hromadného ničení« jsou různé názory vědeckých pracovníků na otázky provádění hygienické očisty, desaktivace a odmořování. Bude proto cílem zkušebního cvičení přezkoušet organizaci a provádění protiatomové a protichemické ochrany v obranném boji střelecké divise. Další příklad: Při cvičeních s vojsky se u mechanisovaných divisí opětne vyskytovaly nedostatky ve velení při přípravě a vydávání rozhodnutí velitelů svazků, jejichž následkem bylo, že podřízení velitelé a vojska neměli dostatek času na včasné vydání rozkazů a přípravu vojsk k plnění úkolu. Další nedostatky byly zjištěny v nedodržení rychlosti 15 km za hod. v noci, stanovené řádem, v pomalém rozvinování atd.

Tu bude cílem zkušebního cvičení přezkoušet organizaci a provádění velení, přesunu a rozvinování mechanisované divise.

Z cíle zkušebního cvičení vyplývají pak konkrétní dílčí zkušební úkoly. V příkladech uvedených vpředu mohou být stanoveny takto:

U prvního příkladu: Přezkoušet provádění hygienické očisty, desaktivace atd.

U druhého příkladu: Přezkoušet proniknutí rozhodnutí velitele mechanisované divise k vojskům, přezkoušet rychlost přesunu mechanisované divise v noci a odhalit příčiny, proč není možné v praxi dosáhnout stanovené průměrné rychlosti.

Bylo-li stanoveno thema cvičení, jeho cíle a úkoly, je třeba zpracovat vhodný zámysl cvičení tak, aby plně odpovídal účelu cvičení a úkoly mohly být řádně přezkoušeny. Důležitá při tom je volba terénu, který má vyhovovat podmínkám přezkoušení. Stejně tak je třeba upravit námět a plán provedení, aby sledování úkolů zkušebního cvičení bylo možné a vedlo k správnému vyhodnocení. Další část přípravy záleží v theoretickém zpracování jednotlivých zkušebních úkolů cvičení a v přípravě skupin pro sledování cvičení.

Účelem theoretického rozpracování každého zkušebního úkolu je hluboce a všestranně si objasnit jeho teorii, aby orgány, které úkol sledují v průběhu jeho praktického provádění, byly dokonale seznámeny s podstatou úkolu a mohly tak správně zachytit rozdíly praxe a teorie úkolu, odhalit nedostatky a jejich příčiny. Je proto třeba, aby teorie zkušebního úkolu, zvláště pak rozpis praktického provádění, byly zpracovány časově a prostorově podrobně, aby vyčerpávaly větší počet možných řešení úkolu a aby byly dobrým základem pro přesné sledování poznatků, které by přinesly správné podklady pro zhodnocení cvičení.

Prameny k zpracování teorie zkušebních úkolů jsou příslušná ustanovení řádů a předpisů, poznatky ze studia válečných zkušeností a z dří-

vějších cvičení. Za podklad může rovněž sloužit theoreticky nové zpracování úkolu zpracovatelem, zvláště nejsou-li podklady v předpisech nebo není-li zkušenosti.

Theoretické zpracování zkušebních úkolů je velmi důležité a je třeba je svěřit zkušeným důstojníkům, kteří teorii úkolu všestranně zvládli.

Je-li zkušební úkol příliš obsáhlý, rozdělí se na zkušební otázky. Na příklad zkušební úkol: Proniknutí rozhodnutí velitele mechanisované divise k vojskům (Thema cvičení: Zasazení mechanisované divise do boje v operační hloubce nepřátelské obrany) lze na příklad rozdělit na zkušební otázky podle jednotlivých fází cvičení takto: rozhodnutí pro přesun a zasazení mechanisované divise do boje, rozhodnutí pro noční boj, rozhodnutí pro pronásledování, rozhodnutí pro střetný boj.

K zachycení důležitých bodů, podle nichž má být činnost v praxi sledována a posuzována, je třeba sestavit ke každému zkušebnímu úkolu (zkušební otázce) odpovídající kontrolní otázky. Kontrolní otázky musí být jasné a přesné, aby odpověď k nim nepřipouštěla možnost neklikereho výkladu.

Uvedu několik příkladů:

1. Příklad možného zpracování zkušební otázky »Proniknutí rozhodnutí velitele mechanisované divise pro přesun a zasazení divise do boje k vojskům«. V této otázce je třeba vypsát časově přesně a podrobně činnost velitele divise a jeho štábu po přijetí rozkazu velitele sboru, povolání velitelů útvarů k vyslechnutí rozhodnutí, studium úkolu a hodnocení situace velitelem divise, práce štábu na přípravě rozhodnutí velitele, cesta podřízených velitelů útvarů na VS divise, vydání rozhodnutí s jeho krátkým obsahem, odjezd velitelů útvarů na jejich VS, doba zpracování dokumentů štábem mechanisované divise (s udáním, jakých), doby přípravy a vydání rozhodnutí velitelů útvarů, doby vydání rozkazů velitelů útvarů, doby vydání a přijetí rozkazů velitelů praporů a rot, doby, kdy byly vydány rozkazy pro pohotovost k pochodu jednotkám. Časy nutno stanovit přesně tak, jak mají skutečně při cvičení proběhnout.

2. V druhém příkladě uvedu v hlavních bodech možný způsob zpracování zkušebního úkolu »Přezkoušet, zda mechanisovaná divise při zachování všech opatření maskování dodrží za pochodu v noci rychlost 15 km/hod.«.

V teorii tohoto zkušebního úkolu se zpracují předpoklady, podle nichž možno tuto rychlost v noci dodržet. To je: Provedení průzkumu nařízených pochodových os, zjišťování objížděk, ženijní úprava pochodových os. U průzkumu a úpravy os se uvede, kdo které úseky jednotlivých os prozkoumá, upraví a p. Seznámení cvičících s výsledky průzkumu pochodových os. Provedení očíslování vozidel každého útvaru podle nařízených organizačních směrnic. Nejvýhodnější uspořádání pochodové sestavy mechanisované divise na přidělených osách pochodu (graficky). Začlenění jednotlivých skupin dělostřelectva do proudu (kde, kdy) (graficky na mapě). Organizace a provádění pořádkové služby, stanoviště pořádkových hlídek (graficky na mapě), jejich úkoly. Udržování kázně za přesunu, dopravní a maskovací kázeň, dodržování tempa za přesunu, kontrola kázně přesunu, kontrola a dozor v průběhu provádění přesunu.

Přehled zastávek a odpočinků (graficky). Přehled nejvýhodnějšího rozmístění vyprošťovacích prostředků, jejich manévr. Organizace sestavení a rozmístění technických uzavíracích hlídek. Nejvýhodnější organizace spojení uvnitř pochodové sestavy divise. Informovanost velitelů a štábů o průběhu pochodu. Na mapě pochodu se vyznačí doby předpokládaného pochodu čela a zadu jednotlivých částí pochodových proudů na udaných pochodových osách. Organizace zdravotnického zabezpečení pochodu atd.

Tyto jednotlivé body se ještě důkladněji zpracují se zřetelem na konkrétní danou situaci podle plánu provedení cvičení. Kontrolní otázky k tomuto zkušebnímu úkolu jsou pak zaměřeny hlavně na zjištění jednotlivých časových údajů průběhu pochodu jednotlivých částí proudu regulačními čarami a na zjištění, zda jsou zachovávány všechny uvedené předpoklady pro udržení stanovené rychlosti v noci.

3. V třetím příkladě rozvedu podrobněji zpracování tohoto zkušební úkolu: »Provádění protivzdušné obrany mechanisované divise za pochodu«. Cvičení, při kterém se tento zkušební úkol přezkoušuje, je prováděno ve spolupráci s letectvem, které značuje nepřátelské letouny. Kromě toho je mechanisovaná divise zesílena jedním plukem středorážního dělostřelectva. Na divisi v průběhu cvičení jsou provedeny dva vzdušné průzkumy, dva bitevní nálety a útok střední skupiny bombardovacího letectva.

Zkušební úkol je rozveden na dvě zkušební otázky. První otázka: Činnost velitelů, štábů a jednotek mechanisované divise za pochodu při letecké činnosti nepřítele. Druhá otázka: Provedení ochrany středorážním protiletadlovým dělostřelectvem skokem a předjížděním.

Možné theoretické zpracování první zkušební otázky bylo by asi takové:

Činnost velitelů, štábů a jednotek mechanisované divise při letecké činnosti nepřítele

První vzdušný průzkum

V 9.05 nad prostorem předsunutého odřadu mechanisované divise v prostoru přelétávají dva nepřátelské průzkumné letouny ve výšce nad 3000 m.

Tyto letouny byly již předtím (8.30) zjištěny radiotechnickou stanicí (RTS čís. 1), předány síti AHS fonicky velitelství divise a velitelstvím pluků (mp a tp), mimo to pak po líní protiletadlového dělostřelectva protiletadlovým dělostřeleckým plukům. Kruhové obzorné radiolokační stanice středorážních protiletadlových dělostřeleckých pluků, pokud jsou postaveny, sledují tyto letouny. Pozorovatelé protivzdušné obrany u předsunutého odřadu zjistí uvedené letouny a velitel předsunutého odřadu je hlásí velitelství mechanisované divise po okruhu vševojskové sítě. Štáb divise rozhlásí tuto vzdušnou situaci všem útvarům, které nejsou zapojeny do okruhu hlásné služby. Vzdušný poplach se nevyhlašuje.

Velitel divise a velitel předsunutého odřadu nařídí přezkoušet u jednotek přísnou pochodovou kázeň a pohotovost prostředků protivzdušné obrany bez zastavení jejich pochodu.

Pochod-divise není přerušen. Pozorovatelé letounů u jednotek sledují

a hlásí svým velitelům činnost zjištěných nepřátelských letounů. Provedou-li letouny nálet (jsou-li pro něj výhodné podmínky), je aktivována protivzdušná obrana napadené jednotky.

První bitevní nálet

V 9.40 dostávají hlásky hlásné služby divise od armádní hlásné služby zprávu o tom, že se přiblížila nepřátelská skupina letounů. Skupina byla zjištěna předtím RTS čís. 1. Kruhové obzorné radiolokační stanice sledují vzápětí tuto skupinu. Hlásky divise vyhlásí vzdušný poplach v celé divisi v grafických a fonických radiových sítích. U štábů a jednotek je vyhlášen poplach smluveným signálem. Pochod divise se nezastaví. Zbraně vyčleněné pro střelbu proti letadlům jsou v pohotovosti a pozorovatelé střeží bedlivě vzdušný prostor. Protiletadlové dělostřelectvo, pokud je v palebných postaveních (středorážní), sleduje střeleckým zaměřováním radiolokačními stanicemi skupinu a je v pohotovosti k palbě. Protiletadlové dělostřelectvo malorážní je v pohotovosti bez zastavení pohybu a sleduje vzdušný prostor.

V 9.50 přelétává skupina zjištěných 12 letounů a provádí bitevní nálet na předsunutý odřad mechanisované divise při jeho přechodu přes řeku v prostoru Zbraně vyčleněné pro palbu proti letadlům u předsunutého odřadu zahájí palbu z chodu a vojska předsunutého odřadu zrychlují pochod. Malorážní protiletadlové dělostřelectvo u předsunutého odřadu a u předvojů střílí rovněž z chodu. Jakmile se letouny dostanou do okruhu působnosti středorážního protiletadlového dělostřelectva, zahájí též palbu jeho baterie.

V 10.00 hod. táž skupina letounů provádí bitevní nálet na předvoj v prostoru Výsledky náletu

Druhý vzdušný průzkum

V 10.50 dostávají hlásky hlásné služby divise na síti výstrahy armády zprávu o přiblížení dvou průzkumných letounů. Divisní hláska hlásné služby hlásí situaci náčelníku PVO mechanisované divise a ten hlásí tuto situaci veliteli divise.

V 11.00 přilétávají dva průzkumné letouny ve výši 1000 m ze směru a provádějí průzkum na směru pochodových os mechanisované divise (hlavních sil). Pozorovatelé letounů sledují letouny a hlásí svým velitelům jejich průlet. Jednotliví velitelé v místě průletu hlásí průlet svým nadřízeným náčelníkům (až k velitelství divise).

Vojska pokračují v pochodu. Malorážní dělostřelectvo, velkorážní kulomety a těžké kulomety vyčleněné pro střelbu proti nízko letícím letounům pálí z chodu na průzkumné letouny.

Štáby protiletadlových dělostřeleckých útvarů a divise zhodnocují vzdušnou situaci a závěry z ní hlásí svým velitelům. Náčelník PVO divise podle pokynů svého velitele vydá nařízení k provedení zabezpečení přechodu hlavních sil divise přes řeku tím, že nařídí vysunout část středorážního protiletadlového dělostřelectva, které se pohybuje v čele hlavních sil divise, do prostoru přechodů přes řeku na obou osách pochodu divise.

Druhý bitevní nálet

V 11.35 dostávají hlásky hlásné služby divise po síti armádní výstrahy zprávu o přiblížení skupiny bitevních letounů ze směru Situaci hlásí svým velitelům hlásné služby a v 11.40 vyhlásí vzdušný poplach.

V 11.45 přelétává 48 bitevních letounů ve výši 500 m ze směru předvoje na ose čís. 1 a 2, letí nad oběma osami a v 11.55 útočí na vojska předvoje na přechodech přes řeku (Výsledky náletu). Všechny prostředky vyčleněné pro střelbu proti nízko leticím letounům pálí z chodu nebo z malých zastávek. Baterie středorážního dělostřelectva v prostorech přechodů přes řeku vedou palebný boj s nepřátelskými bitevními letouny. Část středorážního protiletadlového dělostřelectva pokračuje v pochodu v čele hlavních sil divise. Vojska divise pokračují v pochodu. V prostoru je následkem náletu zatarasena silnice. Vojska provedou objíždku přes Pozorovatelé střeží vzdušný prostor.

Útok střední skupiny bombardovacího letectva

V 13.00 dostaly hlásky hlásné služby od armádní sítě výstrahy zprávu o přiblížení střední skupiny bombardovacích letounů. V 13.10 je vyhlášen vzdušný poplach a náčelník PVO divise vydává nařízení k odrazení náletu (rozkaz k zaujetí palebného postavení středorážního dělostřelectva a k pohotovosti ostatních jednotek a prostředků protivzdušné obrany). V 13.15 provádí 48 nepřátelských bombardovacích letounů nálet z výšky 3000 m na čelo hlavních sil v prostoru Vojska pokračují v přesunu, protiletadlové dělostřelecké prostředky pálí na nepřátelskou leteckou skupinu.

Příklad sestavení kontrolních otázek na zkušební otázku »Činnost velitelů, štábů a jednotek za pochodu při letecké činnosti nepřítele«

První vzdušný průzkum (9.00—9.10 hod.)

Druhý vzdušný průzkum (10.30—11.30 hod.)

Zkušební důstojník u velitele divise

1. Kdy a jak bylo hlášeno provedení vzdušného průzkumu nepřítelem veliteli divise.
2. Kdy a jaké pokyny vydal velitel divise na základě zprávy o vzdušném průzkumu.

Zkušební důstojníci u štábu (dva důstojníci)

1. Kdy, kde a jakým způsobem dostal štáb divise hlášení vzdušného průzkumu nepřítele.
2. Návrhy, nařízení a činnost náčelníka PVO divise.
3. Kdy rozhlásil štáb divise situaci vzdušného průzkumu podřízeným útvarům, které nejsou zapojeny do okruhu armádní výstrahy.

Zkušební důstojníci u štábů útvarů (po případě i rozhodčí)

1. Kdy dostaly útvary zapojené do armádní sítě výstrahy hlášení o vzdušném průzkumu nepřítele (fonií u mp a tp, grafii u pldp).
2. Kdy dostaly hlášení o vzdušném průzkumu ostatní útvary, které nejsou zapojeny do okruhu armádní hlásné sítě výstrahy.
3. Kdy a jaké rozkazy došly od velitele divise a od náčelníka PVO a kdy a jaké rozkazy vydali velitelé útvarů se zřetelem k hlášení vzdušného průzkumu.

Rozhodčí a pomocníci u velitelů praporů a rot

1. Kdy zjistili pozorovatelé (hlásky) vzdušný průzkum a jaká byla jejich činnost.
2. Jaké rozkazy vydali velitelé praporů a rot jednotkám po vzdušném průzkumu.
3. Jakou činnost prováděla vojska při zjištění letounů.

První bitevní nálet (9.25—10.00 hod.)

Druhý bitevní nálet (11.30—12.30 hod.)

Útok střední skupiny bombardovacího letectva

Zkušební důstojník u velitele divise

1. Kdy a jak bylo hlášeno provedení náletů.
2. Kdy a co nařídil (po případě jaké pokyny vydal) velitel divise na základě hlášení náletů.

Zkušební důstojníci u štábu divise

1. Kdy, kde a jakým způsobem dostal náčelník PVO divise hlášení o náletech.
2. Návrhy a nařízení náčelníka PVO k činnosti při ohlášení náletů.
3. Kdy štáb divise vyhlásil situaci skupiny bitevního (bombardovacího) náletu podřízeným útvarům.
4. Kdy došly zprávy o účincích náletů.
5. Jak štáb zabezpečil odstranění následků náletu.

Zkušební důstojníci u štábů útvarů (po případě rozhodčí)

1. Kdy dostaly útvary hlášení o náletech nepřítele (fonií u mp a tp, grafii u pldp).
2. Kdy dostaly útvary, které nejsou zapojeny do okruhu armádní hlásné sítě výstrahy, hlášení o náletech nepřítele.
3. Zda, kdy a jaké rozkazy došly od velitele divise (zda byl vyhlášen vzdušný poplach a kdy).
4. Kdy a jaké rozkazy vydali velitelé útvarů jednotkám.

5. Zda, kdy a kde bylo zaujato palebné postavení útvary protiletadlového dělostřelectva a zda byla zahájena palba, kdy a kde byla zahájena palba z chodu.

6. Kdy a jaká hlášení o náletech a jejich následcích byla odeslána staršímu náčelníkovi.

7. Kdy a jaké rozkazy k odstranění následků náletu byly vydány veliteli a štáby útvarů.

Rozhodčí (pomocníci) u velitelů praporů a rot

1. Kdy pozorovatelé (hlásky) zjistili nálet a jaká byla jejich další činnost.

2. Jaká byla činnost jednotek při náletu.

3. Jaké rozkazy vydali velitelé před vzdušným náletem, během vzdušného náletu a po jeho ukončení.

4. Kdy zaujaly jednotky palebná postavení, kdy zahájily palbu, po případě palbu z chodu.

5. Jaká byla činnost jednotek před nálety, v jejich průběhu a po nich.

Příprava zkušebních skupin

Důležitou částí přípravy zkušebního cvičení je organizace a příprava zkušebních skupin důstojníků nebo jednotlivců k sledování zkušebních úkolů (otázek). K zjišťování jednotlivých méně důležitých úseků činnosti jednotek je možno zkušebním skupinám nebo zkušebním důstojníkům přidělit pomocníky (poddůstojníky nebo vojáky). Není výhodné využívat ke zkušební činnosti příslušníků rozhodčí služby, protože by tím utrpělo řízení a průběh cvičení. V některých zkušebních úkolech je však vhodné využít rozhodčího aparátu; je pak třeba připravit rozhodčí materiál (teorii zkušebního úkolu, kontrolní otázky). Dále je třeba uvážit úkoly, které rozhodčím budou dány, aby nebyla ztěžována jejich hlavní činnost, to je provádění rozhodčí služby. Je též možno z hlášení a hodnocení rozhodčích čerpat pro vyhodnocení. V takovém případě je třeba rozhodčí předem usměrnit.

Při organizování studijních skupin se nesmí zapomenout na jejich účelné zabezpečení pojitky a dopravními terénními prostředky.

Každá zkušební skupina (důstojník) seznámí se s teorií zkušebních úkolů (otázek), které má přezkušovat. Kromě toho jednotlivým členům skupiny a pomocníkům rozdělí vedoucí skupiny kontrolní otázky. Příslušníci skupin (kromě pomocníků) se účastní instruktáží rozhodčích cvičení na mapě a v terénu. Dále s nimi provede náčelník zkušebního oddělení ředitelství cvičení ještě instruktáž před zahájením cvičení. Účelem této instruktáže je ujasnit si všechny otázky praktického provádění zkušebního úkolu (otázky). Vedoucí skupiny provede instruktáž s pomocníky. Skupiny a jejich jednotliví příslušníci si pro svou práci při cvičení vypracují přesný plán své činnosti, který je v souladu s plánem provedení cvičení a s teorií zkušebních úkolů (kontrolních otázek).

IV. Sledování zkušebního cvičení

Jakmile byly všechny přípravy zkušebního cvičení skončeny, zajmou příslušníci zkušebních skupin ještě před zahájením cvičení svá stanoviště. Na svých stanovištích sledují při cvičení činnost velitelů, štábů a jednotek (po případě funkci nově zavedené výzbroje nebo bojové techniky), a to podle zkušebních úkolů (otázek), které jim bylo uloženo přezkoušet. Zaznamenávají přesně a podrobně odpovědi na kontrolní otázky a dále i jinou činnost cvičících nebo situace a okolnosti, které souvisí se zkušebním úkolem nebo mají vliv na jeho praktické provádění nebo jeho provádění lépe objasňují. Dále zjišťují, zhodnocují a zaznamenávají příslušníci zkušebních skupin rozdíly mezi praktickou činností cvičících a theoreticky předpokládanou činností, nedostatky cvičících v činnosti podle zkušebního úkolu a jejich příčiny. Při této práci přihlížejí neustále k teorii zkušebního úkolu. Zvláště je důležité zaznamenávat veškeré časové údaje v činnosti velitelů, štábů a jednotek a příčiny rozdílů a nedostatků.

Zkušební skupina nebo jednotlivci provádějící přezkušování nemohou zpravidla přezkušovat současně více než jeden úkol (otázku); jinak by tím mohla být ohrožena úplnost a jakost sledování a přezkušování a nebylo by dosaženo cíle zkušebního cvičení.

Poznatky získávané skupinou v průběhu cvičení musí být pravdivé a musí vyčerpat veškerou tematiku úkolu. Příslušníci skupiny se musí snažit hluboce proniknout do celé podstaty přezkušovaného úkolu. Jinak tehdy budou mít poznatky cenu a přispějí ke zdaru vyhodnocovací práce.

Činnost jednotlivých skupin nebo jednotlivců je kontrolována příslušníky zkušebního oddělení ředitelství cvičení. Účelem kontroly je usměrňovat postup a odstraňovat chyby v práci skupiny nebo jednotlivců.

V. Zhodnocení poznatků ze zkušebního cvičení a jejich využití

Získané odpovědi na kontrolní otázky, ostatní záznamy a zprávy skupin se shromažďují v určitých údobích, zpravidla po ukončení práce na zkušebním úkolu (otázce) na zkušebním oddělení ředitelství cvičení. Tam se zprávy zhodnotí, po případě se vyžadují od skupin ještě upřesňující doplnění některých údajů potřebných k správnému a úplnému vyhodnocení.

Vlastní celkové zhodnocování zpráv skupin nebo jednotlivců se zpravidla provádí až po skončeném cvičení, a to buď skupinou, která úkol v průběhu cvičení přezkušovala, nebo těmi orgány, které zpracovaly teorii zkušebního úkolu. Nejvýhodnější ovšem je, může-li všechny tři úkony na zkušebním úkolu, to je zpracování jeho teorie, jeho přezkušování v průběhu cvičení a jeho zhodnocení provádět jedna a táž skupina nebo jednotlivec.

V každém případě zhodnocování zpráv a poznatků ze zkušebního cvičení je jedním z nejdůležitějších úkonů a musí být prováděno důstojníky, kteří mají všestranné znalosti a zkušenosti o zkušebních úkolech, bystrý postřeh a úsudek.

Zhodnocování záleží tedy ve srovnání teorie a praxe zkušebního úkolu. Podstata srovnávání tkví v tom, že se u zkušebních úkolů (otázek) zjišťují rozdíly mezi teorií a praxí. Není-li žádných rozdílů, plyne z toho závěr, že praxe potvrzuje teorii. Jsou-li rozdíly, pátrá se po jejich příčinách. V tomto případě příčiny nedostatku mohou být v nesprávné teorii, praxi nebo v obojím.

Je potom dalším úkolem orgánu provádějícího zhodnocování, aby hlubokým rozbořením nedostatků v teorii a praxi odhalil jejich základní příčiny. Závěr o zkušebním úkolu (otázce) pak je sestaven z údajů o shodě teorie s praxí a o základních příčinách nedostatků zkušebního úkolu v teorii a v praxi.

Na základě závěru z vyhodnocení zkušebních úkolů (otázek) se stanovují návrhy na opatření, která směřují k úpravě teorie nebo praxe. Úprava teorie může záležet v stanovení nových taktických norem a pouček, ve změnách v ustanovení řádů a předpisů, ve změnách organizace, v názorech na vývoj výzbroje a bojové techniky a p.

Návrhy na opatření v praktickém provádění zkušebního úkolu (otázky) jsou zaměřeny zpravidla na odstranění příčin zjištěných nedostatků a směřují k úpravám v provádění bojové a politické přípravy, velitelské přípravy, k úpravám organizačním, k úpravám výzbroje a bojové techniky, k úpravám v materiálním a technickém zabezpečení armády a p.

Při zjišťování příčin nedostatků je nutno dát pozor na to, zda příčiny mají ráz místní nebo všeobecný.

Není-li možno stanovit jasné závěry ze zkušebního úkolu nebo odhalit pravé příčiny nedostatků, je nutno úkol přezkoušet na některém dalším cvičení, při čemž je třeba hlouběji propracovat teorii úkolu a v praxi se hlavně zaměřit na odhalení nejasností z předešlého cvičení.

Zvláště pak je třeba ještě v několika dalších cvičeních prověřit ty důležité úkoly, které měly vliv na změnu taktických norem a pouček, jakož i na ustanovení řádů a předpisů.

O výsledku zhodnocení zkušebního cvičení se sepiše krátká výstižná zpráva, v níž se uvedou: thema, zkušební cíle, úkoly (otázky), organizace zkušební činnosti, doba provedení, prostor a podmínky, za kterých bylo cvičení provedeno. Poznatky o shodě nebo rozdílech mezi teorií a praxí, o nedostacích a jejich příčinách, dále se uvedou závěry o tom, které poznatky mají být zevšeobecněny, které poznatky přinesly nové zkušenosti a jak jich má být využito (změna organizace, zavedení nové techniky, usměrnění dalšího výcviku a p.) a konečně, které poznatky nebo otázky nebyly plně ověřeny a jak je nutné je znovu prověřit.

VI. Závěr

Z uvedených poznámek k metodě přípravy a zhodnocení zkušebních cvičení vyplývá nejen důležitost a význam zkušebních cvičení, ale i odpovědnost za řádnou přípravu těchto cvičení tak, aby bylo dosaženo správných závěrů a nalezena nová opatření a formy práce, které by

skutečně měly významný podíl na zvýšení bojeschopnosti armády a byly tak úměrné nákladům, s kterými je provádění takového cvičení proti jiným cvičením spojeno. Proto je třeba jako zkušební úkoly určovat důležité otázky, z nichž mají vojska skutečně prospěch. Snahou zkušební činnosti musí být nalézat řešení nová, smělá, která revolučním způsobem umožňují zlepšit dosavadní stav zkušebních úkolů. Jen tak práce vynaložená na splnění těchto úkolů nebude marná a přinese užitek.

PŘÍPRAVA A ORGANISACE LETUČEK NA MAPĚ A V TERÉNU

Major Břetislav Šnobl

I

Dosavadní zkušenosti s prováděním velitelské přípravy svědčí o tom, že řada velitelů a náčelníků nevyužívá dosud plně všech forem velitelské přípravy. Zvláště málo využívají jednoho z neúčinnějších prostředků, jakým je letučka. Příčinou tohoto nedostatku je, že tito velitelé a náčelníci nepochopili dosud správně význam letuček a provádějí je jen v rámci velitelských dnů a velitelských shromáždění na themata stanovená rozkazem ministra národní obrany pro operační přípravu.

Téměř vůbec však neprovádějí letučky s podřízenými důstojníky z vlastní iniciativy podle potřeb, které jsou vlastní jen podřízenému štábu, a podle potřeb, které vyvstanou až v průběhu výcvikového roku. Proto též náčelník generálního štábu ve svém rozboru velitelského shromáždění u MNO a GŠ v r. 1955 zdůraznil, že je žádoucí, aby každý velitel a náčelník v průběhu výcvikového roku provedl se svými veliteli a štáby nejméně dvě letučky mimo program plánované velitelské přípravy.

Letuček je výhodné použít zejména k prověření důstojníků, jak splnili uložené úkoly osvojit si určité operačně taktické znalosti. Na příklad roku 1954 byl vydán nový Polní řád, v kterém jsou ustanovení o novém způsobu zasazení mechanisované divise, která je v druhém sledu sboru. Při cvičení na toto thema dopustil se štáb sboru četných chyb a v rozboru řídicí cvičení nařídil odstranit nedostatky, které byly jejich příčinou. Bylo účelné, aby se štáb okruhu o splnění tohoto nařízení přesvědčil letučkou. Podobně i v letošním roce byly vydány směrnice o velení vojskům, podle nichž již bude prováděna řada cvičení. I tu bude vhodné, aby řídicí cvičení odhalili nedostatky ve velení vojskům podle nových zásad, nařídili jejich odstranění a o splnění tohoto nařízení se přesvědčili vhodnou formou letučky.

Nedocenění významu letuček je někdy způsobeno nesprávným chápáním a stanovením učebního cíle letučky. Zásadně musíme stanovit jako učební cíl buď prověřit nebo zdokonalit určité operačně taktické znalosti, po případě štábní návyky. Bylo by však nesprávné chápat slovo prověřit nebo přezkoušet doslova a opomíjet výchovný cíl letučky. Nesplnila by na příklad svůj účel letučka, v které by zařazení účastníci jen řešili určitý úkol, avšak nebylo by jim ukázáno, jaká jsou možná řešení, jejich zdůvodnění, jakých chyb se dopustili jednotliví zařazení účastníci a nač zaměřit úsilí k odstranění zjištěných nedostatků. Stejně tak je nesprávně zvolen učební cíl, jestliže účastníci mají řešit úkol na thema, které si dosud neosvojili ani theoreticky. Na příklad bylo by nesprávné chtít letučkami učit důstojníky nové thematice, jako byl protiútok, útok na nepřítele vedoucího boj na zdrženou nebo útok

v noci. K osvojení nové tematiky je třeba volit jiné formy velitelské přípravy, jako na příklad přednášku nebo skupinové cvičení.

Význam letučky však není jen v tom, že jí prověřujeme nebo zdokonalujeme určité operačně taktické znalosti, nýbrž také v tom, že ji upevňujeme u zařazených důstojníků též velitelské vlastnosti a návyky, jako rozhodnost, samostatnost, velitelskou mluvu, orientační schopnosti v terénu, organisovanost práce, štábní kulturu a p. Konečně musíme hodnotit význam letučky nejen s hlediska jejího účinku na zařazené účastníky, ale též s hlediska jejího vlivu na zpracovatele i řídicího zaměstnání. Zpracování letučky dává možnost hlouběji si osvojit určitou tematiku, ověřit si na řešení zařazených účastníků vlastní názory a hodnocení řady různých prací dospět k objektivnějšímu rozboru.

II

V dosavadní přípravě a organizaci letuček se projevilo mnoho kladů i nedostatků. O nich se tu chci krátce zmínit.

Letučky probírané v rámci velitelské přípravy potvrdily, že letučka je jednou z neúčinnějších forem velitelské přípravy. Účastníci je řešili se zájmem a často v přestávkách i po skončení vedli o ní živé diskuse, které přispěly k prohloubení znalostí probírané tematiky. Většina temat letuček byla volena s výchozí situací v průběhu boje nebo operace a s učebním cílem zdokonalit znalosti v použití druhých sledů a záloh, v odražení silných protiúderů a ve vedení střetného boje. S tímto učebním cílem byla spojena nutnost důkladně hodnotit nepřítele, terén a provádět rozpočet času. Takto volená tematika, která vychází ze směrnic pro operační přípravu, má jistě příznivý vliv na zkvalitnění velitelské přípravy.

Jedním z nedostatků je, že se letučky nepoužívá jako formy velitelské přípravy na všech stupních. Jestliže se u okruhů a u sborů používá letuček málo, u divisí a pluků se letučky neprovádějí téměř vůbec. Rovněž tak velitelé a náčelníci druhů vojsk málo využívají letuček k zvýšení operačně taktických znalostí podřízených a téměř vůbec ne k zvýšení a upevnění jejich odborných znalostí.

Při zpracovávání námětových situací k letučkám není vždy plněn úkol stanovený směrnicemi ministra národní obrany pro operační přípravu vychovávat a rozvíjet u všech generálů a důstojníků pevné velitelské návyky a umění rychle se orientovat v složité situaci, jakož i promyšleně, směle a podle situace se rozhodovat. Vytvořené situace jsou často jednoduché, vyžadující jednoznačného řešení bez nutnosti hlubokého rozboru situace. Je však třeba dovedně vytvářet takové situace, které po důkladném zhodnocení všech prvků, t. j. úkolu, situace vlastní i nepřítele, terénu a časového rozpočtu, vyžadují zcela odlišného řešení, než které vznikne při povrchním posouzení situace.

Častým nedostatkem zpracovaných letuček je nesprávné vytvoření operačně taktického rámce. Na příklad je-li řešena letučka na stupni divise, musí být situace zpracována v celém sboru. Podobně, je-li letučka

zpracována na stupni sboru v rámci útočné operace, je nutné, aby zařazení znali nejen situaci v rámci armády nebo alespoň sousedních sborů, ale aby znali též cíl armádní operace, neboť bez ujasnění situace a úkolu armády nemohou se vždy správně rozhodovat. Tento nedostatek je způsoben buď podceněním situace o stupeň vyššího svazku (svazu) a častěji nedostatečnou kvalifikací zpracovatele letučky pro potřebný stupeň. V takovém případě je povinností náčelníka, který provedení letučky nařizuje, aby vydal pro zpracování podrobnější pokyny a v průběhu zpracování letučky aby poskytoval zpracovateli častější pomoc, po případě aby mu umožnil konsultovat u nadřízeného štábu.

Někteří důstojníci ještě zastávají nesprávný názor, že složitou situaci lze vytvořit jen mnohostránkovou výchozí situací, a často při přípravě letučky též nesprávně zpracovávají dokumenty, podobně jako při přípravě skupinového nebo velitelsko-štábního cvičení. Tím dochází k zbytečnému papírování, ke ztrátě drahocenného času a letučka pak nesplní své poslání. Při letučce je na příklad zbytečné zpracovávat jako dokument zámysl. Při skupinovém nebo velitelsko-štábním cvičení vyjadřujeme v zámyslu nejen operačně taktický rámec cvičení, ale též, jaké základní situace chceme procvičit. Při letučce však se neřeší několik situací, nýbrž jen jedna námětová situace a způsob, jak chceme splnit učební cíl, je vyjádřen zpracováním možného řešení. Proto při zpracování letučky je třeba si ujasnit operačně taktický rámec k výchozí situaci, avšak není jej třeba zpracovávat jako samostatný dokument. Je tedy třeba pro letučku zpracovat: výchozí situaci, k ní připravit možná řešení, jedno z nich vzorově zpracovat i se zdůvodněním a určit způsob provedení letučky a časový plán.

Vážným nedostatkem v přípravách na letučku je opomíjení přípravy rozboru. Je třeba mít na zřeteli, že stejně jako při cvičeních tak i při letučce závisí splnění učebních cílů z valné části na úspěšném provedení rozboru. Je proto důležité předem připravit několik možných řešení a při rozboru neprosazovat jen jedno autorské řešení. Jestliže se rozbor letučky omezuje na zhodnocení, do jaké míry se ten nebo onen soudruh přiblížil autorskému řešení, podlamuje to iniciativu účastníků letučky a ti pak, místo aby se směle a promyšleně rozhodovali, hledají způsoby, jak uhádnout autorské řešení. Nezřídka vede tento způsob rozboru též k podlamování autority řídicího letučky.

Podobně jako v přípravě letuček i v jejich provádění se vyskytuje řada nedostatků. Je to především ustrnutí na jedné formě letučky. Většina velitelů a náčelníků provádí letučky tím způsobem, že vydá na mapě výchozí situaci s námětovým textem a požaduje od účastníků letučky grafické nebo textové řešení situace se zdůvodněním. Účastníci při tom pracují současně a stejným způsobem. Tato forma je vhodná jen pro přezkoušení účastníků na velitelském shromáždění, avšak méně účinná je již ke zdokonalení znalostí, neboť neumožňuje dosti dobře zaměřit způsob provedení letučky na stupeň znalostí jednotlivých účastníků. Na příklad velitel sboru chce po služebním jednání, které má s veliteli divisi, probrat s nimi letučku. Velitel 1. divise nedovede stručně a jasně vojenským jazykem formulovat svá rozhodnutí, velitel 2. divise je slabší v grafice a velitel 3. divise má slabé orientační schopnosti.

Proto dá velitel sboru připravit jednu letučku a provede ji tímto způsobem:

Veliteli 1. divise vydá situaci na mapě a žádá, aby vyhlásil své rozhodnutí ústně; veliteli 2. divise situaci nadiktuje z textu, aby si ji musel sám zakreslit do čisté mapy, a uloží mu, aby zakreslil své rozhodnutí graficky; veliteli 3. divise vydá situaci na mapě a vyjede s ním do blízkého terénu. Dá mu čas, aby se orientoval a zhodnotil situaci, a žádá, aby své rozhodnutí vyhlásil bez mapy přímo v terénu.

Při provádění letuček nečiní někteří velitelé a náčelníci účinná opatření, aby účastníci pracovali samostatně. To má škodlivý vliv zejména na ty účastníky, kteří mají málo sebedůvěry a podceňují své znalosti a schopnosti. Nežřídká se potom stává, že zkoumají, jaká mají řešení silní jedinci, a podle toho se pak přikloní k tomu nebo onomu řešení. Tím ovšem mnoho času určeného k provedení letučky ztratí neplodnou prací, nedovedou se samostatně rozhodovat a spoléhají pak vždy na druhé.

Jedním z častých nedostatků je malá náročnost na grafické vyjadřování. Mnozí důstojníci při grafickém zpracovávání úkolu zaměřují se jen na operačně taktické řešení, nevěnují potřebnou pozornost štábní kultuře a často se dopouštějí proti jejím zásadám hrubých přestupků. Nedostatky ve štábní kultuře jsou však zaviněny nejen nedbalostí, ale mnohdy i neznalostí základních značek a zkratek. Většina velitelů a náčelníků však hodnotí jediné operačně taktické řešení a nedostatky ve štábní kultuře jen zjišťuje, avšak nečiní rozhodná opatření k jejich odstranění.

Málo důrazně se též vyžaduje, aby si účastníci udělali při řešení úkolu rozvrh času pro práci a aby jej důsledně plnili. Následek toho je, že pak pracují neekonomicky a často jim na nejdůležitější úkol zůstane nejméně času. Je třeba vidět, že zvyšování organisovanosti práce při řešení drobných úkolů přispěje k zvýšení organisovanosti celodenní práce, odstraní živelnost a usnadní tak v značné míře plnění rozkazu o dodržování pracovní doby.

Při provádění letučky je též důležité zvolit vhodnou dobu k jejímu uskutečnění. I když není nutné, aby její účastníci o ní vždy věděli předem, je žádoucí vystříhat se narušování plánů podřízených. Nesprávně byl na příklad zvolen způsob provedení letučky tak, že velitel divise přijel na kontrolu a pomoc k pluku, svolal jeho funkcionáře bez ohledu na jejich služební zaneprázdnění a výcvikové úkoly a dal jim řešit letučku. Takto sebelépe připravená letučka se zpravidla mine účinkem. Je proto nutné již při plánování vyhradit potřebný čas na provedení letučky, a chceme-li ji provést s překvapením, je možné při plánování zahrnout čas potřebný pro letučku do jiných úkolů (na příklad do přednášek provedených v rámci kontroly a pomoci, pracovních shromáždění a pod.).

Příčina těchto nedostatků je jednak v nedostatečné znalosti předpisu Oper-II-6, Operační příprava vyšších velitelů a štábů, který v části II na praktickém příkladě ukazuje, jak se má letučka připravovat, a dále v tom, že se nezkvalitňuje na základě získaných poznatků tato forma velitelské přípravy.

III

V této stati chci ukázat na možný způsob přípravy a organizace letučky.

Dříve než začne zpracovatel letučku zpracovávat, má dostat od svého velitele nebo náčelníka pokyny, které mohou zpravidla obsahovat: pro koho se má letučka připravit, způsob jejího provedení (v terénu, na mapě, na plastickém stole; graficky, ústně, textově), thema a učební cíl letučky, způsob a lhůty schvalování. Má-li se letučka provádět v terénu, je též účelné uvést v pokynech přibližný prostor. Chci zdůraznit, že tento obsah pokynů není žádná šablona a velitel může vydat právě tak mnohem podrobnější pokyny, jak zpracovat na příklad výchozí situaci, nebo může jen nařídít, pro koho letučku připravit, jestliže chce, aby mu zpracovatel sám thema, učební cíl a způsob provedení navrhl. Pro náš příklad zvolím thema »Střelecký sbor v útočném boji« a učební cíl »Zdokonalit velitele sboru v smělém rozhodování v útočném boji při odražení silného protiúderu«.

Jakmile dostane zpracovatel pokyny, zopakuje si k danému thematicu příslušné stati Polního řádu, směrnice pro operační (bojovou) přípravu, po případě si je doplní dalším studiem článků z Vojenské mysli, sborníků, rozborů cvičení a p. Při tomto studiu si dělá poznámky, které prvky do letučky zahrne. Toto studium může být prováděno zejména u zkušenějších důstojníků až zároveň s vlastním zpracováním letučky, a je proto vždy účelné, aby zpracovatel měl uvedený studijní materiál vždy po ruce. V našem případě jsem si poznamenal pro využití v letučce tyto prvky:

a) Nutnost vytvořit k odražení úderu velkých sil nepřítele hluboko členěnou obranu.

b) Při velké převaze nepřátelských tanků sladění použití všech zbraní k odražení úderu.

c) Provádět rychlý manévr silami a prostředky na nejdůležitější směr.

d) Soustředit úsilí PVO k ochraně jednotek na nejohroženějším směru.

e) Obnovovat zálohy k udržení iniciativy a k zabezpečení aktivní činnosti.

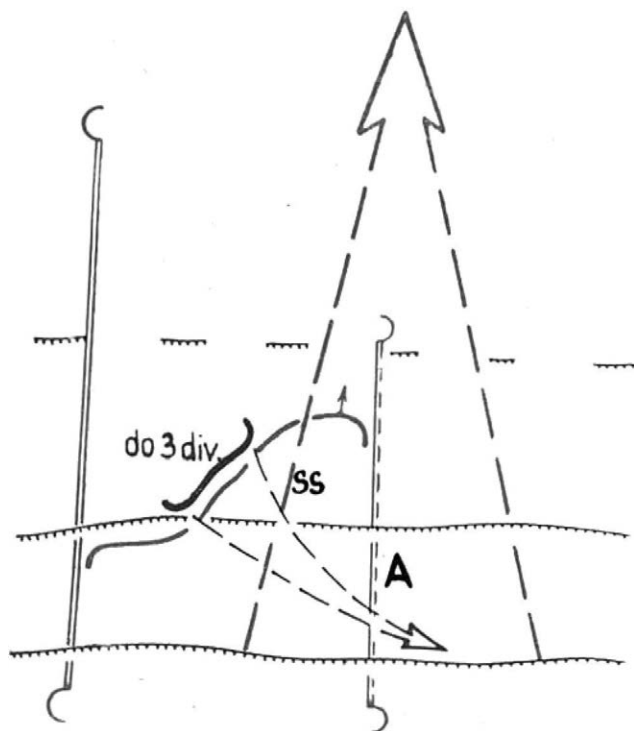
f) Násilný přechod vodního toku z chodu.

g) Využití tankových a mechanizovaných vojsk k rozhodné činnosti v odtržení od prvních sledů.

h) Nutnost zvýšit znalosti organizace nepřítele.

Při volbě těchto prvků je třeba brát v úvahu znalosti těch, pro které se letučka připravuje.

Zároveň se studiem a s děláním výpisků přistupuje zpracovatel k ujasnění thematu a učebního cíle. Toto ujasnění je účelné provádět graficky (na čistý papír a bez měřítka) a je třeba postupovat tak, že si nejdříve ujasňuje thema v nejjednodušším náčrtu. V našem zvoleném případě je to možné asi takto (schema 1).

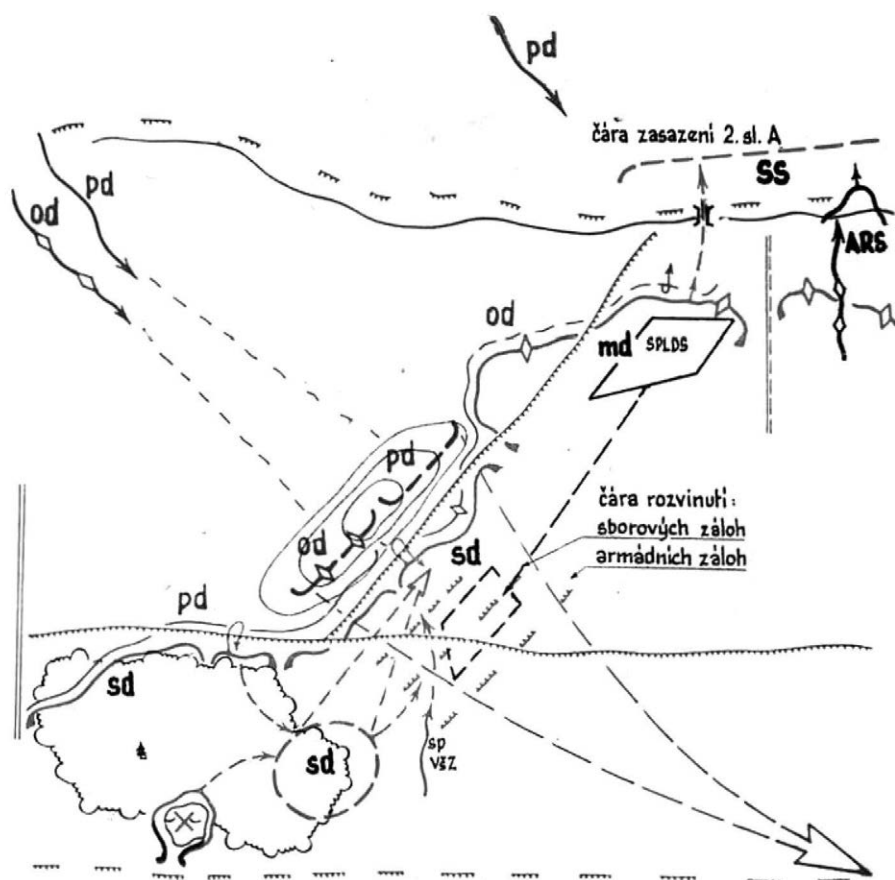

Schema 1 (thema letučky)

Potom rozpracovává situaci tak, aby byla co nejsložitější, a současně do ní zahrnuje ty prvky, které si vypsál ze studia. Vzhledem k tomu, že stále ještě nejsou v letučkách ani ve cvičeních vytvářeny dosti složité situace, uvedu několik možností, kterými je možné toho dosáhnout: použitím vzdušných výsadků jak nepřitelem, tak i vlastními vojsky, situací ARS, předsunutého odřadu, linií fronty, bojem částí sil v obklíčení (v útoku nepřítele, v obraně vlastních), situací vyžadující rychlé ovládnutí přechodů přes vodní toky nebo horské hřbety, podřízením nových sil ve vhodně zvoleném čase, zdržením postupu záloh nebo druhých

sledů anebo jejich vyřazením, po případě těžkými ztrátami od úderů nepřátelského letectva, použitím atomových zbraní, otravných látek, zá-tarasů, vhodnou volbou roční a denní doby a povětrnostních podmínek. zprávami o činnosti nepřátelských záloh v hloubce a na pasivních úse-cích. Při jejich volbě je třeba dobře zvážit stupeň, pro který je letučka připravována. Chci-li na příklad řešit na stupni divise odražení silné protizteče, nebudu situaci komplikovat tím, že do jejího týlu použiji silného nepřátelského výsadku, neboť likvidaci tohoto výsadku by musel řešit starší náčelník.

V našem případě je možné vyjádřit graficky ujasnění učebního cíle tak, jak to ukazuje připojené schema 2.

Schema 2 (ujasnění učebního cíle)

Vysvětlení myšlenek zpracovatele.

Situaci mechanisované divise vytvořit tak, aby s ní bylo třeba rozvíjet úspěch vpřed. V našem případě bude mít sbor úkol ovládnout z chodu předmostí na řece a zabezpečit tam odtud zasazení druhého sledu armády. Tím současně zahrnout do letučky zásadu násilného přechodu vodního toku z chodu: přijít na přechody dříve než nepřítel. Současně v souvislosti s činností mechanisované divise a postupem ARS ukázat na vytváření podmínek pro činnost tankových a mechanisovaných vojsk v odtržení od prvních sledů. Linii fronty a terén zvolit tak, aby byly současně vytvořeny výhodné podmínky k provedení úderu mechanisovanou divisí do boku nepřátelského protiúderného uskupení.

Situaci divise na směru protiúderu vytvořit tak, aby vyžadovala okamžitě zastavit další postup a organisovat odražení protiúderu. Toho dosáhnout tím, že zálohy nepřítelů budou v situaci, která jim umožňuje vyrazit k protiúderu v krátkém čase. Přitom výchozí čáru nepřátelského protiúderu volit tak, aby bylo žádoucí dalším postupem ji ovládnout. Na příklad hřbet umožňující výhled do celé hloubky našeho sboru.

Divise na levém boku využít k manévru sil a k vytvoření hloubky obrany. Proto její situaci v námětu vytvořit tak, že její pokusy vniknout do boku protiúderného uskupení nemají pro silný odpor nepřítelů na obranném pásmu naději na úspěch. Proto divisi bez pluku (ten ponechat k ochraně levého boku) vyčlenit do druhého sledu a být připraven udeřit jí do boku pronikajícího nepřítelů nebo k přehrazení postupu nepřítelů. Aby bylo umožněno přeskupení, zvolit výchozí situaci v noci a vyrazení nepřátelského protiúderu s rozedněním.

Ze zpráv o nepříteli vyžadovat na základě znalostí organizace nepřítelů zhodnocení, na kterém směru bude útočit obrněná divise, a podle toho soustředit úsilí protitankových prostředků. V našem případě toho můžeme dosáhnout na příklad tím, že v námětové situaci dáme zprávu, že vlastní letouny, kterým se podařilo proniknout do prostoru nad protiúderným uskupením, zjistily v proudech na pravém boku tohoto uskupení asi 50 tanků typu T 43 (typ používaný v praporu těžkých tanků obrněné divise).

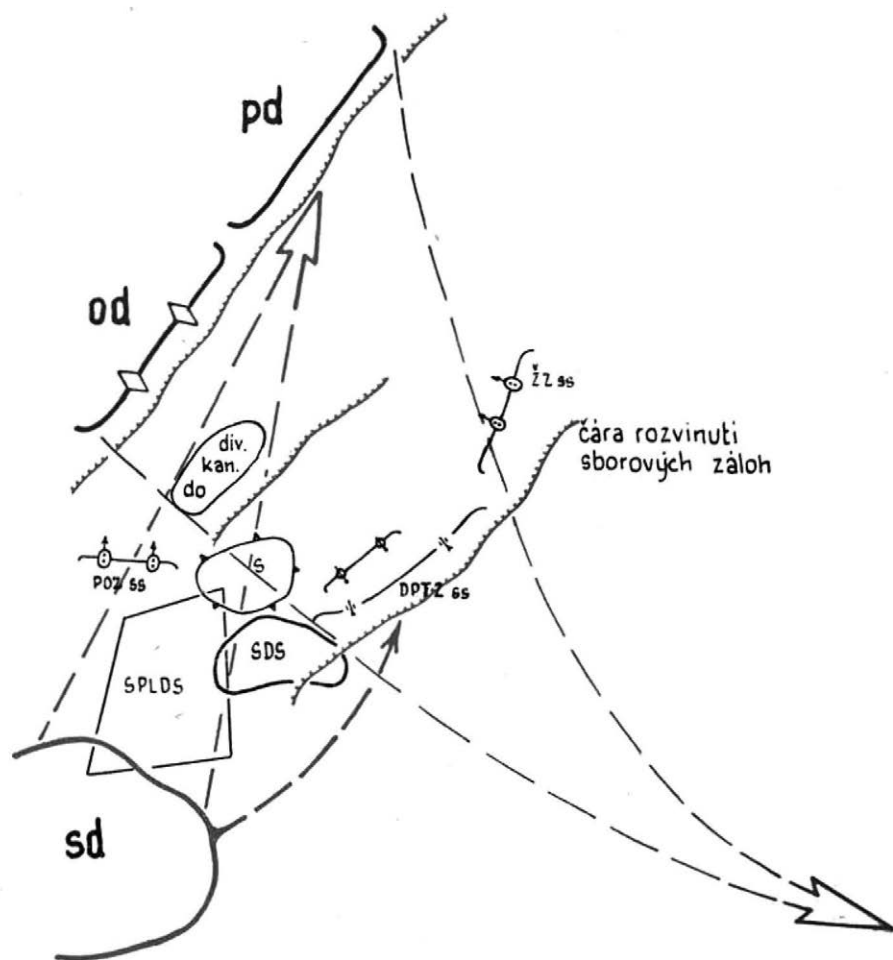
Hloubku obrany vytvořit volbou několika čar, tam rozvinout divisi a sborové zálohy. Situaci sborových záloh uspořádat ve výchozí situaci tak, aby bylo možné toto jejich sladění (schema 3). Poměr sil vytvořit tak, aby bylo třeba vyžádat zásah armádních záloh a letectva.

Hlavní úsilí prostředků PVO v námětové situaci mít na směru postupu mechanisované divise a jednotky na směru protiúderu mít slabě protivzdušně zabezpečeny. Tím přimět účastníky letučky k převedení úsilí PVO, zejména středorážního protiletadlového dělostřelectva, na ochranu útvarů, které jsou nejvíce ohroženy údery nepřátelského letectva a vystaveny nebezpečí atomového napadení.

V záloze velitele sboru mít jeden střelecký pluk od divise na směru protiúderu. Aby se nezdržovala činnost tohoto pluku, ukázat v řešení nutnost stanovit mu úkol a pak teprve ho podřídit veliteli divise na

směru protiúderu. Nové zálohy předvídat vytvořit z prostředků levo-
křídelní nebo mechanisované divise. Podle toho rozdělit ve výchozí
situaci posilové prostředky.

Dále si musí zpracovatel ujasnit operačně taktický rámec cvičícího
sboru. Je třeba, aby též v něm přispěl ke zkvalitnění letučky, aby od-
povídala zásadám vedení operace — boje. Proto pro náš případ použije-

Schema 3

přenášet tvůrčím způsobem. Často bude třeba některé zvolené prvky vypustit a zvolit jiné, které vzhledem k zvolenému terénu jsou lepší. Zároveň s vytvářením situace na mapě je třeba provádět potřebné propočty poměru sil, potřebných vzdáleností svazků vlastních i nepřítelů od čar, jichž mají dosáhnout nebo z kterých vyrazily, vzhledem na jejich tempo, odpory, údery letectva a p.

Ostatní přípravné práce na letučce vycházejí z provedeního ujasnění učebního cíle. Proto je nebudu na našem případě rozvádět. Zmíním se jen o možném způsobu zpracování těchto dalších dokumentů.

Situaci je třeba v každém případě připravit na mapě alespoň pro řídicího. Pro účastníky může být námět připraven buď jenom na mapě, na mapě s textem nebo jenom v textu. Text námětu zpravidla nemá obsahovat jiné části než všeobecnou a zvláštní situaci a doplňkové údaje. Přitom dbáme, aby text byl stručný a obsahoval jen ty údaje, které jsou nutné k řešení. Zásadně musí být z námětu jasno: jaký je úkol cvičícího svazku, jeho úloha a místo v rámci vyššího svazku, situace svazků — útvarů o dva stupně níže (v našem případě do pluků), situace druhých sledů a záloh svazku, jehož situace se řeší, rozdělení posilových prostředků, situace sousedů, vzdušná situace, situace nepřítelů v dotyku a jeho záloh a konečně, jaký je úkol účastníků letučky.

Možné řešení je nejúčelnější zpracovávat graficky a jeho provedení musí být takové, aby bylo vzorem jak po stránce obsahové, tak i štábní kultury. Nejlépe je zakreslit je pro řídicího přímo do námětové mapy. Zdůvodnění tohoto řešení se zpravidla připravuje textově a rozbírá k r á t ě úkol, situaci vlastních vojsk a nepřítelů, terénní a povětrnostní podmínky (jsou-li pro řešení rozhodující), potřebné časové kalkulace a poměry sil. I když nelze předpisovat jeho celkový rozsah, nepovažují za účelné, aby bylo delší než na jednu stránku.

Další možná řešení se nezpracovávají, nýbrž uvedou se jejich charakteristické zvláštnosti s klady a nedostatky. Otázky, kterých je třeba si zvláště všimnout a které je třeba zdůraznit v rozboru, budou zpravidla totožné s těmi prvky, které si zpracovatel poznamenal při studiu, a to jak obsahem, tak i náplní. Není účelné rozpracovávat tyto otázky doslova proto, že tato část rozboru musí být velmi krátká, a je třeba, aby vedoucí krátké rozvedení těchto otázek provedl až na základě výsledků letučky.

Je účelné připravit pro rozbor podobný historický příklad.

Při organizaci letučky je třeba uvážit počet účastníků, jejich rozdělení do skupin a rozmístění. Je účelné provádět letučku s co nejmenším počtem účastníků, neboť to dává možnost lépe zaměřit zpracování letučky na schopnosti a znalosti účastníků a též rozbor může být proveden podrobněji a účinněji. Rozdělení účastníků do skupin je třeba provést, je-li jich mnoho nebo chceme-li dát odlišné úkoly. Není účelné, aby v jedné skupině bylo více účastníků než 5 až 10. Odlišnost úkolů se může na příklad projevit tím, že jedna skupina bude řešení dělat graficky, druhá formou nařízení divisím a zálohám, další (v které by byli

důstojníci dělostřelectva) bude mít úkol podrobně vyřešit rozmístění a rozdělení PTK, PLD a ostatního dělostřelectva se zdůvodněním a p.

Při rozmístění účastníků je třeba uplatňovat hledisko, aby účastníci pracovali samostatně, a po případě, aby byly pracovní podmínky alespoň částečně přiblíženy bojové situaci. Zvláště u letuček v terénu je třeba vyžadovat bojové chování, dát zpracovat rozhodnutí v zákopu nebo na pozorovatelně a p. Ztížení pracovních podmínek lze na příklad dosáhnout též tím, že účastníci budou řešit úkol v ochranných maskách nebo v nepříznivých povětrnostních podmínkách.

Poněvadž je žádoucí, aby rozbor letučky byl proveden hned po jejím zakončení, je třeba získávat pro něj podklady již při vlastní práci účastníků. Chybuje takový řídící letučky, který to nedělá a spoléhá na to, že mu podklady pro rozbor dá důstojník štábu, který bude hotové práce zkoumat. Je třeba sledovat, jak jednotliví důstojníci přistupují k studiu námětu, jak si organizují práci a jaká řešení si připravují. To umožní řídícímu, aby již při odevzdávání prací znal, jaká jsou různá řešení.

Vlastní rozbor lze provádět různými způsoby. Zpravidla bude obsahovat opakování thematu a učebního cíle, zhodnocení situace, zhodnocení práce účastníků, ukázkou možného řešení s jeho zdůvodněním a v závěru mohou být zdůrazněny některé otázky, a nač se mají účastníci zaměřit při svém dalším studiu. Je-li účastníků mnoho, bude účelné ukázat, jaké základní druhy řešení vznikly a jaké měly klady a nedostatky. V tomto případě je však žádoucí, aby zhodnocení jednotlivých prací bylo každému autorovi příležitostně zvlášť oznámeno, po případě zasláno písemně. Při menším počtu je lepší hodnotit každou práci zvlášť. Je-li letučka prováděna jen s jedním nebo i s dvěma až třemi účastníky, je vhodné vést rozbor formou diskuse, vyžadovat zdůvodnění dílčích otázek a zhodnotit daleko důkladněji všechny klady a nedostatky.

Pokud se týká provádění letuček v terénu, je s nimi dosud málo zkušeností, poněvadž většina velitelů a náčelníků tuto formu letučky nedoceňuje a neprovádí.

Jako příklad letuček v terénu uvedu:

- Účastníci dostanou úkol zaujmout obranu a podle průzkumu v terénu zpracují graficky rozhodnutí pro obranu.
- Na základě námětu vyhlásí účastník rozhodnutí přímo v terénu z paměti.
- Řídící vyhlásí rozhodnutí velitele v terénu a účastníci si je zaznamenají do map a zpracují na jeho základě schema součinnosti.
- Řídící vyhlásí v terénu situaci a účastníci zpracují na mapě hlášení s rozhodnutím.

Při volbě prostoru je třeba zvláště pečlivě vybírat terén, aby jeho vlastnosti měly i rozhodující vliv na taktické řešení. Na příklad vyžadovat upřesnění příčného postavení, jehož přibližný průběh vede údolím

potoka, které však má strmé svahy se skalisky a je těžko schůdné a překážkou pro tanky. Zajištění aktivnosti obrany bude vyžadovat zvolit příčné postavení tak, aby při protiúderu nemusela být tato překážka zdolávána.

Závěrem chci znovu zdůraznit, že je třeba využívat bohatosti všech forem letuček. V tomto článku jsem se hlavně zaměřil na letučky, kde účastníci řeší úkoly vševojskově. Je však třeba tvůrčím způsobem zpracovávat i speciální letučky pro důstojníky štábů druhů vojsk a týlu.

INFORMACE O CIZÍCH ARMÁDÁCH

MOBILNÍ OBRANA PODLE AMERICKÝCH NÁZORŮ

Podle amerických názorů je obrana základní druh boje, který je veden s cílem získat čas nezbytný k vytvoření výhodných podmínek pro přechod k útoku nebo uspořít síly a prostředky na jednom směru, aby mohla být vytvořena převaha sil a prostředků k vedení útočné činnosti na jiném směru.

Obrana může být předem plánovaná nebo vynucená. Organisuje se v dotyku i mimo dotyk s nepřítelem. Plánovaný přechod do obrany je účelné uskutečnit, je-li výhodné způsobit nepříteli nejdříve ztráty ze zaujatých obranných postavení a poté rozhodným protiúderem získat boj.

Vynucený přechod do obrany se uskutečňuje při převaze sil a prostředků nepřítele.

Úkol odrazit útok nepřítele a zničit jeho úderné uskupení plnila t. zv. posíční obrana.

Za použití nových druhů zbraní neodpovídá posíční obrana podle názorů amerických vojenských theoretiků současným požadavkům. Nevyužívá zejména pohyblivosti, manévrovací schopnosti a aktivní bojové činnosti vojsk a vede ke ztrátě iniciativy. Rovnoměrnost rozložení sil a prostředků po celé frontě nedovoluje soustředit potřebné síly na směr hlavního úderu nepřítele. Pasivnost posíční obrany vede také ke snížení útočného ducha vojsk.

Nedostatků posíční obrany má odstranit t. zv. mobilní obrana.

Hlavní rozdíl mezi oběma základními druhy obrany je v uspořádání bojové sestavy vojsk a ve způsobu vedení obranného boje.

V posíční obraně se větší část sil a prostředků rozmisťuje v takticky důležitých prostorech s úkolem úpornou obranou udržet zaujatá postavení.

Druhých sledů (záloh) se používá k vytvoření hloubky obrany a k zadržení proniknuvšího protivníka.

V mobilní obraně je větší část sil v sestavě pohyblivé protiztečné (protiúderné) skupiny, jejímž úkolem je provést úder s cílem zničit nepřítele v prostoru výhodném pro obránce. Menší část sil je na předpusnutém obranném postavení.

Volba druhu obrany je závislá především na úkolu, na rázu terénu, na silách a prostředcích a na vzdušné situaci.

Posíční obrana se organizuje v podmínkách, kdy úkol vyžaduje udržet určené prostory úpornou obranou, ráz terénu nebo vzdušná převaha útočníka nedovoluje volnost manévru, velitel disponuje útvarů a svazky s omezenou pohyblivostí, je dostatek času na přípravu a vybudování obranných postavení a konečně, jsou-li k dispozici dostatečné zálohy.

Mobilní obrana se organizuje v případech, kdy úkol předvídá rozdrčení nepřítele v hloubce, terén a vzdušná situace dovolují volnost manévru, vojska obránce jsou pohyblivější než vojska útočníka, dále

při nedostatku času k přípravě a vybudování obranných postavení, při omezenosti záloh vyššího velitele a disponuje-li nepřítel zbraněmi hromadného ničení.

Mobilní obrana se organizuje a vede často současně s obranou posíční. Svazky v sestavě vyššího svazku a sousední svazky mohou vést současně oba druhy obrany. Na příklad pěší divise v sestavě armádního sboru může vést posíční obranu v době, kdy armádní sbor jako celek vede mobilní obranu. Nebo naopak, vede-li armádní sbor posíční obranu, jedna z divisí vede obranu mobilní.

K vedení mobilní obrany jsou nejvhodnější obrněné svazky vzhledem k možnosti plného využití jejich pohyblivosti, palebné a úderné síly. Jejich nejúčelnější využití je v sestavě protiztečných (protiúderných) skupin. Nejčastěji povedou obrněné svazky mobilní obranu v průběhu útočné operace.

Šířka a hloubka obranných pásem má zabezpečit provedení manévru po frontě i v hloubce obrany. Šířka pásma obrany pěší divise, která v posíční obraně činí 12 až 25 km, může být v mobilní obraně stejná nebo i větší.

Hlavní pásmo v mobilní obraně nemá přesně stanovená obranná postavení (praporů prvního sledu, plukovních a divisních záloh). Skládá se z předsunutého obranného postavení a z prostorů rozmístění záloh, které tvoří pohyblivou protiztečnou (protiúdernou) skupinu. Kdežto v posíční obraně zhruba dvě třetiny sil tvoří první sled a jedna třetina druhý sled a zálohy, v mobilní obraně se naopak většina sil a prostředků vyčleňuje do sestavy protiztečné (protiúderné) skupiny a jen menší síly se rozmísťují v předsunutém obranném postavení. Jejich úkolem je upozornit hlavní síly na zahájení útoku, zjistit směr hlavního úderu, klamat útočníka, přinutit ho k vedení útoku na směru výhodném pro obránce, zdržovat, po případě zastavit jeho postup, a tak vytvářet výhodné podmínky pro rozdrčení jeho hlavního uskupení.

Na předsunutém obranném postavení i v hloubce obranného pásma se budují uzly odporu, opěrné body a pozorovací stanoviště, záměnné a klamně opěrné body, ženíjní a chemické zátarasy.

Uzly odporu se budují ke kruhové obraně s cílem udržet ty prostory, které jsou důležité v plánu manévru protiztečné (protiúderné) skupiny, především na bocích předpokládaného průlomu. Mají zabránit rozšíření průlomu do stran, zajistit výhodné čáry rozvinutí protiztečné (protiúderné) skupiny a nedopustit, aby se jich zmocnil útočník.

Uzel odporu obvykle brání zesílený pěší pluk (nebo jemu odpovídající jednotka, na př. bojové skupení). Jednotka menší než pluk nemůže zabezpečit obranu uzlu odporu, neboť jeho velikost má zabezpečit možnost zásobování vzdušnou cestou a možnost přistání lehkých letounů a vrtulníků k odsunu raněných.

Opěrné body se budují na důležitých směrech a možných přístupech a mohou být bráněny zesílenou pěší rotou, někdy i zesíleným pěším praporem. Opěrné body nemusí být ve vzájemném palebném styku.

Značné mezery jsou střeženy stálým pozorováním, umisťováním malých jednotek a přehrazovány palbou a zátarasy.

Pozorovací stanoviště se zřizují před frontou opěrných bodů a uzlů

odporu a v mezerách mezi nimi. Obsazují je pozorovatelé od jednotek a útvarů umístěných v opěrných bodech a uzlech odporu.

Do sestavy protiztečné (protiúderné) skupiny se včleňují všechny síly a prostředky, jichž není nutné nebo účelné použít na předsunutém obranném postavení. Útvary a svazky skupiny se rozmisťují v jednom nebo více prostorech. Rozptylují se podle šířky pásma obrany, rázu terénu, předpokládaného plánu činnosti a možností protivníka, zejména v použití letectva, atomových zbraní a jiných prostředků hromadného ničení.

Palebná postavení dělostřelectva se budují v uzlech odporu, v hloubce za předsunutým obranným postavením a v prostorech rozmístění protiztečné (protiúderné) skupiny. V mobilní obraně nabývá důležitosti zabezpečení obrany palebných postavení dělostřelectva před ztečí pěchoty a tanků a jednotek, které mohou proniknout mezerami.

Při plánování protitankové obrany se kromě využití protitankových prostředků, ženijních zátarasů a zásahů letectva počítá i s možností použití atomových zbraní k úderům na tankové útvary a svazky protivníka. Značná část tanků je vyčleňována k odrazení tankových úderů do boků vytvořeného průlomu a k zesílení protitankové obrany v hloubce.

Protivzdušná obrana se organizuje s důrazem na ochranu hlavního uskupení sil obránce, t. j. protiztečné (protiúderné) skupiny, a k ochraně palebných postavení dělostřelectva.

Ženijní vybudování opěrných bodů, zejména uzlů odporu, má zabezpečit ochranu před účinky atomových zbraní a uchránit několikadenní zásoby střeliva a potravin. Důraz se klade na budování ženijních zátarasů, zejména minových polí, která mají přinutit útočníka k postupu do prostorů výhodných pro vedení obranného boje. Počítá se také s rozsáhlým využitím řízených minových polí, fugasů a chemických zátarasů, a to jak před předním okrajem předsunutého obranného postavení, tak i na bocích možného průlomu. Ráz ženijního vybudování v mobilní obraně a maskování nemá se v celku odlišovat od rázu ženijního vybudování posícní obrany v sousedních pásmech fronty, aby provedení mobilní obrany bylo pro nepřitele překvapením.

Útvary a jednotky v takticky důležitých uzlech odporu a opěrných bodech musí se úporně bránit i v situaci, kdy jiné jednotky plánovitě nebo pod tlakem ustupují na boky nebo do hloubky na ústupová postavení. Nutnost obrany na místě nastává zejména tehdy, když jednotka brání důležitý úsek zabezpečující prostor rozmístění protiztečné (protiúderné) skupiny, hlavní uskupení dělostřelectva nebo prostor, jehož ztráta by měla v zápětí rozrušení systému obrany.

Při plánovitém nebo vynuceném ústupu vedou jednotky boj na zdrženou. Ústupová postavení se připravují tak, aby jednotkám napomáhala přinutit útočníka k postupu na směrech výhodných pro obránce a vtažovala jeho hlavní síly do »pytle«.

Úspěšné provedení protizteče (protiúderu), rozhodujícího prvku mobilní obrany, se zabezpečuje plánováním a přípravou několika variant. Hlavní doba jejího provedení je v situaci, kdy vojska útočníka nejsou schopna pokračovat v průlomu bez zasazení druhých sledů (větších záloh) a nestačila se dosud upevnit. Před zahájením protizteče (protiúderu) provádí se atomová, dělostřelecká a letecká příprava. Protizteč (proti-

úder) je vedena do boku (boků) nebo týlu protivníka a podporována vším dělostřelectvem a letectvem.

Dovoluje-li to situace, účastní se protizteče (protiúderu) vojska bránící se v uzlech odporu a v opěrných bodech. Vedou údery na kořen vlonu protivníka s cílem obklíčit ho a zničit.

Noc ztěžuje vedení mobilní obrany. Má nepříznivý vliv na množství, přesnost a včasnost zpráv, na organizaci a provedení protizteče (protiúderu) a na úspěšné využití podpůrných prostředků, zejména dělostřelectva a letectva. Uspadňuje provedení manévru a dosažení překvapivého provedení protizteče (protiúderu). Ke snížení nepříznivých vlivů v noci používá se v široké míře osvětlovacích prostředků všech druhů a přístrojů k nočnímu vidění.

Podle amerických názorů zabezpečuje mobilní obrana možnost nejen odrazit útok a rozdrtit sílu útočníka v průběhu vedení obranného boje (operace), ale i provést silné protiúderu na hlavní uskupení sil útočníka ještě ve výchozím položení k útoku. Jejich provedení je nejúčelnější v době atomové, dělostřelecké a letecké protipřípravy. Úspěšné provedení protiúder může vytvořit výhodné podmínky pro přechod do útoku.

DISKUSE

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM SOVĚTSKÉ VOJENSKÉ VĚDY

Diskusní příspěvek k článku kapitána Svatoslava Gosmana, »Směle, novátorsky a soustavně rozvíjet sovětskou vojenskou vědu«,
otištěnému ve Vojenské mysli čis. 6/1955

Článek kapitána Gosmana nutno jen uvítat, i když je v něm mnoho otázek, které nutno dále prohloubit. Autor vychází z živé diskuse, vedené na stránkách vojenskoodborných časopisů jiných zemí tábora míru. Je proto jeho článek více méně jen průřezem této diskuse. Bylo by více prospělo čtenářům »Vojenské mysli«, kdyby autor nebyl nadhodil tolik problémů najednou, kdyby se byl soustředil jen na některý a ostatní rozebral více do hloubky v dalších pracích. Takto jen stěží možno diskutovat k celému článku, nutno se dotknout jen některých dílčích otázek.

Po prostudování celého článku maně vyvstává otázka, kde jsou příčiny tak značného ustrnutí theoretického myšlení, které ulpívá na poznacích získaných v druhé světové válce a málo reagovalo na to nové, co vzniklo v oblasti vojenství po jejím ukončení? Autor se měl touto otázkou hlouběji zabývat, aby včas varoval před opakováním tohoto jevu, protože se, jak se zdá, jde do druhého extrému a zavrhuje se i to dobré, co platí i za soudobých podmínek, co odpovídá objektivní zákonitosti válek vedených za používání zbraní hromadného ničení. Soudruh Gosman uvádí, že to byl dogmatismus, který se v řadách vojenských theoretiků zahnízl a byl příčinou tolika nešvarů. Jeho vývody nutno doplnit ještě tím, že se u nás dosud vůbec nerozvinula kritika v oblasti vojenskovědecké práce, což bylo příčinou takového diletantismu, který se projevil v základních otázkách, jako na příklad obsah sovětské vojenské vědy, její poměr k buržoasní vojenské vědě a p. Každý, kdo si osvojil několik citátů, hesel nebo frází, pokládal se za povolaného vynášet dogmata a každý, kdo se odvážil projevit svůj názor nebo snad někdy i nesouhlas, byl předem odsouzen. Tomu se v budoucnu nutno vyhnout a rozvinout širokou kri-

tiku všech vojenskovědeckých prací, protože jen tak bude zaručeno, že se situace nebude opakovat.

My se dotkneme jen dvou otázek nadhrozených autorem článku.

Když je řeč o zákonech a zákonitosti vůbec, musíme zdůrazňovat jejich historický charakter. To je jedna z podstatných stránek, jimiž se sovětská vojenská věda liší od buržoasní. Sovětská vojenská věda nezná proto neměnných, věčně platných principů a zásad. Vznik, působení a omezení působení každého zákona války jsou dány podmínkami, za nichž se válka vede, a ty jsou zase vytvořeny stavem výroby, hlavně výrobních prostředků. Pochopení historického charakteru jednotlivých zákonů dává možnost včas postřehnout změny v podmínkách vedení války, což je jeden z hlavních úkolů sovětské vojenské vědy, včas odhalit, kdy jedny zákony přestávají působit, uvolňují cestu jiným zákonům. Zdůrazňujeme to proto, že v našem theoretickém myšlení jsme včas nepochopili, že se po zavedení nových druhů zbraní, které se svými účinky podstatně liší od všech dosud známých bojových prostředků, vytvořily nové podmínky vedení bojové činnosti, která se musí řídit novými zákony. My naopak jsme se snažili přizpůsobit nové podmínky starým zákonům, včetně je pod známé paragrafy. S tím souvisí i hodnocení významu překvapení.

Znalost podmínek, za kterých se vede soudobá válka, umožňuje nejen stanovit zákony jejího vedení pro přítomnou dobu, ale postřehnout také jejich tendenci vývoje. A to je právě rozhodující, co umožňuje správně organisovat jak bojovou přípravu vojsk, tak i jejich činnost na bojišti.

Tím, že sovětská vojenská věda pokládá zákony války a vedení bojové činnosti za historickou kategorii, nijak ne-

snižuje význam válečných zkušeností. Zákony války tak jako každého společenského jevu mají různou dobu trvání. Protože válka za soudobých podmínek má některé rysy válek z předcházejících období vývoje lidské společnosti (ozbrojený zápas vedený různými bojovými prostředky), platí některé zákony z předcházejících období. Je proto nesprávný názor, jako by všechny zkušenosti z vedení válek, které byly získány dosavadním vývojem, neměly žádný význam; opak je pravda. Sovětská vojenská věda nezavrhne to, co platilo v minulosti a platí i v soudobých podmínkách, zdůrazňuje však nutnost odhalovat to nové, co se rodí, co si vynucují soudobé podmínky vedení bojové činnosti. Proto hlavním úkolem všech vědeckých pracovníků je zaměřit své bádání k odhalování a zdůvodňování nových zákonitostí bojové činnosti.

Druhá otázka, která je často předmětem zájmu mnohých našich pracovníků, je hodnocení významu prvku překvapení ve válce, v operaci nebo v boji. Tomu věnuje kapitán Gosman značnou pozornost ve svém článku, avšak jeho závěry nejsou zcela objektivní. Hlavním nedostatkem jeho úvah je, že zužuje prvek překvapení jen na nenadálé napadení. Nutno hned na začátku zdůraznit, že nenadálé napadení zvyšuje význam strategického překvapení. Zbraně hromadného ničení umožňují svými účinky dosáhnout při nenadálém napadení podstatně větších úspěchů než všechny dosud známé prostředky. Proto se zvyšuje význam překvapení v strategickém měřítku.

Avšak překvapení se nedosahuje jen nenadálým napadením. Je velmi mnoho dalších činitelů, kteří umožňují jeho

dosažení, jako na příklad použití nové bojové techniky, nových forem a způsobů boje, zahájení bojové činnosti v takovém prostoru, který nepřítel pokládá za nevýhodný, v takových povětrnostních nebo denních podmínkách, kdy nepřítel neočekává boj, maskování bojové činnosti, utajení soustředění potřebných sil a p. To všechno umožňuje zahájit bojovou činnost s překvapením.

Autor správně hodnotí, kdy může mít překvapení význam rozhodující, a co je proto nutné učinit, aby se zabránilo dosáhnout rozhodujících výsledků. Nutno však dále rozvinout otázku, jakým způsobem se likviduje převaha, kterou získal nepřítel překvapením, kdy však nedosáhl rozhodujících výsledků. V takovém případě má překvapení jen význam dočasný a umožňuje druhé straně vyrovnat nerovnost podmínek vedení války a bojové činnosti vojsk. Ne však každý stát je toho schopen a tu se projevuje souvislost a závislost překvapení na trvale působících činitelích. Nejde ve válce jen o dosažení překvapení, což za soudobé válečné techniky není problém nějak zvlášť nesnadný, ale o dokonalé využití výsledků, jichž bylo překvapením dosaženo, což je problém daleko složitější, který může splnit jen ta strana, na které se projevuje převaha trvale působících činitelů.

Nadhodili jsme jen některé otázky, které podle našeho názoru mohou přispět k hlubšímu rozvinutí základních problémů sovětské vojenské vědy. Věříme, že se co nejdříve ozve větší počet pracovníků, kteří umožní rozvést tyto názory a vyplní tak citelnou mezeru, která se dosud vyskytuje.

(Zpracoval kolektiv učitelů VA KG)

ZÁVĚR DISKUSE K OBRANNÉMU BOJI STŘELECKÉ DIVISE,

uveřejněné ve VM čís. 4/1955 str. 96

K otázce protizteče malých jednotek na směru hlavního úderu.

V obranném boji vyčleňujeme jednotky do druhých sledů nebo do vševojskových záloh s cílem provést protizteč, obsadit výhodné postavení v hloubce nebo čelit nepředvídaným situacím vzniklým v průběhu obranného boje. Za tím účelem plánujeme při organizaci obrany jejich použití k provedení protizteče nebo k obsazení příprave-

ných postavení. Plánovat obranný boj můžeme jen podle důkladného zhodnocení všech prvků, které mají vliv na rozhodnutí. Činnost nepřítele, jeho sílu a směr jeho hlavního úderu můžeme jen předvídat.

Po zahájení útoku nepřítelem budeme moci zjistit sílu nepřítele a jeho úmysly. Známe cíle obranného boje a úkoly jednotek. Po zhodnocení situace bude se proto moci velitel správně rozhodnout o použití druhého sledu nebo

zálohy. I když velitel pečlivě připravoval protizteče, jestliže protizteč vzhledem na daný úkol, cíl obranného boje a síly nepřítele bude nevýhodná, bude účelnější přejít v hloubce obrany druhým sledem do obrany a způsobit nepříteli největší ztráty palbou s místa, tím vytvořit podmínky na provedení silných protiúderů. Vzhledem na ráz soudobého boje je možné předpokládat, že malé jednotky obránce na směru hlavního úderu nepřítele při použití atomových zbraní a tanků budou mít zpravidla malou naději na úspěch protiztečí. Tento závěr však neopravňuje k pasivitě obránce. Obránce je povinen využít všech prostředků k vedení aktivní obrany.

K otázce použití dělostřeleckých protitankových záloh v obranném boji,

Dělostřelecké protitankové zálohy bude použito na místě nebo k manévru podle připraveného plánu obdobně, jak je uve-

deno u protizteče. Zhodnocení konkrétní situace, reálné propočty a účelnost budou dávat konkrétní podklady k jejímu použití. Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukázaly, že dělostřelecká protitanková záloha, která včas zaujala připravené postavení, kde očekávala příchod tanků nepřítele, měla lepší úspěchy než záloha, která s příchodem do postavení ihned zahajovala boj.

Proto když reálné propočty ukážou, že provedení manévru nebude včas zakončeno, je lépe připravit se k odražení nepřítele na místě v prostoru rozmístění, který musí být vždy připraven jako protitankový rajon.

Při řešení každé konkrétní bojové situace je nutné vycházet z reálné skutečnosti a podle toho se rozhodovat tak, jak je to v dané situaci pro úspěšné splnění úkolu nejvýhodnější. Je třeba vystříhat se šablony, protože ona může vést k pasivitě nebo k neúčelnému plýtvání silami i prostředky.

(Redakční rada VM)

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU PLUKOVNÍKA VITANOVSKÉHO »O některých otázkách obklíčení a zničení velkých uskupení nepřítele« (Vojenská mysl čís. 1/1956)

Článek plukovníka Vitanovského se zabývá tematikou, kterou uvítají pracovníci vyšších štábů; rozbírání problémů u nás dosud opomíjené, theoreticky málo řešené a při cvičeních probírané jenom jako vedlejší úkoly.

Při plánování a řízení operace v současných podmínkách se pracovníci vyšších štábů nemohou obejít bez jasných znalostí problémů obklíčení a ničení velkých uskupení nepřítele, a proto práce plukovníka Vitanovského bude ve štábech přijímána jako studijní pomůcka. Z tohoto důvodu považujeme za účelné upozornit na některé formulace v této práci, které by mohly vést k mylnému chápání podstaty problémů obklíčení a ničení nepřítele v soudobých podmínkách.

Autor vědecky správně zakládá svoji práci na řadě historických příkladů, typických pro obklíčení a ničení velkých uskupení nepřítele. Po prostudování práce však vzniká dojem, že se autor dal příliš svěst historickými příklady. Přenáší poznatky z historie do operací vedených za oboustranného použití zbraní hromadného ničení příliš mechanicky.

Obírá se sice použitím i využitím zbraní hromadného ničení při uskutečňování obklíčení a ničení nepřítele, ale pohlíží na ně jako na doplňujícího činitele, který nijak podstatněji neovlivňuje klasické nebo lépe řečeno historické formy operací k obklíčení a ničení velkých uskupení nepřítele. Zvláště v stati o zvláštnostech velení a práci štábu armády při plánování a organizaci obklíčení jsou opomíjeny otázky použití zbraní hromadného ničení oběma stranami. Tento nedostatek práce by mohl vést k podceňování použití zbraní hromadného ničení a ochrany proti nim v těch fázích útočné operace, v nichž jim nutno věnovat největší pozornost.

V práci je zdůrazňován význam rázného a rychlého průlomu obrany nepřítele jako činitele zabezpečujícího největší úspěch při provádění obklíčení a zničení uskupení nepřítele. Postrádáme tu však zdůraznění významu zbraní hromadného ničení k přípravě průlomu a pohotového využití účinku úderu těchto zbraní vlastními vojsky k uskutečnění rychlého průlomu a k vytvoře-

ni základních podmínek pro obklíčení velkých uskupení nepřítele. Zbraně hromadného ničení budou mít veliký význam i v průběhu vlastního procesu obklíčování velkých uskupení nepřítele: jejich včasné použití a především pohotovost využití jejich účinku vojsky povede

— k zmaření nebo alespoň k významnému ztížení plánovitého použití záloh nepřítele proti uskupením provádějícím obklíčení;

— k rychlému rozbití obrany těch útvarů a svazků nepřítele, které mají za úkol zastavit nebo alespoň zpomalit postup svazků provádějících obklíčení velkého uskupení nepřítele;

— k znemožnění organizovaného odchodu obklíčováných vojsk nepřítele a na důležité komunikační objekty.

Zbraně hromadného ničení neřeší problémy boje a operace samy; hlavní úkoly zůstávají útočícím vojskům, která musí vyvíjet útočnou činnost tak, aby všestranně využila účinků zbraní hromadného ničení. K jejich využití musí být zaměřena činnost velitelů a jejich štábů. Každé nedocenení důležitosti těchto problémů může vést nejen k nedostatečnému využití zbraní hromadného ničení, ale dokonce k přímému ohrožení vlastních vojsk. Zvláště v rychle se měnící situaci v průběhu bojů k obklíčení nepřítele musí mít velitelé a štáby vžitý návyk k pohotovému sladování činnosti svých vojsk s údery zbraní hromadného ničení.

Stejnou důležitost má ochrana proti úderům zbraní hromadného ničení nepřítele, které věnuje autor ve své práci již více pozornosti. Tu je nutno zdůraznit, že použití zbraní hromadného ničení nepřítelem může vést nejen k časovému zdržení ukončení taktického obklíčení nepřítele, ale při podcenění možnosti těchto úderů i k zamezení obklíčení. Zbraně hromadného ničení podstatně zvyšují možnosti obklíčeného uskupení probít se z obklíčení vlastními silami nebo za pomoci menších sil proti vnější frontě obklíčení. Zvyšuje se proto podstatně význam opatření k zamezení napadení uskupení provádějících obklíčení zbraní hromadného ničení, opatření k odstranění následků napadení těmito zbraněmi a význam vytváření a správného rozmístění záloh, kterými bude možno včas ukončit obklíčení, i kdyby byla uskupení uvržena k obklíčení nepřítele napadena zbraněmi hromadného ničení.

Práci velitelů a štábů při plánování,

organizaci a řízení operace a boje na obklíčení a zničení nepřátelského uskupení nutno proto zaměřit především k řešení otázek souvisejících s využitím účinku vlastních zbraní hromadného ničení a k ochraně proti použití a účinku zbraní hromadného ničení nepřítele. Velitelé a štáby musí organizovat všestranné bojové zabezpečení vojsk a zvláště při ukončování obklíčení tvrdě je prosazovat; musí zajistit těsnou součinnost mezi jednotkami obsluhujícími zbraně hromadného ničení a vojsky provádějícími obklíčení na směrech použití těchto zbraní; musí zajistit sladěné použití otravných látek s činností vlastních vojsk a zejména sousedů jak v průběhu obklíčování, tak v průběhu ničení obklíčeného nepřítele; podrobně musí být propracována součinnost při použití otravných látek na místech styků se sousedy; musí být bezpečně organizováno včasné uvědomění vlastních vojsk o použití zbraní hromadného ničení, zejména atomových, na směru jejich postupu, vyžádá-li si situace změny v plánovaném použití těchto zbraní; průzkum sestavy nepřítele v prostoru obklíčení i na vnější frontě obklíčení, jak jej zdůrazňuje autor, bude důležitým podkladem pro včasné a správné řízení úderů atomovými zbraněmi. Prosazování a obnovování součinnosti za rychle se měnící situace vyžaduje především jasné představy velitelů a štábů o důležitosti uvedených problémů; jejich podepřování povede k opoždování vojsk provádějících obklíčení a ničení a bude přímo umožňovat nepříteli provádět účinná protipatření.

V práci je na straně 18 (poslední odstavec) uvedena tato formulace: »Možnost použití manévru na obklíčení vzniká za různých situací a je jenom otázkou umění velitele a štábu frontu nebo armády včas tuto možnost zjistit a hlavně této možnosti ihned využít. Podmínky pro obklíčení se musí vyhledávat a dokonce je cílevědomě vytvářet.«

Z této formulace by mohl vzniknout dojem, že obklíčení je následkem okamžité se vytvořivší situace. Podmínky pro obklíčení v taktickém rámci, zejména za pronásledování nepřítele, mohou vznikat za uvedených podmínek, ale operační obklíčení je následkem cílevědomé činnosti velitelů, štábů a vojsk, nevzniká nenadále, ale je jedním z hlavních cílů určité, útočné operace.

Domnívám se, že není možno souhlasit plně s autorovým tvrzením (str. 22, třetí odstavec shora): »Za příznivých podmínek současně s vojsky, která pů-

sobí na vnitřní frontě obklíčení, může být část sil armády usměrněna na vnější frontu obklíčení. Je však třeba si uvědomit, že se při obklíčování velkého uskupení nepřítele k boji na vnější frontě obklíčení obyčejně určuje jiná vševojsková armáda.

Soudobé podmínky vyžadují současně vytvoření vnitřní i vnější fronty obklíčení a co nejrychlejší vzdálení vnější fronty od prostoru obklíčení. Ať již ukončují obklíčení nepřítele armády prvního sledu nebo armáda druhého sledu, vyjdou z pravidla síly armády ukončující obklíčení jak na vnitřní, tak na vnější frontu obklíčení. V dalším průběhu operace buď armáda odevzdá část sil, které vyšly na vnější frontu, kde bude plnit úkol jiná armáda, do podřízení této armády nebo jejich úkol převezmou svazky nové. Autorovo řešení by mohlo vést k opožděnému vytvoření vnější fronty obklíčení a poskytnout nepříтели možnost k uvolnění obklíčováných sil.

Právě tak není možno brát jako pravidlo autorovo tvrzení (str. 22 a 23), že k obklíčení a zničení nepřítele bude zasazena většina sil frontu na vnitřní frontu obklíčení. Tu bude rozhodující uskupení obranné sestavy nepřítele, zvláště záloh, a především schopnost nepřítele soustředit další zálohy proti vnější obklíčovací frontě. Tvrdíme, že není možno uplatňovat beze změn zkušenosti z Veliké vlastenecké války, kdy Sovětská armáda vedla obklíčovací ope-

race proti nepříтели, jehož vojska byla v převážné většině pěší a jejichž soustředování k uvolňovacím akcím na pomoc obklíčeným uskupením trvala řadu dní, dokonce i týdnů. V současné době je situace jiná. Jsou známy snahy vedení armády USA o všestranné zvýšení taktické, operační i strategické pohyblivosti vojsk. I když mnohé z těchto požadavků na vojska a techniku armády USA možno brát zatím s rezervou, nutno na podkladě operačně taktických zásad a současného technického vybavení moderních armád počítat s rychlým zásahem záloh nepřítele přisunutých po zemi i vzduchem proti vnější frontě obklíčení. Tyto zálohy a možnosti použití zbraní hromadného ničení na podporu jejich boje vyžadují silné sestavy vojsk na vnější frontě, která by nejen odrazila jejich pokusy o uvolnění obklíčeného uskupení, ale zároveň rozvíjela útok čím dále rychlejším tempem.

Na druhé straně vhodné použití vlastních zbraní hromadného ničení proti obklíčenému uskupení nepřítele a především okamžitý přechod k jeho likvidaci, který autor práce hluboce zdůvodňuje, umožní zničení obklíčeného nepřítele i s menší převahou sil.

I při těchto připomínkách možno hodnotit práci plukovníka Vitanovského kladně a čtenáři by uvítali podrobné rozpracování dílčích problémů této práce.

(Zpracoval kolektiv učitelů VA KG)

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU KAPITÁNA MILANA KARASE

»Odstraňování následků atomového napadení«

(Vojenská mysl čís. 6/1955)

Článek kapitána Karase přináší řadu nových myšlenek, které vyvozuje z našich platných předpisů a teoreticky je rozvádí. Můj diskusní příspěvek je zaměřen jen k některým — podle mého názoru — hlavním myšlenkám.

O odstraňování následků atomového napadení pojednává v celku předpis Pěch-VIII-3 na str. 232 až 242. Z uvedené hlavy I pro pochopení dalších úvah cituji:

»Odstraňování následků atomového napadení organizují velitelé všech stupňů a uskutečňuje se silami všech druhů vojsk a služeb, aby byla rychle obnovena narušená bojová pohotovost

vojsk a aby byly vytvořeny podmínky k úspěšnému splnění uložených úkolů (str. 237).

Velitelé svazků (útvárů) při organizaci protiatomové ochrany stanoví mimo jiné i opatření k odstranění následků nepřátelského atomového napadení.

Stáby svazků a útvárů v souhlase s rozhodnutím velitele jsou povinny též organizovat a kontrolovat provádění opatření k odstranění následků nepřátelského atomového napadení (str. 240).

V plánu protiatomové ochrany se vždy předvidá — kromě jiného — opatření k odstranění následků atomového napadení: záchranná, obnovovací, protipo-

žární, k hygienické očistě a poskytnutí lékařské pomoci, k odsunutí zraněných osob a poškozené bojové techniky, k veterinární očistě, síly a prostředky vyčleněné k odstranění následků atomového napadení (str. 241).

Na základě plánu protiatomové ochrany se vydávají vojskům bojová nařízení, v kterých bývá též obsaženo složení, odkud a na či nařízení budou vyčleněny vyprošťovací a záchranné skupiny, jakož i jednotky k hašení požárů, technické vybavení těchto skupin a jednotek (str. 242).«

Z toho, co bylo uvedeno, je zřejmé, že odstraňování následků atomového napadení a v současné době i odstraňování následků napadení zbraněmi hromadného ničení nepřitelem je činnost předem předvídaná a organizovaná. Bylo by tedy chyba spoléhat na to, že v předpise uvedené skupiny budou sestaveny až po shozu atomových zbraní nepřitelem. Proto docházím k prvnímu závěru: opatření k odstranění následků atomového napadení (napadení zbraněmi hromadného ničení) nepřitelem je třeba předem organizovat. Tuto myšlenku kapitán Karas ve svém článku vyjádřil.

Další otázkou je, zda síly a prostředky, které je třeba určit k odstranění následků atomového napadení, je nutno vyčlenit předem, jak navrhuje ve svém článku kapitán Karas, nebo hledat jiné řešení. Mám za to, že předem vyčlenovat jednotky a tím oslabovat útočící nebo bránící se vojska by nebylo správné. Těchto jednotek a hlavně ženijní bojové techniky by nebylo využito v době, kdy je jich třeba. Na příklad v obraně při budování obranných postavení a pásem, v útočném boji při budování výchozího prostoru k útoku, v době zteče a vedení útočného boje v hloubce nepřátelské obrany by to znamenalo zeslabování úderné síly atp. Proto výhodnější řešení se jeví v tom, že potřebné jednotky budou organizovány z druhých sledů a záloh. Síly jednotek uvedené v článku kapitána Karase jsou možným vodítkem. Pak by na příklad střelecká divise v obraně organizovala 6 až 9 střeleckých družstev ze svého pluku druhého sledu k odstranění následků atomového napadení s hlediska divise. Tyto jednotky by normálně pracovaly v prostoru druhého sledu divise nebo na divisních úkolech jako kompaktní jednotka (jedna střelecká rota) a provedly by nácvik a součinnost pro odstranění následků. V době vyhlášení atomového poplachu by se soustředily v předem určeném místě a byly by při-

praveny plnit daný jim úkol. Obdobné by to bylo u ostatních střeleckých, tankových a mechanizovaných útvarů a svazků. U ženijního a chemického vojska je nutno počítat s tím, že jednotky, které budou spolupůsobit při likvidaci následků, budou předem určeny a vyčlenovány ze ženijní zálohy, po případě z jednotek, které budují velitelské pozorovací stanoviště nebo upravují cesty, nebude-li ženijní záloha utvořena (na př. při budování obrany). Ženijní vojsko neplní samo úkoly spojené s odstraňováním následků po atomovém napadení, ale podle čl. 44 předpisu Ženl-5 se přibírá k provádění opatření proti požárům, k vyprošťovacím a záchranným pracím a k hašení požárů.

U chemických jednotek jde o chemická průzkumná družstva, která určí velitel z jednotek, které má k dispozici.

Závěrem k této otázce je možno říci, že není výhodné vyčlenovat jednotky a ženijní bojovou techniku předem, nýbrž dát tyto úkoly jako přední úkoly části sil, záloh a druhých sledů, útvarů, svazků.

K otázce, zda organizovat odřady k odstraňování následků nebo nechat jednotlivé skupiny, mám za to, že je správné organizovat tyto odřady tak, jak navrhuje kapitán Karas. Hlavním důvodem pro tyto úvahy je centralisované velení v prostoru napadení a rychlé obnovení bojové pohotovosti vojsk. Rozumí se samo sebou, že kromě předem organizovaných odřadů budou i ostatní jednotky, seč budou, v prostoru napadení pomáhat odstraňovat následky. Tento úkol se však nesmí stát úkolem živelným. Velitel útvaru (svazku) se sice přesvědčí o situaci, která vznikla v prostoru napadení atomovými zbraněmi, ale nelze počítat s tím, že by osobně řídil odstraňování na místě. Boj s nepřitelem nekončí, naopak nepřítel zesílí svou činnost po použití zbraní hromadného ničení, a proto velitelé útvarů (svazků) musí především řídit tento boj s nepřitelem. Pro řízení odstraňování následků určí velitel svazku (útvaru) odpovědného velitele, a bude tedy výhodnější, když ho určí předem. V prostoru napadení budou zpravidla zároveň pracovat skupiny vyprošťovací a záchranné, skupiny pro deaktivaci terénu atd., a proto bude nutné, aby jim velel jeden velitel, a to velitel odřadu k odstraňování následků. Otázku velitele rozebral kapitán Karas ve svém článku, a i když naše předpisy přímo tuto otázku neřeší, je možno

řící, že předpisům neodporuje. Jde jen o formu organisování. Jestliže předpis Pěch-VIII-3 říká, že se v bojovém nařízení vojskům nařizuje složení, odkud a na čí rozkaz budou vyčleněny skupiny k odstranění následků po atomovém napadení, lze to rozvést na organisování jednoho odřadu nebo jedné skupiny s jedním velitelem. Odřad by měl své skupiny pro vyprošťovací a záchranné práce, pro deaktivaci terénu atp., skupina by měla své podskupiny. Vzhledem k tomu, že název odřad je vžit pro předem určenou součást bojové sestavy, lépe by snad vyhovoval název skupina. To už je však jen věc formální, která na podstatě nutnosti předem organisovat odřad (nebo skupinu) k odstranění následků po napadení zbraněmi hromadného ničení nepřítelem nic nemění.

Závěrem k této otázce v souvislosti s otázkou předcházející doporučuji organisovat skupiny k odstranění následků po napadení zbraněmi hromadného ničení, které by byly s to zasáhnout do prostoru napadení, zvláště pak proto, že jednotky v zasaženém prostoru mohou být vyřazeny nebo tak zasaženy, že s nimi nelze počítat pro odstraňování následků.

K otázce, která je dnes hojně diskutována, že by se úkolem odstraňovat následky mohl zabývat odřad k zabezpečení pohybu, poznamenávám, že lze souhlasit se zdůvodněním v článku ka-

pitána Karase na str. 81 v druhém odstavci shora. Přitom je třeba ještě dodat, že se odřady k zabezpečení pohybu v útočné operaci (boji) vyčleňují až pro zteč a boj v hloubce nepřátelské obrany, a v obraně jen u útvarů (svazků) provádějících protizteč (protiúder). Jsou tedy odřady k zabezpečení pohybu jenom podporou činnosti skupin k odstranění následků napadení zbraněmi hromadného ničení a je nutno v tomto smyslu s nimi počítat.

V závěru chci říci, že je třeba napřed stanovit, zda budou organisovány odřady (skupiny) k odstranění následků po napadení zbraněmi hromadného ničení, a pak bude výhodné dále diskutovat i o ostatních otázkách, jako je součinnost, spojení atp. Doporučuji, aby byly tyto a i ostatní úvahy přezkoušeny v rámci jednoho cvičení s vojsky. Tím bychom dostali ten **nejlepší diskusní příspěvek** a i správný závěr.

(Zpracoval plukovník Václav Fládr)

Poznámka redakce.

Redakce Vojenské mysl vyzývá čtenáře k zaslání dalších diskusních příspěvků k tomuto tématu. Zejména příslušníci chemického vojska a zdravotnické služby by měli vyjádřit své hledisko k diskutované otázce nejučelnější organizace odstraňování následků atomového napadení.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU PLUKOVNÍKA OLDŘICHA FILKY

»Několik poznatků o spojení střeleckého sboru v útočném boji«

(Vojenská mysl čís. 1/1956)

Studium článku plukovníka Filky podtrhuje onu velkou práci, kterou musí vykonat orgány odpovědné za spojení a spojovací jednotky, aby bylo dokonale zabezpečeno velení v soudobých podmínkách boje. V plné míře pak článek vyjadřuje známou zásadu našich řádů, že spojení musí zabezpečovat nepřetržitě velení při použití atomových zbraní jak vlastními vojsky, tak nepřitelem.

Soudobý boj se vyznačuje hromadným zasazením všech druhů vojsk a bojové techniky, rychlým tempem, větší hloubkou úkolů, rozčleněním bojových sestav svazků a útvarů do větší hloubky a šířky a co největším zkrácením

doby na přípravu boje. To vyžaduje, aby bylo velení přísně centralisováno. Tomuto požadavku odpovídá autorem stylizovaná část o úkolech spojení a o hlavních činitelích majících vliv na spojení v útočném boji střeleckého sboru.

Operativnost a nepřetržitost velení zabezpečují všechny druhy spojení, zejména pak rádiové, jako hlavní druh spojení. Soudobé podmínky boje kladou spojení zabezpečujícímu operativní a nepřetržitě velení mnohé překážky. Je to především rádiové rušení již tím, že ether je na bojišti rádiovými spoji opravdu přesycen. Pak třeba brát v úvahu záměrné rušení rádiového spojení

nepřitelem a jeho odposlouchávání. Konečně je tu sám atomový výbuch jak způsobený nepřitelem, tak vlastní, který působí dočasné přerušení radiového spojení na 15 až 20 minut a silné poruchy, a to i u radiových stanic vzdálených od místa výbuchu 20 až 30 km.

Autor článku se s tímto problémem vyrovnává vyčleněním četných opatření, jimiž je možno radiovému rušení čelit. I my jsme toho názoru, že důležitým opatřením proti radiovému rušení je klamání nepřítele. Nebylo by snad příliš účelné a dokonce ani správné, aby obsluhy radiových stanic mohly samy používat různých způsobů klamání. Jistěže je možno iniciativních podnětů obsluh plně využít ke konkrétnímu naplánování klamání radiového provozu a tím k odstranění vlivů radiového rušení.

Problémem zůstává, jak nejlépe zabezpečit velení při dočasném přerušení radiového spojení vzápětí po atomovém výbuchu. Hloubka tohoto vakua postihne prakticky celou sestavu střeleckého sboru ať ve výchozím položení nebo v průběhu útoku v hloubce nepřátelské obrany. Okamžitá ztráta všeho radiového spojení je pro velení okamžikem kritickým. V souvislosti s tím je nutno si uvědomit, jakou činnost vojsk budou muset velitelé a štáby v tomto okamžiku zajišťovat.

Použije-li nepřítel atomových zbraní na sestavu střeleckého sboru ve výchozím položení, bude třeba s největším urychlením učinit přímé rozhodnutí o opatřeních proti zásahu pozemních vojsk nepřítele do prostoru shozu atomové pumy, o opatřeních k zjištění radiační situace a situace zasažených jednotek, k provedení částečné hygienické čistoty a deaktivace, o opatřeních k vyvedení a vystřídání jednotek, k plnění úkolů jednotkami a p. V dané situaci bude třeba spojení s postiženým útvarem (jednotkou), VPS velitelů divisi a zálohami střeleckého sboru. K zjištění situace v prostoru shozu bude nutno využít rychlého pohyblivého pojítka, a to zejména vrtulníku, neboť činnost technických pojítek (i linkových) je v tomto prostoru přerušena. K vydání příslušných nařízení velitelům divisi a velitelům záloh možno použít linkového spojení, a když je toto spojení přerušeno, opět pohyblivých pojítek. Vrtulníku pak k tomu velitelé, jehož zásahu je třeba v co nejkratší době.

Při použití atomových zbraní nepřitelem na sestavu střeleckého sboru v průběhu útoku bude situace obdobná, ale

daleko obtížnější, neboť v mnohých situacích bude jediným pojítkem radio. V tomto kritickém okamžiku bude velení odkázáno na nejrychlejší pohyblivá pojítka.

Při použití vlastních atomových zbraní bude situace velení podstatně lepší, neboť opatření k zjištění radiační situace a k využití atomového úderu budou přesně plánována a budou předem vydány potřebné rozkazy a nařízení.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že je nutno, aby si velitelé a štáby plně uvědomili dočasné přerušení radiového spojení při atomovém výbuchu a pro ten případ připravili dostatečnou zálohu druhých pojítek. Radiové spojení může být nahrazeno linkovým spojením, optickými a akustickými signály (plně jen v jednotkách) a hlavně pak pohyblivými pojítky, z nichž nejrychlejší a nevykonnější je vrtulník. Vrtulník převažuje nad ostatními pohyblivými pojítky svou rychlostí a nezávislostí na terénu.

Vrtulník může doručovat písemná bojová nařízení, přepravovat k jednotkám styčné důstojníky, zabezpečovat osobní styk velitelů a příslušníků štábu s podřízenými a umožňovat veliteli výhodné pozorování na bojišti. Pro své výhodné vlastnosti stane se jistě vyhledávaným prostředkem velení v soudobém boji. Vrtulníky bude nutno na stupni střeleckého sboru zabezpečit velení prvním sledům z VPS, ovládání druhých sledů a záloh z VS a spojení mezi VPS a VS.

Jsmo toho názoru, že vzhledem k všestrannému použití vrtulníků, zvláště v kritické situaci přerušení radiového spojení, počet tří vrtulníků pro štáb střeleckého sboru nedostačuje a navrhuje se jeho zvýšení nejméně na šest vrtulníků. Z tohoto počtu by zabezpečovaly velení z VPS tři vrtulníky a z VS (i pro potřeby týlu) rovněž tři. Pro případ přerušení radiového spojení nutno počítat s 30% až 50% zálohou.

Co se týče konstrukce, měl by být tento vrtulník několikamistrný, aby se ho dalo použít i pro jiné potřeby velitelů a štábů, jako na př. k rekognoskaci.

Vydáním směrnic ministra národní obrany pro velení vojskům byl učiněn radikální zásah do otázek velení. Důkazem, že tento zásah byl nutný, je i článek plukovníka Filky. Ze stati »Přemisťování velitelských stanovišť«, kde jsou uváděny i doby pobytu štábu na jednom místě, vyplývá, že štáb střeleckého sboru na VS, které bylo hlav-

ním orgánem velení sboru, nemohl plně zajišťovat potřebnou operativnost velení vojskům.

Jde nyní o to, jak zabezpečit pojítky nově stanovená stanoviště velitelství střeleckého sboru. Důraz je kladen na zabezpečení velení s místa i za pohybu, a to jak z VPS, tak i z VS střeleckého sboru, které má postupovat na výši druhého sledu sboru a přemisťovat se podle plnění úkolů vojsky. Jsme toho názoru, že ultrakrátkovlnné spojení uvnitř VPS a VS i ultrakrátkovlnné ovládání vysílačů radiové ústředny, jak je ve svém článku uvádí plukovník Filka, plně odpovídá požadavkům na zabezpečení spojení při vysokém tempu postupu.

Při těchto tempech budou velitelé a štáby při velení vojskům přinuceni využívat převážně radiových pojítek, nejrychlejších pohyblivých pojítek a osobního styku.

Má-li se technických pojítek, v na-

šem případě převážně radiových, využít i k dodávání bojových rozkazů vykonavatelům, je skutečně třeba, aby důstojníci štábu radiová pojítka dokonale ovládali. Naskytá se však otázka, zda kodováním nebude dodání rozkazů technickými pojítky zdrženo. I když uvažujeme o možnostech velení na určitých stupních a za určitých okolností otevřenou řečí, bylo by pro pružnost velení aspoň pro stupeň střelecký sbor a výše třeba zavést pro radiový provoz šifrovací stroje. Tím by velení zpružnělo a ušetřil by se další čas potřebný k řízení vojsk. Je na našich technících, aby tento problém vyřešili a v co nejkratší době dali štábům potřebné přístroje.

Otázka radiového šifrování spolu s využitím televise je životní otázkou centralisovaného, operativního, rozhodného, náročného a nepřetržitého velení vojskům.

(Zpracoval kolektiv učitelů VA KG)

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K ČLÁNKU GENERÁL-MAJORA VYHNÁNKY

»Zkušenosti z operačně taktické přípravy«

Generál-major Vyhnanek ve svém článku otištěném ve Vojenské mysli číslo 6/1955 dochází při hodnocení výsledků operačně taktické přípravy ve výcvikovém roce 1954/1955 k závěru, že v celku splnila svůj úkol. Mám ke způsobu provádění velitelské přípravy na vyšších velitelských stupních několik připomínek.

Vyvrcholením operačně taktické přípravy jsou štábní cvičení, velitelsko-štábní cvičení a cvičení s vojsky. Tato cvičení jsou proškolením přípravy velitelů, štábů i jednotek. Zejména jsou proškolením sladění činnosti mezi veliteli a štáby, uvnitř štábů a mezi veliteli a štáby starších a podřízených.

Podívejme se, jak dnešní forma velitelské přípravy připravuje velitele a štáby i s tohoto hlediska.

Forma nebo způsob organizování velitelské přípravy musí odpovídat současnému stavu znalostí, velitelskému umění a stupni připravenosti štábů. Nemůže být proto ani obsahem, ani formou neměnná, nýbrž rok od roku musí pružně reagovat na stupeň znalostí, na očekávané nebo plánované úkoly a na nové věci, které se v průběhu výcvi-

kového roku objeví. Jsou-li znalosti dosud slabé, úkolů je více nebo jsou úkoly nové, musí být na zainteresovaných stupních více školení a naopak. Forma i náplň školení nebo provádění velitelské přípravy pak musí plně odpovídat danému stavu a potřebám.

Velitelská příprava a odborná shromáždění přes všechny klady nyníější formy provádění nemohou být dobrou přípravou ke štábnímu nebo velitelsko-štábnímu cvičení v potřebném rozsahu. Velitelé pro různost a odlehlost jednotlivých předepsaných tematik a taktických (operačních) nebo odborných nemohou skloubit tematiku velitelské přípravy k přímému zaměření přípravy na plánované větší cvičení. Bylo by tu třeba ještě určitého mezistupně, jehož tema a způsob provedení dovoří podrobné školení zaměřené na přípravu k těžkým a náročným operačním taktickým cvičením a tím i dosažení nejvyššího stupně výcviku.

Podle mého názoru může tuto mezeru vyplnit jedině důkladné prostudování tematik ve štábním nebo velitelsko-štábním cvičení na mapě.

Dosavadní systém štábního cvičení,

prováděný jen na některých stupních, tento problém řeší nedostatečně, neboť často není methodicky správně prováděn. Velitel s částí svého štábu vystupuje tu jako zpracovatel a použije této části štábu k tomu, aby přezkoušel druhou část štábu. Školení se z tohoto systému vytratilo skoro úplně. Je to metoda, která štáb jako celek neškolí, neposiluje, nesjednocuje. Při nastávajícím cvičení na vyšším stupni se pak tyto methodologické nedostatky plně projevují.

Dalším velkým недостатком je, že starší náčelníci v průběhu výcvikového roku nemají příležitost připravit i své podřízené velitele s jejich štáby na obtížné úkoly velitelsko-štábního cvičení v terénu s pojtky. Tuto možnost nemají ani vševojskoví velitelé, ani jejich náčelníci druhů vojsk. Nejcitelněji to pociťuje dělostřelectvo. Tak na příklad před rozsáhlými operačními cvičeními, při nichž cvičí velitelé okruhů, jejich štáby i velitelé sborů se svými štáby, nemají velitelé okruhů ani jejich náčelníci druhů vojsk možnost sladit činnost svých štábů s podřízenými veliteli a štáby nebo posilovými prostředky. Výsledky potom nemohou být plně kvalitní.

V přípravě štábů tu jde zejména o hledání nových forem práce ve zpracování grafické dokumentace a hledání nejvhodnějších způsobů dodávání těchto zpracovaných plánů a nařízení podřízeným. Zpracováním grafického dokumentu není vyřešena otázka rychlého a včasného přenesení rozhodnutí velitele podřízeným velitelům a štábům. A právě tuto věc je třeba prakticky co nejvíce zkoušet a hledat vhodné způsoby a metody štábní práce. A to je třeba cvičit často, ne jen na velkých cvičeních, která svým rázem jsou zčásti spíše prověrkou, než přípravou a silným časovým tlakem nemohou účinně přispět k získání potřebného přehledu. Tu je potřeba jen vydávat a nezbyvá čas na přijímání.

Kdyby byla plánována štábní a velitelsko-štábní cvičení na mapě jako průprava na velká cvičení, jistě bychom byli o značný kus dále, zejména v potřebné souhře a součinnosti uvnitř štábu i mezi štáby.

Z vlastní praxe vím, jak těžko se vyhovuje při velitelsko-štábních cvičeních všem potřebným požadavkům, jestliže při cvičení spolupracují velitelé a štáby bez vzájemné znalosti metod a postupu práce, bez nejmenších zvyklostí na základní prvky součinnosti i bez

blížších vnitřních vztahů velitelů a příslušníků štábů. Průpravné štábní nebo velitelsko-štábní cvičení na mapě, provedené opravdu methodou postupného školení a secvičení, by značnou část nedostatků odstranilo a naznačilo konkrétní cesty dalšího růstu.

Představuji si to tak, že by na příklad včas před zahájením nového výcvikového roku byly vydány podklady k velitelsko-štábnímu cvičení na mapě, rozpracované pro armádu, sbory i divise, s příslušnou methodikou provedení (náčelníci druhů vojsk by methodiku doplnili po své linii) a tyto podklady by dostaly okruhy, sbory i divise. Pak by velitelé za pomoci minimálního počtu pomocníků byli s to provést cvičení jednostupňové i dvoustupňové methodou podrobného postupného školení. Začínaly by divise, aby na sbor i okruh přišlo již vše v podstatě připraveno a maximum úsilí v přípravném období i za vedení boje mohlo být věnováno vnitřní součinnosti štábů i součinnosti staršího s podřízenými.

Taková příprava provedená podle potřeby aspoň jednou za dvě léta by mohla značně přispět k prohloubení intenzity celkové práce, ke vzájemné znalosti method práce a velení.

Velký význam by tato metoda školení měla zejména pro dělostřelectvo, pro činnost velitelů a štábů při plánování dělostřeleckého zabezpečení boje, zejména ve zkrácené době. Tu je ještě příliš mnoho nejasností v tom, co který stupeň velitelský má provádět a do jakých podrobností jít. Nedostatek znalosti možnosti vzájemné součinnosti nevede k plnému využití možného stupně samostatné práce podřízených štábů v přípravě dělostřeleckého zabezpečení, a to je příčinou největšího zpoždění dosažení pohotovosti dělostřelectva.

Dalo by se předpokládat, že se část nedostatků, o kterých jsem se zmínil, dá odstranit řádným a organisovaným prováděním štábních nácviků.

Dosavadní praxe ukazuje, že tomu tak zcela není. Nedostatky není možno svést jen na špatné a neorganisované provádění nácviků. Nacvičovat a získávat praxi mohou jen u věcí, o nichž je jasno, jak se provádějí. Možnost hledání nových cest a způsobů je tu omezená. Jedno je jisté. Chce-li velitel dobře připravit svůj štáb na úkoly v boji, musí k tomuto účelu co nejlépe využít jak velitelské přípravy, tak i štábního nácviku a doby pro samostatné studium. Aby mohl provádět konkrétní přípravu, musí řešit se svým štábem určité bo-

jové situace, pro něž si připraví vhodný podklad s námětem a plánem provedení cvičení zaměřeným k učebním úkolům, které chce řešit. Příprava tohoto podkladu není jednoduchá a velitel si ho sám připravit nemůže. Provede to tedy se svým štábem nebo s jeho částí. Pak tento štáb znovu ve formě štábních nácviků probírá skoro totéž. Kvalitě práce i školení to přidat nemůže. Byl by proto podklad vydaný

staršími náčelníky i po této stránce na nejvyšší potřebný a cvičení vydané operační správou by i tuto mezeru odstranilo. Metodika vypracovaná současně k tomuto cvičení by značně přispěla ke sjednocení názorů, k osvojení nových způsobů a metod štábní práce, k vypracování dokumentů, k doplnění nových znalostí a p.

(Zpracoval podplukovník Frant. Soukal)

K ČLÁNKU MAJORA JOSEFA MIKULCE

»Příprava a organizace činnosti záložního týlového sledu velitelství«,
otištěného ve VM čís. 1/1956

Je nesporné, že za současného používání prostředků hromadného ničení je nutno věnovat daleko větší pozornost otázce velení, než tomu bylo v minulé době. Nezbytnou podmínkou je stůj co stůj dosáhnout nepřetržitosti velení nejen u vojsk, ale i u týlu.

Přímým zásahem atomové pumy může být zničen týlový velitelství stanoviště divise i druhý sled polního velitelství armády. Z tohoto důvodu nařizují naše týlové předpisy Týl-I-5, čl. 33 a Týl-II-1 zdvojit týlová velitelství stanoviště vybudování záložních velitelství stanovišť.

Ve svém diskusním příspěvku upřesním a zkonkretisuji některé názory majora Josefa Mikulce a rozšířím tuto otázku i na budování a organizaci záložního týlového velitelství stanoviště u divise.

Záložní druhý sled polního velitelství armády se umísťuje ve vzdálenosti 5 až 8 km od druhého sledu polního velitelství armády.

Autor článku uvádí, že při zamoření týlového sledu velitelství bojovými radioaktivními látkami bude provedena hygienická očista, deaktivace vozidel a ostatního materiálu na jednom ze dvou připravených míst speciální očišťovací (MSO) poblíž záložního druhého sledu polního velitelství armády.

Armáda za útočné operace má jeden organický armádní prapor chemické ochrany, a je-li na hlavním úderu frontu, může dostat přiděleny 1 až 2 prapory chemické ochrany. Přitom nutno počítat s tím, že armáda z těchto prostředků přidělí nejméně jeden prapor chemické ochrany střeleckému sboru na hlavním úderu armády a asi jednu odmořovací rotu armádního praporu che-

mické ochrany střeleckému sboru na podružném směru. Zůstane tedy armádě její organický armádní prapor chemické ochrany a v nejlepším případě polovina přiděleného praporu chemické ochrany. Počítáme-li, že prapor chemické ochrany může současně rozvinout čtyři MSO, má tedy armáda k dispozici v nejlepším případě 6 až 8 MSO (nepřidělí-li střeleckému sboru na podružném směru odmořovací rotu od praporu chemické ochrany). Těmito 6 až 8 MSO musí zabezpečit přeskupení a vystřídání vojsk armády a zaujetí výchozího položení, armádní rychlou skupinu, druhý sled armády, posilové prostředky, armádní zásobovací základnu, armádní nemocniční základnu a p. Nelze proto počítat s přidělením MSO jen pro druhý sled polního velitelství armády, i když je možno počítat ve výjimečných případech s jeho zásahem, bude-li napaden druhý sled polního velitelství armády, po vyžádání náčelníkem týlu armády u náčelníka chemického vojska armády. Bude nutno tuto variantu použití MSO ve prospěch druhého sledu polního velitelství armády předem domluvit ve štábu armády a řádně naplánovat.

Souhlasím s autorem o nutnosti vyhledat dvě možné varianty umístění MSO poblíž záložního druhého sledu polního velitelství armády. Tato místa je nutno předem prozkoumat, po případě i vytyčit; jejich vlastní přípravu provede obsluha MSO.

Pro případ, že armáda nebude moci rozvinout z jakýchkoli důvodů MSO k odmoření, deaktivaci a k speciální očištění příslušníků a materiálu druhého sledu polního velitelství armády, bude nutno provést alespoň částečnou hygienickou očistu a částečnou deaktivaci.

To nutno provést na desaktivační ploše zřízené ze sil a prostředků jednotek obsluhujících druhý sled polního velitelství armády nebo použitím prostředků z místních zdrojů. Desaktivační plochu je možno rozvinout v prostoru předvídaném a event. vytyčeném pro umístění MSO. Uplnou desaktivaci a hygienickou očistu provést pak postupně využitím nejbližšího MSO některé divise nebo armády.

Výměnu zamořeného výstroje provést ze zálohy na MSO nebo v nejbližším skladu výstroje některé divise.

Je naprosto správný požadavek autora článku, že na záložním druhém sledu polního velitelství armády musí být vybudováno spojení se švazky nezávisle na činnosti druhého sledu polního velitelství armády přes samostatný spojovací uzol. Požadavek ten je nutný k zabezpečení nepřetržitosti velení týlu.

Je tu však jiná otázka. Jak tento požadavek splnit s dosavadními pojítky týlu armády. Týl armády má organickou týlovou spojovací rotu s takovým počtem radiových pojítek, která právě tak stačí zabezpečit nejnútnejší radiová spojení z druhého sledu polního velitelství armády.

Radiové spojení s týly posilových prostředků armády (dělostřelecké divise, protiletadlové divise, ženijní brigády a p.), nebyly-li přiděleny střeleckým sborům, již nelze zabezpečit organickými radiovými pojítky týlu armády. K radiovému spojení s armádní nemocniční základnou nutno využít radiového spojení přes ČOAZZ a AZZ, i když toto spojení plně nevyhovuje.

Jak by tedy bylo možno radiovými pojítky týlu armády organisovat radiové spojení na záložním druhém sledu polního velitelství armády? I když nebude rozvínováno v přípravném období ČOAZZ, je nutno mít spojení na tomto směru k prvnímu sledu armádní nemocniční základny.

Je nutno konstatovat, že radiová pojítka týlové spojovací rotu nestačí za soudobých požadavků na velení ke zřízení spolehlivého týlového radiového spojení na druhém sledu polního velitelství armády i na záložním druhém sledu tohoto velitelství.

Abý byl splněn požadavek organisace samostatného spojení, i pokud jde o záložní druhý sled polního velitelství armády, je nutno týlovou spojovací rotu zesílit radiovými a linkovými pojítky ze zálohy spojovacího materiálu armády. Zesílení je nutno provést takovým množstvím prostředků, aby bylo usu-

tečněno radiové spojení ze záložního druhého sledu polního velitelství armády se střeleckými sbory, s armádní zásobovací základnou, s druhým sledem polního velitelství frontu a s hláskou službou. Spojení s velitelským stanovištěm armády je možno v nejhorším případě organisovat linkovým připojením na spojovací osu armády nebo pohyblivými pojítky.

Je správný požadavek autora článku, že se záložní druhý sled polního velitelství armády nemá svým vybudováním lišit od druhého sledu polního velitelství armády, poněvadž se ani účel záložního druhého sledu polního velitelství armády ničím neliší od druhého sledu polního velitelství armády.

Provedu hrubou kalkulaci potřeby ženijních sil a prostředků k ženijnímu vybudování druhého sledu polního velitelství armády a záložního druhého sledu polního velitelství armády.

Možno počítat, že se hodnota vybudování druhého sledu polního velitelství armády bude zhruba rovnat vybudování velitelského stanoviště divise nebo střeleckého sboru. Bude tedy nutno u druhého sledu polního velitelství armády vybudovat dva úkryty pro dva muže, dva úkryty pro čtyři muže, šest úkrytů pro šest mužů (z toho čtyři zesílené), jeden až dva úkryty pro deset mužů, jeden úkryt pro šest mužů pro spojení, pět úkrytů pro radiové stanice a jeden úkryt pro samostatný přijímací vůz. Za předpokladu, že se pomocných týlových jednotek použije na druhém sledu polního velitelství armády, vyžádá si jeho vybudování sedm pracovních směn buldozeru, tři pracovní dny ženijní roty a jeden pracovní den střelecké rot.

Stejným způsobem by měl být vybudován záložní druhý sled polního velitelství armády, i když by byl dobudován mnohem později než druhý sled polního velitelství armády.

V tomto případě by bylo třeba na vybudování obou druhých sledů asi čtrnácti pracovních směn buldozeru, šesti pracovních dní ženijní roty a dvou pracovních dní střelecké rot, což je značný počet sil, prostředků i času, které týl armády nikdy nebude mít k dispozici. Tento způsob vybudování druhého sledu polního velitelství armády a záložního druhého sledu bude zpravidla možný jen při dlouhodobé obraně. Za útočného boje a zvláště během vedení útočného boje tento způsob budování druhého sledu polního velitelství armády nelze předpokládat.

V závěru se zmíním několika slovy

o organizaci, přípravě a budování záložního týlového velitelského stanoviště u divise a střeleckého sboru.

Předpis Týl-I-5 v článku 33 hodnotí velení týlu v soudobém boji jako složité, a proto kromě jiných opatření nařizuje přípravu a vybudování záložního týlového velitelského stanoviště a včasné přemístění týlového velitelského stanoviště na záložní týlové velitelské stanoviště.

Týlové velitelské stanoviště se u střeleckého sboru podle nových směrnic pro velení nezřizuje. Týlové velitelské stanoviště divise se zřizuje v prostoru, odkud má nejlepší podmínky pro velení a spojení (asi na čáře plukovních skladů, t. j. asi 10 km za velitelským stanovištěm divise, někdy i v prostoru divisních skladů). Záložní týlové velitelské stanoviště divise se umísťuje na bezpečnostní vzdálenost, t. j. 3 až 5 km od týlového velitelského stanoviště.

Vyřešit otázku vybudování, přípravy a obsazení záložního týlového velitelského stanoviště střelecké divise a organizaci jeho spojení nezávisle na týlovém velitelském stanovišti bude velmi obtížné.

K úplnému ženijnímu vybudování týlového velitelského stanoviště u střelecké divise v rozsahu: úkryt pro šest mužů (zesílený), čtyři úkryty pro deset mužů, pro spojení úkryt pro šest mužů a úkryt pro radiovou stanici; je třeba tři

směn buldozeru a čtyř pracovních dní rot, které dodá týl.

Z potřeby osob a ženijních prostředků je vidět, že záložní týlové velitelské stanoviště střelecké divise nebude možno za útočného boje, ani ve výchozím položení takto úplně vybudovat. Nutno počítat s tím, že ženijní úpravy na záložním týlovém velitelském stanovišti v útočném boji budou provedeny v nejnějnější míře. Zásadou pravděpodobně bude, aby vždy, i při sebekratším pobytu ve výchozím položení i během boje, bylo záložní týlové velitelské stanoviště určeno, rekognoskováno, vytyčeno, po případě provedeny nejjednodušší úpravy terénu, připraven přesun z týlového velitelského stanoviště; jinak však nebude předem kádrově obsazováno.

Stejným problémem jako u armády je i ve vojskovém týlu organizace spojení ze záložního týlového velitelského stanoviště divise. Týlová spojovací četa, která je organicky začleněna u spojovacího praporu divise, stačí svými prostředky zabezpečit spojení, pokud jde o týlové velitelské stanoviště, ne však již pokud jde o záložní týlové velitelské stanoviště. K zabezpečení minimálního radiového, linkového spojení ze záložního týlového velitelského stanoviště musí vypomoci náčelník spojení ze své zálohy nebo využitím místních zdrojů, ukouřeného materiálu a p.

(Zpracoval major Vojtěch Machulka)

DODATEK K ČLÁNKU »SVÍTICÍ NÁTĚRY«

Podplukovník Josef Bláha

Ve Vojenské mysli čís. 6/1955 jsem ve svém článku rozebral možnosti a způsoby použití svíticích nátěrů. Přitom jsem se obrátil na naše techniky se žádostí, aby vyřešili trvale svítící nátěr použitím radioaktivních prvků. Tento požadavek byl díky úsilí našich techniků vyřešen ve velmi krátké době. Máme tedy již k dispozici svítící nátěry s polčasem rozpadu 4 léta. Jejich viditelnost při průměru terčíku 75 mm dosahuje 35 m a při zvětšení plochy opatřené nátěrem se zvětšuje i dálka viditelnosti.

První souprava terčíků bude vyzkoušena na nejbližších taktických cvičeních. Podle předběžných zkoušek bude svíticích nátěrů jistě hojně využito při

noční bojové činnosti našich vojsk. Předešlým jich bude možno s výhodou použít k vytyčení cest v terénu a průchodů v minových polích. K vytyčování pomocných cest bude třeba pořídit terče větší velikosti a zabezpečit jejich maskování a využití i ve dne.

Svítící nátěry mají prozatím jednu nevýhodu — jsou poměrně drahé, neboť suroviny na jejich výrobu je nutno dovážet. Není však vzdálená doba, kdy si budeme potřebné suroviny vyrábět sami. V každém případě nutno uvítat rychlost, s níž naši technici tento problém vyřešili. Bylo by žádoucí, aby se i v budoucnu podařilo tak rychle vyřešit četné další problémy, kterých je a bude stále dostatek.

Zprávy o vojenskovědecké práci vojenských akademií

Z vojenskovědecké práce Vojenské akademie Klementa Gottwalda, vyznamenané řádem republiky

Podle plánu vojenskovědecké práce VA KG byla ve dnech 20. a 21. ledna 1956 provedena vědecká konference, jejímž cílem bylo pomoci rozvoji vojenskovědecké práce, upozornit na hlavní úkoly, které nutno řešit, a na metody a způsoby provádění vojenskovědecké práce nejen ve vojenských školách a akademiích, ale i u vojsk. První den konference byl přednesen hlavní referát náčelníka generálního štábu generál-plukovníka Václava Kratochvíla na thema »Hlavní úkoly vojenskovědecké práce v československé lidové armádě«. Základní these referátu byly uveřejněny v Obráně lidu a nebudu je tedy dále rozbírat, protože se s nimi seznámili všichni příslušníci velitelského sboru naší lidové armády. Druhým na pořadu téhož dne byl referát docenta logiky Karlovy university dr. Zichy, který se zabýval v první části základními logickými požadavky při výzkumu a v druhé části základními logickými požadavky při stavbě vědecké práce. Referát přinesl mnoho nových poznatků všem účastníkům konference. Bylo jen na škodu, že se přednášející snažil aplikovat některé these na oblast vojenského umění, ovšem ne vždy šťastně. Zvolené příklady neodpovídaly potřebám vojenskovědecké práce v současné době. Nicméně referát přesvědčil všechny účastníky, jak důležité je studium logiky pro rozvinutí vědecké práce v kterémkoli oboru. Nebude a nemůže úspěšně pracovat v oblasti vojenství, kdo neovládá základní logické požadavky výzkumu a stavby vědecké práce. Tento nedostatek je v našich vědeckých pracích nejmarkantnější. Tu je příčina nekonkrétních závěrů, slabého zdůvodňování vyslovených myšlenek, nesprávného vyvozování důsledků pro praxi. Když v současné době vyvíjíme vysoké úsilí o zkvalitnění vědecké práce v naší lidové armádě, myslím, že to je jediná správná cesta, kterou se nutno ubírat. Nebude to cesta lehká ani rychlá, povede však rozhodně k úspěchům.

Po obou referátech byla odpoledne

diskuse, již se účastnilo kolem 15 účastníků. V diskusi byly rozšířeny některé myšlenky hlavních referátů, poukázáno na nedostatky, kterých jsme se ve vědecké práci hlavně na VA KG dopustili. I přes všechny klady, které diskuse beze sporu měla, nebyla stále ještě bojovná a kritická. V budoucnu bude třeba zvýšit vědeckost diskuse. V té se nesmí opakovat nebo doplňovat, co bylo řečeno v referátu, nýbrž musí se hlouběji pronikat do podstaty problému, poukazovat na rozpory, které buď nebyly řešeny nebo jen povrchně, a hlavně kriticky hodnotit jak referát, tak diskusní příspěvky.

Druhý den konference byl na programu referát generál-poručíka Františka Houry na thema »Závislost forem a způsobů boje na stavu a vývoji bojové techniky«. Velmi hodnotný a obsažný referát dal dostatek podkladů k ujasnění okolností, z nichž je nutno při každé vojenskovědecké práci vycházet. Osvětлил neustálý vývoj bojové techniky a jak se odráží v oblasti vojenského umění zvláště za soudobých podmínek. Vojenskovědecká práce musí předcházet vývoj bojové techniky, mít na něj vliv, a ne být na chvostě.

Přednesený referát byl dobrým východištěm diskuse, která se po jeho přednesení rozvinula. Bylo předneseno mnoho podnětných příspěvků, které bude nutno hlouběji rozvinout a rozpracovat. V diskusi vystoupil i první náměstek ministra národní obrany generál-plukovník Bohumír Lomský. Zdůraznil nutnost tvůrčího přístupu k řešení všech otázek soudobého boje, směřost a iniciativu vědeckých pracovníků.

Některé referáty přednesené na vojenskovědecké konferenci vyjdou tiskem. Referát docenta dr. Zichy bude upraven a vyjde v 14. čísle sborníku Práce VA KG, ostatní doplněné dalšími pracemi vyjdou samostatně knižně za spolupráce s HPS.

Koncem ledna byl rozeslán příjemcům nový sborník »Práce VA KG« číslo 13, v němž jsou rozebrány hlavní otázky střetného boje. Význam střetného boje

a nutnost jeho studia byl už několikrát zdůrazněn. VA KG ve snaze pomoci vojskům zpracovala řadu problémů, které bude nutno prověřit v bojové přípravě vojsk. Sborník obsahuje jak vševojenské zásady střetného boje, tak i úkoly jednotlivých druhů vojsk a bojového zabezpečení. Protože o střetném boji za soudobých podmínek je nedostatek odborné literatury, splní náš sborník svůj cíl, bude-li vševojenskými veliteli prostudován a budou-li zásady v něm uvedené prakticky prověřeny.

Další číslo sborníku bude věnováno rozboru otázek organizace velení, jak vyplývají z právě vydaných směrnic ministra národní obrany.

Pro informaci jak příslušníků VA KG, tak i jiných důstojníků o vojenskoodborném tisku našem i zahraničním, vydává vojenskovědecké oddělení VA KG informační bulletin a je ochotno zasílat ho všem, kteří o to požádají.

(Zpracoval podplukovník Michal Spišiak)

Katedra jazyků Vojenské akademie Klementa Gottwalda, vyznamenané Řádem republiky, vydala tiskem v r. 1955 jazykové čítanky pro vojenské školy:

1. »Francouzská čítanka pro vojenské školy« (autor Dr. Josef Neumann, učitel jazyka francouzského VAKG) čerpá látku z hospodářského, politického, kulturního, vojenského i sportovního života Francie, zvláště současné doby, zachycuje velký boj francouzského lidu proti vykořisťovatelům, imperialistickým utlačovatelům za mír a národní nezávislost pod vedením FKS. Budí lásku k francouzskému lidu a přispívá k uvědomělému úsilí za zvyšování obranyschopnosti

naší země a bojové připravenosti vyšších velitelů naší lidové armády, jimž je určena k rozšiřování kulturního obzoru a ke zdokonalování jazykových znalostí a dovedností.

Velkým kladem čítanky jsou články o atomové a vodíkové zbraně, které seznamují čtenáře se základní odbornou terminologií.

Autor vybavil čítanku slovníkem, názornými pomůckami (mapy, tabulky, poznámky) a doplnil ji stručnými profiley významných autorů současné doby (Thorez, Aragon, Stil, Daix atd.).

2. »Německá čítanka pro vojenské školy« (autor kolektiv učitelů němčiny pod vedením Jarmily Klierové) je obrazem boje pokrokové německé literatury proti vykořisťování, militarismu, rasismu a fašismu, za mír a mírovou výstavbu. Příklady nesmírné pomoci poskytované německým antifašistům sovětskými lidmi v době Veliké vlastenecké války, příklady velikých vůdců dělnické třídy — Lenina, Stalina, Thälmannů, Piecka — inspirovaly ke statečnosti, k projevům velikých citů oddanosti věci dělnické třídy a komunistické strany, poskytují mnoho příležitostí k výchově v duchu přísahy a řádů. Jazyková stránka čítanky, estetická a emocionální hodnota článků upoutají zájem čtenářů a získají je pro další samostatnou četbu německé literatury a tisku.

Čítanky přispějí ke zkvalitnění jazykové přípravy nejen posluchačů VA KG, adjunktů, ale i všech těch, kteří se chtějí zdokonalit v jednom ze světových jazyků v míře, jak to odpovídá požadavkům současné doby.

Major František Brom

Na pomoc vojenskovědecké práci

VÝZNAM PŘEKVAPENÍ V DĚJINÁCH VÁLEK

Jednou z prací, která se zabývá otázkami překvapení s využitím historického materiálu, je práce generál-plukovníka V. S. Popova »Vnezapnosit i neozidannost v istorii vojn« (Vojenizdat, Moskva, 1955, str. 202).

Autor uvádí že jde o pokus »podat theoretický rozbor aktuální a v nynější době složité otázky dějin vojenského umění — otázky nenadálости a neočekávanosti v dějinách válek«.

Autor se ve své práci pokusil zpracovat otázku momentu překvapení ve vztahu k trvalé působícím činitelům a ukázat, že právě vývoj těchto činitelů je těsně spjat se změnou výrobních sil a výrobních vztahů. V souvislosti s tím poukazuje na to, že formy, způsoby a metody překvapení a jeho využití byly v různých historických epochách různé.

V jednotlivých kapitolách se zabývá těmito otázkami:

1. Nenadálост a neočekávanost jako prvek vojenského umění. Tato hlava je vlastně theoretickou částí knihy.

2. Nenadálост a neočekávanost ve válkách otrokářského řádu.

3. Nenadálост a neočekávanost ve válkách feudálního období.

4. Překvapení ve válkách k upevnění a vítězství kapitalistických vztahů (manufakturní období válek).

5. Překvapení ve válkách strojového období.

6. Překvapení v bojové činnosti Sovětské armády za Veliké vlastenecké války.

7. Využití překvapení při partyzánských akcích.

Práci generál-plukovníka V. S. Popova podrobil dosti podrobnému rozboru, hlavně s hlediska jejich nedostatků, maršál tankových vojsk SSSR P. Rotmistrov (Vnezapnosit i neozidannost v istorii vojn — Vojennyj vestnik čis. 11/1950, str. 90 až 96).

Maršál P. Rotmistrov uvádí jako jeden ze základních nedostatků, že se autor ze tří čtvrtin zabývá historickými skutečnostmi z dávné minulosti a že poznatky nejsou nijak zevšeobecnovány. Tím nabývá tato práce rázu sborníku historických fakt. Velmi málo pozor-

nosti je věnováno současné době. Velmi málo příkladů je nejen z první světové imperialistické války, ale, hlavně, z druhé světové války, zejména pak z Veliké vlastenecké války. Kromě toho autor nijak neobjasnil úlohu překvapení v soudobé válce, což právě v současné době nejvíce čtenáře zajímá.

Dalším nedostatkem knihy je, že jsou uváděny příklady, které mohou přivést čtenáře k závěru, že výhodné je dosáhnout překvapení jen vlákáním nepřitele do hloubky vlastního území. Jsou to na příklad příklady z válek Skytů s Peršany, bojů Řeků pod vedením Xenofontovým. Dokonce na str. 70 uvádí autor, že to, že vojevůdce Crassus nedoceníl význam ústupu, bylo příčinou jeho porážky. Rovněž na str. 87 v Severní válce poznamenává, že Karel XII. hledal rozhodnutí jednou rozhodující bitvou, ale Petr I. mu čelil taktikou a strategií, vyznačující se ústupem. (K tomu třeba poznamenat, že Petr I. neuskutečnil u Poltavy žádný ústup.) Rovněž četné příklady překvapení ve spojitosti s ústupem jsou uvedeny u vojevůdcovského umění Kutuzovova (str. 121 až 131).

Je pravda, že překvapení nutno využívat ve všech případech. Avšak dosáhnout nenadálé porážky tím, že nepřitele vlákáme do hloubky vlastní země, lze si těžko myslet. Konečně taktika vlákávání nepřitele je cizí duchu sovětské vojenské vědy.

V úvodu polemizuje autor s řadou vojenských spisovatelů a historiků a vytýká jim jejich chybu v tom, že ztožňují pojmy »nenadálост« a »neočekávanost«. Proto také autor v první hlavě podává vysvětlení těchto dvou pojmů. Ovšem zdá se, že se tu pro vojenského čtenáře nejeví nijaká praktická nutnost rozlišovat tyto dva pojmy, a konečně i sám autor není zcela důsledný v jejich používání. Mnohdy mu působí dokonce obtíže, které z uvedených slov je výhodnější v tom nebo onom případě.

Na str. 17 uvádí autor, že »Způsoby vedení bojových akcí německými fašistickými vojsky neznamenal nic nové-

ho, originálního, spočívaly na průlomech fronty velkými masami tankových a pěších vojsk, a tedy nebyly pro sovětská vojska **nenadálými**. V tomto případě by bylo však vhodnější slovo **neočekávanými**, neboť Sovětské armádě byla známa taktika nepřítele a mohla také počítat s tímto použitím tankových a pěších vojsk. Ovšem nebylo tím nijak vyloučeno nenadálé přepadení těmito vojsky. Jestliže nacistické hlavní velitelství použilo v roce 1941 své armády k tomu, aby s překvapením věrlohmé přepadlo Sovětský svaz, bylo třeba hlouběji studovat tuto otázku a věnovat jí také více pozornosti v uvedené práci.

Na str. 149 hovoří autor o neočekávaném průlomu nepřátelské obrany Sovětskou armádou v perekopsko-čongarské operaci. Ovšem v té době probíhaly již na krymském směru boje, a proto bylo výhodnější mluvit o překvapivém, nikoli o neočekávaném průlomu.

Konečně v celé práci je používáno jednou toho, podruhé pak onoho slova, a proto také umělé dělení na **nenadálou** a **neočekávanost** nepřináší nic jiného než zbytečné matení čtenáře.

Nemálo úsilí vynaložil autor důkazu zákonitosti jevu překvapení ve válce a podmíněnou tím možnost předvídat je, vytvářet a řídit je. S překvapením ve válce je nutno počítat a je třeba také dovést mu čelit. Ovšem to je výsledkem určité tvořivosti lidí, bojujících stran, ale nijaké třetí síly.

Na str. 8 poznamenává autor **»Nenadálou a neočekávanost, jsouce těsně vzájemně spojeny, nejsou totožné. Jedna a táž činnost kterékolí bojující strany nemůže být pro ni současně nenadálou a neočekávanou«**. Tato úvaha autorova nás nijak nevede k ujasnění si podstaty věci; spíše přináší zmatek.

Na str. 35 se poznamenává: **»Moment nenadálosti je nevyhnutelným důsledkem převahy trvale působících činitelů a vlastní jemu (moment) skutečnosti zákona vývoje jako vedlejšího momentu. Taková kategorie nenadálosti je vlastní bojové činnosti Sovětské armády.«** Jestliže se z první části věty dá leccos pochopit — závislost momentu překvapení na trvale působících činitelích —, je druhou její částí přiveden čtenář do rozpaků, neboť co znamená **»skutečnost zákona vývoje jako vedlejšího momentu«**? Další věta nepřináší v tom nijaké objasnění.

Centrálním místem v theoretických úvahách autorových je otázka závislosti momentu překvapení na trvale pů-

sobících činitelích. Autor v podstatě uvádí, že bojující strana, nemá-li převahu v trvale působících činitelích, nemůže dosáhnout překvapení. A na str. 28 pak poznamenává: **»Různé formy a způsoby skrytých praktických opatření bývají účinné při organisaci nenadálých a neočekávaných akcí jedině za podmínky převahy trvale působících činitelů.«** A hned předtím poznamenává, že **»nenadálé a neočekávané napadení podmíněné utajenými praktickými opatřeními, ale nespočívajícími na reálném vzájemném poměru sil a prostředků mohou dát jen dočasný úspěch«**. To je sice správné, ale tvrzení o neúčinnosti nenadálých a neočekávaných úderů, není-li převahy v trvale působících činitelích, nejenže není potvrzeno zkušenostmi, ale je dokonce nesprávné. Je nesporné, že i když není převahy v řadě trvale působících činitelů, může slabší strana s jistou účinností využít momentu překvapení a tak do jisté míry vyvážit svou poměrnou slabost, vyrovnat tak pro ni nevýhodný poměr sil. Vím dobře, že německá fašistická armáda neměla převahu ve všech trvale působících činitelích. To jí však nijak nebránilo, aby dosáhla nemalé účinnosti v provedení různých způsobů utajení opatření při organisování různých bojových akcí s využitím překvapení. Ovšem to nijak nerozhodlo o výsledku války.

Autorovo tvrzení, že nenadálou a neočekávanost mají charakter zákonitosti jedině v činnosti Sovětské armády a že této zákonitosti jsou zbaveny bojové akce buržoasních armád, je zcela nesprávné. Tak na str. 28 autor v této věci doslova uvádí: **»Nenadálou a neočekávanost akcí Sovětské armády mají charakter zákonitosti, tím se s výhodou odlišují od nenadálých akcí armád buržoasních států, podmíněných dočasnou příznivě se vytvořivší situací.«** A na str. 15 se pak snaží dokázat, že překvapení uskutečňované Sovětskou armádou je odvozeno od trvale působících činitelů, kdežto překvapení používané imperialistickými státy je dobrodružné — tedy není odvozeno. Ukazuje tak na zásadní rozdílnost mezi těmito dvěma druhy překvapení a zdůrazňuje převahu prvního druhu překvapení nad druhým.

Takové závěry jsou naprosto nevědecké, neboť mimo jiné ukazují na nesprávný výklad trvale působících činitelů.

Ne zcela přesvědčivým způsobem je rozebráno překvapení použité německou fašistickou armádou v druhé světové válce proti Sovětské armádě. Tu nelze

se omezovat jen na všeobecné úvahy, jako že strategie německé fašistické armády byla vadná, že se její operační umění a taktika vyznačovaly šablonoovitostí, že se její velitelské kádry snažily každou situaci přizpůsobit příslušným článkům řádů a byly bezradné, jestliže se měly samostatně rozhodovat (str. 17), nebo že zásady strategie německého generálního štábu vyplývaly z idealistických, chytristických nápadů jeho ideologů (str. 27). Je dobře známo, kolik usilí bylo třeba vynaložit na to, aby bylo možno se vypořádat s tak zvanými »idealistickými chytristikami« strategie německého generálního štábu. Bylo třeba dlouhého, tuhého a napjatého zápasu s nepřítelem, aby sovětské ozbrojené síly dosáhly jeho úplné porážky.

Sovětská vojenská věda, která se řídí marxisticko-leninskou methodou, hluboce chápe objektivní zákony války, bere správně v úvahu hospodářské, morální a vojenské možnosti jak vlastního státu, tak i u nepřítele. Určuje správně úlohu trvale působících činitelů, ale zároveň bere v úvahu i velký význam překvapení v soudobé válce, stejně jako i ostatně dočasně působící činitele. Sovětská vojenská věda nijak neignoruje možnosti buržoasních armád, jejich vojenského umění.

Na str. 9 hodnotí autor nenadálé napadení Sovětského svazu německou fašistickou armádou v roce 1941 takto: »Nenadálost věroломného napadení Sovětského svazu německou fašistickou armádou se změnila pro ni v neočekávanou katastrofu a neočekávanost ústupu Sovětské armády byla překonána a ta přešla do vítězného útoku, nenadálého pro nepřítele.«

Z toho vidíme:

— nenadálost přepadení se mění pro útočícího v katastrofu a

— neočekávanost ustupujícího se mění ve vítězný útok.

Takových převratů však v životě nebývá. Nenadálý úder je nenadálým úderem a ústup je ústup a v nic jiného se nemohou měnit. Zdá se, že autor chce tím říci, že takové změny bývají a jsou dokonce zákonité. To by pak znamenalo — přenechat nepříteři ve válce možnost zasádit nenadálé údery a tím ho usměrnit na skutečnou cestu ke katastrofě, nehledě k tomu, že tyto údery nejsou nijakým nebezpečím, protože se neopírají o převahu trvale působících činitelů (překvapení, které se neopírá o převahu trvale působících činitelů, je podle autora neúčinné).

Často se dostává autor do rozporů sám se sebou. Na str. 8 píše o možnosti předvídat nenadálé jevy, řídit je, vytvářet je. Na str. 9 pak poznamenává: »...předvídaní průběhu historických událostí, založené na znalostech marxisticko-leninské vědy, nevylučuje při známých podmínkách (autor však neuvádí jakých) možnost vzniku těch nebo oněch momentů nenadálosti a neočekávanosti.«

Jaký užitek mohou dát takové theoretické výklady pro vojenskou praxi? Vždyť je třeba vzít si poučení ze zkušeností z minulosti a odvrátit tak v budoucnosti jakoukoli možnost překvapení pravděpodobným nepřítelem. A právě to vyžaduje připravenost a bdělost příslušníků ozbrojených sil. Avšak tím, že není možno předvídat moment překvapení, ukazovali bychom špatnou cestu k výchově bdělosti a bojové pohotovosti vojáků.

Nelze sice ve všech případech předvídat všechny podrobnosti. Pokud však jde o překvapení agresorem, je nutno nepřipustit za žádných okolností moment překvapení, neboť jeho následky mohou být v současné době těžko napravitelné. Je proto nutná neustálá bdělost mírumilovných národů a jejich ozbrojených sil, aby se tak předešlo věroломné nenadálé napadení možnými agresory.

Na str. 14 i jinde píše o tom, že překvapení je dočasný, vedlejší činitel, zejména pokud jde o jeho použití nepřítelem v uplynulé válce. Pokud jde o Sovětskou armádu, mění autor překvapení v trvale působícího činitele. Na str. 15 se praví, že »Sovětská armáda používala překvapení do konce Veliké vlastenecké války«.

Vidíme, že se autor snaží srovnávat otázky, které srovnávat nelze. Na faktech pojednává autor o překvapení v operačně taktickém měřítku a ve starověku dokonce na jedné bitvě. Překvapení v taktickém i operačním měřítku využívala Sovětská armáda velmi hojně a úspěšně v celé Veliké vlastenecké válce. Jiná je otázka překvapení ve formě přepadení sousedního státu, jaké na příklad uskutečnil německý fašismus vůči Sovětskému svazu. Podobné akce však Sovětská armáda nikdy nepodnikla.

Sovětská armáda ve Veliké vlastenecké válce nejdennkrát dosáhla úspěšného uskutečnění jak operačního, tak i taktického překvapení. Utajeným soustředěním sil a prostředků na směr hlavního úderu, novými formami operací a bojů, dovedným využitím chyb nepřítele a hromadným použitím zbraní do-

sud neznámých nepříteli bylo dosaženo nenadálých úderů takové síly, které v mnoha případech vedly nejen k operačním, ale dokonce i strategickým výsledkům. Je třeba si jen uvědomit, že operačního překvapení dosahujeme zpravidla silou úderu, tempem útoku, stupněm morálního a materiálního rozdrčení nepřítelů. Překvapení v boji pak dosahujeme manévrem, organizovanou součinností vojsk, nepřetržitým velením, vynalézavostí velitelů, rozhodnou činností útvarů a svazků. A právě při taktickém překvapení významnou úlohu měly takové skutečnosti, jako oklamání nepřítelů, dobrá znalost a dovedné využití terénu, vysoký bojový výcvik vojsk.

V knize V. S. Popova se setkáváme právě s velmi malým počtem příkladů z bojových zkušeností Sovětské armády z Veliké vlastenecké války s využitím prvku překvapení, nehledě k tomu, že u uvedených příkladů nejsou vyvozeny závěry. Kromě toho bylo třeba — na podkladě historických fakt uvedených v knize — ukázat na nepřetržitý růst významu překvapení vzhledem k vývoji a zdokonalování bojové techniky.

V knize se také setkáváme na několika místech s nahodilými, nic neříkajícími frázemi, které mnohdy nemají nic společného se základním tematem. Tak na příklad na str. 133 se píše, že charakteristickým rysem strojového období války je přechod od lineární taktiky k taktice manévru. Co to však znamená, není tu vysvětleno.

Na str. 109 se píše o převaze taktiky A. V. Suvorova nad taktikou Napoleonom, i když víme, že Suvorov s Napoleonem nebojoval. Na str. 79 při rozboru příčin vítězství ruských vojsk v kulikovské bitvě se uvádí, že »třetí příčina nenadálých akcí Rusů spočívala v organizacích schopnostech Dmitrije Donského«. Taková věta je pro čtenáře nepochopitelná a nijak nerozšiřuje znalosti čtenáře v této otázce.

Na některých místech, jako na str. 108, 162 a 163, uvádí autor historická fakta, která nemají nijakou spojitost s prvkem překvapení. Tyto příklady bylo možno spíše uvést jako mistrný manévry ruských vojsk pod velením P. A. Rumjanceva a sovětských vojsk ve Veliké vlastenecké válce.

Nutno konstatovat, že cíle, který si autor vytkl, nebylo dosaženo. Zvláště první hlava, theoretická část knihy, má vážné nedostatky. Pokud jde o další obsah — historická fakta —, jde snad o poučný materiál, který však není náležitě vyhodnocen.

Vcelku možno říci, že kniha přes své nedostatky je prvním větším pokusem zabývat se otázkou překvapení a může sloužit jako možný studijní materiál.

(Zpracoval plukovník Jindřich Šulc)

Jako materiálu použito článku:

Maršal bronzanových vojsk P. Rotmistrov »Vnezapnosť v istorii vojn« (Vojennyj vestnik čís. 11/1955, str. 90—96).

IMITOVANÁ ATOMOVÁ VÁLKA

(The Military Engineer: Substitute Atomic Warfare)

Vládnoucí kruhy v USA v současné době znovu dokazují, že nemíní ani snižovat svůj zbrojní program, ani omezit nebo zastavit pokusy s nukleárními zbraněmi.

Svědčí o tom prohlášení ministra obrany USA Wilsona v branném výboru senátu v lednu t. r. V něm je zdůrazněno, že bojová síla ozbrojených sil USA ve finančním roce 1956/57 nadále poroste a že se počet vojenských jednotek vybavených novými zbraněmi zvýší. Dále o tom svědčí společné prohlášení americké komise pro atomovou energii a ministerstva obrany USA, učiněné 12. 1. 1956, v němž se uvádí, že Spojené státy konají přípravy k řadě nukleárních po-

kusů, které budou zahájeny na pokusné střelnici na atol Eniwetok.

Otázka vedení války za použití nukleárních zbraní je na Západě studována se všech stran. Typickým důkazem toho je článek uveřejněný v časopise The Military Engineer »Imitovaná atomová válka«.

Myšlenka imitované atomové války pramení podle autora z těchto skutečností a úvah:

1. Lidé mají velký strach z účinků výbuchu atomové pumy a mohou snadno propadnout panice i při výbuchu »nepravé« atomové pumy, budou-li zrakové vjemy výbuchu téměř stejné jako u skutečné atomové pumy.

2. V Americe byly zkonstruovány přístroje a zařízení zdařile napodobující zrakové vjemy výbuchu atomové pumy.

3. Atomové pumy jsou drahé. K vytvoření potřebného psychologického účinku na lidi někdy postačí shodit na ně jen imitovanou atomovou pumu a tím ušetřit skutečné atomové pumy.

4. Těchto tří faktorů je třeba využít ve velkém — strategickém měřítku v příští válce.

V první části článku rozbírá autor technickou stránku napodobení atomového výbuchu ve vzduchu i pod vodou a všimá si hlavně těch zjevů, které člověk přímo pozoruje a které jsou pro atomový výbuch všeobecně známy: vzniku svítící ohnivé koule, atomového oblaku a radioaktivního záření.

V článku se uvádí, že většina těchto přístrojů a zařízení, vyjímajíc radioaktivní příměsi, je založena na principu chemických zbraní.

Napodobení atomového výbuchu pod vodou je získáváno buď pomocí speciálních raketových přístrojů nebo bombardováním vody velkým počtem vhodně upravených zápalných pum nebo dýmových raketami.

Nebude bez zajímavosti uvést některé údaje z této technické části článku.

Vznik svítící ohnivé koule

Napodobení svítící ohnivé koule vzniklé výbuchem atomového dělostřeleckého granátu nebo atomové pumy menší ráže, než je nominální — 20 KT, je, podle autora, snadno proveditelné. V článku se uvádí, že jedna tuna směsi dusičnanu amonného a práškového magnesia, smíšeného v poměru 0,8 : 1 dílu, jasně osvětluje plochu od 8 až 15 milionů čtverečných stop, t. j. plochu o poloměru 1 až 1,4 km. Dále se uvádí velmi mnoho návrhů, jak získat světelnou záři se svítivostí mnoha bilionů svíček.

Atomový oblak

Podle názoru autora není vytvoření napodobeniny atomového oblaku problémem. Při výbuchu imitované atomové pumy je dým vytvářen speciální směsí z tetrachloridu titanu, bílého fosforu a kyseliny dýmové. K této směsi se přidávají příslušná stálá barviva, aby bylo dosaženo stejného zabarvení oblaku, jako je tomu při výbuchu skutečné atomové pumy.

Velké dýmové clony mohou být získány pomocí dýmovníček za použití hexachlorethan-zinkové směsi nebo pomocí olejových dýmových generátorů. Uspořádáním

sítí dýmovníček nebo dýmových generátorů do příslušného půdorysného tvaru může být získán oblak, který co do velikosti i tvaru odpovídá atomovému oblaku vzniklému při vzdušném výbuchu atomové pumy.

Autor podotýká, že hustý dým dává dobrý předpoklad k napodobení spršky atomového výbuchu. Přidá-li se do imitované atomové pumy radioaktivní materiál, je »kvalita« imitované atomové spršky dokonalejší.

Radioaktivní záření

Imitovaná atomová puma nemůže produkovat mohutný proud pronikavé radiace. Jejím výbuchem je však možno provést napodobení skutečných podružných zjevů této radiace. Tím se pak imitovaná atomová puma stává skutečným prostředkem pro použití bojových radioaktivních látek.

Dále se uvádí, že je možno použít všech druhů zářičů (alfa, beta i gama). Chce-li útočník, aby obránce zjistil po útoku přítomnost radioaktivních látek, použije s výhodou zářiče gama. Poukazuje se na to, že vedlejší štěpné radioaktivní produkty získané při výrobě plutonia jsou velmi vhodné pro vedení imitované atomové války. Počáteční radioaktivita asi 2 liber (818 g) štěpných produktů je přibližně 1 milion megacurie. Zvláště radioisotopů alkalických zemí může být pro jejich vysokou toxicitu dobře použito. Tak na př. vniknutí 0,42 mg stroncia-89 do lidského organismu způsobuje jeho vážné ohrožení nebo smrt.

Tato část článku je uzavřena názorem, že imitovanou atomovou válku společně s radiologickou válkou je možno vhodně doplnit použitím radioaktivního yperitu, fosgenu chlorinu a chlorpikrinu.

V závěru technické části svého článku konstatuje autor, že není možno napodobit tlakovou vlnu a zvukový efekt skutečného atomového výbuchu. Dovojuje však, že pomocí »vřískavých« raket nabitých pikrátem nebo jinou látkou mohou být lidé tak poděšeni, že imitované zrakové vjemy atomového výbuchu budou považovat za pravé.

Imitovaná atomová puma může být dopravena nad objekt jak letadlem, tak dálkově řízenou strelou.

Pozoruhodnější je autorův názor na strategické využití imitovaných atomových pum.

Jako první podmínku využití těchto pum zdůrazňuje autor vhodnou, včas

provedenou psychologickou přípravu obyvatelstva, na něž má být podniknut atomový útok.

Za takovou přípravu je považována účelně a závčas vedená propaganda mezi obyvatelstvem státu určeného k napadení, která má toto obyvatelstvo desorientovat v tom smyslu, že se poukazuje na nepravdivé informace o novém druhu dříve vychvalované »superzbraně« útočnicka. Cílem této propagandy je ukolébát bdělost lidí, aby pak nakonec nečekaným použitím imitovaných atomových zbraní bylo dosaženo co největšího psychologického účinku, t. j. strachu, paniky a demoralisace bez vzniku rozsáhlých škod na životech. Autor dovozuje, že takovýto zásah spolu s dlouhodobě a cílevědomě vedenou psychologickou válkou může někdy znamenat zhroutení vůle k odporu u celého národa.

Abý byl účinek těchto imitovaných atomových pum větší, zvětšuje se, podle zhodnocení morálního a politického profilu napadeného obyvatelstva, přísada radioaktivních látek v imitovaných atomových pumách. Připouští se i takový případ, že ke zlomení morálky obyvatel napadeného státu bude třeba použít kombinovaného atomového útoku, t. j. skutečných atomových pum společně s jejich imitacemi.

Autor dovozuje, že se válečná moc dnešního státu a jeho schopnosti vést válku měří podle počtu atomových pum, kterých může okamžitě použít.

Vzhledem k tomu, že výroba atomových pum je velmi nákladná, je nutno jejich použití omezovat. Jsou-li však

zkonstruovány vhodné imitace atomových pum a propracovány metody, jak vést imitovanou atomovou válku, je možné skutečné atomové pumy ušetřit pro rozhodující okamžik války.

»Tím může být,« říká autor, »dosaženo během války mylného úsudku o rozsahu zásob amerických atomových pum, které nakonec svým množstvím zabezpečí americkou převahu.«

Autor dále uvádí, že účinky atomové pumy nelze měřit jenom jednotkami tlaku, tepla a pronikavé radiace. Ve skutečnosti bude nutno využít ještě čtvrté síly, které v míru není využito. Tou silou je psychologický účinek vznikající z ohromující síly atomového výbuchu a lidské bezmocnosti.

Autor dovozuje v závěru svého článku, že i imitovaná atomová válka může způsobit mocný pokles morálky u lidí napadeného místa. Uvádí se, že v některých případech imitovaný atomový útok stačí k tomu, aby byla přerušena průmyslová výroba, způsobena panika mezi osazenstvem závodů a dosaženo celkové demoralisace a neschopnosti napadeného státu k odporu.

Uvedený článek byl uveřejněn r. 1952. Přes své stáří je i dnes aktuální, neboť zdůrazňuje význam morálně politického stavu bojujícího státu v příští atomové válce. Článek mimo jiné ukazuje, jak nezbytná je železná kázeň ve vojskách i na závoděch a na jak vysoké úrovni je třeba udržovat morálně politický stav všech občanů našeho státu.

(Zpracoval plukovník Jaroslav Forst)

ATOMOVÁ ZBRANĚ A LETECTVO

Studijní práce kolektivu katedry letectva Vojenské Akademie Klementa Gottwalda:

Studijní práce zdůvodňuje zvláštnosti použití letectva v soudobých podmínkách, t. j. za používání atomových zbraní.

Neopakuje věci známé, a vyžaduje na čtenáři určité znalosti charakteristiky a použití letectva, a základní znalosti o atomových zbraních a jejich účincích.

Ve všech jednotlivých částech práce se kolektiv zpracovatelů snaží individuálním způsobem a směle řešit soudobé problémy letectva a zabývá se často úvahami a rozborů, které mohou mít veliký význam při obraně státního území, a o kterých se na školách a u vojsk

v rámci řešení protivzdušné obrany běžně neuvažuje.

Při zdůvodnění řešení problémů je použito příkladů z obou světových válek a z války v Koreji.

Práce si podle obsahu zasluhuje, aby byla prostudována vševojskovými veliteli, a aby byly některé způsoby použití letectva navrhované ve studijní práci přezkoušeny v praxi.

V první části se pojednává o zásadách součinnosti letectva s pozemními vojsky. Autoři řeší možnosti používání letectva jako nosiče atomových zbraní zejména v přípravném období operace, při odražení protiúderů nepříteli a v obraně, kdy může být palebná síla dělostřelectva, tanků a letectva nahrazena z velké

části atomovými pumami, atomovým dělostřelectvem a raketovými střelami.

I když se nemění zásady povinné součinnosti letectva s pozemními vojsky, je nutné, aby velitelé leteckých svazků a útvarů se více zabírali otázkami vedení pozemním vojskům, otázkami vedení boje a operace, a vševojskoví velitelé aby naopak lépe znali zásady použití letectva, způsoby a možnosti jeho použití, aby úkoly dávané letectvu byly reálnými.

Zvláštnosti vedení operace a boje budou ovlivňovat organizaci a provádění součinnosti mezi pozemními vojsky a letectvem. Jak má být řešena součinnost, jaké zásady je nutno dodržovat, jaké úkoly má velitel fronty, štáby letectva, a o tom, co mohou velitelé vševojskových svazů a svazků, kteří disponují přidělenými vzlety v jednotlivých případech od letectva očekávat, to je řešeno v první části studijní práce.

Ve druhé části se pojednává o způsobech boje letectva s atomovými prostředky nepřítele. Pojednání je zaměřeno především k informaci velitelů pozemních vojsk. Objasňuje způsob činnosti letounů nosičů atomových pum, výšku shozu a zdůvodnění této výšky, možnost bojové činnosti letectva se zřetelem k účinkům atomových zbraní na letouny, a pojednává o tom, které cíle mohou být nejpravděpodobněji vystaveny účinkům atomových pum shazovaných letectvem.

V této části uvažují zpracovatelé o možnostech ničení skupin nepřátelských letounů pomocí vzdušného atomového výbuchu, řeší tento druh obranného napadení ze vzduchu a navrhuji organizaci speciálních letek pro vzdušné ničení atomových i normálních velkých bojových leteckých náletů.

Srovnáváním zkušeností získaných při boji se střelami »V 1« a »V 2« ve druhé světové válce, docházejí autoři k závěrům, jak by bylo možno zneškodnit atomové bezpilotní prostředky řízené i neřízené, to je střely typu MATADOR a REGULUS, a typu HONEST JOHN, NIKE a CORPORAL v soudobých podmínkách.

Tato část má dát nejen přehled o skutečných možnostech obrany proti uvedeným atomovým zbraním, ale obsahuje i návrhy na zaměření výzkumu a na opatření, která je třeba zabezpečit již při politickém napětí, aby použití bezpilotních prostředků bylo nepříteli co nejvíce ztíženo. Současně řeší tato část práce způsob použití leteckého průzkumu při vyhledávání atomových děl a odpalovacích základů bezpilotních střel,

a způsob jejich ničení. Obsahuje popisy chemických leteckých pum a způsob, jak jich bylo používáno ve válce v Koreji.

Dále je v této části uvažováno o možnostech použití atomových pum při ničení ponorkových základů, o možnostech použití atomových min a torped proti vodním přehradám ve vnitrozemí.

Autory navrhovaná taktika letectva se zdá poněkud divokou, je však na příslušných vojenských činitelích, aby zvážili možnosti vlastního letectva a možnosti nepřítele a rozhodli, co by po provedení vhodných organizačních a výcvikových opatření bylo reálným a možným, a při boji s nepřátelským letectvem a jeho bezpilotními prostředky účinným.

V další části studijní práce je proveden rozbor některých objektů jako cílů operačního rázu. Má upozornit na pravděpodobnost jejich napadení. Rozbor je proveden vzhledem k současné politické situaci a vzhledem k rozmístění sil a prostředků imperialistických mocností na evropském kontinentě. Je doložen příklady použití letectva v poslední válce a srovnává možnosti použití letectva imperialistickými státy v eventuální budoucí válce.

Při zvážení ve studijní práci uvedených historických příkladů vzniká otázka, jaké řešení bude třeba přijmout a jak bude třeba organizovat protivzdušnou obranu státu a vojsk v poli. Autoři se pokusili řešit tento úkol. Při tom však, jak autoři sami uvádějí, vznikají nové problémy, které souvisí s výzbrojí a organizací letectva, organizací letišť, zásobování, přepravy a p., při organizaci leteckých úderů a bojových akcí. Tyto problémy bude třeba dále řešit a studovat. Je jisté, že se zmnožením prostředků vzdušného napadení čeká letectvo a zejména stíhací letectvo mnoho nových úkolů. Náš možný nepřítel buduje silné letectvo a jeho hlavní složky jsou rozmístěny v dosahu evropského válčiště. S tím je nutno počítat, a proto mají úvahy autorů studijní práce své opodstatnění.

V další části pojednávají autoři studijní práce o organizaci vybojování nadvlády ve vzduchu jako předpokladu svobody jednání pozemních sil.

Při studiu této části mají být zainteresováni vyšší vševojskoví velitelé na řešení otázek, jak a v jaké posloupnosti bude třeba plánovat hlavní úkoly letectvu na počátku pozemní operace a v průběhu operace, a jaká data, a o kterých cílech na území nepřítele je třeba získat jednak v míru a jednak ve válce,

aby prvním úderem bylo dosaženo nadvlády ve vzduchu a tím rozhodujícího vlivu na další vedení války.

Poslední části studijní práce jsou určeny především pro velitele leteckých svazků a jsou rozbohem činnosti letectva při zahájení války. Je na velitelích leteckých svazů a svazků, jakož i na vyšších vševojenských velitelích, aby tyto statě podrobili rozboru, protože jejich

znalosti při vydávání směrnic letectvu mohou značně přispět k správnému použití letectva a k dosažení vítězství nad nepřítelem.

Na práci kolektivu katedry letectva Vojenské akademie Klementa Gottwalda upozorňujeme zejména proto, že řeší vážné problémy, které nejsou jen věci letectva, týkají se obrany celého státu a jsou velmi aktuální.

VOJENSKÉ LÉKAŘSTVÍ

Předběžná zpráva mezinárodní komise pro zkoumání účinků výbuchů atomové a vodíkové pumy na lidské zdraví

Atomové pumy, které byly shozeny nad Japonskem, explodovaly ve výšce 500 až 600 m, zbořily převážnou část Hirošimi a rozsáhlou část města Nagasaki. Materiální destrukce byla způsobena hlavně vzdušnou smrští a intenzivním žářem asi 6000° C na povrchu země, po kterém v obou městech následovaly sekundární požáry. Následkem obou explozí zahynulo 300 000 osob, možná i více, mnoho z nich okamžitě, jiné v několika dnech nebo týdnech, ale úplný počet ztrát nebyl dosud uzavřen. Komise sama viděla v nemocnici Červeného kříže v Hirošimě umírajícího pacienta, který trpěl pozdními následky nemoci ze záření.

Komise zjišťovala osoby trpící pozdními příznaky. Byly konstatovány různé krevní změny ve spojení s celkovou debilitou nebo i bez ní. Léta po postižení účinky záření docházelo a dosud dochází k smrtelným případům leukemie, aplastické anemie, myelomu a erytremie. Komise zjistila, často se vyskytující katarakta a keloidní bujení popálenin v místě, která prozrazuje souvislost se zářením. Našla důkazy pro úsudek, že u dětí postižených zářením dochází k zpoždění tělesného a duševního vývoje.

Šetření provedené u 280 000 osob, které přežily výbuch pumy, prokazuje, že se mnoho z nich stalo sterilními a u žen docházelo k přechodné amenorhe. Zkoumání na poli genetiky ovšem nemůže být úplné jen v období jedné generace. Zvlášť upozornila komise na obavy a strach o osobu vlastní a potomky, které se vyskytují u obyvatelstva postiženého bombardováním. Tyto obavy a strach se bude ještě stupňovat, až bude ještě více rozšířena vědomost o možnosti dlouhodobého účinku záření. Komise navštívila japonskou rybářskou loď, která po výbuchu na Bikini byla zasažena deštěm radioaktivního prachu z atmosféry, který trval 4 hodiny. Všechny 23 členů posádky je dosud nemocno, jeden člen posádky zemřel. Radioaktivita byla zjištěna v krvi, extretu, štítné žláze postižených a v různých orgánech, mimo jiné v játrech muže, který zemřel.

Komise doporučila, aby mohlo být dále pokračováno ve studiu těchto následků a aby byly svolávány periodické mezinárodní konference.

1955, XII, Časopis lékařů českých, roč. 94, čís. 50, str. 1369—1371.

Předlékařská a první lékařská pomoc v poli

Napsali: generál-major zdrav. služby prof. MUDr. Jar. Lichtenberg a podplukovník zdrav. služby MUDr. Ant. Beneš.

Vydalo Naše vojsko v Praze 1955, 193 stran, cena 50 Kčs.

Kniha je určena především záložním lékařským kádrům, kterým má sloužit

jako podklad pro praktickou výuku zdravotnického personálu, a lékaři-nechirurgovi jako návod k indikacím a technice těch výkonů, které je třeba provádět na různých etapách vojenského a armádního týlu, zejména však na plukovním obvodu; kromě toho má

být pomůckou studujícím lékařství při osvojování praktických znalostí z válečné chirurgie.

Význam laické první pomoci v mimořádných poměrech a při masovém výskytu poranění je v knize zdůrazněn tím, že jsou zde uvedeny i pokyny pro svépomoc a vzájemnou pomoc v rozsahu, v jakém má být s nimi seznámen každý příslušník armády.

Obsah knihy je rozvržen na tři části. První pojednává o všeobecných zásadách vyplývajících pro zdravotnickou službu ze zkušeností Veliké vlastenecké války. Stručně jsou tu shrnuty nejdůležitější úkoly zdravotnické služby v poli; zejména je zdůrazněn význam jednotné zdravotnické doktriny ve válečné chirurgii.

V druhé části je podán názorný přehled rozsahu práce na etapách zdravotnického odsunu ve vojskovém týlu. U každé etapy jsou stručně, ale výstižně popsány rozsah činnosti zdravotnické služby, třídění raněných a taktika zdravotnické pomoci; jsou tu přesně stanoveny jednotlivé úkoly, zvláště pak všechny chirurgické výkony, které je nutné na jednotlivých etapách u raněných provádět. Kapitola je ukončena statistickými přehledy o lokalizaci, bolestivosti, charakteru a způsobech ošetření válečných zranění; dále je připojen vzor zdravotnické průvodky.

Nejrozsáhlejší a nejobsažnější je třetí část knihy, která se obírá indikacemi a technikou výkonů nutných při zabezpečování a ošetřování raněných.

Tato část obsahuje 12 kapitol, které jsou praktickým návodem pro řešení nejdůležitějších úkolů předlékařské a lékařské pomoci v poli. V těchto kapitolách se čtenář seznámí:

1. s technikou a způsoby použití kapesního obvazu,

2. s indikacemi a technikou výkonů pro dočasné a trvalé zastavení krvácení,

3. s indikacemi a technikou transportní imobilisace,

4. s indikacemi a technikou výkonů pro oživování při šoku, kolapsu a vykrvácení,

5. s indikacemi a technikou výkonů pro zamezení dušení,

6. s indikacemi a technikou výkonů při pronikajících poraněních hrudníku,

7. s indikacemi a technikou výkonů při zadržení moče,

8. s indikacemi a technikou chirurgického ošetření stělných ran,

9. s indikacemi a technikou kloubních punkcí, amputací a exartikulací,

10. s indikacemi a technikou urychleného hojení ran a krytí kožních defektů,

11. s první pomocí při spáleninách,

12. s první pomocí při omrzlinách.

Kromě toho jsou v příslušných státech heslovitě uvedeny i pokyny pro pomoc postiženým účinky atomových zbraní a bojových chemických látek. Všechny kapitoly jsou provázeny názornými obrázky, které vhodně objasňují a doplňují text.

Z podaného přehledu obsahu knihy je patrné, že je v ní shrnuto vše podstatné o první pomoci a zajišťování raněných v poli.

Přehledné a účelné uspořádání knihy, stručné a výstižné podání látky umožňují čtenáři rychlou orientaci a praktické využití knihy.

Přes to, že se kniha liší svým zpracováním a speciálním zaměřením od běžných mírových příruček první pomoci, znamená přínos i v tomto směru a stává se důležitým doplňkem našich dosavadních učebnic a nezbytným poradcem všech lékařů, kteří se zabývají různými problémy a zejména výukou první pomoci.

DĚJINY VOJENSKÉHO UMĚNÍ

Dějiny vojenského umění, díl III, Naše vojsko 1955, str. 311; přeloženo z ruského originálu Istorija voennogo iskusstva III, vydaného Vojenskou akademii K. J. Vorosilova v nakladatelství Voenizdat v Moskvě 1952. Přeložili V. Kynclová, A. Svejčková a J. Grézl.

III. díl Dějin vojenského umění je věnován vojenskému umění v období im-

perialismu. První oddíl se zabývá americko-španělskou válkou r. 1898, burskou válkou 1899—1902 a rusko-japonskou válkou, ozbrojeným povstáním ruského proletariátu v revoluci roku 1905, vývojem vojenské techniky a vojenskými teoriemi před první světovou válkou. Druhý oddíl je věnován první světové válce 1914—1918: rozbírá její příčiny,

hodnotí ozbrojené síly i plány válčících stran a rozbírá manévrovou, posílní i závěrečnou fázi první světové války; nakonec jsou podány vojenské a politické závěry. Dějiny vojenského umění jsou sborníkem různých článků, výňatků z knih i jiných dokumentů a jsou doplněny kompletem devíti map ze sovětského Alba vojensko-historických map a schematickeho sborníku Dějiny vojenského umění.

M. Jodl

Dějiny vojenského umění, díl IV, svazek 2, Naše vojsko 1955, str. 321; přeloženo z ruského originálu Istorija voennogo iskusstva IV/2, vydaného Vojenskou akademii K. J. Vorosilova v nakladatelství Voenizdat v Moskvě roku 1952. Přeložil Dr. V. Mikeš.

Druhý svazek čtvrtého dílu Dějiny vojenského umění se zabývá sovětským vojenským uměním v období obnovy národního hospodářství, výstavby socialismu a počátku postupného přechodu od socialismu ke komunismu v SSSR, dále vojenskými teoriemi některých kapitalistických zemí za všeobecné krise kapitalismu, stručným přehledem prvního období druhé světové války a národně osvobozenickou válkou čínského lidu (1937—1945).

Výklady o sovětském vojenském umění jsou vždy spojeny s popisem mezinárodní i vnitřní situace SSSR i organizační výstavbou sovětských ozbrojených sil.

Podrobně jsou probírány bojové akce u jezera Chasan a na řece Chalchingol, habešská válka, intervence ve Španělsku a španělská občanská válka, bojové akce na Karelské šíji ve válce let 1938 až 1940 a první období druhé světové války až do vstupu SSSR do války.

Ke sborníku je připojen doslov B. Rapoše a K. Pernici a komplet sedmi podrobných map.

M. Jodl, »Naše vojsko«

Sborník Historie a vojenství, vydávaný Vojenským historickým ústavem, ročník 1955, číslo 1—4.

1. číslo sborníku přináší **Engelsův článek Nauka o opevněních**, který se zabývá vývojem stavby stálých opevnění a přináší nástin způsobů obléhání a stavby polních opevnění od starověku do počátku 19. století.

Důležitý je původní článek **Miroslava Šády: Korejská lidová armáda a její bojové tradice**, v němž autor po stručném historickém nástinu popisuje boj korejské lidové armády proti Lisynma-

novým vojskům a americkým interven-tům.

Mezi recensemi je obsáhlá **Šádova studie o 2. svazku Dějin vojenského umění**.

V oddílu Zprávy a bibliografie přináší **František Rýzner** přehled, kdy byla osvobozena jednotlivá místa na území ČSR v l. 1944—45 Rudou armádou a l. čs. armádním sborem.

2. číslo sborníku má jako úvodní článek příspěvek maršála **Moskalenka »Slavné bojové přátelství sovětských a československých národů«** s tematikou závěrečných bojů Veliké vlastenecké války, kdy Rudá armáda a naše jednotka osvobozovaly území ČSR od fašistických okupantů.

Obsáhlý příspěvek **Č. Hrušky: I. čs. samostatná tanková brigáda v SSSR v boji za novou lidově demokratickou republiku — Tři články z bojů o Ostravu** si všímá úlohy československých tankistů v SSSR v boji o naše osvobození za poslední války (doprovázeno mapkou).

Redakční článek **»K osvobození Československa Sovětskou armádou«** se zabývá problematikou posledních měsíců války a podává nástin osvobození Prahy Rudou armádou.

Článek **Jana Sýkory, Boje naší jednotky v SSSR na Slovensku** probírá operace čs. sboru na území Slovenska v roce 1945 (doprovázeno dvěma mapkami).

Engelsův článek O rýhovaném dělu podává stručný historický nástin rýhovaného děla v polovině 19. století.

3. číslo sborníku přináší překlad hesla z Velké encyklopedie **»Čínská lidově osvobozenická armáda«** (souhrnné vyličení do roku 1950). Na tento článek navazuje studie zástupce náčelníka politického oddělení čínských lidových dobrovolníků **Du Pina »Rok dalšího upevnění čínských lidových dobrovolníků«**. Vyličuje v ní situaci čín. lid. dobrovolníků v roce 1952.

4. číslo sborníku je uvedeno článkem **Miroslava Šády »K otázce zpracování dějin čs. voj. jednotky v SSSR«**, v němž autor podrobuje kritice dosavadní práce a vytyčuje požadavky pro vědecky pojaté kolektivní dílo o historii naší jednotky v Sovětském svazu.

František Kružík podává ve svém článku **»Českoslovenští dobrovolníci v národně revoluční válce španělského lidu 1936—1939«** historické vyličení těchto bojů, jejich politické pozadí a zásah Čechů a Slováků do bojů ve Španělsku.

Článek Jana Šmida »Vývoj stálých opevnění« je věnován stálým opevněním na konci 19. stol., za první i druhé světové války.

Sborník obsahuje Šádovu recenzi 3. svazku Dějin vojenského umění.

Zpracoval Dr. Emil Charous
»Naše vojsko«

Knižnice o válce a vojenství, druhá řada, svazek 1.

Marxismus-leninismus o válce, armádě a vojenské vědě, sborník statí, str. 291, vyšlo v únoru 1956.

Přeloženo z ruského originálu Marksizm-leninizm o vojne, armii i voennoj nauke (sborník statí), vydaného nakladatelstvím Voenizdat v Moskvě roku 1955 (str. 218), a doplněno o statí P. Rotmistrov: Za tvůrčí zpracování otázek sovětské vojenské vědy (Za tvorčeskiju razrabotku voprosov sovetskoj voennoj nauki) a J. Boltin: O sovětské a buržoasní vojenské vědě (O sovetskoj i buržoaznoj voennoj nauke), přeložené z časopisu Krasnaja zvezda; doslov: »Ke sborníku „Marxismus-leninismus o válce, armádě a vojenské vědě“« napsal major Dr. Zdeněk Coufal.

Sborník tvoří významné časopisecké články o důležitých zásadách a otázkách sovětské vojenské vědy se zřetelem na nejnovější situaci ve vojenství.

Je uveden statí o vojenských otázkách v usneseních Komunistické strany Sovětského svazu, která je přehledným

shrnutím theoretické práce i praktických opatření v této oblasti. Následují dva významné články — Rotmistrovův a Boltinův, které dosud nejlépe a nejvýstižněji formulovaly naléhavé problémy sovětské vojenské vědy za soudobých podmínek. Po oddílu Marxismus-leninismus o válce a armádě, který obsahuje Fedorovu statí o vzniku a podstatě války, Puchovského o válkách spravedlivých a nespravedlivých a Novochatka o armádě jako o nástroji státu, následuje Pjatkinův článek Některé otázky marxisticko-leninské theorie o válce. Zajímavá je statí I. Baze, v níž se autor zamýšlí nad Leninovým přínosem sovětskému vojenství; z dalších článků je nutno se zmínit o statí V. Petrova, jež rozebírá otázku pevnosti zápolí jako trvale působícího činitele rozhodujícího o výsledku války, G. Petrova, věnovanou úloze lidových mas a vojevůdců ve válce, o statí Sokolovové, která se zabývá významem člověka a techniky v soudobé válce a na ni navazující statí Pokrovského o výzbroji v soudobé válce. Důležité jsou také články O. Zakrževského: Vliv rozvoje bojových prostředků na vojenské umění a Jeremenka o organizačních schopnostech velitelského sboru.

České vydání doplnilo sborník doslovem majora Coufala, která má ráz studie. Autor se v něm zabývá mimo jiné vymezením předmětu vojenské vědy, její metodologii; s nových hledisek rozebírá též význam momentu překvapení v soudobé válce.

Jana Volná, »Naše vojsko«

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů

Obsah maďarského vojenského odborného časopisu »Katonai figyelő«

Číslo 4/1955

Generál-major Toth Lajos, Základní úkol našeho lidově demokratického státu — neustálé upevňování obranyschopnosti naší vlasti. Čestný úkol maďarské lidové armády — obrana vlasti pracujícího lidu.

Generál-poručík Szalvai Mihály, Zvláštnosti plánování a provádění bojové přípravy, zabezpečující stálou bojeschopnost vojsk.

Plukovník Gráber György, Význam, organizace, příprava a provedení manévru v obranné operaci armády.

Podplukovník Zentai Gyula, Některé otázky organizace a vedení útoku v noci za použití atomových zbraní.

Kapitán Fehérvári Sándor a *kapitán Horváth Dezső*, Některé důležité otázky ženijního zabezpečení obranné operace armády.

O cizích armádách

Změny v organizaci americké pěší divise od r. 1945 do dnešních dnů.

Diskuse

Plukovník Szeremlei Gyula, O článku »Některé otázky výchovy důstojníků v učilištích druhů vojsk a ve vojenských akademích«.

Válečné dějiny

Nadporučík Benczédi László, Povstání pod vedením Thökölyho.

Kapitán Czima János, Rozhodující vítězství Sovětské armády nad japonským militarismem.

Bibliografie

Plukovník Nagy Kálmán, Nová polská díla z dějin vojenského umění.

Dvojčíslo 5—6/1955

Plukovník Hegyi János, Vzpomínka na generál-poručíka Szalvai Mihály.

Plukovník Toth Lajos, Střetný boj střeleckého sboru za pronásledování ustupujícího nepřítele.

Generál-major Kovács Imre, Nové prostředky ozbrojeného boje — atomové a vodíkové zbraně. Teorie bleskové války.

Plukovník Papp Gyula, Výběr cílů pro atomové údery.

Major Váry Gyula a *kapitán Simon István*, Znalost terénu za používání atomových zbraní.

Podplukovník Nagy Tibor, Některé otázky ženijního zabezpečení útočné operace za používání atomových a chemických zbraní.

Podplukovník Bán Sándor, Některé otázky protivzdušné obrany při organizaci obranné operace.

Podplukovník Fabián Zoltán, Organizace a práce operačního týlu v soudobém boji za používání atomových a chemických zbraní.

Plukovník Ferenczi Tibor a *kapitán Farkas Gábor*, Zkušenosti z provádění vojskových cvičení.

V rubrice »O cizích armádách« jsou dva články:

Historie amerických tankových divízi od r. 1945 do dneška.

Generál Ridgway o otázkách a úloze manévrovosti pozemních vojsk v příští válce.

V rubrice »Diskuse« jsou diskusní příspěvky k článkům »Manévr«, »Otázky manévru a nočního boje«, dále dva příspěvky k otázkám výchovy důstojníka.

V rubrice »Bibliografie« je recenze rumunského časopisu »Probleme de arta militara« a československé »Vojenské mysli« číslo 3 až 5/1955. Kromě toho jsou tu referáty o knize Györy Dezső, »Oni vyrostli v bouřných letech« a Tóth Sándora »Vojenské operace Sovětské armády k osvobození Maďarska«.

Informace o obsahu bulharského vojenského odborného časopisu »Vojenna misl« čís. 5/1955

Generál-major Dinov L., Marxismus-leninismus, ideový základ politické a vojenské výchovy.

Docent plukovník Mitev J., Sjedenocení Bulharska r. 1885.

Plukovník Josifov D., Některé otázky o charakteru zákonitostí vojenské vědy.

Major Mitev St., O manévru v boji a operaci.

Plukovník Petkov P., Použití PO v útočném boji střelecké divise.

Podplukovník Velčev Iv., O protibakteriologické ochraně vojsk.

Stručný obsah tohoto článku:

V úvodu si autor všímá historie použití bojových biologických prostředků. Poukazuje na to, že již ve XIV. století při bojích o Feodesii bylo přikročeno k umělému rozšiřování chorob. Anglo-američtí imperialisté před dvěma sty léty zákeřnými chorobami ničili indiánské kmeny. Za první světové války byly rozšiřovány choroby mezi dobytčím, který byl dovážěn do Francie a pod. Za druhé světové války se k masovému použití připravovali Japonci a dále řada imperialistických států, především nacisté.

Dále si autor všímá způsobů rozšiřování chorob. Poukazuje na zkušenosti z korejského bojiště, kdy bylo použito různých způsobů použití BBP. Všimá si

především různých druhů pum a zvláště nositelů chorob (hmyzu, myši, předmětů a p.) a jejich rozšiřování.

Podstatnou část článku věnuje ochraně proti bojovým biologickým látkám. Zde především zdůrazňuje otázku prevence, průzkumu, likvidace následků (speciální očista, desinfekce a p.).

V závěru autor zdůrazňuje nutnost seznámit se se základními otázkami použití BBP, jejich následků a především jak se před nimi chránit.

Docent plukovník Kalamov Chr., Některé zvláštnosti činnosti dělostřelectva při průlomu opevněného rajonu.

Diskuse a polemika

Plukovník Janev Kr., K otázce předsunutého postavení.

Vojenskohistorická část

Plukovník Zajmov St., Porážka kvantunské armády v Mandžursku.

Kritika a bibliografie

Docent, kandidát vojenských věd podplukovník Krupčenko I., Vojenské otázky v druhém vydání Velké sovětské encyklopedie (svazek 26 až 30).

Vojenskovědecký život

Ze života ve vševojskové vojenské akademii G. S. Rakovského.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: Jaroslav Dočkal, Ján Lipový, Václav Voneš, Jaromír Vyhnaněk, Zdeněk Malý, Ladislav Hálek, Vladimír Diviš, Václav Kukal, Jaroslav Fořt, Karel Rovenský, Josef Slabý, Ludvík Varvařovský, Václav Vitanovský, Karel Pavelka (redaktor).

Adresa redakce: Redakce časopisu »Vojenská mysl« MNO, Praha. — Vydává MNO v Našem vojsku, vydavatelství, n. p., Praha. — Tiskne Naše vojsko, tiskárna, n. p., provoz. 2.

V roce 1956 vyjde 6 čísel.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

R
V
Z
C
I
r
M
(
(
I
(
Z
s
I
I
I

Diskuse

K některým otázkám sovětské vojenské vědy	108
Závěr diskuse k obrannému boji střelecké divise	109
Diskusní příspěvky k článkům: plukovníka V. Vitanovského (VM 1/56), kapitána M. Karase (VM 6/55), plukovníka O. Filky (VM 1/56), generál-majora J. Vyhnánka (VM 6/55) a majora J. Mikulce (VM 1/56)	110
Dodatek autora k článku »Svítilí nátěry« (VM 6/55)	120
Zprávy o vojenskovědecké práci vojenských akademií	121
Na pomoc vojenskovědecké práci	123
Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů	134

Дискуссия

К некоторым вопросам советской военной науки	108
Заключение дискуссии по оборонительному бою стрелковой дивизии	109
Дискуссионные заметки к статьям: полковника В. Витановского (VM 1/56), капитана М. Караса (VM 6/55), полковника О. Филки (VM 1/56), генерал-майора Я. Вигнанка (VM 6/55) и майора И. Микุลца (VM 1/56)	110
Дополнение автора к статье »Светящаяся покраска« (VM 6/55)	120
Сведения о военно-научной работе в военных академиях	121
В помощь военно-научной работе	123
Информация по содержанию иностранных военных специальных журналов	134

